DETECTORUL DE EMOȚII

și alte povestiri

CARMEN FIRAN

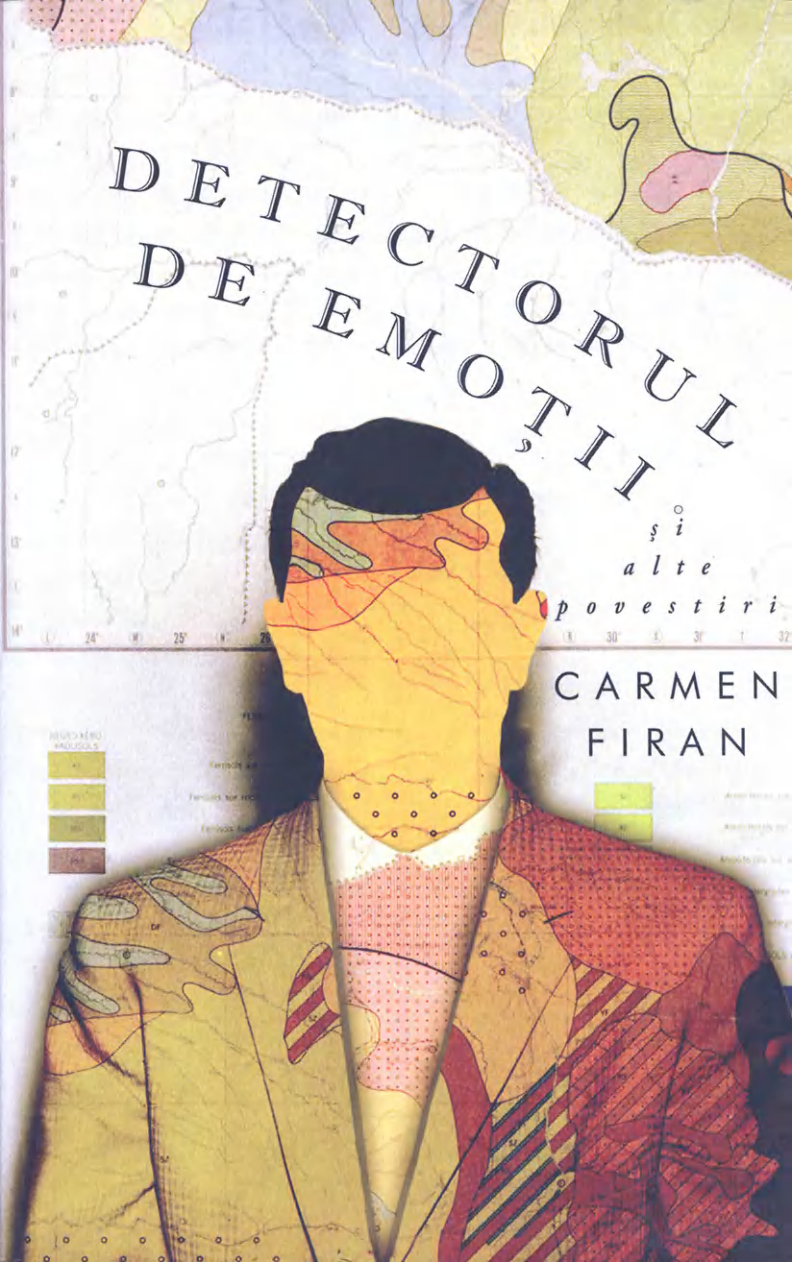

CARMEN FIRAN ALTERNEAZĂ MELANCOLIE ŞI GROTESC, SOLIDARITATE ŞI SARCASM, ARDOARE ŞI ABSURD, INSOLIT ŞI INCERTITUDINE ÎN PERCEPȚIA CELOR DOUĂ SURSE VITALE – VECHIUL ŞI NOUL ȚĂRM – ÎNTRE CARE PENDULEAZĂ SOLITUDINEA PRIBEAGULUI MODERN. DOUĂ LUMI DRASTIC DIFERITE, CONTRASTANTE ŞI COMPLEMENTARE, ÎN CARE OMENESCUL – ACELAŞI! – ÎNSUFLEȚEŞTE ALTFEL DRAMELE ŞI COMEDIA, DERUTA ŞI TENACITATEA, RIDICOLUL ŞI CANDOAREA.

REGĂSIM ÎN ACEST NOU VOLUM AL EI, ÎNTR-O PROZĂ ALERTĂ, ÎN REGISTRE VARIATE, FRAGMENTE DIN EPOPEEA CONTEMPORANĂ A EMIGRANȚILOR, INTERCEPTAȚI DE DESTIN PE HARTA SPIRITUALĂ RAPID SCHIMBĂTOARE A TIMPULUI NOSTRU.

NORMAN MANEA

CURTEA VECHE POVESTIRI

Pentru a comanda online sau pentru lista completă a titlurilor publicate la Curtea Veche, vizitează **www.curteaveche.ro.**

Designul copertei: GRIFFON & SWANS creative services www.griffon.ro

Curtea veche

Începi să afli

ISBN 978-606-588-119-8

www.curteaveche.ro

CARMEN FIRAN

Detectorul de emoții

și alte povestiri

Poetă, prozatoare, autoare de piese de teatru și scenarii de film. Din 2000 s-a stabilit la New York. A publicat peste 20 de volume de poeme, nuvele, povestiri și eseuri, în România și în Statele Unite ale Americii. Membră a Uniunii Scriitorilor din România, a Societății Poeților Americani și PEN American Center din New York, membră în consiliul editorial al revistei *Lettre Internationale* și al revistei *Interpoezia* – New York. Între 1997 și 2002 a fost director de programe la Institutul Cultural Român din New York. Opera sa apare în traducere în reviste, antologii sau în volum în Franța, Anglia, Irlanda, Polonia, Israel, Canada, Germania, Suedia. Susține conferințe și lecturi literare la universități americane și la colocvii internaționale din Statele Unite ale Americii și Europa.

Între volumele publicate în România – POEZIE: *Iluzii pe cont propriu*, Scrisul Românesc, 1981; *Paradis pentru ziua de luni*, Albatros, 1983; *Îmblânzitor de vieți furate*, Albatros, 1984; *Trepte sub mare*, Cartea Românească, 1990; *Negru pur*, Albatros,1995; *Locuri de trăit singur*, Cartea Românească, 1997; *Cadouri pedepsite*, Univers Enciclopedic, 2000; *Cuceriri disperate*, ICR, 2004. **PROZĂ:** *Tot mai aproape*, roman, Albatros,1991; *Farsa*, Univers Enciclopedic, 2002; *Caloriferistul și nevasta hermeneutului*, Polirom, 2005; *Puterea cuvintelor*, Scrisul Românesc, 2007; *Miracole mici și mijlocii*, Curtea Veche Publishing, 2009.
Volume publicate în SUA: *Afternoon with an Angel* (*După-amiază cu înger*), Poetry New York, 2000; *The First Moment after Death* (*Prima secundă de după moarte*), Writers Club Press, New York, 2000; *Accomplished Error* (*Desăvârșirea erorii*), Spuyten Duyvil Press, New York, 2001; *In the Most Beautiful Life* (*În cea mai frumoasă viață*), Umbrage Editions, 2002; *The Farce* (*Farsa*), roman, Spuyten Duyvil Press, 2002; *The Second Life* (*A doua viață*), Columbia University Press, 2005; *Words and Flesh* (*Cuvinte carnale*), proză, Talisman Publishers, 2008; *Rock and Dew* (*Piatră și rouă*), Sheep Meadow Press, New York, 2009.

CARMEN FIRAN

DETECTORUL DE EMOȚII

și alte povestiri

Curtea Veche

BUCUREȘTI, 2011

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
FIRAN, CARMEN
Detectorul de emoţii şi alte povestiri / Carmen Firan; introd. de Norman Manea. - Bucureşti: Curtea Veche Publishing, 2011
ISBN 978-606-588-119-8

I. Manea, Norman (pref.)

821.135.1-32

Coperta: GRIFFON AND SWANS
www.griffon.ro

© CURTEA VECHE PUBLISHING, 2011
pentru prezenta ediţie

ISBN 978-606-588-119-8

Introducere

Carmen Firan alternează melancolia cu grotescul, solidaritatea cu sarcasmul, ardoarea și absurdul, insolitul și incertitudinea în percepția celor două surse vitale — vechiul și noul țărm — între care pendulează solitudinea pribeagului modern. Două lumi drastic diferite, contrastante și complementare, în care omenescul — același! — își însuflețește altfel dramele și comedia, deruta și tenacitatea, ridicolul și candoarea.

Când devine propriul personaj, autoarea ne îngăduie accesul la adevăratul „detector de emoții" — mai pătrunzător decât poligraful american de minciuni sau decât iepurașul pitit în baie să înregistreze, în narațiunea care dă titul volumului, undele neliniștii din jur. Înțelegem mai bine senzorul scriitoricesc care percepe, filtrează și emite semnele de atâtea ori codificate ale calendarului în care *copacul emigrației* din fața casei se dovedește, deși pitic și pieziș, singurul care rezistă furtunii, între arborii egali și falnici plantați de administrația americană. Stupoarea și admirația vecinilor chinezi și cubanezi, indonezieni și ruși, israelieni și japonezi din noul Babilon al exilaților conferă un discret optimism al fraternizării, fie și pasagere, cu cea care a pierdut, la rându-i, în neașteptata calamitate, propriul arbore drag, „Sinaia din fereastră".

Autoarea crede că și obiectele au suflet și sunt vii atâta vreme cât în jur este viață, conștientă de privilegiul de a le da ea însăși viață, prin scrisul ei nuanțat și acut, în consens sau în răspăr cu tot ce este viu în înșelătoarea banalitate a cotidianului, în tainele, tragediile și trofeele trecerii.

Regăsim în noul ei volum, într-o proză alertă, în registre variate, fragmente din epopeea contemporană a emigranților, interceptați de destin pe harta spirituală rapid schimbătoare a timpului nostru.

Norman Manea
New York, ianuarie 2011

Copacul emigrației și prezentul continuu

Cu o seară înainte stăteam pe veranda din fața casei, beam vin și ne contraziceam pe tema sufletului și spiritului. Animalele au suflet, dar nu au spirit, spunea Adrian, altfel ar sta și ele aici cu noi în fotolii, ar bea vin roșu ori și-ar citi e-mailurile.

Discuțiile astea duc totdeauna într-un punct mort. Eu plusez, chiar și obiectele au suflet. Dacă le ignori sau le părăsești încep să se degradeze, scaunele pe care nu mai stă nimeni scârțâie, covoarele se deșiră, mașinăriile nefolosite ruginesc, casele se prăbușesc dacă sunt abandonate. Simt, suferă și ele. Și dacă nu mai sunt utile ori admirate, obiectele mor, ceea ce înseamnă că noi le investim cu energia noastră, că ele rămân vii atâta timp cât au viață în jur. Tocmai de-asta facem muzee, ca să salvăm obiectele de preț și să le prelungim viața. Le întreținem importanța, sunt admirate, evaluate, în fond au și obiectele vanitatea lor.

Din bradul uriaș, vechi de peste o sută de ani, venea un zgomot metalic făcut de ultimele lăcuste de vară care își frecau obosite aripile. Aeroportul La Guardia e aproape și avioanele zburau jos, parcă ieșind din crengile bătrâne care se întindeau până aproape de verandă. Pe fereastra de la etaj se văd practic doar crengi stufoase, la vârf cu conuri din care picură toamna rășină. La parter, un cartier rezidențial din Queens, la etaj, Sinaia.

Însă grădinarul se plânge. Da, o mândrețe de brad, dar îi dă mult de furcă. Toamna, curtea e invadată de conuri, primăvara, de muguri și ace subțiri. Adrian voia să-i taie două crengi întinse până deasupra *driveway*-ului unde își parchează mașina, iar rășina picură pe parbriz și capotă boabe lipicioase care nu pot fi îndepărtate cu nimic. A cedat până la urmă patetismului meu. L-am declarat cel mai frumos brad de pe stradă și am spus că nu voi lăsa pe nimeni să se atingă de el. Să nu mai vorbim de faptul că și copacii au suflet. Și mai există și un spirit al copacilor pe care nu e bine să-l stârnești.

Ne-am născut într-o lume plină de superstiții și am cărat-o după noi aici. Plus presentimentele, care nu sunt de ignorat când ai crescut într-o cultură fatalistă ca a noastră. Lasă că nici vecinul meu armean nu e mai prejos. Într-o zi ne-a arătat copacii aliniați de-o parte și de alta a străzii, plantați de primăria orașului în același an, de aceleași dimensiuni, toți la fel, cum sunt toate lucrurile în America, și ne-a întrebat dacă am observat ceva neobișnuit. După douăzeci de ani copacii au crescut egali, așa cum fuseseră programați să crească, doar cel din fața casei noastre a refuzat să se supună standardizării și a rămas pitic. Vecinul l-a numit, poetic, copacul emigrației. Și tocmai el va fi cel mai rezistent, a prezis.

Noi eram doar bucuroși că puteam vedea cerul peste crengile lui oprite din creștere, iar uneori câte o stea căzătoare. Și ne puneam imediat o dorință, așa cum făceam în copilărie. Când prindeam câte una, pentru mai multă siguranță, eu îmi puneam chiar două–trei dorințe, pentru că stelele cădeau mai rar în America sau cerul era mai departe.

Am băut vin până târziu și am făcut pace despre suflete și copaci. Trecuseră valurile de căldură și umezeală, începea vara indiană, luna era plină, aerul mirosea a măr proaspăt, se auzeau în surdină mașinile rulând pe Long Island Expressway și țiuitul

greierilor. Eram la o aruncătură de băţ de oraş şi totuşi nu complet rupţi de natură, două veverițe se fugăreau pe tulpina bradului, câte un raton dărâma tomberonul de gunoi. Era bine şi liniște. O liniște suspectă, ar fi zis vecinul nostru specializat în predicții catastrofice mărunte, dar cu ecouri mari. Cum ar fi că guvernul ne supraveghează prin Google Map. Sau dispariția monedelor de 25 de cenți. Sau dispariția omenirii prin complotul bancar. Doar dispariţiile imediate nu avea să le prevadă.

În ziua următoare era senin şi lumină de miere, nu se mişca nicio frunză, o zi perfectă. Cum fusese şi dimineaţa din 11 septembrie, în urmă cu nouă ani... i-am auzit gândul lui Adrian, şi am bătut discret în lemn în timp ce ieşeam pe uşă. Urmăm şi noi sloganul *business as usual,* ca toţi ceilalţi.

Oricât am fugit de sloganе în ţara de unde veneam, aici tot peste ele am dat. Un alt fel de limbă de lemn, alt fel de triumfalism, iar noi, într-un alt tip de frondă. Mormăim acum neputincioşi împotriva lăcomiei corporaţiilor, standardizării, alienării tinerei generaţii de roboţi trişti şi singuri, cu minţile şi degetele tocite de atâta apăsat pe taste, cu religia lor camuflată în Facebook şi Text Message. Şi, cum ne-am adaptat bine de la început, ne-au prins curând şi pe noi spaimele băştinaşilor, de bătrâneţe şi de viitor, legate nu de vreun gând metafizic, ci inevitabil de soarta economiei, de pensie sau de împrumuturile pe viaţă, graţie cărora putem bea seara vin roşu pe veranda casei şi puteam vorbi despre spiritul copacilor. Iar dacă nu ne descurcăm, dacă vom simţi că nu mai putem continua aşa, suntem sfătuiţi de veteranii locului să înghiţim ziua un prozac şi seara un somnifer. O întreagă industrie de calmante şi antidepresive veghează la fericirea naţiunii. *Bussiness as usual* trebuie să meargă mai departe.

La ora cinci, Adrian a ajuns acasă. L-am văzut pe fereastră cum a vrut să-şi pună maşina în *driveway*, apoi s-a răzgândit şi a parcat-o în stradă, deşi încă nu începuse răşina să curgă din

vârful crengilor de brad. Nu-mi dau seama, fără niciun motiv, așa mi-a venit, s-o las de data asta în stradă, mi-a explicat simplu. Presentimentele sunt domeniul meu, așa că n-am dat importanță. Deși, după ani de conviețuire, se spune că partenerii fac schimb de obiceiuri, împrumută pasiuni sau vicii. Ori se lasă de ele. Unii se apucă de scris, alții renunță la fumat. Încep să semene între ei într-atât, încât și un câine i-ar putea încurca. Iar dacă e vorba de câinele lor, va începe și acesta să semene cu ei. Ori ei cu câinele. Cum se întâmplă în familia unor prieteni care, după ce au intrat amândoi în depresie, s-au trezit cu câinele tot mai melancolic și lătrând lugubru. Se uita când la unul, când la altul, își dădea capul pe spate și urla sfâșietor. A fost diagnosticat de veterinar cu anxietate și pus și el pe xanax odată cu stăpânii lui.

Lumina a început să pâlpâie. Ferestrele s-au întunecat dintr-odată, cerul a coborât plesnind de electricitate și imaginea de pe televizor a dispărut. Un nor gros, material, ca burta unui balaur, se lăsa cu repeziciune la pământ, vuind amenințător. Nu ne-am dat seama ce se întâmpla, dar eu am fugit instinctiv să închid aragazul, așa cum în acea fracțiune de secundă mi-am amintit că a făcut mama la cutremurul din '77, iar Adrian a alergat la ușă. Când a deschis-o, am avut senzația că va fi supt afară de gura balaurului din care ieșeau flăcări și fum. Noaptea s-a întețit și prin dreptul ferestrei am văzut zburând un trup uriaș, casa s-a zguduit, și l-am auzit pe Adrian abia șoptind, amuțit de surpriză și groază: Ne-au dărâmat bradul. Am început să repet automat: Ne-au dărâmat bradul, ne-au dărâmat bradul, fără să înțeleg ce spuneam. Am alergat pe scări la fereastra de la etaj. Cine? Cei din cer? Ne-au dărâmat bradul! Balaurii?

Când am ajuns sus, afară era din nou senin. Camera se luminase. Liniștea de după furtună se așeza pe pământul umed mirosind a tămâie. Am privit cu coada ochiului spre fereastră. Sinaia dispăruse. În locul bradului, un ciot. Mi s-a umplut pieptul și capul

mi s-a golit. Abia acum se instala cu adevărat spaima, cu amestecul ei de furie și neputință. Imaginea a revenit la televizor și o crainică impeturbabilă ne anunță că pentru prima oară New Yorkul fusese lovit de două tornade, în Brooklyn și Queens. Totul a ținut 40 de secunde. Cam cât ar putea ține un sfârșit bine pus la punct. De data asta, doar atât, o mică mostră de cum ar putea fi. Sfârșitul venise și trecuse.

În momente ca astea timpul nu mai are nicio putere, nicio curgere, încremenește fără trecut și viitor, într-un prezent continuu. Un cearșaf nesfârșit pe care, pentru a nu ne pierde în el, a trebuit să-l delimităm, să-l împărțim cumva, în secunde de neatenție, zile norocoase, generații de sacrificiu, ani buni sau ceasuri rele. Tragem de el cât putem, îl răsucim invers, de la coadă la cap, sperând să ne întindem limitele și să câștigăm „ceva timp". Doar că timpul nu are nici cap, nici coadă, își vede de drum mai departe, se înfășoară la infinit, egal cu el însuși. Măsura timpului e doar o convenție de receptare prin care nici nu pierdem eternitatea și nici nu câștigăm vreo secundă. Ca atunci când zbori în Europa și „pierzi" șapte ore, și întorcându-te la New York, le „câștigi". În realitate doar transpirăm, obosim, îmbătrânim, pedalând pe loc în prezentul continuu ca pe o bicicletă medicală.

Am ieșit în stradă. Și pentru prima oară, după mulți ani, ne-am cunoscut toți vecinii, altfel atât de liniștiți și de discreți, încât par misterioși. Chiar invizibili. Solidaritatea în catastrofă — sau fascinația dezastrului — îi adunase în fața casei noastre. Priveau tăcuți în *driveway* unde ar fi trebui să fie mașina lui Adrian, cu, poate, chiar Adrian la volan, fără să mai aibă timp să intre în casă înainte de începerea furtunii, și unde acum se aflau mormane de crengi despicate, bucăți din trunchiului bradului zburător, buturugi, șipci de pe acoperiș, scaune dezmembrate de pe terasă. Copacii de pe marginea străzii zburaseră și ei din rădăcină, cu bucăți de ciment și trotuar. În grădina din spate trei

stejari fuseseră despicați. Peisajul era dezolant. Ca după război, a spus vecina de vizavi, o israeliancă energică și cu un dezvoltat simț comunitar, membră în tot felul de comitete administrative ale cartierului. Odată îmi spusese că strada noastră s-ar putea numi strada ONU. Ea îi cunoaște pe toți și știe tot despre fiecare.

Cele două indoneziene din casa alăturată mi s-au aruncat în brațe, lucru rar la asiatici, care evită orice atingere cu străinii. Nu vorbeau engleza, dar aveau ochii umezi de emoție. Japoneza care ține un magazin de mătăsuri pe Broadway ne-a întrebat dacă suntem OK, în timp ce soțul ei fotografia copacii parcă schilodiți de suflul unei bombe. Chinezoaica din dreapta a apărut cu umbrela deschisă și mâna la gură, cehoaica de peste drum, cu cățelul în brațe care încă mai tremura. Din casa evreilor religioși au ieșit doar bărbații, în maieu și cu chipa pe cap. Era ajunul de Yom Kippur și se pregăteau să-și plângă morții. Rușii de alături și-au aprins țigările și au început să facă turul casei inspectând daunele de pe acoperiș. Soțul ne-a încurajat, nu era mare lucru stricat, în schimb soția ne-a amintit printre dinți că se apropie 2012... Semn rău, a confirmat și nevasta profesorului cubanez de la colțul străzii, o nemțoaică solidă care se și apucase de curățenie, vorbind pentru ea: Îi trebuie unui copac zeci de ani să crească atât de mare, și doar câteva secunde să dispară. Și cu oamenii e la fel. Parcă o auzeam pe bunica din partea mamei.

Vecinul armean a apărut zâmbind hâtru și ne-a spus arătând cu capul spre singurul copac rămas în picioare: Ce v-am spus eu?! Copacul emigrației a scăpat și de data asta.

Din seara aceea cerul a coborât mai aproape. Sau noi îl priveam cu alți ochi.

* * *

A doua zi dimineața, lumina cădea altfel. De pe străzile învecinate se auzea zgomotul drujbelor, huruitul buldozerelor ori

lătratul câte unui câine care nu mai recunoştea locul. Nu ne rămăsese decât să strângem resturile după dezmăţul naturii şi am sunat o companie specializată care se chema Evergreen Trees (Copaci veşnic verzi), recomandată de vecina israeliană. Patronul Carlos a trimis imediat doi latinoamericani mici şi harnici care au tăiat în felii trunchiul bradului şi crengile groase, au eliberat *driveway*-ul, au încărcat, au măturat şi au plecat. Extrem de eficienţi şi serioşi, noroc cu emigranţii ăştia, că americanii nu mai pun mâna pe nimic, a comentat vecinul armean care supraveghease operaţia din pură curiozitate.

Din bradul înalt cât un bloc de patru etaje rămăsese doar o bucată de trunchi joasă ca o mică masă a tăcerii pe care m-am gândit că aş putea pune un ghiveci cu flori. Când m-am apropiat de el şi l-am atins, încercând să-i număr cercurile aşa cum ştiam că se face pentru a afla vârsta unui copac, mâna mi s-a lipit de lemnul lui alb. Atunci am observat că sângera sau plângea cu stropi mari de răşină. O senzaţie ciudată, ca şi cum aş fi atins o rană proaspătă. O pasăre a zvâcnit pe deasupra liniilor de înaltă tensiune. S-a rotit de câteva ori şi a zburat spre acoperişul casei, debusolată de lipsa crengilor în care probabil obişnuia să se ascundă. Ori poate sufletul copacului ieşise afară? Să văd ce ar mai zice acum Adrian?!

Trecuseră două săptămâni, rănile se mai închiseseră, deşi dimineaţa tot se mai auzeau drujbele spintecând lemnul, un sunet de jale care ne sfredelea stomacul. Şi cei care nu fuseseră afectaţi de tornadă îşi tăiau acum copacii înalţi, de frica unei alte furtuni care i-ar putea dărâma pe case. Serviciile celor de la Evergreen Trees fuseseră prompte, doar că cei doi hispanici plecaseră fără să ne ceară să plătim. În America totul merge pe încredere şi cuvântul are greutate, dar era vorba totuşi de peste o mie de dolari pe care i-o datoram lui Carlos. L-am sunat din nou,

s-a scuzat invocând zecile de comenzi pe care le-a avut în acele zile şi a promis că va veni curând să-şi ia banii.

Ne-am rearanjat grădina după tornadă, folosind bucăţi din trunchiul bradului pentru a-i prelungi existenţa şi a salva cumva memoria, a lui sau a noastră. Aproape uitasem de Carlos.

În acea dimineaţa tocmai se anunţa pe CNN că Premiul Nobel pentru literatură fusese acordat lui Mario Vargas Llosa. În fine, un nume imbatabil, care nu a surprins pe nimeni, după mulţi ani în care acest premiu a suscitat comentarii maliţioase asupra criteriilor de decernare discutabile, sau nedumeriri şi nemulţumiri chiar în ţările de unde venea cel premiat. Llosa îl merită pe deplin, pare să fie opinia unanimă.

A sunat soneria şi la uşă a apărut Carlos, fluturând contractul. Cum se întâmplă adesea între emigranţii din New York, în timp ce ne scria numele pe chitanţă, m-a întrebat de unde suntem. Din România, vorbim o limbă de origine latină, ca şi spaniola, m-am trezit că adaug. Apoi, politicoasă, i-am întors şi eu întrebarea, încă trăgând cu ochiul la televizor unde se prezenta acum un scurt portret biografic al lui Llosa. Din Peru, mi-a răspuns Carlos. Am sărit bucuroasă în sus: Peru? Ştia că Llosa luase Nobelul? Uite, chiar acum e pe CNN! Şi unde în Peru s-a născut? Anul trecut fusesem la Macchu Picchu şi Cuzco. Am urcat în Anzi, şi am ajuns chiar până la Lacul Titikaka. Iar în Lima am fost la Biblioteca Llosa. Devenisem volubilă şi bietul Carlos, asediat de entuziasmul meu, se bucura şi el. Firește că ştia de Llosa, îi părea însă rău că se mutase în Spania şi că venea tot mai rar în ţara natală, unde se pare că unii nu îl prea plac pentru atitudinea lui politică din trecut... Am sărit la subiectul bradului pentru a nu intra în detalii şi a nu aluneca în scenariul ştiut al premianţilor neagreaţi ba de unii, ba de alţii, de multe ori din motive care nu au de-a face cu literatura.

Totul a mers rapid și simplu. Carlos mi-a dat chitanța, eu i-am numărat banii. Înainte să ne despărțim, a mai aruncat o privire la mușcata pe care o pusesem pe restul de trunchi și mi-a spus zâmbind trist:

— E frumos că v-ați gândit să salvați ceva... Ne rămâne tot mai puțină natură în jur.

Am tăcut, încurajându-l să vorbească.

— Eu m-am născut într-un sat la porțile junglei Amazonului, înconjurat de vegetație abundentă și de animale. Știam să recunosc fiecare frunză, fiecare sunet, păsările și șopârlele colorate. Eram ca ele, doamnă. Mă întindeam pe pietrele munților din Macchu Picchu și cerul era atât de aproape, încât aș fi putut arunca cu pietre în el. Știam să citesc și în cer și în pietre. Știam când avea să plouă, din ce direcție avea să înceapă vântul să bată, mi se părea că înțeleg limba animalelor și că eram efectiv parte din fiecare frunză, din fiecare șopârlă și din fiecare pasăre.

Nobelul pălise. Carlos părea un emisar venit să aducă un mesaj misterios căruia nu-i înțelegeam tâlcul. Îl priveam la rândul meu ciudat, dar nu părea să-i pese. Și a continuat:

— Am venit în America la 18 ani și am absolvit colegiul specializându-mă în ingineria naturii. Credeam că așa o să continui să rămân legat într-un fel de mediul în care am crescut. Apoi mi-am făcut businessul ăsta. Știați că pe vremuri New Yorkul era acoperit de păduri și de mlaștini, că aici trăiau rațe sălbatice și cerbi? Totul începe cu un sfârșit. Ca tornada asta. Dar pentru fiecare dintre noi sfârșitul înseamnă altceva Pentru cei bogați, sfârșitul vine când pierd banii. Ca Madoff, înțelegeți? El își trăiește acum sfârșitul. Pentru mine, tornada a fost un semn că ce am avut de făcut aici a luat sfârșit și că trebuie să mă întorc în Delta Amazonului. În aceste două săptămâni de după tornadă am făcut bani mulți, mi-a spus, arătând spre teancul de bancnote de 100 pe care tocmai i le dădusem. Dar nu mai suport să tai

copaci, să aud zgomotul fierăstrăului electric, bufnitura trunchiurilor secerate la pământ, să văd veverițele și păsările alergând înnebunite fără să-și mai găsească crengile, scorburile și cuiburile. Visam să îngrijesc copacii și am ajuns să nu mai fac față tăindu-i în bucăți. E ca și cum aș tăia de fiecare dată o parte din mine. Parcă îmi scurtez mâinile și picioarele.

Poate mi s-a părut, dar fața lui măslinie și blândă se umpluse de o sudoare albă ca lemnul copacului. Dacă l-aș fi atins, mâna mi s-ar fi lipit ca de boabele de rășină ieșite din rana trunchiului de brad.

— Cu banii pe care i-am strâns mă voi întoarce acasă. În Delta Amazonului simt că pot încă amâna sfârșitul. Vă mulțumesc că ați avut răbdare, și vă doresc o zi bună în continuare. *Take care*, mi-a mai spus înainte să se urce în dubița pe care era desenat un arbore secular sub numele firmei Copaci veșnic verzi.

Detectorul de emoţii

Radu ajunsese de câteva luni la New York şi încă stătea provizoriu la un prieten, pe Roosevelt Island. Un bărbat morocănos, dar cumsecade, divorţat ca şi el, şi care creştea un iepure într-un acvariu. Un acvariu, firește, fără apă. Apartamentul, mobilat la întâmplare cu obiecte uzate, duhnea a somn în aburi de alcool amestecat cu tutun stătut şi miros de câine ud. Dorin îi arătase canapeaua din sufragerie şi îi spusese simplu: „Poţi să stai aici cât vrei. Deşi s-ar putea să fii nevoit să stai mai mult decât ţi-ai dori. Acum se pierd sujbe, nu se găsesc."

Radu câştigase loteria vizelor chiar atunci când în România se instalase viguros criza economică şi departamentul de cercetare al Institutului de Fizică Atomică din Bucureşti, unde lucra, se închisese. L-a sunat pe Dorin la New York şi l-a întrebat la fel de simplu:

— Ce zici, mă ţii la tine un timp?

— Hai încoace!

— Acolo cum e?

— Cum să fie? E rău. Dar vino când vrei. Până la urmă, cine ştie?! Fiecare cu steaua lui.

Nimerise și aici în plină recesiune, dar era totuși New York, un măr uriaș unde viermele răului se pierdea mai ușor. Totuși joburi nu se găseau.

În primele trei zile Radu a dormit aproape continuu. Se trezea doar să urineze, să bea o bere sau să mănânce o banană și se strecura la loc sub pătura veche cu miros de mucegai simțindu-se ca pe o canapea într-o gară unde trenurile au uitat să oprească. De câte ori se trezea, se întreba unde se află, ce căuta el acolo, între drumuri, între vieți, și închidea ochii la loc mai mult din nevoia de protecție decât de somn. Nicio legătură însă cu somnul de odihnă ori de refugiu, nici cu cel protector din copilărie. Era un somn nou, tulbure, de tranziție, năclăit, ca o amorțeală, într-un loc străin, cu forme și contururi străine, cărora nu le înțelegea rostul.

După trei săptămâni a dat în insomnie. Fixa tavanul pătat ori vreo crăpătură din zidul din fața canapelei, auzea iepurele sforăind în baie și pe Dorin perpelindu-se în camera de alături, sirenele de poliție afară și mugetul cargourilor care alunecau greoaie pe East River.

Într-o dimineață, înainte să plece la serviciul lui de inginer de construcții pe aeroportul La Guardia, Dorin i-a dat un pumn de somnifere din flaconul care nu lipsea niciodată de pe noptiera lui.

— Ăștia zic să nu bei alcool după ce iei o pastilă, dar eu sunt veteran, pot să-ți spun că merge foarte bine cu o sticlă–două de bere, îi sporește efectul. Dar mai mult de una să nu iei.

Dorin fusese căsătorit peste cincisprezece ani în România, tot cu o ingineră. Ea plecase prima în America puțin înainte de revoluție, scoasă de un unchi care era șef la pașapoarte, și tot el, prin diverse relații, îi găsise și un serviciu bun la o companie multinațională de prospecții geologice. A început imediat formalitățile de reîntregire a familiei, care au durat totuși doi ani. Când a ajuns

la New York, Dorin a găsit o altă femeie. El nu era decât un intrus în universul artificial pe care Dora şi-l peticise cu grijă. Acum era blondă, slăbise, îşi tăiase părul, se lăsase de fumat, ajunsese vegetariană şi mânca produse organice cărora le studia întâi atentă eticheta. Era băieţoasă, uscată, mergea zilnic la sală şi trăgea de fiare, bea apă cu nemiluita, făcea yoga, se îndrăgostise de Chopra şi casa era plină de cărţile lui. O dată pe lună se ducea la un centru de spiritualitate din Upstate şi îşi educa voinţa, îşi programa succesul, fericirea şi nemurirea, în maşină asculta casete cu muzică de relaxare şi meditaţie, credea în comenzile subliminale date subconştientului pentru a reuşi în orice, oricât. Îşi pierduse feminitatea şi era obsedată de carieră şi de bani. Se ducea săptămânal şi la un terapeut. Avea o viaţă plină, iar pentru Dorin nu mai rămăsese niciun loc.

A durat aproape un an până ce Dorin şi-a găsit un post la aeroportul La Guardia, şi în tot timpul ăsta Dora nu s-a sfiit să-i arate că e un întreţinut, strivindu-i orgoliul cu profesionalism, ambiţioasă, ţâfnoasă din orice şi superioară în toate. În pat erau ca doi străini aşezaţi sub aceeaşi pătură, antialergică, aşa cum îi recomandase gurul ei spiritual. Făceau dragoste rar, din motive de igienă a corpului, se grăbea să-l lămurească de fiecare dată Dora, tot mai frigidă şi mai calculată. Detesta România şi orice era legat de ea, nu mai voia să meargă acolo nici măcar pentru câteva zile pe an în vizită să-şi vadă mama. Devenise peste noapte o regalistă înverşunată, deşi regele apăruse pe firmament după ce plecase ea din ţară, ajutată de unchiul securist. Refuza să mai vorbească româneşte chiar când era singură cu Dorin, îşi declama adaptarea ca pe un triumf contra naturii, ca pe o revanşă pentru toată înstrăinarea camuflată în sloganele zgomotoase ale fericirii forţate.

Prăpastia între ei se adâncea cu fiecare zi. Dorin intrase în depresie. Nu avea asigurare medicală şi, chiar dacă ar fi avut,

nu ar fi acceptat să se ducă la un psihiatru ori la un terapeut, să se întindă pe canapeaua aia confortabilă și să-și verse intimitățile și umilința. Asta pur și simplu nu făcea parte din cultura în care crescuse. Ar fi fost suficient să aibă un prieten cu care să vorbească. Dora l-a privit ironică, i-a explicat că în țara asta prietenii sunt să ai *fun* cu ei, nu să-i chinui cu problemele tale, și că sunt unii plătiți special să-ți asculte lamentările și să-ți trateze anxietatea. L-a catalogat un complexat, un provincial captiv în mentalitatea îmbâcsită a bărbatului estic macho care nu-și poate accepta ratarea. Iar rataților devin antipatici. I-a dat un pumn din pastilele ei depresive, și i-a cerut divorțul.

Radu nu fusese un ratat. Nevastă-sa divorțase de el pentru că nu îi mai putea suporta succesul. Și nici pasiunea lui pentru muncă. În cei opt ani cât lucrase la proiectul de cercetare în fuziunea plasmei, stătea la institut zece–douăsprezece ore pe zi, lucra și acasă până noaptea târziu, iar după ce a obținut în fine patentul de inovator și a fost avansat, era invitat la tot felul de conferințe în Europa, publica lucrări și devenise o personalitate recunoscută. Simțindu-se mereu neglijată acasă, ignorată în cercurile științifice unde era doar „soția savantului", a decis că merita să aibă și ea *o viață a ei*. Formulare la care ajung uneori soțiile fără să știe exact cam ce-ar însemna.

Iepurele era un colocatar benign și Radu începuse să-l îndrăgească. Se așeza pe marginea căzii de baie și îl privea cum își făcea de lucru singur în acvariu, dormitând sau învârtindu-se în cerc, părând să aștepte ziua întreagă ceva ce nu avea să se întâmple. Uneori i se părea că nu-l mai aude și se năpustea în baie speriat. Privit prin pereții groși de sticlă ai acvariului, iepurele lăsa impresia că ar face parte dintr-un experiment misterios cu scopul de a recrea cine știe ce comportament uman sau pentru a studia vreo maladie căreia nu i se dădea de capăt. Ca și cum captivitatea sau singurătatea n-ar fi fost de ajuns.

Spaimele i se înmulțeau. Când Dorin întârzia serile la slujbă, se îngrijora să nu i se fi întâmplat ceva. Ca atunci când era mic și tatăl lui ajungea târziu acasă, mai mult ca sigur de la bodega așezată în drum, iar Radu se temea copilărește să nu fi avut vreun accident. Alteori se repezea la sertarul de la biblioteca transportată conștiincios de Dorin din București, unde el își pusese diplomele de fizician, certificatul de doctorat și patentul de inovator. Se uita lung la ele, le pipăia ca și cum și-ar fi verificat identitatea și le aranja înapoi cu grijă pe fundul sertarului, mângâind lemnul cu mâna care începuse să-i tremure.

Deocamdată nu se întâmpla nimic. Ferestrele apartamentului dădeau deasupra râului spre Queensborough Bridge și Manhattan. Privea de la depărtare silueta impunătoare a orașului care nu se grăbea să-l înghită.

Uneori lua telecabina de pe insulă, se legăna deasupra râului odată cu oamenii care se duceau sau veneau de la sujbele lor, se prefăcea și el cu treabă, cu un scop, dar cum ajungea pe Lexington Avenue, se întorcea cu aceeași telecabină înapoi. Nu cunoștea pe nimeni, nu avea unde să se ducă și nici chef să se joace de-a turistul. Rămânea suspendat, cu simțurile amorțite, privind ca iepurele în toate direcțiile fără să știe la ce să se aștepte și de unde ar putea veni salvarea. Măcar dacă ar putea câștiga ceva timp, să hiberneze ca veveriţele, să-și încetinească metabolismul și bătăile inimii și să se trezească după câteva luni cu un alt sens al locului și rostului, într-o lume caldă și primitoare cum citise că ar fi aceasta în care venise să-și mai încerce o dată norocul.

Pe Roosevelt Island, o parte din chiria locuințelor era compensată de primărie, trăiau acolo mulți emigranți din Estul Europei, artiști cu venituri modeste, chiar și Nina Cassian, despre care învățase la școală. Într-o seară, stătea pe o bancă pe faleza râului privind în gol deasupra vârfurilor zgârie-norilor de pe malul celălalt și bea dintr-o cutie de bere învelită într-o pungă de

hârtie, așa cum îi spusese Dorin că se face aici, când un bărbat s-a așezat lângă el și i-a vorbit în românește:

— Salut! Ești Radu? Mi-a spus Dorin de tine. Sunt Ovidiu, stau cu două etaje mai jos. Ascultă, nevastă-mea lucrează la Macy și a aflat că săptămâna viitoare la ei la magazin se angajează paznici de noapte. Nu te-ar interesa? Poate s-o roage pe șefa ei să-ți aranjeze un interviu. Nu e poate ce ai visat, dar poate fi un început, ce zici?

Orice era bine. Trebuia să apuce un fir de ață, măcar ca să nu înnebunească definitiv. Inactivitatea sau sentimentul inutilității se spune că pot duce la pierderea *self-esteem*-ului, termen specific american, echivalentul pierderii respectului de sine care face ravagii la toate vârstele, începând cu adolescenții tot mai tulburați care o dau pe droguri și sfârșind cu bătrânii scoși pe linie moartă ca trenurile ruginite și abandonate. Iar la bărbați e și mai grav, orgoliul lor aflându-se instalat în plin *self-esteem,* ca staminele într-o floare parfumată care se vrea admirată, ori ca un sâmbure inflamat în fructul copt și zemos care se imaginează râvnit.

În dimineața când a plecat la interviu, Dorin l-a sfătuit să nu spună că e specialist în fizică nucleară. Seriozitatea, insomniile și câteva clase erau suficiente să obțină postul de paznic de noapte. De data asta orașul se profila altfel de sub telecabina care îl ducea spre Manhattan. Avea consistență, vuia tonic și Radu i-a simțit pentru prima oară magia. O magmă de sunete, energii, fluvii de picioare grăbite pe străzile drepte tăiate perpendicular de bulevarde ticsite de taxiuri galbene, explozia vitrinelor și clădirilor îndrăznețe, fiecare altfel, cu înălțimile lor care nu mai păreau înfricoșătoare.

A ajuns în față la Macy mai devreme cu o jumătate de oră. Magazinul se întindea între două bulevarde și i-a trebuit un timp să găsească intrarea spre birourile administrației. A fost întâmpinat cu zâmbete de către o secretară binevoitoare care l-a întrebat

ce mai face. Ce să-i răspundă? Lasă, că nici ea nu părea prea curioasă. Radu a dat din cap în semn de „așa și-așa", secretara a continuat să zâmbească neatentă, cu gândul la ale ei, i-a oferit un pahar de carton cu cafea fierbinte și l-a condus în anticamera unde urma să-i fie strigat numele.

Interviul se ținea într-o sală alăturată, închisă cu o ușă masivă. Mai așteptau doi mexicani, un bărbat înalt din insule, un uriaș melancolic cu figură de rus, și în curând aveau să mai vină și alții.

La ora 9 fix, primul dintre ei a fost chemat înăuntru. Erau strigați în ordinea în care veniseră, așa că Radu s-a gândit că o să-i vină rândul repede și își pregătea deja un mic discurs în gând. Ceva simplu, cum îl sfătuise Dorin. Engleză știa bine.

Se făcuse 11 și încă nu intrase. Nu înțelegea ce putea să dureze atât. Le dădea oare și un test scris? Era ridicol, pentru un post de paznic de noapte? Doi dintre cei dinaintea lui ieșiseră cu figuri epuizate. Iar altul, de-a dreptul speriat. În fine, își aude numele pocit și secretara îi deschide ușa fără niciun zâmbet. În spatele unei mese lungi stăteau doi bărbați în costume și o blondă între două vârste care se pare că era șefa soției lui Ovidiu. Toți trei beau apă direct din sticle mici de plastic. I-au oferit și lui una. Ce obicei și băutul ăsta direct din sticlă, cum să gâlgâie în fața lor?! S-a abținut, deși avea gâtul uscat. În timp ce femeia îi punea câteva întrebări generale fără să fie atentă la răspunsuri, unul dintre bărbați i-a împins în față două formulare. Să le completeze pe loc? Da, și să nu se grăbească, aveau timp.

Radu a fost cât a putut de rapid. Simțea privirile celor trei îndreptate asupra lui și dintr-odată interviul acesta deveni mai important decât toate examenele prin care trecuse de-a lungul educației și carierei lui. Primul formular nu conținea nimic special, doar nume, cetățenie, adresă, școală... iar cel de-al doilea era un fel de angajament de fidelitate.

Femeia i-a explicat în ce consta concret postul de paznic de noapte, ce trebuia să facă și ce așteptau de la el. În cazul în care va fi angajat. Nimic mai simplu, a confirmat Radu, și-a luat inima în dinți și a sucit gâtul sticlei de plastic. Dar de băut încă nu îndrăznea. În timp ce unul dintre bărbați i-a mai strecurat, ca să-l semneze, un formular de confidențialitate și altul cu responsabilitățile postului și protecția muncii, celălalt îi privea insistent mâinile albe și delicate. Apoi l-a rugat să se ridice și să-l urmeze. În momentul acela, femeia și celălalt bărbat au ieșit din încăpere urându-i succes.

Într-unul din colțurile camerei era un birou pe care Radu nu-l observase până atunci și pe el erau puse un computer și un aparat complicat. Bărbatul s-a prezentat, îl chema Richard, și l-a întrebat dacă știe ce era acel mecanism. Radu a zâmbit încurcat și i-a răspuns fără nicio ezitare:

— Un poligraf.

Richard l-a privit drept în ochi și l-a întrebat precipitat:

— Și la ce se folosește?

— Este un detector de minciuni.

— De unde știi?

Radu a ridicat din umeri.

— Știu. Pur și simplu.

— Știi și ce măsoară?

— Sigur. Înregistrează reacții psihofiziologice caracteristice stărilor de tensiune emoțională.

— Cum ar fi?, și-a continuat Richard interogatoriul.

— Cum ar fi respirația, tensiunea arterială, pulsul...

— Când și unde ai văzut ultima oară un poligraf?

Radu a făcut o pauză. Vorbea prea mult? Prea bine? Poate că ar fi trebuit să se arate mai rezervat, mai neștiutor, cum îi sugerase Dorin. Îi apăruseră broboane de sudoare pe frunte. A băut dintr-odată jumate din sticla de apă și cu dosul palmei

și-a șters două picături care i se prelinseseră pe bărbie. I-a răspuns, cu un nod în gât:

— Nu țin minte... Probabil într-un film.

Richard l-a privit scurt, și-a deschis computerul și l-a pus să semneze un formular prin care își dădea acordul pentru testul de detectare de minciuni. Poate că voiau de fapt să-l angajeze la NASA, dar nu știa el. Richard era un bun psiholog, i-a ghicit imediat gândul:

— Te întrebi poate de ce un paznic de noapte trebuie să treacă un astfel de test. E un magazin scump. Există tentații. Despre tine nu știm nimic, ai ajuns de curând în țara asta, nu avem nicio referință. Bancară sau de altă natură.

Ce putea să spună? Americanii erau serioși. Făceau totul cum trebuie.

— Cum ești foarte familiarizat cu acest instrument, nu vei fi surprins că va trebui să-ți leg două curele în jurul pieptului, un aparat de măsurat tensiunea pe braț și la degete două... cum se numesc?..., s-a prefăcut Richard că nu-și găsește cuvintele.

— Galvanometre, i-a sărit Radu instinctiv în ajutor, regretând imediat că îl tot lua gura pe dinainte.

— Exact. O să meargă repede. Știi procedeul. Răspunzi numai cu DA sau NU. Văd că engleză vorbești bine, întrebările vor fi cât se poate de clare și de scurte, dar dacă nu înțelegi ceva, poți oricând să mă întrerupi. Începem?

Totul a mers într-adevăr ușor. Întrebări banale, cam ca acelea din formulare, din nou nume, adresă, educație, apoi altele țintite: condamnări anterioare, prejudicii aduse la fostele locuri de muncă sau sustrageri de bunuri, consum de alcool și de droguri, până și hărțuire sexuală față de foste colege sau colegi... Radu a răspuns stăpân pe el și doar o singură dată a simțit un val de căldură și bătăile inimii ceva mai rapide, mai mult de jenă că era nevoit să treacă prin toate astea.

Richard nu a schițat pe tot timpul testului niciun gest, nu a avut nicio expresie, a privit continuu pe ecranul computerului, la sfârșit i-a mulțumit și l-a invitat înapoi în anticameră unde avea să fie anunțat dacă a primit postul de paznic sau nu. Acolo mai așteptau și unii dintre cei care se prezentaseră dimineața la interviu. Atmosfera era grea. Secretara apărea din când în când, privirile tuturor se năpusteau asupra ei tremurând de așteptare, dar ea zâmbea generic văzându-și de treabă, ignorându-i de parcă încăperea ar fi fost ocupată de mobile vechi și nu de niște oameni disperați.

Peste câteva minute a apărut femeia blondă. A fost concisă. Citea fiecare nume urmat de verdictul *angajat* sau *respins*. Acum inima lui Radu bătea să-i iasă afară din piept. Cuvintele mamei i-au revenit odată cu toată înțelepciunea populară care îi dădea uneori palpitații: „De ce ți-e frică, nu scapi!"

A auzit *respins*. S-a ridicat ca un robot cu picioare de plumb. Umerii îi coborâseră și privirea i se încețoșase ca și cum i-ar fi intrat așchii în ochi. Când să iasă pe ușă, femeia, cu siguranță șefa soției lui Ovidiu, l-a strigat pe numele mic cu dezinvoltură americană:

— Radu, vrei să vii puțin?

L-a dus la ea în birou, l-a invitat să se așeze, i-a întins o sticlă mică de plastic cu apă, un ritual dus la saturație, i-a spus că o cheamă Nancy și este directoare la resurse umane, apoi l-a privit drept în ochi cu zâmbet conspirativ:

— Spune-mi adevărul.

Radu a privit-o la rândul lui năucit. Nancy a continuat:

— Poligraful a înregistrat de câteva ori răspunsuri incorecte. Cred că ești suficient de inteligent ca să-ți poți masca emoția. Și totuși, de ce n-ai făcut-o?

— Nu știu despre ce vorbiți.

— Ascultă, nu cred că eşti nici infractor, nici pe droguri. Dar despre ceva ai minţit. Îţi mai dau o şansă acum.

Orgoliul lui Radu a ieşit în fine de sub cămaşa călcată cu grijă. I-a mărturisit ruşinat că era absolvent al Facultăţii de Fizică, dar fusese sfătuit de prietenul lui să pretindă că ar avea studii medii pentru a nu crea suspiciuni în cererea de a fi paznic.

— Altfel sunt serios şi de încredere, stau noaptea treaz fără probleme, încă de pe vremea facultăţii, plus că acum sufăr şi de insomnii... orice poligraf ar putea să confirme.

Nancy şi-a păstrat zâmbetul.

— Cred că realizezi că psihologul care ţi-a făcut testul şi-a dat imediat seama că avea în faţa lui o persoană informată, educată. Eh, din păcate nu şi destul de abilă în a-şi camufla educaţia. Dar spune-mi mai multe despre tine. Unde ai lucrat, cu ce te ocupai...

Radu a prins curaj. Să i se fi întins o capcană? Chiar şi aşa, îi făcea până la urmă bine să-şi dezvăluie adevărata identitate, îi restaura încrederea în sine, acel *self-esteem* pe care şi-l sufocase de bunăvoie. Şi, oricum, acum nu mai conta, nu mai avea nimic de pierdut. I-a povestit despre doctoratul şi patentul său de inovator în fuziunea plasmei, despre lucrările publicate şi cercetările la departamentul de fizică nucleară din Bucureşti. Nancy l-a ascultat atentă, chiar cu o umbră de admiraţie, sau aşa i s-a părut lui, şi l-a întrebat încă o dată de ce voia postul de paznic de noapte.

— Sper că nu doar pentru că ai insomnii..., i-a spus Nancy contrazicându-i prejudecata că o persoană de la resurse umane nu poate avea umor.

— N-am reuşit să găsesc nimic în toate lunile astea. Sunt un emigrant, s-a scuzat Radu neconvins.

— Toţi am fost cândva emigranţi, i-a replicat Nancy.

Ce să înţeleagă din asta? O formă de solidaritate, vreo simpatie de conjunctură? Sau poate un reproş că cedase prea devreme?

— Dar e adevărat, e un timp prost, a admis Nancy, încrucișându-și picioarele.

Mai exista o speranță? Sau partida era pierdută, femeia era doar politicoasă cu un inventator mincinos? Tocmai când alesese speranța, Nancy s-a ridicat și i-a spus cu voce caldă:

— Din păcate nu te pot angaja. Ești mult prea calificat.

I-a urat succes, o zi bună în continuare și a închis ușa după el.

Când a intrat în apartament, iepurele se învârtea agitat în acvariu. Se obișnuise cu prezența lui Radu și în plus era flămând. I-a dus niște frunze de varză din frigider și s-a așezat pe marginea căzii de baie. Avea ochii roșii, inima îi pulsa cu repeziciune de parcă s-ar fi aflat în bătaia unei puști invizibile. Iepurele îl privea speriat. A întins mâna să-l mângâie și sub blana moale a simțit cum îi tremura trupul, iar inima părea să-i pulseze în același ritm cu inima lui. Și iepurele era un detector de emoții, la fel de neajutorat ca și el.

S-a întors în sufragerie, s-a strecurat sub pătura cu miros de mucegai și a rămas amorțit până ce Dorin a ajuns acasă cu o pâine și două sticle de vin.

— Sărbătorim?, l-a întrebat mai vesel decât era de obicei.

— Nu m-au luat.

— Cum așa? De ce?

— Ai avut dreptate. Sunt supracalificat. La ăștia, educația încurcă. Sau poate le-am părut prea firav, nu știu...

S-a întors pe partea cealaltă și și-a tras pătura peste cap. Dorin a mâncat sendvișuri la bucătărie și a băut singur câteva pahare de vin. Afară se pornise o furtună cu fulgere și trăsnete. Camera se lumina ca și cum ar fi luat foc și peste câteva secunde bubuiau geamurile. A plouat până a doua zi, iar iepurele a scâncit toată noaptea ca un copil.

În noaptea aceea Dorin a visat-o pe fosta lui nevastă. Stătea pe un peron și flutura o batistă roșie spre fereastra unui tren care

trepida gata să plece din gară. Doar că nu avea cum să plece, era pe jumătate îngropat în pământ. Dora își agita batista sângerie spre fereastra închisă ermetic, în spatele căreia se zărea chipul lui Radu. Tot mai aburit.

Când s-a trezit dimineața, s-a dus întins spre canapeaua lui Radu și a tras pătura jos de pe el. Trupul fragil al prietenului său părea inert. A încercat să-i găsească pulsul, dar mâinile îi tremurau de panică. Doar nu făcuse vreo prostie?! Ori poate un infarct? L-a zgâlțâit cu putere, făcându-și cruce cu limba în cerul gurii cum învățase când era mic, ca să îndepărteze răul:

— Ce e cu tine? Trezește-te!

Radu a deschis ochii cu greu și a gemut a întoarcere la viață. Luase seara două somnifere ca să-și taie orice contact cu realitatea. S-a uitat învins la Dorin și l-a rugat să-l lase să doarmă. Ce altceva putea face? Nu mai aștepta nimic.

— Lasă, oricum nu era pentru tine. Poate tot răul e spre bine, cum se zice...

Dorin a plecat la serviciu încă urmărit de visul din noaptea precedentă. Apariția nevesti-sii nu avea cum să prevestească ceva bun. Doar batista sângerie, dacă era să se ia după interpretările pe care le dădea bunică-sa, ar fi însemnat veste bună. În ce să mai crezi?!

Spre prânz, ploaia s-a oprit și iepurele s-a liniștit. Radu se prefăcea că doarme cu simțurile date la minimum, ca într-un acvariu cu pereți de vată. Sunetele și lumina își pierduseră sensul. Dacă ar fi putut, în momentele alea s-ar fi deconectat cu bucurie de la mașinăria vieții ăsteia rostogolite în gol.

Pe la 12 a sunat telefonul. Și-a pus perna peste cap și l-a lăsat să sune, strident și disperat, până s-a cuplat robotul. A recunoscut imediat vocea autoritară, de o politețe formală, dar și caldă, cum aveau să fie multe dintre vocile pe care urma să le audă în țara asta. Era Nancy. Îl anunța că i-a aranjat un interviu a doua

zi cu directorul Centralei Nucleare din Long Island, unde vărul ei era vicepreşedinte. Să-şi ia toate diplomele şi brevetele cu el. Şi să spună adevărul! Era convinsă că o să fie bine, a mai adăugat.

A doua zi dimineaţa, Dorin i-a făcut o omletă mare cu şuncă, după model american, l-a forţat să bea două pahare cu suc de portocale şi i-a aranjat nodul de la cravată.

— Crezi că o să mă pot adapta?, l-a întrebat Radu, uitându-se în oglindă cu mâna în buzunar de parcă se şi văzuse angajat.

— Te înveţi repede cu binele, l-a bătut Dorin pe umăr şi i-a urat *break a leg*, cum le spui pescarilor cărora dacă le-ai ura *baftă!* mai bine ar sta acasă.

Era pentru prima oară de când venise la New York când se simţea sigur pe el. De data asta, nimic din emoţia candidatului la postul de paznic de noapte. Costumul Boss cumpărat pe bani grei din România, pe care Dorin îl lăudase ca fiind bun pentru înmormântare, pica bine. Era doar cu o nuanţă mai deschisă decât cel al vicepreşedintelui Centralei Nucleare, un tip nerăbdător şi ager care, după ce a aruncat o privire peste diplomele lui Radu, le-a împins pe colţul biroului şi a început să-l mitralieze cu întrebări ţintite, dar care, în loc să-l streseze, culmea e că l-au destins.

Senzaţia lui Radu era că vorbeau nu doar aceeaşi limbă, dar parcă veneau şi din aceeaşi familie. Simţea cum i se înălţau umerii şi i se luminau ochii. După numai o jumătate de oră, i s-a întins mâna şi a fost invitat să înceapă munca chiar de a doua zi. *Time is money,* a râs sănătos vicepreşedintele etalându-şi dantura perfectă, încrezător că făcuse un târg bun. A chemat o asistentă care să-i arate unde va fi biroul lui şi care se va ocupa de formalităţile de angajare. Apoi s-a scuzat, era ora prânzului şi în America prânzul se respectă cu religiozitate.

Radu a zburat înapoi cu trenul de Long Island, uşor şi fericit, ca la 12 ani, când primise cadou prima bicicletă. Privea pe fereastra vagonului şi timpul intra în el însuşi, curgea invers odată cu

copacii de pe marginea drumului. Imaginile ieşeau din cadru ca peisajele explozive dintr-o ramă prea strâmtă, un *trompe d'oeuil* care, în loc să-l ameţească, îi defineau cu claritate locul. Un loc care nu-i aparţinuse şi nici nu-i va aparţine vreodată cu totul, dar totuşi al lui, un costum nou care i se potrivea de minune şi în care se simţea liber şi important.

Imaginile au început apoi să se amestece. Aceiaşi copaci din copilărie, bărbatul de pe scaunul de alături care semăna cu unul dintre colegii lui de institut, aceleaşi păsări negre aşezându-se pe firele de telegraf, amintiri dislocate ca un puzzle în afara spaţiului şi timpului, dar toate ale lui, indiferent când şi unde le trăise. Nu s-ar fi mirat nici dacă toţi călătorii ar fi început să vorbească deodată româneşte.

Doi ani mai târziu, Radu ajunsese directorul Departamentului de cercetare, şi publicase trei lucrări de referinţă. Venea uneori pe Roosevelt Island să-l viziteze pe Dorin. Iepurele fusese mutat într-un acvariu mai mare, cu pereţi mai înalţi, cu mai mult spaţiu de joacă, cu un plan înclinat pentru sărituri şi tot felul de accesorii care să-i facă mai plăcută captivitatea.

Radu îi aducea legume proaspete din grădina casei lui din Long Island, se aşeza pe marginea căzii de baie şi stătea câteva minute privind cum iepurele se învârtea în cerc de bucurie, aburind pereţii acvariului.

Vinovat în America

Nu era nici marți, nici o zi de 13, dar încă de dimineață simțeam că lucrurile nu aveau să meargă bine deloc. Avocatul mă anunțase în ultimul moment că nu poate veni cu mine la proces, un fleac, să nu-mi bat capul, o să scap ușor dacă le repet întocmai ce mă învățase el să spun, doar că asta mi-a mărit și mai mult anxietatea. Nu dormisem aproape toată noaptea, gândindu-mă la ciocănașul judecătorului, care avea să lovească biroul său somptuos: *Guilty!* Vinovată! Și Dumnezeu știe ce avea să urmeze. Nu de-asta venisem eu în America.

Spre dimineață se pare că totuși ațipisem. Se făcea că judecătorul avea un cap uriaș de pasăre de pradă, și de la înălțimea biroului său scotea flăcări pe nări și mă lovea cu ciocul tare ca piatra în vârful capului. M-am trezit cu o migrenă îngrozitoare, mă durea fix în creștet, m-am pipăit îngrijorată, m-am uitat atentă în oglindă, dar n-am văzut vreo urmă lăsată de ciocul justiției. M-am rugat în gând mamei mele, trecută de mulți ani în lumea celor drepți și buni, așa cum fac de fiecare dată când am o problemă, convinsă că morții dragi ne ocrotesc de acolo unde încetează toate durerile și întristarea. Și mama m-a ajutat întotdeauna.

Apoi am început să aleg cu grijă cu ce aveam să mă îmbrac, repetând continuu în minte textul pe care avocatul îmi spusese

să-l învăţ pe dinafară. Şi să nu mă las intimidată, şi ei vor să scape cât mai repede de toţi infractorii ăştia care le umplu zilnic sălile de judecată. Un fior rece pe şira spinării. Sunt o infractoare, deci. În America lucrurile se iau în serios, iar cuvântul „crimă" abundă. Crimă e când omori. Dar şi când înşeli, şi când furi, şi minciuna e o crimă. Ce să mai vorbim de cazul meu!

În cele din urmă m-am hotărât la o rochie sobră şi impersonală, dreaptă şi simplă, nici lungă, nici scurtă, într-o culoare cenuşie suficient de spăşită. Am evitat cu bună ştiinţă negrul ca să nu par arogant elegantă, ori albul inconştient al inocenţei, roşul obraznic, verdele proaspăt şi vesel ori galbenul capitulării sfioase, nu imprimeuri cu flori, Doamne fereşte de bijuterii, ceasul l-am ascuns totuşi bine sub mâneca puloverului, şi el la fel de nicicum. Braţele goale puteau părea ofensatoare şi nici măcar nu erau frumoase ca ale lui Michelle Obama. Poate că una dintre amicele mele maliţioase avea dreptate, de la o vârstă e bine să te duci la sală.

Pantofii i-am ales pe măsură. M-am gândit că arăt ca o funcţionară conştiincioasă de la circa financiară, iar gândul mi-a dat ameţeli. Circa financiară era pentru mine exemplificarea lumii kafkiene a birocraţiei şi absurdului din care am emigrat, a vinei iminente a oricărui nevinovat care putea fi oricând însă prins cu mâţa-n sac. Pe atunci, la noi era plin de pisici negre, şopârle şi tot felul de vietăţi şirete care te puteau umili sau înfunda cu toată dreptatea de partea ta. Odată, revista *Apostrof* făcuse o anchetă despre frică, la care răspunsesem şi eu printr-un eseu în care îi amestecam pe Kafka şi Dürrenmatt doar pentru a spune pe ocolite că da, trăiam cu frica-n sân, îmi era teamă de orice autoritate a sistemului totalitar, de la miliţie şi justiţie până la circa financiară, şi mă simţeam ca o infractoare ori de câte ori îmi ceream vreun drept în faţa unor astfel de instanţe.

America e însă altceva, o lume normală, individul este respectat și instituțiile sunt create să-l servească nu să-l strivească, nu avea de ce să-mi fie frică. Cu gândul ăsta tonic am încercat să respir relaxat și am tras aer puternic în piept. Iar individul, la rândul său, firește că se angajează să fie corect, să respecte legile..., dar eu oare le respectasem? Respirația mi s-a oprit la jumătate, am lăsat gândul neterminat și mi-am apăsat pieptul ca să-mi potolesc bătăile inimii care o luase razna. Mi s-a mai spus că aș pune la suflet, dar acum simțeam fizic cum aburul acela vital care pulsează în interiorul trupului se aduna ghem în stomac, se năpustea apoi nebunește în sus și îmi zvâcnea în tâmple ori cobora cu toată viteza înmuindu-mi genunchii.

Cu o zi înainte îmi dusesem mașina la verificat, făcusem plinul și o spălasem, deși nu eram sigură dacă nu ar fi fost mai bine să o las mai prăfuită. Nu e bine să atragi atenția, asta știam tot din țara natală unde, după ce își satisfăceau bârfa, te ignorau pretinzând că nu exiști. Ei bine, aici exiști, așa cum ești, aici ești luat în seamă, cu meritele și erorile tale. La mine, de data asta nu se punea problema vreunui merit. Greșisem și aveam să sufăr consecințele.

Mă aștepta un drum lung, de peste trei ore spre nordul statului New York. Înfățișarea fusese stabilită seara la 7, dar cine știe cât avea să dureze, și apoi încă trei ore drumul înapoi. Mi-am luat la mine apă, ciocolată, am vrut să strecor în poșetă și o cruciuliță, pentru mai multă siguranță, dar mi-au răsunat în urechi cuvintele unei bătrâne newyorkeze care îmi spusese la scurt timp după ce emigrasem: „În orașul ăsta e bine să porți crucea la spate." Nu înțelesesem, dar nu eram oricum mare amatoare de pandantive cu cruci și fecioare. Am lăsat cruciulița pe colțul mesei, deși New Yorkul nu avea nimic de-a face cu orășelul unde aveam eu să merg și de care nu auzise nimeni, undeva departe,

la țară, unde lumea de fapt se duce doar la biserică și la vânat de iepuri, curcani sălbatici și căprioare.

Migrena nu-mi dădea pace, așa că în ultimul moment mi-am făcut un turban dintr-un batic subțire și mi l-am înfășurat pe cap cu gândul că o să mă protejeze oricum în mașină, aveam să conduc multe ore cu fereastra deschisă, ca orice est-european care nu suportă aerul condiționat și poate ajunge ușor victima curentului. Cuvântul „victimă" a pocnit neplăcut în mintea mea asediată de formula pe care aveam s-o rostesc în fața procurorului, polițistului și judecătorului, plus câți s-or mai afla în sala tribunalului: „Ne aflam în vizită la prieteni, când soțul meu, care este medic, a fost chemat de urgență la spital..."

Avocatul insistase să fiu foarte concisă, clară, fără să dau multe explicații și amănunte, și mai ales să evit metaforele ori să povestesc cu detalii inutile. Ar părea greu pentru cineva care vine dintr-o cultură a metaforei, unde limbajul, dacă nu e plastic, înseamnă că e sărăcăcios, unde contează detaliul și alegoria, ambiguitatea și gestul exaltat, stropite cu puțin umor și diminutive cât să spargă barierele de comunicare și să destindă atmosfera până la a crea o falsă familiaritate. Doar că eu învățasem lecția în America. „Ce faci?" „Bine." „Dar tu?" „Bine și eu, mulțumesc."

Să adaug totuși că era ginecolog, că pacienta avea nevoie de o cezariană cât mai curând posibil, că i se rupseseră membranele prematur, mai avea și un chist care complica operația, cordonul ombilical era înfășurat de gâtul copilului, că era o situație de viață și de moarte? Mi l-am imaginat pe avocat strâmbându-se mai ales la „situație de viață și de moarte", din categoria metaforelor pe care le detesta, așa că m-am mai uitat o dată în oglindă, baticul îmi dădea un aer pocăit, dar nobil — ah, dacă aș fi știut ce avea să-mi aducă! — am luat cheile și m-am urcat în mașină cu sentimentul că plecam pe front.

Am condus crispată pe autostradă, cu ochii fixați pe indicatorul de viteză, nu cumva să depășesc limita impusă, și cu urechile ciulite la vocea răgușită de femeie-robot a GPS-ului care îmi spunea pe unde s-o iau, câte mile mai am până să fac la dreapta sau la stânga. Știam o scurtătură care mă băga direct în autostradă de pe Whitestone Bridge, așa că mi-am luat inima în dinți și am ignorat un timp direcțiile GPS-ului. Femeia autoritară din micul aparat sprijinit de bordul mașinii insista înnebunită să ies la primul *exit*, eu mi-am luat libertatea să-mi văd de drum și am simțit cum vocea se enervează, apoi devine treptat dezamăgită de opțiunile mele, apoi exasperată și în cele din urmă ironică, renunțând să mă învețe de bine când eu persistam în eroare. Parcă am și auzit-o rostind la un moment dat *Guilty!* Și chiar mă simțeam vinovată de încă o nesupunere.

Ce minune și GPS-urile astea! Te duc oriunde, oricând. Cineva îmi spunea că și-ar fi găsit mormântul părinților într-un cimitir punând adresa aleii pe care fuseseră îngropați. Și totuși unde o să ajungem dacă vom continua așa? *Ipod, Ipad, Iphone, I* în engleză înseamnă Eu și după asta vine Infernul. Un vecin de-al nostru, nici măcar adolescent ci un ditamai bărbat de 45 de ani, ne-a povestit cu ochii injectați de oboseală, dar fericit la culme, cum a stat el 16 ore în fața magazinului Apple pentru a fi printre primii fericiți deținători al celui mai nou tip de telefon, Iphone 4, cu o memorie de elefant și milioane de pixeli care înghit cu o forță pantraguelică distanțele și cu care poți face orice. Iar noi, la rândul nostru, vom fi probabil înghițiți de propria civilizație, sugrumați de propriile fire digitale care ne-au strâns universul într-o cutie mică neagră de care ne legăm viața bezmetic. History Channel arată mai nou emisiuni cu tot felul de scenarii ale sfârșitului lumii. *Just in case.* Ne învață cum să supraviețuim fără petrol și fără curent electric, cu veceul în fundul grădinii și puț de mică sau mare adâncime în curte, cum ne vom cultiva legume și

vom mulge câte o capră, invidiindu-ne vecinul care se poate întâmpla să aibă două. Dacă țările subdezvoltate vor mai avea puțină răbdare, vor fi ajunse din urmă de civilizația noastră care se autoconsumă cu fulgi cu tot. Și tot pe History Channel ni se arată că, în cazul unui cataclism, ultimele care vor dispărea vor fi telefoanele celulare.

Nu e de mirare că visam apocalipsă în drum spre Judecătoria orășelului Ghent, unde aveam să aud ciocănelul izbit în lemnul de nuc sau de fag al biroului: *Guilty!* După mai bine de două ore, am ieșit pe un drum național cu dublu sens, cum sunt ale noastre în România. Doar că era pustiu. Șerpuia printre văi și coline mioritice, dealuri împădurite, ferme de cai, podgorii și livezi de meri, vocea femeii-robot se calmase, o ascultam docilă cu sentimentul că mă duceam nu să fiu condamnată, ci să ajung acasă. Mă simt cam peste tot acasă. Acasă e locul unde dormi peste noapte. Doar că Doamne ferește să fi dormit acolo!

Scenariile variau. Unii spuneau că pentru infracțiunea de a fi depășit viteza cu 21 de mile ar putea să-ți ia 4 puncte în carnet și să-ți crească asigurarea la mașină cu sute de dolari, plus o amendă grasă, alții că ți-ar suspenda carnetul și poate te-ar trimite chiar să faci câteva zile de *community service*, ori Dumnezeu știe, or avea celule acolo, depinde de judecător, poți să pleci acasă fluierând sau să iei câteva zile de închisoare. De aia îți trebuie avocat, să negocieze pentru tine. Nu mai dai banii la tribunal, îi dai lui și pleci liniștit. În țara asta orice om care se respectă se duce oriunde cu avocatul lui. Oriunde. O lume cu reguli precise, bazată paradoxal pe negociatori și intermediari.

Soarele alunecase într-o văgăună trăgând toată lumina după el. Aprinsesem farurile și vedeam ochi fosforescenți de animale ieșind din tufișuri pe marginea șoselei. Nicio așezare, nici picior de om. Dacă satelitul o luase razna și GPS-ul ăsta chiar mă dirija în Infern? Orice drum duce până la urmă acolo, l-am auzit mormăind

cinic pe bătrânul meu amic filozof instituționalizat acum într-un *nursing home*, pe care și-l imagina un bordel de mâna a doua.

Au apărut ici și colo niște case aruncate răzleț de-o parte și de alta a drumului și vocea femeii-robot m-a anunțat triumfătoare că am ajuns la destinație. Am oprit. Întuneric opac, cum e noaptea la țară. Nici urmă de tribunal. Se zărea doar o clădire joasă, cu o firmă minusculă pe care nu vedeam ce scria. Noroc că o femeie excesiv de grasă și știrbă tocmai ieșea din casa de peste drum să-și strige câinele. „Nu știți unde e tribunalul?" „Ăla e", a arătat spre clădirea modestă care putea fi cel mult o școală primară. „Sunteți sigură? Tribunalul din Ghent?" A dat din cap plictisită: „Acolo e și primăria, și tribunalul. Du-ți mașina în spate."

Eram bine. Iar tribunalul nu avea nimic înfricoșător, ba chiar părea suspect de uman, învăluit în blândețea nopții. Mi-a fost brusc necaz pe mentalitatea defetistă cu care crescusem. Mi-aș fi luat o pereche de aripi, dar parcă nu-mi venea să zbor. Am parcat mașina în spatele clădirii unde mai erau și alte mașini din al căror motor ieșeau aburi de căldură, semn că sosiseră de curând, și am intrat stoică într-un hol mic din care se deschideau două camere, una dintre ele, evident, tribunalul, odată ce pe un podium am zărit prin ușa deschisă un bărbat în cunoscuta robă neagră. M-am uitat mai atentă. Ciocănelul totuși lipsea. Cum o să mă poată declara atunci vinovată?

Tocmai când începeam să prind curaj — când te arunci în apă adâncă trebuie să dai din mâini și din picioare — am panoramat adunarea din sală, care aștepta să fie chemată de judecător, și am înlemnit. Un bărbat între două vârste, cu un maieu jegos și brațele pline de tatuaje, o negresă cu inele în nas, un tânăr cu figură de morfinoman, îmbrăcat de sus până jos în haine de piele și cu lanțuri atârnate de orice se putea, o blondă lunatică dormitând pe umărul unei alte femei tunse scurt și cu o privire aprigă, un bătrân deșirat, cu păr lung și cu o cicatrice pe obrazul stâng, un

asiatic firav și uscățiv care s-a apropiat de mine și mi-a spus că în drum spre tribunal mai fusese o dată oprit de poliție pentru o altă infracțiune, și, în fine, un polițist masiv, care dintr-un colț îi controla pe toți cu privirea ca și cum ar fi fost copiii lui scoși la joacă. Rochia mea era în flagrantă discrepanță cu adunarea. Toți erau însoțiți de un avocat care vorbea pentru ei, așa că aveau priviri plictisite, de parcă s-ar fi aflat la o ședință de partid de-a noastră de pe vremuri.

Mă simțeam provincială cum mă simt de multe ori când vin la București și nu mai înțeleg nimic. Deodată, mi-am auzit numele strigat din camera alăturată și un bărbat ras în cap și vioi m-a invitat înăuntru. Să fi fost procurorul, un funcționar oarecare, sau un om bun? Greu de spus. I-am înmânat scrisoarea pe care mi-o scrisese avocatul meu, absent acum de la supliciu, și în timp ce el o parcurgea în diagonală cu ochi de expert, eu am retrăit momentul în care fusesem oprită pe autostradă pentru exces de viteză. Ceasul rău. Am tras pe dreapta și am privit timorată prin oglinda retrovizoare cum polițistul s-a apropiat de noi, s-a oprit în dreptul geamului deschis cu mâna pe pistol și m-a avertizat să nu cobor din mașină. Părea a fi într-o misiune periculoasă, pe el atârna un arsenal întreg de bastoane, lanțuri, lanterne, grenade, cuțite, pistoale, putea aresta tot globul cu ele.

I-am întins carnetul de șofer și am încercat să-i spun că aveam o urgență, dar fără să mă asculte și fără să-mi adreseze niciun cuvânt, s-a întors cu spatele, tot cu mâna pe pistol, s-a dus la mașina lui și a revenit după un timp cu citația de a mă prezenta la tribunal. Aș fi visat la o amendă cât de mare, dar aici, pentru astfel de infracțiuni nu se dau amenzi, te cheamă la Curte și nu în orașul unde locuiești, ci acolo unde ai fost prins, chiar dacă se întâmplă să te afli la sute de kilometri de casă.

Mă gândeam de câte ori a fost prins tata în România, pentru una sau alta, și cum de fiecare dată a început să parlamenteze cu

polițistul, să se scuze, să-l roage, să-i dea ceva, și cum de fiecare dată a reușit să plece fără vreo amendă. Polițiștii de-aici sunt însă majoritatea de piatră. L-au amendat și pe primarul Giulliani pe vremea când încă era în funcție.

Bărbatul ras în cap mă privește bănuitor:

— Ce nume e ăsta?

— Românesc, îi răspund fără să mă pierd cu firea. Îmi studiază atent și curios fața.

— România?

— Da, România, mă scuz cu un început de zâmbet pe care nu știu dacă să-l duc până la capăt. E clar că nu știa de unde s-o ia. Își fixează apoi privirile pe baticul meu:

— Și de când conduci?

Mă crede musulmană, m-am gândit, și mi-am desfăcut ușor baticul în fața lui, cu mișcări cât am putut de grațioase. Nu că ar fi ajutat.

— Conduc de 30 de ani și nu am comis niciodată vreo infracțiune, de data asta a fost o urgență...

Mi-am spus poezia cum fusesem instruită, dar vorbeam singură, el nu mă asculta, mâzgălea ceva pe citația mea cu mâna stângă cum scriu toți americanii.

— Și nevastă-mea are un batic ca al tău.

O fi de bine? Dacă nu se înțelegeau și-i purta pică?

— Dar îți stă mai bine fără.

— Mulțumesc, am murmurat, mototolind în mână baticul.

Mi-a dat citația înapoi și mi-a spus:

— Ți-am schimbat infracțiunea în parcare neregulamentară. Asta pentru că a fost o urgență, altfel... E tot ce pot să fac. Du-te acum să-l vezi pe judecător.

N-am prea înțeles, dar simțeam că trebuie să-i fiu recunoscătoare și i-am zâmbit larg, fluturând baticul în semn de la revedere.

Am intrat în camera cealaltă, poliţistul din colţ mi-a luat citaţia şi i-a înmânat-o judecătorului, iar eu m-am aşezat lângă ceilalţi vinovaţi. Acum e-acum, mi-am zis, totul ţine de judecător, un mic zeu care poate absolvi sau sfărâma destine. Uite la O.J. Simpson. Până la urmă doar karma personală să mai echilibreze păcatul şi plata. Gând parazitar care mi-a readus anxietatea.

Sunt chemată. Mă apropii de mica scenă improvizată pe care stă judecătorul la un birou, e adevărat, nu de lemn masiv, ci de plastic strălucitor. Toată ideea e ca el să te privească de sus, tu să pari mai mic şi să-ţi ridici ochii implorator la cer trecând prin roba lui neagră şi apoi prin tavanul pătat de la ultima inundaţie. Multe lucruri nesigure pe lumea asta şi cum toate se pot schimba peste noapte, doar cerul e totdeauna la locul lui. Doar că şi el a ajuns traumatizant. Uite la păsările ucise! Lasă că îţi mai poate şi cădea pe neaşteptate în cap, cam cum mi se putea întâmpla mie acum. Mai bine să stau însă departe de metafore, are dreptate avocatul, nu e nici locul, nici timpul.

— Ţi-am pronunţat bine numele?, mă întreabă judecătorul cu voce umană, iar eu nu mă pot opri să nu-mi dau ochii peste cap când îi confirm. O să înceapă şi el să caute România pe o hartă imaginară fără să poată vizualiza nimic. Dar şi dacă aş fi fost franţuzoaică, tot un drac în orăşelele astea americane unde patriotismul bate geografia. Mai bine totuşi româncă, mai misterioasă. Îmi îndrept spatele, ridic privirea, nobilă şi gata de luptă.

Judecătorul citeşte rapid scrisul indescifrabil al bărbatului de dinainte şi mi se adresează cu voce autoritară:

— Accepţi că ai făcut o parcare neregulamentară?

Tac. Am făcut?

— Eşti de acord?

Sună ca o cerere în căsătorie.

— Înţelegi ce te întreb?, ridică judecătorul vocea.

Limba engleză nu pare să-mi fie de vreun folos. Dacă accept și o dau și mai rău în bară?! Atunci mă ia altfel:

— Cum pledezi?

Confuzie și mai mare. Îl văd că zâmbește și nu știu dacă din milă sau ironie. Dintre toate, cel mai frică îmi e de ridicol. Și cam pe-acolo eram.

— Cum pledezi?, a insistat judecătorul, și mi s-a părut mie sau chiar era pe punctul să-și piardă răbdarea.

M-am repliat. Vinovată eram oricum, de una sau de alta, așa că privindu-l ca și cum m-aș fi înecat și îi ceream ajutor, am scos primul sunet:

— *Gui...*

El a dat din mână ca un dirijor încurajându-mă să continui, așa-așa, era bine, toți din sală își țineau respirația și rosteau în gând odată cu mine:

— *Guilty!*, am reușit să scot triumfătoare și toată lumea a răsuflat ușurată.

— Du-te acum la casierie, plătește 75 de dolari și ești liberă.

Libertate? De la revoluție cuvântul ăsta nu a mai avut atâta semnificație. La urmă, judecătorul m-a privit în ochi și a coborât vocea:

— L-am citit pe Cioran.

M-am uitat la el ca la un nebun. Am înghițit în sec, am scos un Oh! apreciativ firav și m-am prefăcut neatentă. Să mai zici ceva de Ghent!

Incapabilă să scot un cuvânt, am dat din cap în semn de mulțumire și m-am îndreptat spre casierie de parcă aș fi mers pe apă. Judecătorul mi-a zâmbit și în loc să-mi ciugulească din creștetul capului cu ciocul lui de oțel, mi-a urat o seară plăcută și drum bun spre casă.

În noaptea aceea am visat o pasăre de pradă cu aripile larg deschise. Smulgea cu ciocul pagini din *Pe culmile disperării* și le împrăștia deasupra oceanului.

Din neatenție

Încă de tânără, Rica mirosea a fată bătrână. Poate din cauza parfumului dulce pe care îl folosea, amestecat cu mirosul de seboree al părului și cu cel al șoricarului cam nespălat. Ajunsese în America prin anii '70 și rămăsese fată mare până la 67 de ani, când trecuse în lumea celor drepți neatentă, așa cum fusese toată viața.

Rica, pianistă fără palmares, trăise singură într-o periferie din Boston și era cunoscută de vecini prin ritualurile unei vieți solitare și austere. Avea ore fixe la care bea ceaiuri de plante cu pâine prăjită împuțind toată casa — pentru că de fiecare dată reușea s-o ardă — sau la care își plimba câinele mereu bolnav, dar care avea să-i supraviețuiască și pe care iarna îl îmbrăca în veste de lână. Exersa la pian patru ore pe zi cu fereastra deschisă, iar radioul mergea continuu zi și noapte, fixat pe postul de muzică clasică, dar nu era sigur că îl și auzea. Avea doar două perechi de tenișI pe care îi purta cu rândul — pentru că avea monturi și era zgârcită. E adevărat că uneori încălța din neatenție stângul de la o pereche și dreptul de la cealaltă, dar cum erau destul de asemănătoare, nu se observa. Strângea tot felul de cupoane de reduceri pentru supermarket și colectase tone de capace, cutii, borcane, pungi, tot felul de ambalaje — dar pe care nu avea să le refolosească vreodată. Casa era plină cu mii de tăieturi din ziare

și reviste cu sfaturi de sănătate și diete pentru amânarea bătrâneții — pe care nu avea oricum s-o mai apuce.

Rica era mulțumită de ea însăși, deși nu se putea lăuda cu mare lucru. Într-atât de egoistă, încât își percepea singurătatea ca pe o oază de liniște. Timpul își pierduse de mult semnificația. Trăgea de el cum voia, cât voia, lipsită de orice grijă și responsabilitate. În apartamentul pe care și-l cumpărase pe vremea când dădea ore de pian copiilor din familii bogate, abundau oglinzile. Rica adora să se uite în oglindă și se plăcea de fiecare dată. Nici nu observase că îmbătrânise. Era de altfel renumită pentru lipsa ei de observație, trăia neatentă la oameni și obiecte, concentrată doar pe ea însăși. În școală, pentru că era mereu cu capul în nori și nu părea să aibă vreun contact cu realitatea, era poreclită Zburătoarea. Și de aici i s-a și tras.

Nu era sociabilă, deși îi plăcea să fie băgată în seamă. Cu timpul, renunțase să comunice prea mult cu oamenii. Se simțea bine cu ea însăși, se uita în oglindă, vorbea singură în gând și uneori chiar cu voce tare. Emigrase din întâmplare. Venise la Boston la un festival internațional de pian și acceptase într-o doară o bursă de doi ani dată de Academia de Muzică. Cum Academia s-a oferit apoi să-i sponsorizeze șederea în America, Rica a acceptat din nou, mai mult din comoditate. De fapt nu era atrasă nici să rămână în Polonia, nici să se mute în America. Indiferența era și ea o consecință a faptului că trăia în lumea ei, aceeași oriunde s-ar fi aflat.

Dar emigrarea îi picase mănușă. Scăpase de familia care o plictisea, de discuțiile cu amici, colegi sau vecini pentru care nu avea niciun interes, de lamentările lor interminabile legate de politică și de existența de fiecare zi, plină de privațiuni. La Boston cel puțin era singură, nu o știa nimeni și nu era nevoită să socializeze. Americanii nu dădeau buzna să-ți vorbească toată ziua despre nimic, aici fiecare își vede de treaba lui. Măcar pentru asta meritase să emigreze.

Pe la 35 de ani Rica a văzut pe viu primul bărbat gol și i s-a părut îngrozitor de urât, cum stătea zgribulit în ușa băii ei, cu instrumentul atârnându-i între picioarele strâmbe și păroase, așa că s-a răzgândit, și-a strâns energic halatul pe ea și i-a spus să se îmbrace și să plece, sub pretextul unei migrene apărute din senin. De atunci migrenele au continuat, iar bărbații au dispărut definitiv.

Dar nici egoismul și zgârcenia, nici narcisismul nu-i întreceau neatenția.

— Cel puțin la tine n-o să observe nimeni când o să dai în demență senilă. Că, până la urmă, asta ne pândește pe toți, i-a spus o vecină, emigrantă ca și Rica din Polonia, și ea sărită de 65 de ani.

Rica a privit-o pe deasupra ceștii de cafea fără s-o audă.

— Cine ne pândește?, a întrebat după un timp, privind melancolică pe fereastră spre vârful copacilor îndoiți de vânt.

Rica nu găsea niciodată nimic din ce căuta. Se uita la un obiect, dar nu-l percepea. Vecina o învățase să întoarcă un pahar ori de câte ori nu găsea câte ceva, superstiție venită tot din Europa de Est. Mesele erau pline de pahare cu gura în jos, doar că Rica uita până la urmă de ce le întorsese. Se lovea de lucruri prin casă, așa că era plină de vânătăi, cărora nu le dădea însă importanță. Îi plăcea când ploua, asculta radio și dormita, deși nu dădea atenție la vreme. Se întâmpla să iasă îmbrăcată subțire când afară era răcoare și să nu simtă frigul, sau îmbrăcată gros când afară era cald și să nu bage de seamă că transpira.

Când pleca undeva, se întorcea de câteva ori pentru că mereu uita câte ceva. Își pierduse de nenumărate ori cheile, portmoneul, fulare, mănuși, căciuli, ochelari, umbrele, acte, până și paltonul. Sau câte un pantof, Dumnezeu știe cum. Odată își uitase și șoricarul, în parc. Alteori depășea visătoare ușa blocului în care locuia mirându-se ce departe era casa în ziua aceea de

supermarketul la care se ducea zilnic de peste 30 de ani. Dar era fericită așa cum era. Sau i se părea că e.

Cu vârsta, oaza de liniște a început să se zgâlțâie. Dureri de spate, cataractă, apoi șoricarul — a treia generație — mereu bolnav, o nepoată din Polonia — singura cu care mai ținea legătura — divorțase, și se gândea să vină să stea la ea un timp. Plus altele pe care Rica le considera tot necazuri: după căderea comunismului, familia ei își recuperase averea confiscată, și cum ea plecase în America, făcea presiuni să renunțe la partea ei. Rica se uita în oglindă bosumflată. De întors în Polonia nici nu se gândea, dar nici să dea cu piciorul la bani nu-i venea. Iar de nepoată nu avea chef, să vină pe capul ei și să-i tulbure singurătatea. Supărările aveau darul de a o trage în realitate, or, ea nu voia să aibă de-a face cu așa ceva și nici nu știa cum să reacționeze.

Vecina poloneză o sfătuise ca, ori de câte ori avea o supărare, să se ducă la biserică și să se roage. Doar că Dumnezeu nu prea avea nici el loc în universul ocupat în exclusivitate de Rica.

— Dar cum să mă duc eu la biserică? Tu ești catolică, dar eu sunt pe jumătate evreică, i-a răspuns Rica mândră.

— Și ce-are a face asta cu Dumnezeu? Te rogi. Nu ne rugăm toți la același Dumnezeu?

— Și de ce să nu mă duc atunci la sinagogă?

— Treaba ta, du-te, dar s-ar putea să nu meargă. Eu nu știu cum e la sinagogă, dar pot să-ți spun că la biserică funcționează. Uite la mine, m-a ajutat întotdeauna, i-a răspuns vecina, și ea din clubul celibatarelor cu toane. Nu trebuie să intri înăuntru, dacă nu vrei. E o biserică chiar la trei străzi de aici.

— Da? N-am văzut-o niciodată.

— Cum n-ai văzut-o? În fața părculețului.

— Care părculeț?

— Ăla cu porumbei. Ei, să nu-mi spui că nu știi, e la zece minute de aici...

— A, părculeţul! Acum ştiu care. Dar biserica?

— Clădirea înaltă din faţă, doar ai trecut pe acolo de mii de ori. Te duci în parc, te aşezi pe o bancă şi te rogi. Şi ai să vezi după aia! Reţeta e sigură, ascultă-mă pe mine.

Rica a dat suspicioasă din cap, dar când i s-a îmbolnăvit şoricarul, în loc să mai dea bani la veterinar, s-a dus în părculeţ. Printre frunzele copacilor, Rica privea cu coada ochiului clădirea impozantă de cărămidă roşie cu ferestre înguste şi turla ţuguiată. Trebuia să admită, bisericile aveau o frumuseţe a lor. Şi cine să ştie ce făcea ea acolo?! Poate că vecina avea dreptate. Tot un drac era. Dar măcar să fie atent, s-o vadă, s-o asculte, că uneori şi Dumnezeu pare distrat.

S-a rugat şi, spre seară, şoricarul se simţea ceva mai bine. A continuat să se ducă în părculeţ ori de câte ori era tulburată de vreo supărare şi, ca printr-o minune, lucrurile se aranjau. Sau aşa le percepea Rica.

Într-una din zile se ruga ca de obicei privind spre turnul semeţ al bisericii, când în părculeţ a apărut vecina şi s-a aşezat pe bancă lângă Rica. Stoluri de porumbei graşi zburau cu viteză din turnul clădirii pe aleile parcului şi înapoi. Aerul vuia sub aripile lor robuste şi copiii se fereau speriaţi. Rica şi-a scos din geantă un şervеţel în care avea înveliţi câţiva biscuiţi săraţi şi i-a întins şi vecinei unul.

— Nu se ştie de ce porumbelul a fost asociat cu pacea, pare o pasăre destul de agresivă, i s-a adresat vecina. Dacă scapi un biscuit pe jos, să vezi ce se năpustesc toţi pe tine.

— Să ştii că ai avut dreptate, funcţionează, i-a spus conspirativ Rica, fără s-o asculte.

— Ce să funcţioneze?

Rica a arătat pe muteşte spre turla ţuguiată care se ridica deasupra vârfurilor copacilor.

— M-a ajutat.

— Ce?

— Biserica. Și ce frumoase sunt bisericile astea. Nici nu se compară cu sinagogile noastre.

— A, te-ai dus până la urmă în părculețul ăla?, a răsuflat ușurată vecina.

— Despre care părculeț vorbești?

— Cel de care ți-am spus.

— Păi, nu e ăsta?

— Cum să fie ăsta? Ți-am spus, la trei străzi de-aici. Cel cu biserica.

— Și aia ce e?, a arătat Rica spre clădirea de cărămidă roșie cu turn la care se rugase conștiincioasă.

— Ei, cum ce-i asta?! E poșta!, s-a indignat vecina. Doar ai trecut pe aici de mii de ori.

— Poșta?

— Să nu-mi spui că te-ai rugat la Poștă?!

— Dar să știi că funcționează. Eu zic că n-are rost să te mai duci nici tu tocmai până acolo. Totuna e... Dar despre cine spuneai adineauri că e agresiv?

Vecina s-a ridicat revoltată și a plecat bombănind. De unde să bănuiască ce avea să se întâmple chiar în acea după-amiază?!

Rica și-a strigat șoricarul, ca să se întoarcă acasă. A aruncat ultimul biscuit, și-a scuturat șervețelul și l-a băgat în buzunar cu gândul să-l mai folosească și altă dată. În momentul acela câțiva porumbei agitați s-au năpustit să ciugulească firimiturile. Neatentă, Rica nu a observat că unul dintre ei se îndrepta cu toată viteza spre ea, nu s-a ferit și porumbelul a lovit-o în plin în arcada dreaptă. A căzut, s-a lovit de asfalt, și-a pierdut cunoștința și, în ciuda eforturilor medicilor, nu a mai putut fi salvată.

Știrea despre femeia ucisă din neatenție de un porumbel a fost dată și la postul local de televiziune. Doar că nimeni nu i-a dat atenție în avalanșa de știri care mai de care mai proaste.

Programări

Un prieten doctor m-a rugat odată să-l ajut câteva săptămâni în timpul verii, până i se întoarce secretara din concediu. Menirea mea era doar să răspund la telefon, să programez pacientele astfel încât să acopăr orele de program evitând aglomerația ori așteptatul excesiv și, eventual, să le dau instrucțiuni cum să ajungă la cabinet celor care veneau pentru prima dată.

Nimic mai simplu. Orice alte probleme sau întrebări erau destinate unei asistente pricepute care își petrecea ziua în cabinet. Practic, tot ce aveam de făcut era să port la mine un celular pe care transferasem numărul cabinetului medical și să răspund politicos la apeluri. În rest, îmi puteam vedea liniștită de treburile mele.

N-o să sune prea multe paciente, m-am gândit, era vară, căldură mare, lumea plecată în vacanță. Cabinetul de ginecologie se afla în Queens, cartier mare cât Bucureștiul, cel mai populat cu emigranți de toate etniile și religiile, de la pakistanezi și indieni, la chinezi, hispanici, est-europeni, greci și guyanezi, iranieni, ruși sau evrei buharini din fostele republici sovietice. Iar cabinetul prietenului meu reflecta pe deplin diversitatea cartierului.

După câteva zile, am realizat că lucrurile nu stăteau deloc așa cum mi le imaginasem. Nu multe paciente din Queens păreau să

plece vara în vacanță. Ori tocmai pentru că erau în vacanță își făceau programare la doctor? Telefonul suna fără încetare. Rusoaice cu voce imperativă care se mirau că nu vorbesc rușește, hispanice care la început îmi spuneau *mamita* și apoi mă certau că trăiesc în America și nu am învățat încă spaniola, chinezoaice la care mai mult ghiceam ce spuneau, poloneze catolice care își programau câte un avort copleșite de vină și cu voce sugrumată de lacrimi, americance pudice sau evreice ortodoxe, care atunci când aflau că medicul era bărbat îmi închideau telefonul jenate, negrese vesele care îmi spuneau *sweetheart*, câte un musulman care vorbea în numele nevestei și voia să se asigure că poate sta și el în cameră când doctorul îi consulta soția.

Firește, cele mai bucuroase erau româncele, cărora le vorbeam limba, așa că după ce își făceau programarea îmi povesteau în detaliu ce simptome au, de ce suferă, ce le mai fac copiii ori ce impresie le-a lăsat ultima vizită în România.

Fusesem sfătuită de prietenul meu, doctorul, să fiu amabilă și să nu-mi pierd răbdarea și nervii, așa că ascultam, ce era să fac?, toate accentele, plângerile și reproșurile, cu sentimentul măreț că dădeam dovadă de profesionalism, chiar dacă îmi venea să arunc uneori telefonul și să fug.

Era imposibil să nu se ivească întrebări colaterale programării pentru care sunau, astfel că intram fără voia mea în tot felul de comentarii nu știu cât de profesionale... și ajunsesem să dau sfaturi gravidelor, să calmez femei la menopauză, să îmbărbătez tinere cu sarcini nedorite, să compătimesc bătrâne slabe de vezică ori să încurajez cupluri cu probleme de fertilitate. Mă credeau poate asistentă medicală ori aveau pur și simplu nevoie să vorbească — ori să se certe — cu cineva? Îmi petreceam ore în șir cu telefonul la ureche și dezvoltasem o reală admirație pentru meseria de secretară pentru care e clar că nu eram făcută. Nu cedam însă iritărilor, îmi înghițeam anumite replici și îmi controlam tonul

chiar dacă îmi venea uneori să râd în hohote, iar alteori să strig de disperare.

Cele mai imprevizibile erau tot românceIe. Profitând de faptul că îmi puteau vorbi în limba natală, se relaxau imediat eliberate de handicapul accentului şi abordau un ton superior şi un discurs neaoş. Pacientul nostru, stăpânul nostru. Unele îmi spuneau fără nicio legătură: *Aici nu suntem în România*... declamându-şi vreo dilemă identitară ascunsă. *Ori n-aveţi nevoie de pacienţi?* Eram la dispoziţia lor blestemând ziua în care acceptasem senină să mă joc de-a secretara.

O femeie cu voce tabagică şi accent dâmboviţean sună într-una din zile să facă o programare pentru viitoarea ei noră. Vor avea nunta într-o lună la un Country Club din New Jersey, adaugă ca şi cum fără detaliul ăsta aş fi programat-o greşit. O felicit pentru eveniment, le doresc tinerilor casă de piatră, şi vreau să închid.

— Şi să-i facă don' doctor toate analizele, sânge, urină, plus, mă-nţelegeţi..., să ştim şi noi cum stăm...

O asigur că aşa va fi, dar soacra coboară vocea şi îmi spune conspirativ:

— Am o mândreţe de băiat. Dar sunt foarte amărâtă. Fata asta cu care vrea să se însoare are diabet.

O consolez, multă lume are diabet.

— Crezi că se ia?

— Ce să se ia?

Îmi amintesc de întrebările de la Radio Erevan.

— Diabetul se ia?

— Nu, doamnă, staţi liniştită.

— Eşti sigură?, mă tutuieşte ea matern.

— Absolut.

— Nu vrei totuşi să-l întrebi pe doctor?

— Doamnă, nu are rost să întreb pe nimeni, diabetul nu este o boală contagioasă, nu se ia, mă trezesc ridicând ușor vocea și depășindu-mi atribuțiile.

— Mă rog..., îmi spune neconvinsă, o să vedem care va fi situația.

Câteva minute mai târziu sună din nou telefonul. De data asta un bărbat care mă întreabă direct:

— *Speak Romania?*

— Da, vorbesc *Romanian.*

O dă imediat pe românește adoptând un ton familiar. Nevastă-sa are deja programare, dar e pacientă nouă și vrea să știe cum să ajungă la cabinet.

— Cu mașina sau cu metroul?, îl întreb eu.

— O aduc eu, doamnă, se poate?! Cu mașina.

— De unde veniți?

— Din est, răspunde soțul și tace așteptând să-i indic itinerarul.

Tac și eu, sperând să adauge ceva.

— Din care est?, întreb răbdătoare.

— Câte esturi există, duduie?

Simt cum vocea i se irită pe măsură ce eu ajung din doamnă, duduie.

— Nu știu, dar ca să vă pot indica drumul, spuneți-mi de unde veniți.

— Dar nu ți-am spus? Din est, mă tutuie pe model american.

— Din Queens, din Long Island, din Manhattan, de unde?

— Păi ce, Manhattanul e-n est? Noi venim din est.

— Spuneți-mi atunci unde locuiți și vă dirijez.

— Ce te interesează pe matale unde locuim noi? Știi să ne spui sau nu cum ajungem acolo?

Încerc să-l iau altfel:

— Ce autostradă aveți în apropiere?

— Noi n-avem autostrăzi, numai bulevarde.

— Ce bulevarde?, trag eu de informația prețioasă scăpată din neatenție.

— Grand Central.

— Aceasta e o autostradă, nu un bulevard.

— Asta-i părerea matale. Pentru noi e un bulevard.

— Foarte bine. De pe Grand Central ieșiți la *exit*-ul 20 și faceți la dreapta pe bulevardul Queens.

— N-avem cum să facem la dreapta de pe Grand Central. Ți-am spus că venim din est. Din est se poate face numai la stânga. Atâta lucru știm și noi.

— Se poate și la dreapta și la stânga, dar ca să ajungeți la cabinet trebuie să faceți la dreapta, îi spun rar și calm și mă mir și eu de mine.

— Eu la dreapta nu fac, să fie clar, n-ai cum să faci la dreapta dacă vii din est.

— Cum doriți, dar nu o să ajungeți atunci la cabinet.

— Ascultă, mătăluță conduci?

— Da, conduc.

— Păi, de-aia e harababură, că o luați toate aiurea, asta e!

Și mi-a trântit telefonul. Am băut un pahar cu apă și când îmi mai revenisem a sunat din nou.

— Alo! Tot eu sunt. Între timp m-am uitat și eu pe hartă și m-am lămurit. Uite ce e, domnișorică, eu nu vreau să te jignesc, eu înțeleg că mătăluță ești pusă acolo să îndrumi pacientele, dar habar n-ai cum se ajunge din est. Domnu' doctor știe ce le spui matale pacientelor? Ajunge vreodată careva acolo? Eu mă mir că mai țineți cabinetul ăla deschis!

Cum a închis omul din est, a sunat o americană cu voce subțire și delicată. Era gravidă și voia să știe cât ton poate să mănânce pe zi, deoarece citise pe internet că tonul conține mercur.

— Cât mai puțin, i-am răspuns și m-am grăbit să răspund la apelul care aștepta pe linia cealaltă.

— Fiţi amabilă, domnul doctor face şi la sâni?

— Ce să facă la sâni?

— Poză.

— Vreţi să spuneţi mamografie?

— Exact.

Am trecut repede la alt apel.

— *Alio!* Lucraţi şi sâmbăta?

— Da, i-am răspuns bucuroasă.

— Ruşine!

Mi-a închis scurt. Era probabil o buharină care şi-a transplantat aici tradiţia religioasă... Pe o altă linie, o voce ascuţită şi sigură pe ea, cu accent sută la sută american, îmi spune direct:

— Am programare luni după-amiaza şi vreau să mă asigur că doctorul are în cabinet speculum de mărimea cea mai mică.

Trec pe linia cealaltă:

— Dacă sunt gravidă credeţi că pot să-mi vopsesc părul?

Telefonul a sunat din nou şi înainte să-mi spun poezia: „Bună ziua, cabinetul medical... cu ce vă pot ajuta?", o voce de bărbat a strigat imperativ în receptor: „Alo!" Un *alo* pur românesc. Am crezut că era tot omul din est şi am amuţit.

— Alo, don' doctor e acolo?

— Nu este astăzi.

— Dar cum pot să vorbesc cu dumnealui?

— Puteţi să-i lăsaţi un mesaj.

— Bine. Sunteţi gata? V-aţi luat ceva de scris?

— Spuneţi, vă rog.

Mă aşteptam să-mi dea numele soţiei, telefonul, adresa, vreun diagnostic, orice altceva decât ceea ce avea să-mi spună:

— Comunitatea românilor basarabeni *Dorul* vă invită joi, 26 august, la sărbătoarea...

— Mă scuzaţi, azi e joi, 26 august...

— Nu mă întrerupeţi, vă rog. Şi ce dacă e azi?

— O invitație nu se face în aceeași zi.

— Nu mai spuneți! De când? Dumneavoastră simțiți românește? Eu îmi fac aici datoria de onoare. Nu e treaba mea ce zi e azi. Mi s-a spus să sun și să invit? Eu sun și invit. Vă rog să notați numaidecât până la capăt.

Tac învinsă și mă fac că scriu.

— Așa, stați olecuță c-am scăpat rândul..., deci, ăăăăă, vă invită joi, 26 august, la sărbătoarea graiului românesc care va avea loc la restaurantul *Micul Bucarest*. 20 de dolari intrarea. Va fi o adunare de suflet, așa să-i spuneți. Pentru toți cei care simt românește.

Am închis, abia am apucat să înghit o pastilă de durere de cap și telefonul a sunat din nou.

Peste două zile s-a întors secretara din concediu și i-am recomandat prietenului meu, doctorul, să-i mărească salariul cu un spor de periclitate. A zâmbit, știa ce spun. Eu am plecat într-o scurtă vacanță evitând un timp telefonul. Totuși, la întoarcere, n-am rezistat curiozității și am aflat că soția omului din est a apărut la cabinet singură, transpirată, cu două ore mai târziu decât era programată. S-a scuzat agitată spunând că soțul ei a luat-o la stânga pe bulevardul Queens și s-a rătăcit, iar până la urmă ea a fost nevoită să vină cu metroul. Doctorul s-a scuzat, gândindu-se probabil că îi dădusem eu direcția greșit. Femeia a fost însă corectă, i-a mărturisit că soțul ei nu înțelege geografia locului, evită autostrăzile și face totdeauna la stânga pe bulevarde, convins că este singurul sens normal când vii din Est.

Bună dimineaţa, iubitule

Ninsoarea se oprise de mult şi oraşul era luat acum în posesie de vântul tăios şi iute suflând zăpada ca pe un strat de piper alb care îţi biciuia faţa şi îţi inflama nările. Era una din multele seri în care zăcea singură cu un pahar de vin şi Mozart în surdină, extenuată de muncă, cu pisoiul dormitând pe canapea lângă ea. Se întuneca devreme, frigul nordic înghiţea şi toamna şi primăvara, soarele sleit se împrăştia ca un gălbenuş stricat pe cerul cenuşiu.

Fusese o fiinţă solară, îndrăgostită de mare. În tinereţe, petrecea câte o lună la Vama Veche şi aproape în fiecare dimineaţă se trezea să prindă răsăritul soarelui pe plajă. Locuia mereu la aceeaşi gazdă, o tătăroaică bătrână care o răsfăţa la prânz cu plăcintă cu brânză şi iaurt, iar seara îi prăjea cantităţi uriaşe de guvizi pe care ea îi rodea ca pe seminţe, citind la lumina unui bec care atârna strâmb în chioşcul din grădină. Veneau prieteni, plecau prieteni, nu se plictisea niciodată. Înota până când simţea cum îi pulsează muşchii de energie, făcea lungi plimbări pe malul mării adunând scoici şi pietre, dormea bine şi citea mult. Viaţa era gustoasă şi Sonia era mereu flămândă.

Comunismul îşi scosese ghearele urât şi agresiv, dar ea îşi avea scuturile ei pe care şi le fabricase cu inteligenţă. Sau din instinct.

Dintotdeauna a trăit două vieți paralele. Una pentru toată lumea, la lumina zilei, și alta ascunsă, doar pentru ea. Iar emigrația i-a amplificat duplicitatea.

Din computerul care nu dormea niciodată, s-a auzit un clinchet, semn că primise un e-mail. Nu avea de gând să sară să-l citească, era mai mult ca sigur legat de serviciu, un șef zelos, un client insistent sau vreun partener de afaceri din Asia unde era deja dimineață. Să fii director de dezvoltare la o companie atât de mare, să ai peste 20 de subalterni și două secretare e o performanță și nu multe femei ajung în poziția asta. Mai ales o emigrantă. Doar că Sonia avea o tenacitate ieșită din comun și era conștientă de inteligența și puterea ei de manipulare. Ar fi reușit oriunde, în orice condiții. Păcat că fericirea nu are nimic de-a face cu toate astea.

Își umplu din nou paharul și se decise să-și citească totuși e-mailurile. A doua zi avea o întâlnire importantă cu președintele unei mari firme americane, și, așa cum de atâtea ori îi repetase directorul, în mâinile ei stătea practic toată compania. Ea negocia contractele și obținea totdeauna termenii pe care îi voia. Avea acel amestec de forță și feminitate, de farmec și încăpățânare pe care îl afișează femeile din Estul Europei, delicate și ambițioase în același timp, capabile să seducă, dar și să se impună. Plus că erau mai sofisticate decât bărbații lor, se adaptau repede oriunde ar fi emigrat și nici nostalgii mari nu aveau după ce lăsau în urmă.

La început nu a înțeles cine-i scria. Un mesaj scurt, că i-a găsit adresa de e-mail pe Google, că el locuia acum în America, că s-ar putea să nici nu fie ea acea Sonia de acum 30 de ani, aștepta în cele din urmă o confirmare, și dacă da... ar vrea să țină legătura? Semna un anume Sebastian. Sonia a citit în diagonală, și-a aprins neatentă o țigară și abia după ce mesajul dispăruse deja în cutiuța trecutului, a țipat speriind pisica: Sebastian? Nu pot să cred! Sebastian?

A citit de câteva ori mesajul, până i s-au înroşit ochii, ţigara a ars singură şi cenuşa s-a împrăştiat pe tastatura computerului. Luată cu viaţa, se vindecase, nu se mai aştepta la minuni, îl uitase. Dar el era acum acolo, reapăruse, renăscut din cenuşa atâtor ani, atâtor pierderi şi atâtor cuceriri. Cuceritorii sunt însă singuri şi trişti, odată ajunşi în vârf, după un efort uriaş, după ce au sacrificat tot ca să reuşească, privesc de la înălţimea podiumului şi în jur e pustiu, orizontul e la fel de rotund şi de îndepărtat şi de neatins. Iar dincolo de orizont, nimic. Fiecare cuceritor plăteşte un preţ pentru victoria lui, şi fiecare cuceritor va ajunge în cele din urmă un învins.

Primul impuls a fost să-i răspundă imediat. Ce să-i răspundă? Da, ea era, era singură, da, voia nebuneşte să reia legătura, voia ce voia şi el. Când voia ceva, Sonia voia tot. Să nu-l sperie însă de la început. Ea speria bărbaţii. Nerăbdătoare, mergea direct la ţintă, cu un întreg arsenal de seducţie, şi obţinea totdeauna ce voia. Şi după aceea? Cu Sebastian ar fi fost însă altfel. El ar fi putut să ţină pasul cu ea. El era jumătatea ei. Şi de ce atunci se rupsese ea pe jumătate? Destinul face lucruri de-astea. Doar că ea pretinde că îşi poate controla până şi destinul. Sau poate vârsta o îmblânzise şi acum derula totul la o altă intensitate, fără trufie şi orgoliu?

N-a dormit toată noaptea. A lăsat să treacă o zi întreagă până când a simţit că nervii îi explodau unul câte unul ca mugurii primăvara, şi în seara următoare s-a pus pe scris.

Visez? Nu-mi vine să cred că îţi scriu chiar ţie, acum, după toţi anii în care mi-am înăbuşit cuvintele, strigătul, aş vrea să spun şi lacrimile, dar eu nu plâng. Nu am plâns nici când te-am văzut pentru ultima dată la fereastra trenului care te ducea la Timişoara. Aflasem că aveaţi actele depuse şi că voiaţi să plecaţi cu toată familia definitiv în Germania. De America n-am ştiut,

poate ai să-mi povestești cum ai ajuns acolo. M-am întrebat de multe ori de ce dragostea noastră a contat mai puțin decât ura împotriva sistemului și dorința de a pleca din țară. Presimțeam că nu îți vei ține promisiunea să te întorci și să mă iei cu tine, nu mi-am făcut iluzii, nu sunt genul să mă las amăgită și nici nu-mi place să mă arăt învinsă ori abandonată. Și ca să fiu sinceră cu tine de la început, am regretat că nu am fost eu cea care plecam și tu cel rămas pe peron. Despărțirile sunt mai ușoare pentru cei ce pleacă decât pentru cei care rămân. Din momentul acela am visat răzbunare. Și eu știu să mă răzbun. Mi-am jurat că niciun bărbat, niciodată, nu mă va mai părăsi, că eu voi fi întotdeauna la fereastra trenului fluturând mâna în semn de adio. Da, cu inima mică, dar plecând spre altceva. De-asta m-am și căsătorit atât de fulgerător cu Ștefan, ridicându-mi părinții în cap, uimind pe toată lumea. Ca să te pedepsesc. Mama, săraca, a și murit la scurt timp după aceea. O boală pe care mi-a ascuns-o și mie și tatălui meu. Ca să nu ne îngrijoreze. Ea, spre deosebire de mine, se punea mereu pe planul doi. De altfel nici nu aș fi avut timp pentru suferința ei, eram plină doar de mine, de viitorul și fericirea mea. Nici atunci n-am plâns. Nu sunt crudă, nu te grăbi să mă judeci greșit. Am o înțelepciune și un soi de realism care îi sperie pe mulți.

Îți mulțumesc că m-ai găsit. E noapte târziu aici, a început din nou să ningă, dar niciun fulg nu ajunge pe pământ. Uneori, la noi în Suedia ninge așa, doar în aer, vântul mătură tot. Acum mă pot concentra pe mine, mă pot lăsa purtată de gânduri, de imaginația febrilă... EU. Eu cu mine însămi. Am rezistat singură toți anii ăștia pentru că am avut aceste momente de introspecție, de libertate. Și în România era la fel, aveam lumea mea interioară. Ea m-a salvat. Îmi place la nebunie să ascult muzică, să citesc, să filozofez, să gândesc. Este o necesitate existențială pentru

mine, un refugiu în care reușesc să-mi găsesc liniștea și să-mi încarc bateriile. În ciuda tuturor aparențelor, a unei personalități imperioase și tumultuoase, am rămas o ființă tare singură, în lumea mea. Poate că, așa cum îmi spunea mama, am o doză enormă de aroganță care nu a lăsat loc a doi sori în constelația mea formată dintr-o unică planetă. EU. Iată, pentru un timp am să-ți vorbesc despre mine, am să te las să mă descoperi așa cum sunt, fie și în numele ideii că odinioară ne-am iubit... Să vezi evoluția mea în timp, și, dacă memoria sentimentală îți va permite, să mă vizualizezi nu numai fizic, dar și psihic sau sufletește. În perioada în care m-ai cunoscut eram nu numai frumoasă. Eram și inteligentă. Și vanitoasă, și trufașă. Speculativă însă, vicleană chiar, cunoscându-mă perfect, știam cum să-mi pun în valoare ceea ce mă avantaja. Dar în viața asta, Sebastian, în ciuda faptului că am pretins și am bravat mult, te-am iubit doar pe tine. Pare o nebunie. Tu ai fost totul. Iubire-iubire: sub toate aspectele ei. De fapt, prima mea iubire. Primul meu bărbat. De fapt, totul.

Azi, timpul s-a dat peste cap. Am avut o zi febrilă. Cu sunetul vocii tale în urechi, cu filme din tinerețea noastră, care se derulau în fața ochilor minții, la job cu zeci de dosare pe care trebuia să le analizez și să refac propuneri și calcule, cu un suflet care fremăta. Am trăit la cumpăna unei bucurii nebune și a unei tristeți fără margini. Ți-am descărcat fotografia în computer și degetele îmi tremurau. Ești la fel de frumos. Și ochii tăi au aceeași putere asupra mea. Îți aud respirația de undeva din spatele acestui ecran, îți văd ochii strălucind ca în ziua în care ai desenat pe nisip monograma iubirii noastre, S & S, Sonia și Sebastian, după care am intrat în cortul așezat pe plajă și ne-am iubit până dimineață în zgomotul valurilor și în strigătele răgușite ale pescărușilor. Îți amintești? De fapt ești și mai frumos acum. Unii bărbați arată mai bine la maturitate decât în tinerețe. Se împlinesc,

li se spiritualizează trăsăturile, se așază în propria piele, par siguri pe ei, în control, emană forță. (Și eu mă pot considera bărbat din punctual ăsta de vedere.) Citesc însă pe fața ta și o expresie tihnită, mulțumită, împăcată. Asta m-a tulburat. Să-ți spun că pari fericit? Fericit??? Deși nu ești cu mine? Nu pot să-mi calc pe orgoliu, așa că îți voi spune că există totuși o umbră pe chipul tău. Simt totuși că îți lipsește ceva. Iar eu aș ști să dau la o parte toate umbrele. Dacă îmi vei da ocazia. Nu înțeleg de ce spui că preferi să vorbim doar pe e-mail, de ce nu-mi telefonezi, sau nu-mi dai numărul să te sun eu. Dar am să-ți respect capriciul ăsta. Voi face ce spui tu, vom comunica în termenii tăi. Nu vreau să te mai pierd încă o dată.

Am retrăit, iar și iar, momentul în care ne-am întâlnit la concertul acela de jazz. Eu eram cu Ștefan. De unde să știu că totuși te vor lăsa să vii în vizită?! Se spunea că celor plecați nu li se mai dădea voie să revină în țară. Și n-am crezut o clipă că te-ai întors pentru mine. Nu pot să-ți descriu ce era în sufletul meu când ai venit la mine și m-ai felicitat pentru căsătorie. Te iubeam nebunește, așa cum te-am iubit din prima clipă... Te pierdusem, însă, pentru totdeauna... Nu trecuseră decât câteva luni de când avusesem în sfârșit dovada iubirii tale: m-ai prezentat prietenilor și foștilor tăi colegi, m-ai dus la voi acasă. Tatălui tău i se scurgeau ochii după mine, și mamei tale cred că îi plăcea puțin de mine, nu? Apoi am aflat că rupseseși logodna cu fata aceea al cărei nume îmi scapă acum... Ai făcut totul cum trebuie, dar când ai avut de ales, ai ales libertatea. Nu te pot condamna. Mă întreb dacă eu aș fi făcut la fel dacă mi s-ar fi oferit ocazia. Poate că da.

Cu Ștefan m-am căsătorit din teribilism. M-am dus la o petrecere, era și el acolo. M-am îmbătat. Din teama de ridicol, m-am retras într-o cameră să mă culc. El a venit după mine și s-a așezat pe un scaun lângă pat, a început să-mi spună că mă urmărea de

mult, că era îndrăgostit lulea de mine, dar că nu avea nicio şansă pentru că era un proscris. Mi-a explicat şi de ce era un proscris. Ameţită cum eram, pretindeam că dorm, dar îl ascultam cu mare atenţie. Văzând că perora în van, a plecat. Mi-am zis: Iată, în sfârşit, un om care mă idolatrizează. Nu mă va părăsi niciodată. Toată viaţa îmi va fi un sclav. Intra în tipologie. Şi m-am culcat liniştită. Dimineaţa m-am trezit, m-am machiat şi m-am dus în camera unde petrecerea nu se terminase, dar participanţii erau sfârşiţi. Ştefan era aşezat pe un scaun, o pereche dansa, iar ceilalţi lâncezeau pe ici, pe colo. M-am dus direct la el şi l-am întrebat: Nu vrei să te însori cu mine? Perplex, însă nebun de fericire, a spus da. Era prima data când îl întâlneam. O lună mai târziu, eram căsătoriţi. Pentru mine era o provocare: să salvez proscrisul! Eram tânără şi nu ştiam că nu ai dreptul să încerci să schimbi destinul nimănui. A urmat plata. Nu l-am iubit, am devenit frigidă. Am urât cu patimă orice apropiere intimă. Şi acum, când îţi scriu, mă oripilez. După ce am născut-o pe Anamaria, s-a transformat radical. Sau a apărut aşa cum era el în realitate. Un tip extrem de gelos şi violent. Când i-am spus că vreau să ne despărţim, m-a ameninţat cu desfigurarea. Era ceva înfricoşător pentru mine, care ţin enorm la aspectul meu fizic. Am reuşit să fug şi am trăit ascunsă aproape un an de frica lui. Am obţinut până la urmă divorţul, şi şapte ani am locuit singură cu Anamaria. Serviciu şi casă. Da, şi prieteni, dar, doar prieteni. Niciun fel de aventură, niciun fel de legătură.

În 1989, cu puţin înainte de Revoluţie, l-am reîntâlnit pe Radu, fostul meu prieten din copilărie. De când eram în şcoală, părinţii noştri visau să ne vadă cândva împreună, aşa cum visează părinţii, aiurea. M-am recăsătorit cu el. Şi Radu părea la început sclavul perfect. Pretindea că eram iubirea vieţii lui, că mă aşteptase, sperând că într-o zi voi divorţa şi voi deveni a lui. Iată-mă! Un alt capitol şi un alt eşec. Plănuiam să emigrăm în America. Helas!

Dar am ajuns din întâmplare în Suedia. Radu avea un frate în Stockholm, care lucra la o fabrică de avioane, unde a aranjat să fie angajat și el. Radu era un computerist bun, dar lipsit de inițiativă și energie, o natură corectă, dar blazată. Nimeni nu ar avea vreodată dorința să-l avanseze și nici el nu-și dorește decât un ecran de computer și un salariu stabil. Monotonia unei vieți riguroase și lipsite de strălucire îi dădea siguranță, în timp ce pe mine mă scotea din minți. La 28 de ani, voiam mai mult, la 30 voiam tot. Îl consideram un ratat, iar ratații devin antipatici. Frigiditatea mi s-a accentuat.

Dacă voi simți ca te plictisesc, romanul-fluviu se va sfârși înainte de a începe. Se spune că în viață te încarnezi pentru câteva scopuri. În cazul meu, trebuia să învăț să fiu umilă și să iubesc necondiționat. Viața m-a pălmuit destul. Acesta este un preambul al celor ce aș vrea să-ți dezvălui. În fond, poți citi noaptea rândurile mele, având astfel impresia unei cărți vii, cu personaje reale. Te văd însă zgârcit la vorbă. De ce îmi scrii e-mailuri atât de scurte? Sau să le numesc concentrate? Eu mă dezlănțui, sunt o furtună de cuvinte și simțuri, sunt ca un tsunami, invadez, cotropesc. Te intimidez? Nu te teme, n-am să te înghit. Nu încă. (Glumesc.) Văd că ai învățat ceva din America, să fii concis, fără detalii inutile. Inutile? Mă interesează orice despre tine. Vreau să știu tot, să te citesc, să te cuprind, să-ți cunosc fiecare amănunt de viață, ce îmbraci, ce mănânci, ce citești, ce vin bei. Totul. Aștept. Deși răbdarea nu e partea mea tare.

Îți spun acum bună dimineața, iubitule! Vreau să te trezești în fiecare dimineață în cuvintele mele, să te mângâie, să te provoace, să te răvășească, să te alinte, să mă poți vizualiza, dori, iubi... Să te cuceresc și să te supun în cuvinte înainte de a te cuceri și stăpâni pe viu. Serile amân să mă culc, dimineața mă

scol foarte devreme. Mi-e frică să nu te pierd în somn. Poate că tu încă mai dormi. Pe ce parte dormi?

Azi am avut o zi de infern. Niciun minut de respiro. Vreau să plec din această companie pe care am iubit-o ca și cum ar fi fost a mea... Am fost și răsplătită. Am făcut bani buni. Sunt de fapt o femeie bogată, am o casă mare, o mașină scumpă, conturi în bancă, tot. Dar stresul este enorm. Responsabilitățile mele, pe măsură. Singurătatea, covârșitoare. Mă mir că nu am înnebunit de atâta muncă și singurătate. O lume sterilă, întoarsă cu cheia. Americanismul a ajuns peste tot. În fine, azi am vorbit cu unul dintre proprietarii unei firme americane cu care colaborez de ani de zile. Mă apreciază la nebunie. Pe patronul cu care lucrez nu l-am lăsat o secundă să creadă că aș vrea să plec. Eu dețin totul: buget, *forecast cash flow*, studii, marketing, training... Mi-ar trebui câteva luni să instruiesc pe cineva să-mi preia sarcinile. Americanii mă vor imediat. Ei știu să aleagă și știu să cumpere. Iar eu răspund bine la tentații. (Mărturisesc că în background plutește imaginea ta pe deasupra zgârie-norilor din New York.) Am fost fidelă companiei ăsteia, dar nu am scrupule. Interesul și fericirea mea sunt pe primul loc. Și amândouă sunt legate indiscutabil de tine. Da, mă pot muta la New York! Nu m-ai întrebat, dar răspunsurile sunt de obicei mai curajoase decât întrebările. Și multe vin mai devreme, înaintea întrebărilor. Nu te speria, voi fi pe picioarele mele. Oho, și încă ce picioare! Nu doar frumoase, nervoase, de cal de rasă, dar și campioane. Pot reuși oriunde. Am dovedit-o și în România și în Suedia. Îmi va lua o zi să cuceresc America. Vei fi mândru de mine. Și sunt un pelerin. Îmi port casa în spinare. Vorbesc cinci limbi fără accent, inclusiv engleza și spaniola, deci sunt perfectă pentru America. Europa s-a stricat mult, a devenit intolerantă și intimidată de valurile de emigrație. Și spiritul nordic senin s-a alterat. Frigul și întunericul nu mai

pot fi compensate de siguranța zilei de mâine ori de vreo puritate misterioasă. Eu sunt intolerantă din naștere, dar pot să mă prefac. Cu accentul indian am o problemă, nu suport musulmanii, dar nimeni n-o să-și dea seama, stai liniștit. Și nu te îngrijora, nu voi da buzna în viața ta (deși grozav aș vrea!). M-ai dat peste cap, m-ai înflăcărat, mi-ai lăsat senzația că ar fi posibil... mi-ai dat aripi, așa că nu te mira dacă scot acum flăcări pe nări și plănuiesc să zbor nebunește. Știu exact cum se zboară.

Urăsc cu patimă momentele mele de dispersie mentală, precum cel de azi. Și urăsc cu patimă momentele în care mă simt încătușată. Atunci pot deveni violentă... De fapt, sunt o ființă extrem de violentă... Am încercat să-mi controlez acest handicap, să-l combat cu yoga, sport, muzică... Dar nu uita că sunt Berbec. Caut riscul și pericolul. Știu să mă laud și să mă vând, dar pot fi și generoasă. Ador libertatea. Uneori mă gândesc însă că astrele m-au influențat negativ la naștere și am intrat în scenariul întunecos al Berbecului care poate deveni exaltat, coleric, isteric, violent. Dar nu ai de ce să te temi. Tu ai scos totdeauna partea bună din mine.

Uneori nu mai știu dacă îți scriu ție sau îmi scriu mie. Un exercițiu terapeutic. Uneori am îndoieli. Ești chiar tu? E chiar adevărat ce mi se întâmplă? Sau e doar o fantezie de-a mea, eu, creatoarea de fantezii, alegorii și farse cât să-mi țin sufletul viu? Uneori mesajele tale sunt atât de criptice, de reticente, de ermetice, încât mă simt descoperită. Goală în fața ta. Te invit să ai puțină imaginație: goală în fața ta! Ce-ai face? Te previn că arăt infernal de bine la anii mei și sunt înnebunitor de senzuală... În seara asta am ascultat o melodie de pe vremea noastră. M-am umplut de imaginea mea de atunci, dansând, fericită în brațele tale, vidată de orice convulsie care ar fi putut întina contopirea a două suflete... O călătorie în imaginar, platonică și nevinovată.

M-am lăsat purtată de muzică și mi-am lăsat sufletul să vibreze liniștit... În astfel de momente fuzionez (nu glumesc) cu universul... Iar sentimentul apartenenței cosmice îmi conferă o dimensiune necontrolabilă a iubirii. Aș dansa până aș cădea din picioare de oboseală... Înnebunesc după dans. Tata (căruia îi semăn) a fost un mare amator de dans. Mama, de o sobrietate ieșită din comun, i-a refuzat în permanență invitațiile la dans. Atunci când am crescut, am fost partenera ideală pentru tatăl meu. Îmi amintesc, într-un concediu în Bulgaria, la Nisipurile de Aur (aveam 16 ani), am dansat cu el *boogie* într-un local. Fetița asta este excepțională, auzeam de la mese. Am primit o ladă de șampanie din partea casei, aplauzele turiștilor nemți total aiuriți și nervii mamei pentru că ne „dăduserăm în spectacol". Doamne, ce-aș mai dansa acum... Ce mi-ar plăcea scenariul următor: să fim la o petrecere noi doi... să dansăm, apoi tu să-ți vezi de treaba ta, discuții cu prietenii, băut, *whatever*, cum se spune pe la voi, iar eu să intru în lumea mea... să dansez, să mă distrez remarcând priviri pofticioase de masculi frustrați, de neveste geloase... Se spune că am ochii cei mai extraordinari cu putință, un farmec fascinant, un magnetism teribil și că sunt o *charmeuse* imbatabilă. Ei, toate acestea le folosesc într-un mod foarte speculativ. Am o plăcere voluptuoasă să știu că populația masculină este în panică. Într-una din zile, am să-ți scanez mesaje ale colegilor mei, victime din start, și vei înnebuni citind ce-mi scriu... La voi în America ar sfârși probabil la tribunal pentru hărțuire sexuală. Și atunci de ce vreau să mă mut în America? Ai ghicit. În primul rând pentru că ești tu acolo. Și pentru că aici am cam epuizat tot ce era. Cât să mai urc? Am atins vârful. Intru acum în patul rece și gol, inutil de mare, un *king size* al singurătății, cu gândul la tine și cu pisoiul încălzindu-mi tălpile.

Îți poți imagina nebunia sub toate formele ei? M-am întors din drum, nu pot pleca la serviciu așa răvășită cum sunt. Trebuie

să-ți spun ce am pe suflet în dimineața asta. Obișnuiește-te cu ideea că sunt o persoană extrem de directă, chiar cu prețul decapitării. Mă simt extrem de vulnerabilă, stare creată de tine, poate de câteva cuvinte care au deschis cutia Pandorei, ferecată de ani și ani cu multă grijă. Azi-noapte te-am vrut. Trupul meu te dorea nebunește. Să-ți mulțumesc? Da și nu. Tu rămâi punctul meu dureros. Ai fost primul meu bărbat și ai rămas singurul. Îmi tremură mâinile când îți scriu... Deși azi-noapte oprimam orice dorință fizică, trupul a învins creierul. Ca de multe ori în cei 30 de ani, m-am trezit cu dorința ca TU să faci dragoste cu mine. Am fost o ființă extrem de senzuală, dar am afișat o răceală infernală, acest capitol fiind mort pentru mine. În numele trăirilor mele de azi-noapte, vreau să-ți spun că te iubesc, te reiubesc. Cam devreme, nu? În fond, noi doi am sărit mereu peste etape. Îmi simt ochii umezi, la limita plânsului. Poți să crezi? Dar nu plâng. De ce ești atât de departe? Dacă ai fi fost oriunde în Europa, eram acum lângă tine. Mă urcam în primul avion. Sunt conștientă că nu pot intra ca o furtună în viața ta. Nu acum... Azi am fost cuprinsă de un dor nebun de tine. Toată ființa mea are nevoie nebună de tine. Adu-ți aminte, Sebastian, cât de zgomotoși eram când eram tineri, cât de pasionali. Am rămas la fel de nebună, cum îmi spuneai odinioară că sunt. Am nevoie să mă arunc în brațele tale. Va fi posibil? Când va fi posibil?

Nu. Nu vreau să te sperii. E adevărat, în zodiacul chinezesc sunt Dragon, simbolul forței și nebuniei în cel mai înalt grad. Dragon-Berbec. Îți imaginezi ce combinație! Un dragon va face întotdeauna numai ce vrea el. Are o forță magnetică și un curaj care îl fac să reușească acolo unde nimeni nu ar avea măcar curajul să încerce. Dar n-am observat că folosesc cuvântul nebunie atât de des. Înseamnă că nu mi-e frică de el. Spune-i amicului tău psihiatru că se înșală. La voi în America am auzit că până și

tristețea este considerată o boală și se tratează. Dar asta înseamnă că i-ai spus prietenului tău de mine? De noi? Nu mă deranjează, oricum la un moment dat relația noastră va fi publică, mă bucur chiar că vorbești cu prietenii tăi despre mine.

Mi-a căzut computerul. Tocmai acum! Când tu ești de partea cealaltă și presupun că aștepți înfrigurat mesajele mele. Ah! îmi vine să sparg tot ce mă înconjoară. Îmi vine să înnebunesc pur și simplu. Până îl repar, îți voi scrie de la job, mai scurt (te bucuri?), dar intens.

Nu, nu m-am liniștit încă. Sunt într-un fel de furtună a simțurilor, mentală, sufletească. S-a deschis o supapă pe care nu vreau s-o reînchid, dar care nu știu cât de benefică îmi poate, ne poate fi. Sunt o ființă extrem de impulsivă, pasională și uneori imposibilă. Sunt femeia cea mai femeie pe care ți-o poți imagina. Când ți-am vorbit de pedepse și alte penitențe, am glumit, Sebastian. Am suferit mult și m-am autopedepsit. Am jurat să trăiesc ca și cum fiecare clipă ar fi ultima. Trebuie să ne întâlnim cât de curând, altfel o să înnebunesc. Am un sentiment de mare bucurie gândindu-mă că poate... visul va fi posibil... te iubesc, te vreau nebunește.

Azi, când am ieșit pe ușă să merg la serviciu, era frig, ningea... Mi-am amintit de o zi geroasă din iarna de acum 30 de ani... Ieșeam de la cursuri... ningea. Erai plecat la ai tăi și nu mai știam nimic de tine de ceva vreme. Îmi era dor nebunește de tine... Te doream nebunește... Coboram pe scările universității cu o colegă. Un bulgăre de zăpadă m-a lovit în umăr. Văd atacatorul: tu, cu scurta albastră care îți făcea ochii și mai albaștri, cu fularul alb cu negru la gât, zâmbind amuzat... Ah! ce fericită am fost! Ah! știam ce mă aștepta... Ah! într-o secundă eram în brațele tale, pierdută în sărutul pe care îl cunoșteam atât de bine...

Am recitit mesajele — ale mele infinit mai multe și mai lungi — tu pari tot mai reticent și eu tot mai dezlănțuită. Greșesc? Ah! Sebastian... Iubitul meu, Sebastian... spune-mi ceva, spune-mi ce vreau să aud.

Nu ai de ce să fii îngrijorat... nu ai de ce să-ți faci gânduri. Sunt totuși o persoană normală, care are un ritm probabil mult mai rapid de viață decât tine. Sunt veșnic extrem de ocupată, am patru–cinci lucruri pe care le fac în același moment. Când cineva intră la mine în birou, știe că trebuie să fie rapid în expunere, la obiect, pregătit. Asta au vrut de la mine patronii, asta am ajuns. În rest? Sunt bine, obosită moartă. Am răcit azi-noapte (când făceam dragoste cu tine virtual? Ce voluptate!). Tușesc, îmi curge nasul, lumea spune că sunt îmbujorată. Nu cred că am temperatură, nu am făcut niciodată febră. Am anticorpi și un sistem imunitar greu de combătut sau de imaginat. Yes!

De ziua mea, acum doi ani, mi-am ras capul și toată lumea a căzut pe spate. Spuneau cu toții că sunt extrem de aristocrată, arogantă și frumoasă. Ei? Ce zici? Te înfricoșez? Te temi sau te bucuri?

Nu, nu cred că sunt narcisistă, cum îmi sugerezi... Sau poate că *shrink*-ul tău ți-a spus asta? Ăștia te bagă într-o căsuță, te pun să desenezi un copac, să povestești un vis, și gata, știu ce pastilă să-ți dea ca să-ți omoare sufletul, sensibilitatea, emoțiile. Pământul va ajunge populat de omuleți nesimțitori. Te previn că nu intru în nicio căsuță. Eul meu e mai mare decât canapeaua terapeutului, sufletul meu se întinde peste ocean, până la tine. Și dacă nu te va găsi acolo, va trece mai departe, se va întinde și mai mult, până în pânzele albe. Nu indiferent, nu nesimțitor. Rănit. Da, trist, sfâșietor de trist, dar puternic. Spune-i asta *shrink*-ului.

Anamaria a fost ținta unor acuze nejustificate. Ștefan spunea că îți seamănă leit (și prietenii noștri comuni erau de aceeași

părere). Atât cât am trăit cu el, Ştefan m-a torturat enorm din cauza ta. Îmi spunea că refuz să mă culc cu el pentru că mă păstrez pentru tine, pentru că am rămas obsedată de tine şi sunt sclava iubirii tale. Când s-a născut Anamaria avea proba, după el, că de fapt eram gravidă când m-am căsătorit cu el şi că fata era a ta. M-am despărţit de Ştefan când ea avea 8 luni. A fost ferm convins că te vei întoarce să mă iei cu tine şi vom întemeia o familie! Dacă ţi-aş arăta o fotografie a Aneimaria când era mică, ai zice că eşti tu şi că este indiscutabil copilul tău. Nu ştiu prin ce aberaţie a fost posibil acest lucru. Poate faptul că uneori, în intimitate, mă culcam cu el şi mă gândeam intens la tine? Nu am vrut copii. Am avut-o. Nu pot să-mi imaginez cum de nu am rămas însărcinată cu tine, în ciuda unei fuziuni complete de trupuri şi simţuri. Ca să faci o fată în prima ei noapte de dragoste să aibă cinci orgasme, asta este ceva greu de imaginat sau explicat. Iar momentele noastre de dragoste fizică au fost atât de sublime, încât consider o pedeapsă faptul că rodul procreării nu a apărut... Poate că nu am meritat. Se zice că în viaţă avem exact ceea ce merităm... Şi, da, Anamaria este copilul lui Ştefan.

Dominique? O, Doamne!... Vreau să-l văd, te rog, trimite-mi o poză cu el... Numele m-a făcut praf. Însărcinată fiind, nici nu mi-ar fi trecut prin cap că aş putea aduce pe lume o fată. Nu două nenorociri în acelaşi timp... Biata Anamaria! Ştie pe de rost aceste lucruri şi nu-i fac prea multă plăcere. Mereu spune prietenilor ei că nu am vrut-o şi că, mai mult, am vrut un băiat. De fiecare dată adaug: dar te-am iubit. În fine, numele băiatului pe care îl aşteptam era... Dominique. Este incredibil. Când am citit asta, am împietrit... Anamaria îţi seamănă extraordinar, numele copilului pe care îl aşteptam l-ai dat tu copilului tău. Mi se face pur şi simplu rău. Mi-e şi frică să găsesc sensul atâtor lucruri care ne leagă.

P.S. Îmi pare rău pentru soția ta.

P.P.S. Nu știu câte alte femei ai avut și nici nu vreau să-mi spui. Eu mă consider (în nebunia mea) singura ta femeie adevărată. Lasă-mă să visez. Visele sunt armele viitorului. Nu vreau să mai știu de trecut. Nici de al tău, nici de al meu. Iar viitorul îl văd ca fiind al nostru. Noi doi, împreună, pentru totdeauna.

Pentru că mă inviți să fiu rațională, iată, sunt rațională. Nu trebuie să mă minți, nu trebuie să-mi ascunzi sau să inventezi situații pentru a te eschiva sau a-ți putea duce viața în firescul ei de până acum. Sunt intuitivă, sunt clarvăzătoare, simt. Și oricum viața ta din momentul ăsta se va împărți în două etape, sau în trei, perioada cu mine, în lipsa mea, și după reîntâlnirea noastră. Dar nu trebuie să-ți fie teamă de mine. Îmi e mie teamă destul. Sebastian, iubitul meu Sebastian, dacă ai ști cât de mult femeia asta puternică, Sonia, ar dori să fie o simplă femeie-femeie, căreia să-i poarte cineva de grijă, să fie ocrotită, iubită, apreciată, însemnată... Să nu mai am spaime, să nu mai fiu singură, să știu că viața poate fi cu adevărat un vis și nu o piatră...

Da, am gânduri pestrițe. Da, trec brusc dintr-o stare în alta. Am această disponibilitate. Uneori mă dublez, alteori chiar mă multiplic. Pot să urc munții fără să gâfâi, să mă scufund și să-mi țin respirația până când cei de la suprafață m-ar declara înecată, pot să plec sau pot să rămân și să cuceresc toți bărbații dintr-o încăpere, de pe o stradă, dintr-un oraș. Dar eu te vreau doar pe tine. Să te sufoc cu dragosta mea. Să te devorez fără scrupule, cum scrie în horoscopul meu. Dar tu? Sebastian, sincer, crezi că poți iubi o femeie care se schimbă uluitor de la o zi la alta, care este o felină pursânge, o femeie trufașă, posesivă până la sufocare și care își revendică veșnic dreptul la libertate?

Ai putea să iubești o femeie înger/demon/sublimă/infernală/violentă/tandră/nonconformistă/conservatoare/rebelă/supusă/inteligentă-de foc? Crezi că poți? Sunt cel mai mare paradox pe care ți-l imaginezi... Dar dincolo de toate acestea, știu că sunt excepțională. Știu că rar s-ar plictisi cineva de mine. Te rog, nu te speria și nici nu te îngrijora. Sunt a ta toată.

M-am întrebat de multe ori cum ar fi arătat destinul meu dacă aș fi rămas în România. Nu sunt tipul clasic de emigrant. Nu am plecat de nevoie, nici n-am ales, s-a întâmplat. Oriunde aș trăi, aș scoate apă din pietre. N-am nostalgii. Nu mă leg de nimic, nici de oameni, nici de continente. Sunt eu, doar eu, oriunde aș fi. Am fost nevoită să mă am doar pe mine. Și, după un timp, a început să-mi placă. Firește, Anamaria, care e acum o ființă independentă. Firește, pisoiul. Iar mai nou, tu, Sebastian, tu, iubirea mea pierdută. Și, sper din tot sufletul, recâștigată. Crezi în puterea cuvintelor? Crezi în reversibilitatea destinului? Crezi că putem fi din nou împreună, un tot, de data asta de nedespărțit?

Alteori mă gândesc cum ar fi dacă m-aș mai naște o dată. Sub altă configurație astrală. Poate te-aș întâlni. Iar tu nu ai mai fugi în Germania. Ne-am fi căsătorit, am fi avut un Filip și o Anamaria, sau nu. Am fi rămas în București sau ne-am fi mutat în Timișoara? Am fi emigrat împreună în America sau am fi ajuns din întâmplare în Suedia? Mi-e totuna. Am fi fost împreună, iubindu-ne. Iubindu-ne devastator. Dar dacă...? Dar dacă viața ne-ar fi jucat una din festele ei? Mă iau amețelile... Să nu luăm noi atunci partea bună a despărțirii noastre? Să nu dăm noi crezare destinului care știe ce face? Și dacă nu știe ce face, îl ajutăm! Să nu profităm noi că am ajuns maturi și împliniți, că am făcut tot ce era de făcut, copii, carieră, și am avut tot ce era de avut, succese, pierderi, pentru ca acum, la o vârstă frumoasă și

înțeleaptă, să ne putem avea în tihnă doar unul pe altul, să prețuim șansa asta și să învingem timpul? Poate că destinul, repet, știe ce face, poate că cei 30 de ani de absență au fost doar semnul că iubirea a rămas latentă și ne-a așteptat. La fel de puternică. La fel de nebună. Nu crezi că noi doi trebuie să fim împreună și să ne iubim până la moarte? Nu vezi că strigă destinul la noi: Iubiți-vă și fiți unul, până ce moartea vă va despărți?!

Încerc să înțeleg de ce mi-ai tras acest semnal de alarmă. Nu am intenția să transfer nimic pe umerii tăi și nici nu vreau să pun vreo presiune pe tine. Eu sunt doar sinceră, scriu exact ceea ce simt, ce și cum mi-aș dori să se întâmple. Am reluat mental tot ce te-ar fi putut supăra, incomoda, ți-ar fi ridicat suspiciuni, ce te-ar fi putut face, pentru a doua oară, să-mi indici să cobor cu picioarele pe pământ. Le am adânc înfipte, te asigur. Ceea ce nu înseamnă că nu sunt și o zburătoare de performanță. Acum că te-am regăsit, Sebastian (ah, ce bine a jucat întâmplarea în favoarea mea, cu mâna ta!), am nevoie să te fac să înțelegi câteva lucruri: întâi, ce important ai fost pentru mine. Mai ales în timp, mai ales după ce ne-am despărțit; apoi să realizezi că, odată ce m-ai găsit, nu putem ține o legătură formală pe internet, așa cum probabil ai avut în minte când mi-ai trimis primul mesaj. Nu. Nu pot asta. Totul sau nimic. Pentru că povestea noastră de iubire a rămas nesfârșită (vorbesc din punctul meu de vedere). Iar odată începute, eu duc lucrurile până la capăt. Așa cum ți-am spus pe acel peron de gară, presimțeam despărțirea, știam, cu sufletul, că te-am pierdut. Și nu a fost vina ta. Trebuia să-ți dau spațiu și timp, tu așa funcționai... Poate că și acum tot așa ești. Iar eu voiam totul și imediat, necondiționat. Așa sunt și acum. De altfel, cred că nimeni nu se schimbă pe parcursul vieții. Iar cei mai mulți nu învață din greșeli. Istoria își repetă erorile? Ei bine, oamenii fac istoria, deci implicit vor cădea și ei mereu și mereu

în aceleași păcate. Uite la mine, nici n-ai reapărut bine, și m-am și reîndrăgostit de tine. Nu mi-a ajuns cât am suferit? Ba da, dar există un magnetism spre suferință. Sunt nevindecată. Nevindecată de boala iubirii pentru tine. Tipologii ca mine sunt născute pentru tragedie, dar declamă de pe vârful stâncilor triumful. Există până la urmă o voluptate și în suferință. În ciuda a toate prin care am trecut, dacă va fi să mă reîncarnez, aș vrea să mă reîncarnez tot în mine.

Eu, când voi muri, voi cădea ca un popic, poc! și gata. N-am timp de boli și tratamente. Organismul, vehiculul pe care mi l-am ales în această viață, trebuie să știe să lupte cu slăbiciunea și abuzurile, să-și înfrângă vulnerabilitățile, să fie la înălțimea spiritului pe care îl am. Eu și numai eu îmi semnez sentința. Voi muri atunci când voi vrea. Nu, nu sunt ascetă. Și nici nu te gândi la sinucidere, mai degrabă aș ucide decât să mă sinucid. Nu, voi muri când nu voi mai avea pentru ce să trăiesc. Sau dacă îmi voi pierde mințile. Ca bunica din partea mamei... Schizofrenie, depresie, Dumnezeu știe. S-a sinucis la o vârstă la care nu mai are niciun rost să te sinucizi. Eu însă trăiesc acum pentru tine și vreau nebunește să te am înapoi, doar pentru mine, pentru totdeauna. Dar trăiesc în primul rând pentru mine. Ai auzit de vreun narcisist care să se sinucidă? Asta doar ca să-i dau satisfacție *shrink*-ului tău! Ha, ha! Îți promit, și te rog să mă ierți.

Sebastian... Sebastian! Îți mulțumesc ca ești acolo, undeva, că mă trezesc dimineața și că găsesc rândurile tale puține, dar atât de importante pentru mine. Îți mulțumesc că m-ai găsit. Acum va trebui să suferi însă consecințele. Te voi iubi sau reiubi, cum îmi place să spun, devastator. Să-ți spun cum va fi? La început voi profita de tine până ce voi ști că te pot încuia într-o încăpere cu femei tinere și frumoase fără ca tu măcar să le

observi... Mort... mort... Nu sunt gânduri vrăjmaşe... vreau să te consideri al meu şi numai al meu până la nivel de celulă.

Când te-am întrebat dacă îţi este frică de mine, mă refeream desigur la complexitatea asta extremă de caracter pe care o am. Este şi fascinant, dar şi greu uneori... Marele secret, să nu uiţi acest lucru, este ca tu să mă obligi să rămân femeie, exersându-ţi deplin funcţia de bărbat. Pentru mine este crucial acest aspect. Dacă îmi voi revendica libertatea, ascultă-mă! Să nu mi-o dai niciodată! Nu mă lăsa să iau eu iniţiative. Experienţa mea de până acum mi-a dovedit că nu este indicat. În momentul în care devin bărbat, nu mai sunt nici pe departe făptura aceasta. Toată viaţa mi-am dorit să rămân femeie, sălbatic femeie, iar bărbatul să fie un bărbat adevărat care să ştie să mă iubească şi să mă valorizeze... Nu pentru că nu aş avea valoare. Îmi cunosc, crede-mă, calităţile şi puterea. Pentru mine este însă important ca acela pe care îl iubesc să-mi dea valoare, să trăiesc fiecare secundă pentru el. În societate pot avea ceea ce vreau, fără efort. Impresionez cum nici nu poţi să-ţi imaginezi. Sper să am şansa să-ţi dovedesc şi să vezi cu propriii ochi lucrul acesta. Eu vreau ca tu, tu să mă adori, să mă apreciezi, să mă simt importantă pentru tine... Adică, cer definitiv locul I în viaţa ta. Şi eu voi trăi doar pentru tine. Îţi dau dreptul să faci ce vrei cu mine, să experimentezi ce vrei cu mine, să mă consideri ca aparţinându-ţi, ca să mă poţi explora, cunoaşte şi înţelege. Vreau să fii al meu, vreau să fiu a ta, vreau ca semnele extraordinare ale providenţei să se reveleze pe deplin. Va fi posibil? Începutul trebuie însă făcut, hai să ne lansăm în această extraordinară expediţie! Eu voi fi corabia, tu, căpitanul. Dacă mă voi scufunda, tu vei pieri ultimul. Dacă vom ajunge la ţărm, vom redescoperi un continent nesfârşit al iubirii. Vrei asta? Vrei aşa? Spune-mi că da. Spune-mi să plec spre tine. Când?

Azi, sub duș, am simțit că sunt toată a ta și tu pe deplin al meu... Nu trebuie să mă biciuiești, nu trebuie să țipi, trebuie să resimt însă fermitate, virilitate, forță. Să faci dragoste cu mine până la leșin, până ce celulele noastre vor începe să migreze de la unul la altul, și nu voi mai ști dacă sunt eu sau tu... Te voi devora din dragoste ca o termită și mă voi lăsa devorată de tine. Plăcerea mea va fi mai mult decât organică. Nu, nu sunt paranoică, nici nimfomană. Să-ți spun că sunt o femeie singură și disperată care nu mai are timp și te vrea tot, te vrea la nebunie? Numai pe tine? Cât să-ți mai spun?

OK. După lungi reflecții, am ales o fustă extrem de strânsă în partea de sus, o bustieră, care, evident, îmi acoperă sânii, dar fără mâneci sau bretele... desigur, dacă cineva ar trage de ea în jos, m-ar despuia fără probleme până la talie... spre nefericirea mea, cine să facă această operație??? Pe talie, spre marcarea ei pronunțată am un brâu roșu de piele, cu care sunt înconjurată de două ori, pentru că dacă cineva... cine???... va trage de bustieră, dezvelirea nu va permite să mi se vadă ombilicul. Deși e frig, la această ținută nu-mi pot lua blana de vizon, pentru că este maro și nu se asortează, așa că am să-mi iau paltonul negru, cambrat, lung până la pământ, care seamănă enorm cu paltoanele frumoaselor care se plimbă pe podurile încețoșate ale St-Petersburgului... Pe cap am o tocă neagră, care îmi acoperă fruntea până la sprâncene. Toate acestea sunt subliniate de o combinație de parfum sublimă, pe care am realizat-o între parfumul Magie Noire și crema de corp Dolce and Gabbana. Ce zici, domnule Sebastian? (Crezi că m-am schimbat mult față de fata pe care ai văzut-o prima dată?, care purta o fusta neagră scurtă-scurtă, era perioada mini!, o bluză de dantelă cu flori negre și fără sutien, desigur... doar că florile erau bine plasate și ascundeau perfect sfârcurile sânilor...) Da, am uitat: am cizme roșii de piele, de

aceeași culoare cu brâul, și brățări de piele neagră... Unghiile sunt date cu ojă Dior, negre... Crezi că m-ai plăcea azi??? Crezi că mi-ai deșira vestimentația? Crezi că ți-aș putea trezi patima???? Crezi că te-aș scoate din ermetism??? Din minți????!!!

Cu trufia-mi caracteristică, declar că sunt un geniu. Efectul a fost mortal. Americanul a căzut pe spate. Pe lângă experiența și valoarea mea profesională, aspectul fizic a făcut ravagii. Am semnat contractul. Vin!!!

Îți imaginezi ce este poate în sufletul meu: dorință, iubire... nebunie... Nu plec la acest drum cu gândul că vom vedea dacă ne (mai) plăcem. Pur și simplu nu vreau... La acest drum voi pleca știind că Sebastian mă așteaptă undeva... Trebuie să te pregătești de pe acum pentru multe ajustări, de aproape toate naturile... lista e lungă. Totul se poate regla, cu dorințe și țeluri comune, cu gânduri pozitive și cu multă, multă iubire. Deși, repet, răbdarea nu este calitatea mea esențială, înțeleg că totul trebuie să înceapă cu începutul... Iar pentru început îți cer un singur lucru: să mă iubești și tu. Numai așa voi avea curajul să joc totul pe o carte... Numai așa voi avea puterea să dărâm totul și să o iau iarăși de la capăt. Știind că mă aștepți, știind că mă iubești, știind că-ți aparțin și-mi aparții. Nu vreau experiențe, nu vreau aventuri și nu vreau încercări. Este mult ce vreau, Sebastian? Te-am visat ani în șir... Tu m-ai găsit, tu ai declanșat furtuna, acum trebuie să te ții bine pe picioare Nu vreau să te mai pierd.

Definitiv a ta,
Sonia

Definitiv, scorpia periculoasă, rămân eu. Am pus fotografiile noastre împreună ca să descifrez chimia dintre noi doi. Te-am

privit: tu, detașat, analitic, împăcat, senin?, blazat?, echilibrat (deși Balanță!), controlându-ți sentimentele. Pe chipul meu: pasiunea răvășitoare, disperarea, femela excepțională și (vai!) demonică. M-am enervat. Tu ești cu picioarele pe pământ, iar eu cu inima în cer? Dincolo de șocul creat de alăturarea imaginilor noastre, mi s-a făcut efectiv rău. Atracția sexuală este în schimb maximă. Iese afară din fotografiile noastre alăturate, ca lava unui vulcan în erupție. Asta poate din cauza imaginației mele febrile și predispoziției spre erotism exarcebat pe care o am când mă gândesc la tine?... Iau foc! Nu știu ce mi-ai făcut cândva, acum suportă consecințele, domnul meu...

Mă văd plecată, în brațele tale, o întâlnire spectaculoasă după trei decenii. Emoția m-a epuizat. Plus presiunea de la job. E o nebunie ce fac? Mă arunc în ocean și nu știu dacă nu e dezumflat colacul de salvare... Îmi e o frică nebună... Mor de oboseală, mor ca un japonez de *work overdose* și epuizare. Mor de iubire și de nerăbdare. Fug să-mi fac o baie. Și sper să nu sucomb în cadă. Vrăjitoarea ucisă definitiv de forța binelui... Apoi iau bagajul pregătit deja de o săptămână, sar în taxi și zbor spre tine. Simt cum pulsul îmi explodează. Ceva probabil similar lui Amstrong când a pus piciorul pe Lună...

* * *

Vara venise șovăitoare și firavă. Sonia asculta Grieg în sforăitul motanului care se prefăcea că doarme la picioarele ei. Golise o sticlă de vin și se gândea s-o deschidă pe a doua. Serile erau mai lungi, tăcerea mai apăsătoare, singurătatea își făcuse culcuș bun în casa și în sufletul ei. Lucra acum la un proiect cu o firmă japoneză și trebuia să se scoale devreme. Poate că ar fi bine să învețe japoneza. Poate că ar fi bine să se lase de fumat. Să-și vopsească părul în roșu. Să facă pilates.

Din computer s-a auzit un clinchet, semn că primise un e-mail. Anamaria îi scria că va trece s-o vadă a doua zi înainte să plece în vacanță cu logodnicul la New York. Un suedez înalt și blând, din punctul de vedere al Soniei, fără sare și piper. Dar nu era treaba ei. Din New York nu ținea minte decât sirena ambulanței. Doctori în halate albastre alergând cu targa spre sala de operație. Și chipul lui Sebastian congestionat de durere. Infarct miocardic, îi strigase o asistentă înainte ca ușile masive să se închidă în urma lui. Inima îi explodase ca o garoafă roșie deschisă forțat. Dacă i-ar fi dat spațiu și timp... Timp nu mai avea. S-a așezat la computer și s-a pus pe scris.

Îți spun bună dimineața, iubitule, deși la tine e poate noapte continuă. Timp de o lună mă voi îmbrăca doar în alb. Pentru tine. Ție îți voi dedica tot, dragostea mea și timpul. Tu ești cu mine în fiecare secundă, în fiecare moleculă, ești trupul și sufletul meu. Trăiești în mine și prin mine, noi doi nedespărțiți, dincolo de orice moarte. Dacă moartea înseamnă a înceta să exiști, tu vei fi nemuritor atât timp cât eu voi exista. Ești jumătatea mea întreagă. Îți voi scrie în fiecare zi, îți voi povesti tot. Nu te supăra că nu plâng, știi că eu nu plâng cu lacrimi, dar plâng toată, ca ploaia de vară șiroind de pe acoperiș. Nu de lacrimile mele ai tu nevoie, ci de dragostea mea devastatoare. Dacă ți-aș fi dat spațiu și timp, mă gândesc acum, dacă nu aș fi năvălit ca o tornadă aruncând totul în aer?! Ordinea și echilibrul vieții tale, resemnarea și împăcarea, liniștea... Doamne, ce plicticoasă e liniștea! Am vrut să-ți arăt cum arată o pasiune mortală, de unde să știu că eram prea mult, prea puternică, o terminatoare a iubirii, cum ai apucat să-mi spui, începutul și sfârșitul. Îți voi scrie în fiecare dimineață, iubitule, după ce mă voi spăla pe dinți, după ce îmi voi pune sutienul pe sânii pe care doar tu aș fi vrut să mi-i mângâi, după ce îmi voi sorbi cafeaua, nu fiebinte, că face riduri, îți

voi scrie înainte să-mi rulez ciorapii negri până sus, pe coapsele mele încă tari și nervoase. E soare azi. Voi ieși în parc sau poate voi privi de la fereastră cum vine vara și se duce în aceeași clipă.

Din spatele ecranului, doar liniștea, ca o apă stătută.

Premianții și maestrul

Holul de la intrare dădea direct în living, unde erau multe scaune aranjate în semicerc. La mijloc, o canapea de vinilin vișinie și șemineul fals în care se făceau că ard niște lemne de plastic cu reflexe portocalii. Lipseau etajerele cu cărți, decor obișnuit într-o casă de intelectuali români, chiar în emigrație, dar poate că aveau o cameră separată dedicată bibliotecii. Casa părea încăpătoare, mirosea a plăcintă cu brânză, afară burnița a toamnă târzie, așa că m-am relaxat. Doar scaunele acelea goale mă nedumereau puțin.

Un bărbat mic și țepos, pe care parcă îl mai văzusem cândva, a ieșit din bucătărie, a trecut încruntat pe lângă mine și a plecat val-vârtej trântind ușa cât a putut el de tare. O ușă solidă de stejar, singurul lucru natural de acolo, cum aveam să descopăr. Gazda n-a apucat să-l conducă, iar eu n-am apucat să număr câte scaune erau. M-a sărutat afectată și a făcut un gest de lehamite arătând spre ușa de stejar:

— Scrie la ziarul comunității. S-au certat pe politică, lui i se pare că vede comuniști peste tot. Deși, ca să fiu sinceră, în țară era șeful de cabinet al unui nomenclaturist. Ei, ce să facem?! Ale vieții valuri... Vai, ce mă bucur că ai venit.

N-am înțeles mare lucru, m-am lăsat sărutată și în timp ce turuia am apucat totuși să număr repede peste umărul ei scaunele. 9. Cifră bună.

Mona era frumoasă, senzuală, cu ten impecabil, de culoarea piersicii. M-am gândit că ar fi bine să mă las și eu de fumat. Vorbea cu tot corpul și se îmbujora la față ca o adolescentă timidă sau ca o femeie adevărată dintr-un secol pierdut cu dantele și corsete cu tot. Purta o fustă strâmtă și scurtă, dar ochii tuturor se opreau implacabil în decolteul ei provocator cu care putea domina nu doar livingul, ci tot cartierul acela rezidențial din Queens.

A apărut și Mihai, soțul ei, jovial, într-o cămașă roz mulată pe corp:

— Ia te uită cine-a venit!

Apoi a arătat și el spre ușa de stejar pe unde ieșise în trombă micuțul furios și s-a gândit să îl mai scuze o dată:

— Domne, unii pur și simplu nu fac față unei discuții serioase în contradictoriu. Eh, știi bancul ăla? Ce e un jidan? Un evreu care tocmai a ieșit pe ușă! Înțelegi?

Nu înțelegeam, dar nu voiam să arăt. Am recurs la gestul meu salvator cu mâna în semn de „așa și-așa", care mă scosese din multe încurcături.

Mă invitaseră la o petrecere dată în cinstea a doi scriitori din București, care se aflau pentru câteva zile la New York. Pe Mona și Mihai abia îi cunoscusem, în schimb, cu cei doi scriitori eram prietenă de mult.

— Și, în plus, la noi în casă o să ai ocazia să cunoști cei mai tari scriitori din comunitate!, mă avertizase Mihai, el însuși un prozator care pe vremuri, în România, se spune că promitea mult.

Cum aterizasem doar de câteva luni în America, eram curioasă să-i cunosc, așa că iată-mă, cu prima mea carte de versuri în engleză și o sticlă de Merlot din Africa de Sud.

— Sunt prima?, am întrebat-o pe Mona, dar mi-a răspuns Mihai:

— E greu să fii prima aici, draga mea, suntem scriitori vechi, cu faimă și cu multe premii.

Și el se înroșea când râdea și pentru o clipă mi s-a părut simpatic. M-a luat de braț și m-a îndrumat spre bucătărie:

— Hai, că toată lumea e deja aici. Vino să bei ceva, mai așteptăm să vină maestrul și începem.

N-am apucat să mai întreb nimic, care maestru, ce să începem, că m-am trezit în mijlocul unei adunări vesele, ca în România. Mirosea a țuică și a cuptor încins, femeile, cu excepția Monei, fumau în dreptul ferestrei, bărbații vorbeau tare și erau iremediabil plini de umor și importanță. Emigraseră majoritatea înainte de căderea comunismului, nu apucasem să-i întâlnesc în țară, de unii știam doar din auzite, iar de alții deloc. Amicii mei din București păreau în centrul atenției, mai ales că nu erau doar scriitori, ci și redactori la o editură importantă.

— Vrei o țuică sănătoasă de-a noastră? E făcută de socru-meu, să știi, m-a asigurat Mihai etalându-și, ca de fiecare dată când râdea, dantura puternică și albă, semn de sănătate și, după unii, de virilitate.

Mi l-a prezentat apoi pe Romulus, băiatul lor, un adolescent delicat care, după spusele Monei, mergea pe urmele tatălui, câștigase și el un premiu în liceu la un concurs de literatură, dar ei ar fi vrut să se facă doctor și să rupă tradiția. Eram și eu de acord că era mai sănătos să lupți cu tradițiile decât să le urmezi, mai ales când nu par să ducă prea departe.

I-am cunoscut apoi pe fiecare în parte. O prozatoare, care întărea legenda femeii romînce frumoase și aprige, râdea tare, cu capul dat puțin pe spate și asta îi mărea sex-appealul, ciorapii de mătase îi foșneau la fiecare mișcare a picioarelor nervoase, avea ceva de călugăriță expulzată pentru gânduri neortodoxe și la gât

chiar îi atârnau de același lănțișor o cruciuliță și o inimioară străpunsă de un ac din diamante false. Mi-am amintit că îi citisem demult un roman ușor al cărui titlu îmi plăcuse.

Prozatoarea era puțin agitată, nu pentru că ar fi băut prea mult, nici pentru că cei doi invitați de la București nu îi acordau o atenție specială cum probabil s-ar fi așteptat având în vedere trecutul ei, la care se adăuga și un premiu al Uniunii Scriitorilor, ci pentru că maestrul, iată, întârzia.

Retras într-un colț lângă masa cu platouri, un bărbat masiv, cu figură blândă de preot de țară, mânca netulburat.

— L-ai recunoscut, sper, pe poetul național al comunității noastre, recentul câștigător al premiului Academiei Române, mi l-a prezentat Mihai. Și să nu uităm, cât ne-ar pica de greu, el e singurul dintre scriitorii exilului care a intrat în toate istoriile literare. Se trage direct din coasta lui Arghezi, cum a scris marele nostru critic care l-a și vizitat luna trecută la New York.

Prozatoarea a făcut o grimasă:

— Ce, dragă, ăla, mare critic? Hai să fim serioși!, și-a dat ochii peste cap și s-a uitat încă o dată spre ușă îngrijorată.

Știam numele poetului, dar de recunoscut n-aveam cum, pentru că toate pozele pe care i le văzusem prin reviste erau probabil din timpul liceului. Poetul s-a desprins cu greu de un sendviș cu șuncă și mi-a întins lent o mână transpirată și moale, cu degetele răsfirate, nu știu dacă din timiditate sau aroganță.

Păream să fiu singura nepremiată de acolo și mi-am îndreptat atenția cu speranță spre femeia scundă care ciugulea și ea cuburi de cașcaval lângă poet, și care era nevoită să se ridice pe vârfuri și să strige ca să fie luată în seamă.

— Dânsa e *visiting profesor* la Columbia, m-a lămurit Mihai, și când a rostit Columbia a făcut ochii foarte mari ca să înțeleg exact cu cine am de-a face. Și lucrează acum la o antologie a scriitorilor

români din diasporă. Hai, trage tare să intri și tu în carte, m-a îndemnat frățește.

S-a întors apoi spre Romulus, l-a bătut pe spate și i-a spus pe englezește:

— *Can you please fix the* tirbușon*?*

Și ne-a explicat, scuzându-l:

— E foarte îndemânatic. I-am spus să stea să-l salute și el pe maestru, dar cum întârzie, zic să-l lăsăm să plece, că doar e sâmbătă seara. *Go, man, have fun!*

Doamna profesoară a venit lângă mine, mi-a zâmbit larg pe model american, și mi-a spus pe românește:

— Am câștigat postul prin concurs. Pe bază de dosar. Dar știți cum e lumea, vorbește... Cum faci ceva bun, cum ieși din rând, ți-i ridici pe toți în cap.

Nu știam la ce se referea, dar am dat din cap binevoitoare. Părea cumsecade, o ajuta pe Mona să strângă paharele și farfuriile goale. Am auzit-o apoi cum îi dicta o rețetă de dovlecei umpluți. I se umflaseră picioarele, își scosese pantofii, cam militărești, și se mișca vioaie între frigider și cuptor, dornică să se facă utilă. Îmi amintea de profesoara mea de lucru manual din școala generală, același taior de tergal de culoarea oului de rață, aceeași bluză cu volane de nailon, același zâmbet larg. Până și mâinile aspre, cu unghii late, semănau cu ale ei. Mâini îndemânatice de femeie trecută prin greutăți.

— Am aflat că lucrează și ca secretară la un cabinet medical din Queens. Deși cred că e doar o acoperire, să intre în legătură cu cât mai mulți din diasporă... Înțelegi ce spun. Sunt trimiși în misiune. E plină emigrația de ei. Eh, să vedem ce antologie o să iasă... Eu una nu vreau să apar în aceeași carte cu toți neica-nimenii, mi-a șoptit conspirativ prozatoarea, mijindu-și neîncrezătoare ochii.

Poetul trăgea cu urechea, mânca, tăcea, privea de sus și zâmbea superior. Câteva firimituri din sendviș i se lipiseră de cămașa căreia îi plesnise un nasture deasupra curelei. Deodată s-a făcut liniște. Ochii prozatoarei au sclipit brusc, Mona și-a aranjat decolteul, Mihai a țâșnit spre ușă și toată lumea a știut că a sosit maestrul.

S-au îndreptat cu toții pioși spre living. Eu și amicii din București i-am urmat curioși, doar poetul încă mai ezita să se desprindă de colțul mesei. Mi s-a părut mie sau chiar a aruncat o privire ironică până la ușa de la intrare pe care și-a făcut apariția un bărbat scund și încordat? L-au urmărit toți cu admirație și neliniște cum și-a scos pardesiul subțire, cum și-a aranjat părul, cum a pășit în living sigur pe el, ca într-un ring de box, cum a refuzat și să bea și să mănânce, cum și-a pus mâinile la spate, și-a bombat toracele și și-a proptit bărbia în piept cu un gest reflex napoleonian.

— Suntem completi, ne-a anunțat Mihai și asistența a răsuflat ușurată.

— Ocupați-vă locurile, a comandat maestrul și obișnuiții casei s-au îndreptat fiecare spre scaunele goale pe care era clar că mai stătuseră și altă dată.

Cei doi scriitori din București au fost așezați pe canapeaua vișinie, iar mie Mona mi-a indicat cu capul să mă așez lângă ea.

— Am scris și eu o carte, mi-a șoptit discret la ureche, dar Mihai a auzit-o și a avertizat-o cu degetul:

— Mona, te rog. Să fim serioși!

Poetul și-a târât picioarele lipsit de energie și s-a pus în dreapta maestrului. Atunci am observat că unul dintre scaune era diferit. Un fel de jilț cu brațe din lemn sculptat, care se terminau cu capete de vultur. Maestrul, politicos, s-a prăbușit ultimul în jilț, a scanat adunarea, și-a îndreptat spatele, și, după ce și-a încleștat

mâinile pe capul vulturilor ca să pară mai înalt, a rostit cu voce moderată de lider:

— Astăzi vom vorbi despre Nobel.

Poetului i-a revenit zâmbetul visător, doamna profesoară a căscat extenuată după o zi de lucru fără mari satisfacții profesionale, Mona s-a îmbujorat, prozatoarea a ciulit urechile, Mihai și-a dres vocea emoționat, iar amicii mei din București au avut poate senzația că li s-a pus la cale o farsă la New York ca să nu-i lovească dorul de casă.

— Dar înainte de asta, să trecem în revistă ca de obicei ce a mai scris fiecare în ultimul timp. Ce a mai citit? Ce a mai gândit?, și-a ridicat maestrul sprâncenele dubitativ. Și să nu uităm de imperioasa nevoie de sincronicitate a mișcării de gândire de esență mioritică cu filonul universal. Noi suntem locomotiva literaturii naționale, fuziunea dintre valorile spațiului natal și cele adoptive, noi coroborăm șansa de a gândi liber într-o țară mare ca aceasta, cu dictatura culturii ei până la urmă, s-o recunoaștem, inferioară imensului nostru potențial creator.

Era clar că aveau periodic astfel de serate cu temă. Sau poate practicau o terapie de grup?

Cu sau fără Nobel, aici tot era mai bine decât la ultima reuniune a comunității la care fusesem, la un restaurant românesc în Queens, cu ocazia zilei naționale. Mititeii erau sleiți, vinul alb era cald, cel roșu era dulce, muzica populară bubuia în difuzoare, bărbații făceau politică într-un colț, iar în altul soțiile citeau cu voce tare bancuri porcoase de pe black berries și se cutremurau de râs.

Aici era ceva serios. Iar eu aș cam fi vrut să plec acasă. Mi-era puțin teamă că o să-mi vină rândul și am să dezamăgesc. Nu scrisesem mare lucru în ultimele luni, eram încă strivită de energia New Yorkului, alergam ca disperată ziua prin galerii și muzee, prin parcuri și librării, seara la concerte și spectacole, cu sentimentul

că era esențial să fiu peste tot în același timp și cu regretul că nu mă puteam multiplica.

Prima a fost prozatoarea. Și-a încrucișat picioarele, ciorapii au foșnit ca niște șerpi prin frunzișul încins și noi ne-am fixat ochii pe marginea rochiei care s-a ridicat puțin, odată cu un val neașteptat de căldură care venea cu siguranță din șemineul artificial. L-a privit pe maestru în ochi ca și cum ar fi fost singuri în cameră și ne-a tăiat la toți respirația susurând grațioasă:

— Sexul e tot.

Poetul s-a cutremurat. Doamna profesoară a lăsat ochii în jos, Mona și-a umezit buzele și Mihai a înflorit.

— Dimensiunea unui roman este dată de cât sex știi să pui în el. Eu de-aia sunt o mare romancieră, că am găsit proporția dintre construcția narativă solidă și explozia metafizică a sexului ca regulator cosmic al entității umane.

I-am măsurat cu toții marginea rochiei să verificăm dacă nu o luase razna.

— Draga mea, dacă îmi dai voie să adaug, ca un romancier poate mai vechi decât tine, a intervenit Mihai excitat, rețeta romanului de succes, pe care de altfel am experimentat-o în toate cărțile mele, este mai amplă: sex, da, mult sex, și aici fac o paranteză — e nevoie de mult talent ca să scrii pagini tari despre sex... —, dar neapărat și o crimă. La care mă simt obligat să constat, că în literatura americană de azi — în care ne străduim să pătrundem, nu-i așa? —, elementul biblic joacă un rol important. Pe scurt: sex, crimă, religie. Nu poți da greș.

— Dar ce facem cu limba română?, a întrebat doamna profesoară, spășită.

— Eh, ăsta e un mare handicap, a recunoscut Mihai. Eu aș fi fost deja pe lista cu pricina dacă m-aș fi născut american. Sau măcar englez.

— *Uel*, eu una recunosc că am avut o relaţie intimă cu limba, a continuat prozatoarea, care era clar că în seara aia *fura show*-ul.

— Puteţi vorbi şi despre altceva?, a mormăit poetul, dar nu l-a luat nimeni în seamă.

— Câţiva ani după ce am emigrat, visam că mi se fură limba română în somn. Mi se părea că era organul meu identitar cel mai sensibil, dar şi arma cea mai puternică pentru a rezista la depersonalizarea de aici. Ei bine, vă anunţ că m-am eliberat de această sclavie culturală. Am realizat că ani de zile, trăind fidelă cu şi în limba natală, nu am făcut decât să-mi limitez zborul şi să-mi ucid şansele, să mă autocondamn la periferie şi anonimat. Eu, poate cea mai importantă femeie-romancier de azi din limba română, vă previn că m-am despărţit de ea. Pentru totdeauna. Este marele meu triumf de când am emigrat. Am rupt-o cu provincialismul. Mă consider de-acum scriitoare americană. Gândesc în engleză, visez în engleză, iubesc în engleză...

— Sper că nu ajungi iar la..., s-a oprit poetul vrând să spună probabil *sex*, dar şi-a înghiţit îngreţoşat cuvântul. Scriitoarea l-a ignorat privindu-l mândră pe maestru, care o privea la rândul lui sedus. Chiar a scăpat un neprofesional:

— Bravo!, înainte ca prozatoarea să-şi fi terminat recitalul pe un ton ridicat, ca un strigăt de luptă:

— Scriu în engleză!

Profesoarei îi venea să aplaude, dar şi-a adus aminte că nu se aplaudă între părţile unei simfonii.

— Sunt a literaturii americane. Sunt a ei, toată! Aştept de-acum să fiu luată, folosită, recunoscută.

Prietenii mei din Bucureşti, trecuţi în culise, au înghiţit în sec şi şi-au turnat un pahar de vin ca să dilueze cumva tensiunea care se crease pentru câteva secunde. Mihai s-a repliat primul:

— Totul e să găseşti un agent literar ca să pătrunzi într-o editură bună aici.

— Eu mi-am găsit unul, mi-a șoptit Mona și Mihai i-a tăiat-o nervos:

— Te rog! N-avem acum timp pentru diletanți. Vorbim altă dată despre pretinsul tău roman...

Credeam că era singura de acolo care nu scria, părea doar în umbra soțului, copleșită de statura lui intelectuală, admiratoare necondiționată, cum sunt soțiile de creatori care-și asumă rolul și de secretară, și de mamă, și de auditoriu subiectiv, susținându-le ambițiile. Mona avea însă zâmbetul acela misterios al unei Mona Lise care avea să provoace încă multe surprize.

— Eu chiar pot spune că am literatură de sertar, s-a înfierbântat Mihai uitându-se spre amicii din București. Trei romane gata să iasă pe țeavă. Dar nu înțeleg ce se întâmplă, de ce nicio editură nu le vrea. Am scăpat de cenzura politică din România și suntem nevoiți să ne supunem aici cenzurii economiei de piață? Ori sunt eu prea bun pentru americani?

Maestrul l-a privit aprobator. Părea singura explicație având în vedere palmaresul lui trecut. I-a venit apoi rândul doamnei profesoare. Când toți așteptau detalii despre antologie, ea și-a frecat mâinile și le-a spus cu zâmbet hâtru:

— Îmi scriu jurnalul. Jurnalul meu american. Cu ce-mi umplu ziua, pe cine am cunoscut aici, cine m-a ajutat, cine nu m-a ajutat..., a ridicat puțin vocea doamna profesoară, insistând pe *nu,* că nu e ușor să predai la o universitate prestigioasă fără să știi cine știe ce engleză, chiar dacă nu prea am studenți... Scriu și despre voi în jurnal, lasă c-o să vedeți...

— Ți-am spus eu că face informări la București, ce jurnal!, a șoptit prozatoarea în urechea lui Mihai și acesta s-a înfiorat de atingerea trecătoare a buzelor ei.

Adevărul e că doamna profesoară voia să fie caldă, dar suna cam amenințătoare, așa că maestrul și-a mutat privirea asupra poetului pentru a trece la lucruri mai cu greutate:

— Ai citit ultimul roman al lui Bellow? Ce părere ai cum îl batjocorește pe Eliade al nostru?

În așteptarea Nobelului promis de maestru, poetul a fost scurt:

— Eu nu citesc.

Un fior a trecut prin cameră ca vântul ascuțit de noiembrie. Poetul știa să profite de orice conjunctură ivită ca din senin, așa că le-a simțit interesul și a plusat nemilos:

— Eu nu-mi pierd timpul citind. Eu scriu, nu ca alții. Scriu frenetic, dezlănțuit, năprasnic, obsesiv-compulsiv. Tocmai am terminat o epopee de 300 de pagini. Și cu asta am pus punct poeziei.

Vântul s-a întețit cu șuierături rău prevestitoare.

— În anii următori mă voi dedica filozofiei. Mi se potrivește mai bine.

Astea fiind spuse, audienței i-a mai venit inima la loc, iar poetul s-a retras înapoi la căldurică în moțăiala lui. Îi eram recunoscătoare maestrului că mă sărise, când Mona se trezește vorbind:

— Dar pe mine nu mă întrebați nimic?

— Hai, Mona, că e deja târziu, lasă-ne cu romanul ăla al tău, vom avea o ședință separată cu începătorii, a intervenit Mihai, jenat de insistențele ei.

Unul dintre scriitorii din București prinde momentul și aruncă șopârla:

— Foarte interesante aceste reuniuni ale voastre. Dar la New York sunt doi scriitori români mari, consacrați, dacă nu chiar trei...

— Al treilea e exclus, l-a luat gura înainte pe maestru, gândindu-se probabil la teoria lui matematică, *terțul exclus*, prin care se făcuse cunoscut în mediile științifice din țara natală și le bulversase pe cele literare.

— I-ați invitat vreodată și pe ei?

Prozatoarea a sărit în ajutorul comunității literare:

— Ei nu fac parte din acest curent al nostru de pe Coasta de Est.

Pe sub ușa de stejar trăgea din nou un curent formidabil și, ca toți emigranții din Estul Europei, toți au devenit sensibili. Mihai a dat șemineul mai tare, femeile s-au înfășurat în șaluri, iar maestrul și-a proptit perna mai bine la spate.

— Sunt individualiști, a continuat prozatoarea, n-au treabă cu comunitatea, plus că au avut de la început sprijin. Aici e lumea lor, cum știm cu toții, doar sunt evrei, de-aia au reușit.

— Iar noi nu suntem decât victimele conspirațiilor, ce s-o mai lungim?! Cabale, cercuri sioniste, masonice...

— Te rog, l-a întrerupt prozatoarea ofensată, de masoni să nu te legi. Că nu te pricepi.

— Dar tu te pricepi?

— Nu mă las provocată. Dar poate că da...

— Credeam că ești specialistă doar în monarhie, nu și în masonerie, a înțepat-o poetul cu unul dintre acele lui ascunse, dar neașteptat de veninoase.

Doamna profesoară s-a simțit și ea nu se știe cum atinsă:

— Și de mine se spunea că sunt trimisă de unii și de alții, dar eu am câștigat postul prin concurs, scriu și la mine în jurnal despre asta.

Maestrul a ascultat, a cântărit și s-a pronunțat:

— Ați pus degetul pe rană. Uite la Bellow. Sau la Philip Roth.

— Cine e ăsta?, a deschis poetul un ochi.

— Acolo sex..., a dat din cap prozatoarea cu reală invidie profesională.

— Încetați cu sexul. Nu suport!, s-a revoltat poetul.

— Să nu ne lăsăm însă intimidați, și-a văzut maestrul mai departe de demonstrație, ce, noi nu putem scrie ca ei? Chiar să nu putem avea și noi un Nobel al nostru? Cu sau fără sprijinul țării natale..., și s-a uitat spre canapeaua vișinie unde cei doi scriitori bucureșteni erau tot mai nedumeriți.

— Noi știm că dânșii acolo împing în față pe altcineva, care, chiar dacă nu e evreu, mult nu mai are. Dar totuși, eu cred că aici, în emigrație, este adevărata potență a literaturii române, dacă nu chiar în camera aceasta...

Atunci au început să vorbească toți deodată cu înfierbântare. Prindeam frânturi și schimbam priviri îngrijorate cu cei doi amici sechestrați pe canapea.

— Cred că am avea mai multe șanse dacă, în loc ca unul dintre noi să trimită la edituri o singură carte, groasă, ne-am uni, am pune mână de la mână și am trimite toți câte o carte subțire, înțelegeți ce vreau să spun? Să venim cu cinci cărți deodată, să le arătăm că literatura română e puternică și stufoasă. Să-i surprindem, să-i asediem!, se precipita Mihai.

— Eu unul i-am surprins deja, l-am auzit pe maestru și am înțeles atunci de ce avea atâta autoritate în curentul de pe Coasta de Est. Am publicat cinci cărți care bat totul, de la eseu la proză, de la știință la ezoterism, din Hong Kong în Sidney și North Carolina. Aș putea spune că literatura americană se împarte în două perioade distincte: până la cărțile mele și de la ele încolo. Eu însă pentru voi mă zbat, vreau să reușiți voi, pe unul dintre voi vreau să-l văd cu un Nobel pe pian. În ce mă privește, nu urmăresc nimic. Știu că l-aș merita, știu și că l-aș obține, dar nu mă in-te-re-sea-ză! Îl refuz. Moral vorbind. Aștept să se pronunțe posteritatea.

Ca să schimbe subiectul incendiar care le aprinsese mințile, unul dintre scriitorii de la București l-a întrebat pe Mihai:

— Ai văzut proza din ultimul *New Yorker*?

— Nu, n-am citit.

— Păcat, semăna cu o povestire a ta din tinerețe.

Mihai s-a albit la față:

— Ce vă spun eu? Și noi putem! Numai noroc să avem!

— Și să fim sănătoși, a adăugat doamna profesoară.

— Noi nu citim *New Yorker*-ul. Doar revistele din țară pe internet, s-a scuzat Mihai. Să vedem și noi ce se mai întâmplă în lume.

Cei doi scriitori bucureșteni au început să le vorbească despre literatura americană cu care erau foarte familiarizați și despre ce cărți apăruseră în ultimul timp. S-a făcut liniște. Erau ascultați cu circumspecție, dar și cu mare curiozitate.

Doamna profesoară pierduse șirul, își scosese lucrul de mână și tricota concentrată. Poetul se trezise, își adusese o farfurie cu cornulețe și își scutura fulgii de zahăr pudră care i se lipeau de pantaloni. Doamna profesoară s-a ridicat, a luat și ea un cornuleț, și, trecând pe lângă scaunul poetului, i-a șters câteva fire de mătreață de pe guler cu gesturi materne și i-a spus timidă:

— Să știi că mie îmi plăceau poeziile tale, păcat...

— Dragii mei, nu o să rezolvăm noi problema Nobelului în seara asta, a cedat maestrul. Pot să vă spun doar atât, nu vă lăsați copleșiți de ignoranța editurilor americane care nu au, îmi pare rău s-o spun, viziunea viitorului unor scriitori de calibru cum suntem noi. Dar va veni și timpul nostru, v-o promit! Și mai țineți minte ceva: Nu e pentru cine se pregătește...

Pe aceste cuvinte profetice, Mihai a mai adus o sticlă de vin și prozatoarea l-a implorat pe poet:

— Hai, să terminăm frumos!

Poetul s-a scuturat cu o grimasă din cauza timidității ori pentru că îi căzuseră greu cornulețele, dar prozatoarea știa să obțină ce voia.

— Hai, cântă-ne ceva! Și-a mai foșnit o dată ciorapii și i-a spus melancolică: Dacă e vorba de premii, antologii, istorii, doar tu ne poți reprezenta. Eu, de exemplu, am înțeles că, fiind o femeie extrem de frumoasă și de talentată, nu am nicio șansă.

Maestrul s-a făcut că nu aude și poetul s-a înduplecat, s-a ridicat respirând greoi, a dispărut în bucătărie și a revenit cu un acordeon. L-a proptit bine de burtă și când l-a deschis pe genunchi,

un sunet sfâșietor a redus adunarea la tăcere. Abia atacase primele acorduri din *Valurile Dunării*, când a sunat telefonul.

— Lasă-l să sune, nu sunt acasă, i-a șoptit Mihai Monei atent să nu-l deranjeze pe poet care punea pasiune pe claviatură, și, ca orice artist, trăia în timp ce interpreta, cu expresia feței chinuită de sensibilitate.

Așa că s-a cuplat robotul telefonului și o voce pe care am putut-o auzi cu toții a tunat în engleză pe deasupra valurilor Dunării împietrind adunarea:

— Hello. Acest mesaj este pentru Mona. Sunt Johnathan Katz, agentul literar, și sunt fericit să vă dau vestea că romanul dumneavoastră a fost acceptat de editură. Vă aștept luni la biroul meu pentru a începe procesul de publicare. Felicitări. Vă doresc o seară bună în continuare.

* * *

Post Scriptum

Șapte ani mai târziu. O seară de toamnă deloc blândă în cartierul rezidențial din Queens. Copacii cheliseră și frunzele căzute foșneau a pustiu. Se încălzea planeta, se topeau ghețarii sau cine știe ce avea să se mai întâmple. Criza economică era în floare și toți păreau oarecum afectați.

Membrii curentului de pe Coasta de Est își țineau una din reuniunile lor regulate. Dar una cu totul neobișnuită. Scaunele erau tot în cerc, dar nu mai mirosea nici a plăcintă cu brânză, nici a țuică fiartă. Mihai nu mai aprinsese șemineul și nu dăduse încă drumul la căldură, cu tot frigul înțepător de afară.

Erau cu toții în bucătărie așteptându-l pe maestru. De data asta nu aveau nici oaspeți de la București, nici persoane din afară, așa că ar fi putut să respire în voie dacă nu i-ar fi apăsat știrile de ultimă oră.

Mona își pierduse slujba de bibliotecară, iar editura care urma să-i publice romanul reziliase contractul sub pretextul austerității financiare. Mihai își umpluse sertarele cu alte două cărți groase și trecuse pe antidepresive. Poetul se îngrășase peste măsură și îi crescuse o barbă mai albă ca a lui Dumnezeu. Doamna profesoară își încheiase stagiul la Columbia și fusese dată afară și de la cabinetul medical unde lucra ca secretară. Decisese să rămână totuși în America, așa că se aciuase pe lângă biserica din comunitate, unde organiza ședințe culturale. Prozatoarea intrase la menopauză și renunțase la ciorapii foșnitori de mătase în favoarea unora negri opaci, lipsiți de farmec.

Grupul se întregise între timp cu un fost ziarist, pe vremuri, în București, acum paznic de noapte la un depou, care vorbea greu și engleză și română și era cunoscut sub numele de „Saboi" pentru că nu reușea în ruptul capului să spună la metrou — *subway* —altfel decât *saboi*, după 25 de ani de emigrație.

Mai era acolo și o tânără extravagantă clocotind de energie, care venise în urmă cu trei ani cu o bursă Fulbright și rămăsese la New York susținută de o organizație de creatoare feministe înfocate, Women for Women. Tânăra scriitoare se orientase cum nu se poate mai bine, scria eseuri, monologuri, piese de teatru și poeme dramatice pe gust american, pline de clișee, vampiri și *fuck*-uri care îi aduseseră un oarecare succes în restrânse cercuri experimentale, pe care membrii curentului de pe Coasta de Est fuseseră nevoiți să-l înghită la recomandarea maestrului, care considera că ceva infuzie de sânge proaspăt ar face bine. Prozatoarea o privea pieziș, poetul, apatic, dar Saboi învia de fiecare dată când tânăra scriitoare apărea scuturându-și părul lung, cu gura până la urechi, în cizmele ei bărbătești și cu două–trei fuste de diverse lungimi puse una peste alta.

Maestrul întârzia ca de obicei, doar că de data asta așteptarea devenise apăsătoare. Mona pregătise în grabă și din puțin două

platouri de sendvișuri pe care poetul le ochise de cum intrase, pe lângă ceva cartofi prăjiți la pungă și alune. Pe masă mai erau două cutii de carton cu vin ieftin, de care nu avea nimeni deocamdată chef să se atingă. Se vorbea puțin și șoptit ca și cum atmosfera nu se cerea tulburată de nicio stridență. Doar tânăra scriitoare mai scotea câte un râs nepotrivit ori o remarcă incendiară care însă nu încălzea pe nimeni. Priviți din afară pe fereastră, păreau la un parastas în recesiune. Ori ca o adunare conspirativă eșuată.

În fine, s-a auzit soneria și a intrat maestrul animând pentru câteva secunde grupul care s-a năpustit în living cu sufletul la gură. Mai mult ca oricând, autoritatea maestrului era imperativ necesară. Așteptau explicații, consolări, un fir călăuzitor care să-i scoată din văgăuna în care fuseseră aruncați și să le dea un sens pentru viitor. Un viitor care cel puțin în acel moment arăta la fel de mic și de întunecat ca pe vremuri în dictatura din care fugiseră sacrificând tot.

— Eh, ce carieră aș fi avut eu în România! Eram cineva!, se lamenta Mihai înghițindu-și pastilele.

— *Uatevăr,* a mormăit Saboi.

— Eu sunt fericită că am plecat la timp, brava prozatoarea, făcându-și vânt cu o copertă de revistă și uitându-se insistent spre doamna profesoară, care trecuse la croșetat mănuși. Eram urmărită de Securitate tot timpul. Chiar și acum, aici, sunt pe urmele mele... Îi simt peste tot.

Poetul recurse la grimasa obișnuită: Cui îi pasă?! Trăim într-o lume bolnavă, văd viscere, sânge și plasmă, curge Apocalipsa dintr-o cupă spartă.

— Ah, ce versuri frumoase, câtă sensibilitate, îl mângâie doamna profesoară cu privirea. Păcat că ai trecut la filozofie.

— Sunt de acord, totul e o porcărie!, interveni Saboi, pe jumătate adormit după tura de noapte.

— E extraordinar orașul ăsta orgasmic!, strigă tânăra scriitoare excitată.

— Mai ai de învățat, dragă, o puse la punct prozatoarea.

— Ocupați-vă locurile, a tunat maestrul și fiecare s-a îndreptat spre scaunul lui.

Datorită dimensiunilor, după ce rupsese vreo două scaune, poetul ocupa în ultimul timp singur canapeaua vișinie. După eșecul publicistic, Mona redevenise soție supusă și își trăgea scaunul cât mai în spate, pentru a oferi perspectivă totală celorlalți către jilțul maestrului. Dar nici jilțul nu mai era ce fusese. Unul dintre capetele de vultur căzuse și brațele acum inegale sugerau și ele o glorie apusă ori o mare bătălie ratată, eșuată într-o încăierare oarecare soldată cu mici daune care știrbeau fastul de altădată.

Maestrului i se rărise părul și i se accentuaseră cearcănele. Era îngrijorat, preocupat, crispat cât să pară înțelept. Și toți erau pregătiți să-i soarbă cuvintele.

— Nu am nimic de spus, a început maestrul prudent. Vreau să vă aud în schimb pe voi.

— O jignire, s-a trezit Saboi. Încă o palmă pe obrazul țării.

— Să nu fim răi, a șuierat cât a putut de blând, printre buzele subțiri, prozatoarea. *Uel,* e adevărat că e complet necunoscută, e adevărat că nu are operă, dar poate deveni o scriitoare interesantă peste ani.

— Ce e Nobelul ăsta, atunci? Premiu de încurajare sau de încununare a creației?, s-a îmbujorat Mihai.

— Eu mă gândesc la premiile mele..., a bombănit poetul.

— Nu vedeți că până și Obama l-a luat? Și pentru ce?! Că n-a făcut nimic! O să ne arunce înapoi de unde am venit, asta o să facă. So-ci-a-lism! Vă spune ceva asta?, s-a ridicat Saboi în picioare, cu degetul ridicat amenințător spre răsărit.

— Lăsați-l pe Obama, că o să aibă alții, sper, grijă de el. Noi să revenim la oile noastre. La miorița noastră. Grav afectată, a dat din cap Mihai, pe punctul de a izbucni în plâns, pipăindu-și flaconul cu pastile din buzunar.

— Eu chiar voiam să întreb, a scris măcar în limba română?, s-a tras doamna profesoară de reverele aceluiași taior de culoarea oului de rață.

— Nu știu, eu n-am citit nimic, nici n-am auzit de ea până acum, a răspuns poetul mai viu ca de obicei.

— Lasă, că tu n-ai auzit de mulți, și-a continuat prozatoarea apărarea. Problema e alta. Nu vreau să par cumva, dar dacă premiul s-a dat, cum s-a spus, pentru literatura sa anticomunistă, nu cred că ar fi altcineva mai îndreptățit ca mine să-l ia. Eu m-am luptat cu comunismul de mică, fiecare rând al meu transpiră anticomunism. Iar persecutată am fost și înainte și după... Dar nu sunt invidioasă, m-ar bate Dumnezeu, și-a strâns în pumn prozatoarea cruciulița de la gât. Aș fi vrut ca Nobelul să fie luat de un român pur, asta e tot, să nu se iște alte confuzii.

— Și în țară e supărare mare, a confirmat Saboi. După câți bani au băgat în nobelabilul național — știți cu toții la cine mă refer —, câte cărți i-au tradus, cât l-au împins orbește, câtă strategie și fonduri au cheltuit pe el... Dar uite că maestrul a avut încă o dată dreptate, nu e pentru cine se pregătește... *Uatevăr.*

Poetul, de obicei absent, a devenit dintr-odată logoreic, de parcă scria cu voce tare:

— Mărturisesc că vestea a căzut ca o ghilotină pe capul meu. Eu, care am revoluționat postmodernismul și am fost decretat în unanimitate renascentist, m-am simțit strivit ca o sămânță mirabilă sub bocancii marilor făcători de scenarii.

— Frumos spus, a șoptit doamna profesoară.

— Nu mă întrerupeți, și-a scuturat poetul câțiva fulgi de cartofi prăjiți de pe pantaloni, văd cercuri sângeroase de influență

care conduc lumea, colapsează economii, falimentează bănci, încep războaie, dau Nobeluri, iau Nobeluri, trăim Apocalipsa, și-a ridicat poetul ochii spre tavan, și barba sa albă a strălucit pentru o clipă într-o lumină aproape divină. Dacă e s-o luăm matematic, și-a coborât el ochii spre maestru, pe care îl simțea solidar cu expertiza sa științifică, după ce am luat practic toate premiile importante din țara natală, după ce am cheltuit o avere cu critici și scriitori cum a dat Domnul, i-am adus la New York și i-am îmbuibat, nu urma firesc să fiu recunoscut internațional? Dar despre ce normalitate vorbim când pământul se clatină, valorile se pervertesc, se schimbă polii magnetici, pornografia produce bestselleruri, clocotește mizeria umană într-un cazan de ignoranță, prost-gust, violență și sex?! Sfârșitul vine nu din cer, ci de pe pământ, trăim legați la gură în plin sfârșit, a colapsat poetul pe canapea și câteva firișoare de salivă i se scurseră prin barbă ca niște râuri delicate de munte.

—Mi-au dat lacrimile, a suspinat doamna profesoară, cred totuși că filozofia te prinde cel mai bine.

Mona îl privi îngrijorată pe poet, îi aduse un pahar cu apă și îl consolă în șoaptă:

— Lasă, o să mai fie ele și alte Nobeluri.

Mihai a tras aer puternic în piept:

— Adevărul e că mai bine îl lua un străin-străin. Parcă ar fi fost mai puțin dureros...

— Să nu luăm orice veste bună ca pe o veste proastă, n-a mai suportat maestrul suferința discipolilor săi.

— Exact!, l-a întrerupt tânăra scriitoare. Eu sunt fericită în primul rând că l-a luat o femeie. Și pe deasupra, o româncă.

— Să punem româncă între ghilimele, *uatevăr*, s-a supărat Saboi.

— Dar o femeie, poftim, chiar dacă e nemțoaică, a ținut-o tânăra scriitoare pe-a ei.

— Germană de origine română, a corectat-o doamna profesoară. O fi vorbind românește? Că minoritățile astea naționale sunt foarte obraznice.

— Iar euuuu, a continuat tânăra scriitoare ignorând-o pe doamna profesoară, euuuu sunt prietenă cu Herta.

Adunarea a înlemnit. Maestrul și-a ridicat spâncenele, s-a săltat puțin în jilț și și-a încleștat pumnii pe singurul cap de vultur care mai rămăsese.

— Suntem prietene spirituale, vreau să spun. Prietene de gânduri.

Toți au răsuflat ușurați, deși uimirea încă nu le trecuse.

— Și scrie foarte asemănător cu mine. Practic, aș putea spune că suntem surori de stil sau de metaforă. Este extraordinar să vezi două scriitoare dezrădăcinate din același pământ, care au încolțit în spații diferite, dar care scriu atât de asemănător. Eu și Herta suntem ramurile aceluiași copac. De aceea faptul că ea a luat Nobelul este ca și cum l-aș fi luat și eu.

— Păi, să te felicităm, atunci, i-a spus Saboi și nimeni nu a știut dacă era ironic sau sedus de gesturile ei largi, de brațele dezgolite zburându-i prin aer, puțin păroase, excitante, se pare, pentru unii bărbați.

Maestrul a prins provocarea din zbor:

— Exact la asta mă gândeam și eu. Dacă l-a luat ea, înseamnă că l-am luat și noi. Extrapolând, este un Nobel pentru toată literatura anticomunistă a emigrației. Poate că o să vi se pară ciudată oferta mea, dar vă rog din suflet să treceți peste amărăciune și să acceptați acest Nobel. Aici, în această seară, vi-l dăruiesc. Îl meritați fiecare dintre voi și sunt fericit să vi-l pot înmâna.

S-a lăsat dintr-odată o liniște ciudată, înaltă și rarefiată, ca de mănăstire. Se auzea doar vântul afară. Pieptul membrilor curentului de pe Coasta de Est se umpluse de emoție și recunoștință. Așa ceva numai maestrul putea reuși, să întoarcă înfrângerea

într-un succes răsunător. Și încă atât de ușor, de natural. Doar oamenii mari au o asemenea forță. Îl priveau toți concentrați așteptând parcă să scoată Nobelul din buzunar, să-l rupă în bucățele egale și să-l împartă ceremonios fiecăruia dintre ei. Și poate că ar fi făcut-o, dacă tânăra scriitoare nu ar fi spart magia momentului:

— Eu nu sunt dispusă să împart Nobelul meu cu oricine.

— Păi, vedeți? De-aia nu reușim noi, că nu suntem uniți. N-am învățat nimic de la unguri.

— Nici de la nemți, a completat prozatoarea.

— Suntem individualiști, egoiști, gregari, dacă nici măcar Nobelul nu-l putem împărți, ce să mai zicem de altele?, a sărit Mihai îngrijorat că ar fi putut fi tăiat de pe listă.

— Trădare, a spus poetul. Dar ce să mă mir? Istoria noastră e plină de trădări. Începând cu Miorița.

— Eu mă retrag, *uatevăr*, a decis Saboi.

— Iar eu renunț la partea mea în favoarea poetului, a zâmbit modestă doamna profesoară.

— De mine nu poate fi vorba, a recunoscut Mona.

Prozatoarea a cântărit concurența rămasă, și-a făcut vânt și mai tare cu coperta de revistă, s-a ridicat demnă și le-a șuierat amenințător:

— În fond, eu sunt scriitoare americană. Nu mai am nicio legătură cu limba română, așa că o să-mi aștept rândul cu cei mari: Roth, Oates, McCarthy...

— N-am auzit, a rostit automat poetul.

Prozatoarea și-a luat pardesiul, i-a aruncat o privire mustrătoare maestrului și a ieșit. Bătălia s-a dus până noaptea târziu. Maestrul scăpase frâiele din mână și în hărmălaia care a urmat nu se știe cine a reușit să plece până la urmă cu Nobelul acasă. Unii spun că poetul l-ar fi smuls cu forța, alții că tânăra scriitoare l-ar fi ascuns sub fustele ei suprapuse. Deși, cei mai mulți sunt

convinși că maestrul l-a păstrat până la urmă pentru el. Există chiar martori care pretind că i l-ar fi văzut în sufragerie pe pian, printre multe bibelouri și milieuri de macrame.

Cert e că după acea seară fatidică de tensiune, umilințe și lupte intestine, grupul de pe Coasta de Est s-a spart. Mihai și Mona au vândut casa și s-au mutat la bloc. Mihai și-a continuat ședințele de terapie, obsedat că ar fi avut alt destin dacă rămânea în România, prozatoarea a făcut o donație consistentă la biserică, poetul și-a tăiat barba, iar tânăra scriitoare și-a deschis pe internet un blog de soronitate cu Herta și a invitat pe toată lumea s-o gugălească. Adora să fie gugălită.

Maestrul, ca orice cioban care și-a pierdut oile, s-a retras în metafizică. S-a pensionat, și-a recuperat casa părinților și s-a întors la București, unde așteaptă și în ziua de azi să se pronunțe posteritatea.

Salteaua

Primul lucru pe care îl fac de fiecare dată când ajung în București, e să mă duc în Piața Amzei să iau covrigi calzi, brânză și roșii. La întoarcere, cumpăr toate ziarele de la chioșcul din Romană, mai mult în amintirea timpului când trăiam acolo, pentru că acum nu mai înțeleg mare lucru. Citesc pe sărite titlurile cu litere de-o șchioapă, cât să-mi fac o idee. Toate au însă un cod: „Eu te-am făcut, dragă ANI, eu te omor!" sau „Parlamentul rușinii terorizează puterea portocalie". „Vrăjitoarele vin să scoată blestemul flăcării violet din Parlament." Culorile joacă un rol important în politică, deduc. Abundă metaforele adeverind zicala că românul s-ar fi născut poet: „Crin prizonier în timp", „Vultur nu mai visează". „Un porumbel fript pe altarul democrației." „România bizară își dă aura pe față." Sar la lucruri mai serioase: „Spitalele mor împreună cu pacienții lor". „După sfârșitul lumii, Capitala va avea 7 km diametru", sau „Ofertă imobiliară: Vând bunkăr antiapocalipsă". Ce să înțelegi? „O țară veselă", scrie un lider de partid aflat la putere. Nu întâmplător la noi a izbucnit absurdul, și nu doar în literatură.

Terminasem covrigii, mă consideram deja suficient de informată și mă pregăteam să strâng ziarele, când pe prima pagină a unei publicații bucureștene, printre sâni umflați de vedete, îmi

sare în ochi un titlu în chenar roşu la rubrica Senzaţional: „Surorile Nasta şi salteaua care schimbă destine". Mi-am amintit că ştiam şi eu două surori cu numele ăsta. Şi de episodul cu salteaua îmi aminteam. Întâmplările din copilărie capătă dimensiuni disproporţionate. Poate pentru că sunt trăite fără mască şi ecran protector, fără disimularea pe care o viaţă adultă o impune.

Citesc rapid câteva rânduri pe diagonală. Da, era vorba chiar de surorile Nasta din copilăria mea. Locuiau în acelaşi bloc cu noi în Craiova. Erau de mici foarte diferite, ca şi cum ar fi fost făcute de părinţi diferiţi, deşi se spunea că cea mare semăna cu tata şi cealaltă cu mama. Nu învăţam la aceeaşi şcoală, dar ieşeam serile în faţa blocului *să vorbim*, singura ocupaţie serioasă în vremea aceea pentru întreaga societate. Graniţele erau închise, aşa că eram feriţi de tentaţiile iadului vestic, iar opţiuni mari nu erau nici în cel băştinaş. La vârsta aceea însă, realitatea acneelor era mai gravă decât opresiunea sub comunism, iar orizontul nostru se întindea doar până la silueta combinatului chimic pe care o vedeam în depărtare limitând cerul şi deasupra căreia apunea soarele vara, prin norii portocalii.

Camelia era de-o vârstă cu mine şi uneori ne trezeam că purtam acelaşi model de fustă cenuşie sau aceiaşi pantofi Clujana, cumpăraţi cu pile de la supermagazinul central unde uniformitatea bătea imaginaţia. Alteori, schimbam între noi rochii cu iluzia diversităţii. Era generoasă, spre deosebire de soră-sa, renumită pentru egoismul ei. Ana, cu patru ani mai mare decât noi, era o brunetă dezinhibată, cu ochi migdalaţi şi buze groase, cu picioare lungi şi sâni adevăraţi pe care nu se străduia să-i ascundă sub bluzele ieftine de nailon care păreau mai de calitate mulate pe corpul ei îndrăzneţ. Pentru ea, orizontul nu avea limite. Ura combinatul chimic, numărul matricol cusut pe uniforma de şcoală ca un petic pe sac, şedinţele de UTC, scara blocului duhnind a rântaşuri cu ceapă, era mereu revoltată şi nemulţumită. Ne tot ameninţa că într-o zi va pleca în Vest, legal sau nu, iar noi nu

înțelegeam ce-o apucase, odată ce avea trecere la toți băieții după care eu și Camelia tânjeam fără speranțe.

Părinții surorilor Nasta lucrau la acel combinat chimic construit prin anii '70 în colaborare cu nemții. Deasupra lui se ridica un furnal subțire în care ardea continuu o flacără gălbuie, iar vântul ne aducea spre seară în apartamente vapori și mirosuri toxice de care însă nu ne păsa prea mult. Cuvântul poluare nu fusese încă inventat, iar serele de lângă combinat începuseră să producă roșii, castraveți și ardei gigantici, spre bucuria tuturor, tocmai când criza alimentară începuse să se facă simțită.

Și Cameliei și mie ne plăcea de același băiat cu ochi albaștri, căzut din cer în blocul nostru, dar el se îndrăgostise, firește, de Ana. Mark era un neamț de vreo 23 de ani dintr-un orășel de lângă München, care venise peste vară în orașul nostru patriarhal să-și vadă părinții care lucrau pentru un an la combinatul chimic și care închiriaseră un apartament în blocul nostru. Avea jeanși albaștri ca ochii lui, cămăși albe de in șifonate cât să vrei să le întinzi frumos cutele, un Volkswagen care ne lua mințile, mirosea a săpun Rexona și a ape de colonie cărora nu le știam numele. Se săruta cu Ana seara în scara blocului, iar eu și Camelia îi pândeam geloase, sperând în ascuns că până la urmă vor fi prinși de cineva și se va pune capăt nedreptății.

Mark îi aducea parfumuri și ciocolate de la *Shop*, pe care Ana nu le împărțea niciodată cu noi. Dacă îi ceream să ne împrumute vreuna dintre bluzele ei colorate primite de la Mark ca să ne ducem la discotecă, ne refuza spunându-ne că nu e bine să schimbi lucruri cu cineva ca să nu-ți schimbi norocul. Ana avea ciudățeniile ei. Folosea uneori cuvinte pe care nu le înțelegeam, ca aură sau karmă. Citea niște cărți în franceză trase la xerox și ne stricam de râs când ne vorbea cu superioritate despre păcatele din viețile trecute și plata care ne așteaptă. Deocamdată, doar eu și Camelia păream să avem datorii, Anei toate îi mergeau din plin.

Într-o zi, Mark s-a urcat în Volkswagenul argintiu și s-a întors în lumea lui ca un Luceafăr, după ce ne-a răscolit sentimentele, ne-a contrazis pentru prima oară resemnarea și ne-a deschis ochii la colivia în care ne învârteam dintr-un perete în altul. După plecarea lui Mark, eram parcă și mai mici și neînsemnate. Ana, în schimb, continua să înflorească, primea din Germania scrisori și pachete, era cu gândul la orizontul acela îndepărtat, bănuit luminos, la care nouă ni se înroșeau doar ochii. Era clar că se pregătea să-și ia zborul. Pe noptiera ei apăruse o carte nouă, *Învățați limba germană fără profesor.* O invidiam. Ana se uita la noi ca și cum ar fi fost deja departe și ne mai trântea generoasă câte o înțelepciune din paginile xeroxate: „Eu sunt făcută pentru a pleca de aici. Fiecare cu destinul lui. Dar la urma urmei poți să fii fericit sau nefericit oriunde."

Într-una din după-amieze, Camelia m-a chemat la ea. Era singură acasă. Se apropiau sărbătorile de Paște și Ana tocmai primise un pachet mare care zăcea nedesfăcut pe patul ei în camera pe care o împărțeau amândouă. O cutie frumos ambalată, plină de timbre și ștampile, legată cu funde roșii, cu numele și adresa Anei scrise pe o etichetă aurie în formă de inimă. Ne-am așezat pe patul Cameliei, fixând pachetul acela orbitor venit dintr-o altă lume, și deodată ni s-a trezit aceeași dorință. Ne-am apropiat, am desfăcut încet fundele, am dezlipit cu răbdare banda și marginile capacului și am început să scoatem din cutia Pandorei una câte una toate tentațiile iadului: ciorapi ușori de mătase, sutiene și furouri de dantelă, pantofi de piele cu toc, ușori ca fulgul, parfumuri, ouă de ciocolată și cutii de bomboane ambalate atât de frumos, încât părea o nebunie să le deschizi vreodată.

Le-am întins pe toate pe pat și le-am studiat în tăcere. Ne-am uitat apoi una la alta și am știut că diavolul își strecurase coada și avea să-și facă de cap. Ne-am repezit ca în transă amândouă deodată și am smuls cu o plăcere furioasă funde, pungi, ambalaje, probam tot, rochii, sutiene prea mari, pantofi prea înalți,

ne clătinam uitându-ne în oglindă cum știam că fac acele manechine extraterestre pe care le mai vedeam în revistele străine, ne-am parfumat din plin și la urmă am atacat fără milă cutiile de bomboane. Mâncaserăm atâta ciocolată cu lichior de vișine, că eram ametite. Camera arăta ca un câmp de luptă devastat de păsări de pradă, când a intrat pe neașteptate Ana și ne-a găsit zăcând în patul ei îmbrăcate „din pachet", în vapori de parfum și cu privirea năucă pe care ți-o dă visul împlinit. A scos un urlet, s-a repezit la noi, dar am reușit să fugim scâlciindu-i pantofii și deșirându-i dantelele. Am auzit apoi o bufnitură urmată de țipete groase de bărbați venind de afară. „Crezi că s-a aruncat pe geam?...", m-a întrebat îngrozită Camelia. Nu. În schimb, a aruncat de ciudă salteaua de pe patul Cameliei, care aterizase în capul a doi vecini care jucau table pe banca din fața blocului.

Curând, părinții mei s-au mutat în alt cartier al Craiovei și am pierdut urma surorilor Nasta.

Autorul articolului se concentra pe partea senzațională cu aruncatul saltelei. Doar că nu era vorba despre cea aruncată de Ana pe fereastra blocului din Craiova: *Ana, emigrată la sfârșitul anilor '70 în Germania prin căsătoria cu Mark Wolf, trăiește la München și are o funcție de conducere la un institut chimic. Cei care o cunosc o descriu ca pe o persoană tipicară, modestă, extrem de calculată și de zgârcită, poate din complexul nevindecat al emigrantului care se teme să nu sărăcească și să reintre în destinul din care cândva a evadat. Nu are copii, este de mulți ani divorțată, are puțini prieteni, și relații sporadice cu familia rămasă în România. Sora ei, Camelia, este soția prosperului om de afaceri Bogdan Niculescu. Camelia Niculescu, editoarea revistei* Karma noastră cea de toate zilele, *este recunoscută și pentru acțiunile de binefacere la orfelinate și cămine de bătrâni. Săptămâna trecută, din Austria, întorcându-se de la schi, Camelia și-a rugat soțul să se întoarcă la București cu cei doi copii, iar ea s-a dus la München să-și viziteze sora care evită să vină în România pentru a nu cheltui, pe de o parte, și pentru a nu se simți în inferioritate, pe de alta.*

Ana trăia într-un apartament mic, decorat sărăcăcios cu obiecte disparate, parcă aduse din stradă, frigiderul era mai mult gol, în dulap atârnau haine puține, și dormea pe un pat îngust cu o saltea desfundată. Camelia nu putea înțelege ce o obliga pe sora ei la o economie atât de exacerbată, odată ce câștiga bine de aproape 30 de ani, îi rămăsese o sumă de bani consistentă în urma divorțului și nu avea obligații financiare de niciun fel. Singurătatea? Sau depresia? Camelia, cu generozitatea care o caracterizează, a decis să-i facă o surpriză și să-i înfrumusețeze viața. A făcut toate aranjamentele fără s-o întrebe nimic. I-a comandat la magazinele și galeriile cele mai bune din München o garderobă completă, i-a umplut frigiderul și cămara cu bunătăți, iar o echipă de muncitori a venit într-o dimineață și a golit apartamentul, a aruncat toată mobila veche, patul demodat cu salteaua uzată, și a adus în schimb canapele albe de piele, măsuțe din lemn de trandafir și un pat oval, acoperit cu o cuvertură de mătase vișinie.

Când s-a întors Ana de la serviciu, Camelia a întâmpinat-o veselă în pragul apartamentului, a forțat-o să-și acopere ochii cu mâna și a împins-o înăuntru triumfătoare: „Ce zici de schimbarea asta?" Ana s-a repezit direct în dormitor, a smuls cuvertura de pe patul oval, cu ochii ieșiți din orbite, și a leșinat pe loc. Și-a revenit cu greu tocmai când Camelia voia să cheme salvarea și a reușit să șoptească desfigurată de durere: „Unde e salteaua mea veche?" „Am aruncat-o." „Cum?" „Uite-așa, gata, s-a dus!" „Ai înnebunit?" „Ai de-acum una nouă, de lux. Ai să vezi ce schimbare colosală!" „În saltea aveam toți banii strânși zeci de ani... Un milion", a mai apucat Ana să spună și a leșinat din nou. Schimbarea a fost cu adevărat colosală. În ciuda căutărilor la gropile de gunoi din jurul orașului, salteaua a fost de negăsit.

„Toate se trag din copilărie", ar fi comentat unul dintre vecinii supraviețuitori căruia îi aterizase o saltea în cap, cu mulți ani în urmă, de la fereastra surorilor Nasta.

Femeile mele

De mică am fost decretată *de asfalt* după repetatele încercări ale părinților să mă lase vara la țară cu bunicii, unde, când nu era praf, era noroi. Nicio poezie. Orice zi frumoasă era compromisă de norii de muște grase care se lipeau de toate. Ploua mai jos ca la oraș, cu tunete și fulgere violente, soarele era mai puternic și pârjolea nemilos. Natura era încă stăpână acolo și își făcea de cap cum voia. Nopțile erau înghițite într-un întuneric opac, întrerupt doar de lătratul lugubru al câinilor. Eram sigură că în grădină apăreau noaptea animale neinventate, din alte lumi, care luau în stăpânire locul până la primul cântat al cocoșului. Un cântat și el înfricoșător, care îi făcea pe bunici să sară din pat și să plece la câmp înainte de a se lumina afară. Ziua, mă prefăceam fără chef că m-aș juca de-a viața la țară, iar seara mă ghemuiam în patul îngust lângă trupul firav al bunicii și în timp ce ea se ruga Fecioarei Maria pentru iertarea păcatelor, eu mă rugam să vină tata și să mă scape de-acolo.

În adolescență nu găseam nicio bucurie în afara orașului unde agitația amesteca singurătăți cât să nu ți-o mai recunoști pe a ta. Chiar și acum, nimic nu mă liniștește mai mult decât zgomotele străzilor aglomerate de trupuri programate trecând indiferente unele pe lângă altele, claxoanele mașinilor și taxiurile galbene

năpustindu-se isteric în intersecții de parcă ar pleca la război, forfota în jurul gurilor de metrou gata să înghită pe oricine și să scuipe afară oricâți, aburul înecăcios ieșind din gurile de canal, sirenele mașinilor de poliție și vibrația asfaltului, restaurantele înțesate la orice oră a zilei de parcă în New York ar trăi cei mai nemâncați oameni din lume, gazonul din Bryant Park plin cu scaune verzi unde poți să-ți bei Starbucksul privind la Public Library cum își desenează silueta pe cerul bănuit în spatele clădirilor suple de sticlă și oțel.

La numai un un sfert de oră peste râu, se află cartiere rezidențiale cu case spațioase, nu ca apartamentele minuscule din Manhattan unde adulții par mai înalți, poți auzi respirația celuilalt și poți atinge plafonul cu mâna. Viața e mai ieftină aici, magazinele est-europene au și ele delicatese *ca acasă* și se spune că e o plăcere să stai seara în grădina ta la un pahar de vin după o zi petrecută în nebunia din Manhattanul încins. Cel puțin astea au fost argumentele, și iată-mă într-o casă veche de cărămidă din Queens, cu doi vecini chinezi la dreapta și doi ruși la stânga, cu subsol și etaj, grădină în față și-n spate, într-o zonă verde și odihnitoare.

De femei n-am avut nevoie până atunci. Dacă în comunitățile mormone din Utah să ai o femeie la curățenie ar fi imoral, într-o casă mare din Queens e necesar, iar în Manhattan, obligatoriu, dacă e să-ți respecți standardul. Cele mai căutate sunt filipinezele, dar eu am optat pentru femeile noastre, mai mult ca să-mi arăt susținerea pentru noii emigranți câștigători ai loteriei vizelor, care își caută de lucru.

Pe toate femeile mele le chema Maria. Prima era cumsecade și trecută bine de prima tinerețe. Își punea ochelarii, arunca o privire scurtă la praful de sub paturi și își îndrepta spatele, învinsă:

— Acolo n-are rost, tot nu se vede.

Fostă profesoară de educație fizică într-un oraș de provincie, îi plăcea doar să tricoteze, iar acasă își chema câte o elevă să o ajute la curățenie. Dezamăgită că nu o puneam să ne împletească nici șaluri, nici pulovere, făcea de fiecare dată o criză de sciatică. Rămânea imobilizată pe canapea în timp ce eu alergam pe scări de sus în jos, ba să-i pun brâuri calde la spate, ba să dau rapid cu aspiratorul, în timp ce ea îmi indica din pat unde am lăsat scame în urmă. Era o femeie grijulie:

— Nu vă usmiți, dați așa, mai la suprafață... că nu se merită. Uite cum am ajuns eu dacă nu m-am păzit. Sau unde era mai greu de ajuns: Lăsați că vine domnul și îl punem pe dânsul... Altfel, îi păsa de noi și îmi spunea pe ton matern: Mi se rupe sufletul să vă știu aici. Nu vă e dor de casă? Când îi spuneam că aici e casa mea, se uita la mine cu milă: Mă întreb de ce nu emigrează nimeni din America?!

Uneori îmi povestea coborând vocea: Fac curat la una în Manhattan. O avocată care crește trei pisici, doi câini și cinci broaște țestoase. De care tot eu am grijă. N-a fost măritată niciodată. Păi, cine să stea cu ea?! Pe pat are cinsprezece cuverturi puse una peste alta. Le-am numărat. Și totul e îmbâcsit de păr. Un apartament foarte mic, cu veceul în dulap. Frigiderul e mai mult gol. Umblă toată ziua, ba la terapeut, ba la sală sau la yoga, iar seara își pune adidași și fuge de nebună prin parc. Parcă aici sunt mai mulți oameni singuri ca la noi. Și mult mai ciudați.

Cum i se mai calma criza de sciatică, îi plăteam, îi comandam un taxi și rămâneam până seara să termin curățenia.

A doua Marie nu era nici ea foarte tânără, dar era solidă și sănătoasă. Adora soluțiile de făcut curățenie și era mereu nemulțumită că nu aveam suficiente tuburi, cutii și spray-uri miraculoase în casă. Mă trimitea de fiecare dată să cumpăr Fantastic bleach, care era preferatul ei. Fusese farmacistă în țară, și îmi trata cu morgă ignoranța în ale compușilor chimici. Dacă îndrăzneam

să-i sugerez să frece cuptorul și pe dinăuntru, îmi arunca priviri dispreţuitoare, trântea ustensilele și își lua o poziție nobilă:

— Uite ce-am ajuns! Dracu' m-a pus să mă iau după bărbatu-meu și să vin încoace. Că dacă tot am câștigat greencardul, hai să vedem cum e... Cum să fie?! Am fost farmacistă 30 de ani, mă știa tot cartierul, ce vorbesc, tot orașul! Eram respectată...

— Și temută, aș fi vrut să adaug, dar doamna Maria nu îmi dădea răgaz:

— Ăștia nu știu să trăiască. Muncesc până crapă și o dau apoi pe pastile. Să vă spun ce pastile văd eu în dulăpioarele lor cu oglinzi din baie? Zeci de flacoane de antidepresive, pilule de anxietate, de insomnii, de durere... Familii întregi într-o dungă. O nație suferindă. Nu mai e nimic de făcut.

Dacă îi ofeream ceva de mâncare sau de băut, devenea circumspectă, îmi cerea să-i arăt ambalajele și studia cu atenție compoziția și termenul de expirare.

— Nimic nu-mi place aici. Nici mâncarea n-are gust. E plină de hormoni, antibiotice, pesticide, compuși sintetici cancerigeni. Nu vedeți ardeii ăștia anormal de mari? Toate sunt excesiv de mari, procesate, contaminate și la urmă frumos ambalate. Și ce oameni urâți! I-am spus și lui bărbatu-meu, strângem cât om strânge și să plecăm dracu' din iadul asta.

Când a izbucnit vulcanul din Islanda și zborurile spre Europa au fost anulate zile întregi din cauza norului de cenușă, Maria a intrat în panică: Ce ne facem dacă nu mai putem scăpa de aici? Acum îi înțeleg pe ăia care plecau pe vremea comunismului și nu li se mai dădea voie să se întoarcă...

Farmacista mea a evadat în cele din urmă *acasă* unde „or fi ei mitocani, dar cel puțin sunt zdraveni la cap", lăsând în urmă zeci de cutii de detergent și soluții care mai de care mai eficiente pentru următoarea Marie. Spre deosebire de celelalte, ei îi plăcea New Yorkul, deși mari satisfacții nu îi adusese până atunci.

Înaltă, fragilă și melancolică, tânăra Marie, absolventă de Drept la Cluj, venită aici în căutarea lui Făt-Frumos, făcea deocamdată curățenie la un birou de avocați din Manhattan și lucra serile într-un restaurant. Scria poezii și chiar publicase într-o revistă etnică de pe lângă o biserică din Queens. Frustrarea o făcea să izbucnească des în plâns, mai ales când ștergea praful pe cărțile din bibliotecă. Uneori aducea cu ea poezii și mi le citea cu intonație în timp ce eu, ca să nu pierd timpul, ștergeam parchetul, refuzând să-mi accept și de data asta înfrângerea. Momentele poetice alternau cu confesiuni despre visele ei de viitor și imaginea fericirii care nu se lăsa ușor prinsă în plasă. Cum Făt-Frumos întârzia să apară, s-a măritat până la urmă cu un hispanic, s-a mutat în Bronx și i-am pierdut urma.

Șirul Mariilor naționale a fost întrerupt de marocanca Fatima, mereu tristă, preocupată de o relație neoficializată cu sponsorul care o adusese în America, un patron de bar care amâna să o ia de nevastă. Își aducea niște mănuși galbene, lungi, de cauciuc care îi treceau de coate, îmi spunea că ea e profesionistă, lucrase într-un hotel din Fes, și îmi promitea că o să ne gătească cuscus și vinete umplute. O nimeream însă mereu în perioada Ramadanului, trebuia să stea nemâncată până la apusul soarelui, așa că pe la două după-amiaza leșina ștergând frigiderul, o căram pe canapea, o stropeam cu apă rece și o înveleam cu pături calde să-i calmez tremuratul.

Într-o zi m-a anunțat că a rămas gravidă și nu mai poate veni la curățenie. Atunci a apărut Edwiga, o poloneză zdravănă care făcuse o adevărată pasiune pentru mine după ce pe o etajeră a descoperit o fotografie a mea cu Papa Ioan Paul al II-lea făcută cu ani în urmă la Vatican. Mă strângea în brațe și mă pupa zgomotos pe obraz, turuind fără încetare în poloneză, deși era clar că eu nu înțelegeam o iotă. Îi răspundeam doar „dobre-dobre", și asta o înduioșa la culme, lăsându-i impresia că-i înțeleg fluviile de

cuvinte, așa că se repezea și mă strângea în brațe și mai tare. De fiecare dată îmi povestea probabil viața ei, și ca să-mi faciliteze înțelegerea făcea gesturi ample, arătându-mi când verigheta, când inima, și făcând semnul crucii când era vorba de soțul decedat.

Edwiga fuma în grădina din spate și mângâia florile, îmi arăta câte un avion pe cer și își agita mâna a depărtare, atingându-și ochii ca și cum și-ar fi oprit o lacrimă, să înțeleg că avea și ea în Polonia o grădină de care îi era tare dor. Din păcate, era alergică la praf. Purta măști de hârtie care îi dădeau un aer misterios și atingea totul cu grijă, ca și cum ar fi lucrat cu lucruri periculoase. Era de la sine înțeles că praful aveam să-l șterg tot eu, pentru a nu-i cauza vreo criză de sufocare. După câteva luni a plecat în Polonia pentru a-și prelungi viza care îi expirase, dar nu a mai primit intrarea în America.

M-am orientat atunci în cartier. Coafeza m-a rugat s-o ajut, avea o soră care căuta cu disperare orice de lucru, i se îmbolnăvise soțul și avea doi copii în școală. Dina era energică și muncitoare. Venise din Uzbekistan la câțiva ani după destrămarea Uniunii Sovietice. Buharinii își translataseră aici tradițiile și tribul, iar Rego Park era cartierul lor preferat, plin de magazine și restaurante care refăceau cumva atmosfera de acasă. Erau fericiți în America, se simțeau protejați, unii veniseră cu ceva bani, își cumpăraseră case frumoase și își deschiseseră afaceri prospere. Alții apăreau la știri, implicați în tot felul de matrapazlâcuri ori crime pasionale.

Uneori, Dina devenea nostalgică din senin. Vorbea puțină engleză, cu accent rusesc greoi, și cei doi dinți de aur din față, de care era foarte mândră, îi străluceau strengărește:

— Ce oraș, Taşkentul! Mare, frumos! Și ce metrou... numai marmură și candelabre mari, frumoase, muzeu, nu ca ăsta de-aici. Dar după ce ne-am desprins din Uniune au venit musulmanii la putere și ne-au spus să plecăm, că e țara lor. Am plecat. Și noi, evreii, și armenii, și nemții. Economia a căzut, au rămas fără

doctori, fără avocați, fără negustori și le-a mers tot mai rău. Acum ne regretă. Mulți au început să vină încoace, e plin de musulmani. Dacă îi întrebi de ce n-au rămas acolo, între ei, dacă tot ne-au gonit, spun că n-au putut trăi fără noi. Eh, aici e loc pentru toți.

Era harnică, își vedea de treabă, freca, ștergea, curăța și, când eram prin preajmă, trebuia să ascult până la capăt:

— Mai am ceva rude în Haifa. Până să primim viza de America, am stat câteva luni în Israel. Dar nu mi-a plăcut, e mic. În Tașkent nu mai avem pe nimeni din familie, dar într-o zi vreau s-o duc pe fata mea, care s-a născut aici, să vadă și ea unde am locuit, unde am făcut școala, ce țară frumoasă, mare, ce fructe gustoase sunt acolo! Și ce metrou!

Era o femeie de încredere, căreia îi puteai lăsa casa pe mână fără emoții. Doar că programul nostru s-a schimbat și singurele zile în care putea veni la curățenie erau vinerea după-amiaza sau sâmbăta dimineața. Când i-am spus, dinții de aur au încetat să-i strălucească.

— Imposibil! E Sabat. Nici nu poate fi vorba.

— Nu știam că ești religioasă.

— Nu sunt. În schimb, fiul meu e. Când am ajuns aici ne-am speriat, ni s-a spus că majoritatea adolescenților din școlile publice americane sunt pe droguri. Am vrut să-l ferim, l-am dat la o yeshiva, știți ce e, o școală religioasă, am crezut că așa îl ținem departe de depravarea de aici. Doar că a dat în alt păcat, a ajuns extrem de religios. Nu ne lasă să lucrăm de Sabat, nici de sărbători, acasă ne obligă să mâncăm glatt kosher, n-am ce să fac! Vrea să se facă rabin...

După Dina, am reluat șirul Mariilor. De data asta, o basarabeancă de 23 de ani din Chișinău, cea mai frumoasă dintre toate, dar care avea să producă și cea mai mare surpriză. Voia să strângă bani să-și termine studiile de psihologie. Părea inteligentă, ambițioasă și hotărâtă să reușească în New York, despre care spunea

că e cel mai minunat loc de pe pământ și că nu ar mai pleca de aici nici în lanțuri.

Era o blondă subțire cu delicatețe de trestie dublată de o forță pe care aveam să i-o descopăr mai târziu. Semăna cu zânele din cărțile ilustrate de povești și strălucea misterios ca și ele. De fiecare dată venea foarte devreme dimineața sub pretextul că are cursuri seara și trebuie să se pregătească. Îmi cerea să-i plătesc cash. Vorbea puțin, iar eu îi încurajam bucuroasă discreția, până la urmă reconfortantă. Mă retrăgeam cu laptopul în birou în timp ce ea zumzăia ca o albină eficientă din *basement* până la etaj. Odată a venit lângă mine, s-a uitat scurt pe ecranul computerului și m-a întrebat:

— Sunteți scriitoare?

— Da.

— Și aveți succes?

— Nu.

— Mai bine ați scrie povestea mea, ați da lovitura.

Am zâmbit. Puțin strâmb. Toți visează ca viața lor să devină subiect de roman. Visul fiecăruia care ajunge în America e să dea lovitura. Visul oricărui scriitor e să aibă succes. Și așa mai departe. O listă de visuri interminabilă. Cu puțin bun-simț poți să-ți păstrezi însă luciditatea. Mi-am văzut de poeziile mele mai departe.

Într-o zi, Maria a apărut ca de obicei foarte devreme, nu și-a pus bluza cu mâneci lungi, espadrilele și pantalonii de trening pe care îi îmbrăca atunci când se apuca de curățenie, în schimb m-a luat de mână și mi-a spus direct, fără patetism:

— Trebuie să dispar.

Mă așteptam la asta din partea unei zâne. Dădea din mâini când vorbea, palmele delicate și albe ca niște aripi de porumbel tăiau aerul cu grație. Atunci i-am observat vânătăile de pe încheieturile mâinilor, de parcă fusese mult timp în lanțuri. Am ascultat-o, i-am plătit cash pentru ziua în care nu lucrase și a dispărut.

Cu șirul Mariilor oprit brusc, am realizat că obosisem. Cât să mai încerc?! A trebuit să-mi accept eșecurile și am rămas să fiu propria femeie. De câteva ori m-am visat albină. Strângeam, curățam, zburam până la epuizare și la urmă apărea Regina și lua tot nectarul. Nu știu să interpretez vise și nu cred în ele. Toate există doar pentru că le înregistrăm, apoi le numim.

Câteva luni mai târziu, un ziar de mare tiraj publica un reportaj amplu despre prostituția din Moldova, despre o anume Marinela, care fusese adusă la New York printr-o rețea mafiotă de trafic uman sub pretextul că ar avea un contract ca dansatoare într-un go-go bar, fusese ținută ostatică în cătușe doi ani într-o pivniță din Brooklyn și forțată să se prostitueze sub amenințarea cu moartea. Reușise până la urmă să evadeze înjunghiindu-și paznicul în somn, și un timp se ascunsese sub o identitate falsă, pretinzând că ar fi studentă la psihologie și făcând menajul la diverse familii din Queens. În urma declarațiilor ei, rețeaua fusese deconspirată, iar avocatul care îi negociase libertatea susținuse pe toate posturile de televiziune că era în fond o victimă, o femeie curajoasă, hotărâtă să se salveze și să reușească la New York, oraș de care era profund îndrăgostită. Nu fusese nici condamnată, nici deportată în Moldova. Mass-media a făcut imediat o pasiune pentru ea. Marinela învățase cu adevărat ceva din lumea asta și până la urmă a dat lovitura. A scris o carte în care-și spunea povestea și care avea să ajungă bestseller. Într-un final de capitol mă pomenea și pe mine. În treacăt.

Botez cu cântec

O pacientă romîncă a soţului meu, recunoscătoare că a născut un copil sănătos, ne invită la botez. Pierduse în România, în condiţii neclare, o fetiţă în vârstă de numai câteva zile, aşa că pentru ea evenimentul avea o semnificaţie puternică, şi ne-am decis să acceptăm invitaţia. N-am fost la multe botezuri nici în România, nici aici, aşa că n-am experienţă şi nu-mi propun să compar sau să comentez dimensiunile disproporţionate pe care unii le dau unui eveniment cu siguranţă fericit. Ţin minte pe sărite botezul băiatului meu la Craiova în urmă cu 25 de ani, un preot masiv şi un cazan ruginit cu apă rece, apoi petrecerea într-o sală modestă şi întunecoasă de restaurant unde se pare că cei aproximativ douăzeci de rude şi prieteni câţi eram cu toţii am mâncat relativ bine, pentru timpul acela, şi am dansat până la ora 11, când localurile se închideau. Cred că a fost frumos. După botez, confirmând spusele bunicii, copilul a dormit mai bine şi a plâns mai puţin.

America e însă America şi nu poate fi comparată cu nimic. Iar unii dintre emigranţii care au reuşit aici împrumută probabil şi ei din grandoarea locului, se dau pe mâna producătorilor de imagine glorioasă şi a organizatorilor de evenimente opulente, parte şi ele din visul gras american. Nu trebuie să fii neapărat bogat

pentru a fi atras într-o astfel de extravaganță, măcar o dată în viață. Și ce ocazie mai bună să-ți demonstrezi succesul pe pământ străin și să-ți exersezi apartenența la triumful american decât sărbătoarea copilului, un botez sau o Bar Mitzvah? Căci în special ca să le ofere copiilor un viitor, pretind unii că au emigrat.

Concurența e mare. Criză sau nu, se aruncă în joc importante sume de bani, sunt aduse rude de peste tot, sunt invitați toți prietenii actuali și foști, colegi de serviciu, cunoștințe de ultimă oră sau de conjunctură, se apelează la o agenție de ceremonii și se închiriază un local mare și scump, country cluburi de preferință, cu peluze și terenuri de golf. În urmă cu câteva luni am fost la o Bar Mitzvah unde numai fotograful profesionist a costat peste 10 mii de dolari...

Botezul pus la cale de familia noastră de români nu e nici el mai prejos. Începe cu o cartolină Hallmark trimisă cu două luni înainte prin poștă, care pe lângă textul standard pompos e personalizată cu fotografia copilului sub o cruce mare, aurie, de care atârnă un îngeraș și el tras în fire strălucitoare care împrăștie, printre norișori bleu, firesc, numele nașilor: trei familii, două din America, una din România, pentru mai multă siguranță.

La ritualul religios de la biserica românească din Queens n-am ajuns, în schimb ne-am pus în GPS adresa localului unde, după-amiaza, erau anunțate „masa și dansul". Am ajuns într-o parcare uriașă, ticsită de mașini, în fața unei clădiri de sticlă și beton pe mai multe niveluri, ca un aeroport fantomatic pe care aveau să aterizeze farfurii zburătoare de niciunde. Când credeam că am încurcat adresa în ciuda sistemului de satelit care te duce mort-copt unde trebuie, am văzut la intrare un grup de bărbați în costume închise, cu flori mici albe din voal de plastic la butonieră, fumând pasionat. Eram unde trebuia.

Am luat din portbagaj cadoul copilului și, când să deschidem ușile masive care duceau spre un hol imens și gol, ne-am intersectat

cu câteva femei vesele și zgomotoase, cu părul vopsit roșiatic și sprâncenele pensate insistent, care ieșeau și ele să fumeze. Una ne cunoștea, s-a uitat la punga noastră cu cadouri, ne-a tras de-o parte și ne-a spus confidențial:

— Era mai bine dacă veneați cu plicul...

Soțul meu m-a privit mustrător, cum de nu ne-am gândit că tradiția se păstrează oriunde ai emigra și oricât de sus ai ajunge?! L-am liniștit neconvinsă:

— E jenant să dai bani...

Dar nu era. După ce ne-am rătăcit prin acel aeroport plin de lifturi, coridoare și holuri inutile, am ajuns, în fine, mai mult luându-ne după acordurile unei melodii românești, la etajul unde avea loc banchetul. Și iar am crezut că am nimerit greșit. Câteva sute de persoane forfoteau într-o sală imensă, decorată abundent cu flori, baloane colorate și ghirlande. Eu am venit cu ideea că poate se țin acolo mai multe botezuri deodată, dar un domn, cum aveam să descopăr mai târziu — unul dintre cei trei nași, auzindu-mi comentariul, a intervenit jovial:

— Se poate, doamnă, păi, din ăia suntem noi, să facem la grămadă? Suntem aici numai noi, ai noștri. Cum credeți că ne-am amesteca?!

Am felicitat fericiții părinți, le-am înmânat cadoul cu un sentiment de vină care ni se transforma treptat în inhibiție, ne-am jucat puțin cu bebelușul ținut în brațe de bunica adusă din România și ne-am așezat în fața etichetelor cu numele nostru la masa 34, la care fuseserăm desemnați de maestrul de ceremonii, un american spilcuit, cu părul tuns scurt, care se mișca agil ca un balerin printre puzderia de invitați, chelneri, muzicanți, fotografi, scamatori și clovni angajați să amuze copiii.

Din cei peste 300 de invitați foarte puțini erau americani, colegi de serviciu ai părinților, probabil, care fuseseră așezați strategic toți la o masă. Un chelner le aducea în special apă plată

cu gheață și Coca Cola dietetică. Nașul venit din România cărase cu el zece litri de palincă oferită pe sprânceană comesenilor cunoscători, la cerere, de către un chelner pakistanez care zâmbea continuu. Mai tot personalul era din Pakistan și India ori din insulele Caraibe și își vedea netulburat de treabă, obișnuit cu banchete rusești, evreiești, grecești și uneori chiar americane, când vreo companie din Long Island făcea balul anual de binefacere.

Când mergem la astfel de reuniuni românești, soțul meu îmi atrage atenția să nu vorbesc despre politică pentru a nu atrage antipatii în plus, majoritatea românilor, mai ales cei veniți înainte de '89, fiind republicani înfocați. La masa la care stăteam nu cunoșteam pe nimeni. Oricum nu aveam cum să vorbim între noi pentru că muzica era dată la maxim în difuzoare, așa că când în când doar ne șopteam la ureche lucruri fără însemnătate.

Se mânca mult și amestecat, după tradiția noastră, totuși un fel de Balkan-fusion în care sarmalele coexistau pașnic cu shrimps și calamari sauté, iar mititeii stăteau bine lângă o garnitură de broccoli după o salată de arugula. Muzica a trecut și ea printr-un repertoriu pentru toate gusturile, de la romanțe și șlagăre românești de pe vremuri, la bluesuri și rock. Copiii mai mici dansau pe ring printre picioarele părinților, cei ceva mai mari se plictiseau de trucurile scamatorilor plătiți cu ora, iar adolescenții târâți acolo cu forța priveau trist și ironic dintr-un colț, întrebându-se cât va mai dura circul și unde să se ducă să tragă și ei un joint.

Orchestra a atacat dintr-odată hora tradițională evreiască și câțiva dintre americanii de la masă s-au ridicat să danseze. Doamna de lângă mine îmi spune la ureche:

— Știați că una dintre nașe e evreică?

Nu aud ce mă întreabă și dau din mână în semn că „așa și-așa".

— Păi, spuneți și dumneavoastră, cine-a mai pomenit? Și ați văzut-o în biserică? Ca la ea acasă. Doamne ferește! Eu cred că e păcat, mai ales la un botez.

Repet gestul și femeia mă măsoară circumspectă.

— Să cânte mai bine o horă de-a noastră, că ce folclor avem!

De parcă i-ar fi ghicit gândul, muzica trece imediat direct la Periniță și femeia mă abandonează și zvâcnește spre ringul de dans. Bărbatul de lângă ea ne face cu ochiul:

— Haideți la horă, hai, sus, toată lumea!

Ne eschivăm invocând oboseala, dar bărbatul nu se dă bătut așa ușor. Ia un șervet de masă alb, îl răsucește la un colț și îl flutură deasupra capului slăbindu-și între timp cravata:

— Nimeni nu știe să se distreze ca noi, românii!

Arată apoi spre doi chelneri negri care priveau din ușa bucătăriei amuzați cum cuplurile îngenuncheau în mijlocul ringului și se pupau sub șervețel:

— Uite la cioroii ăștia, n-au mai văzut așa ceva!

— Ia să vezi ce-o să-și ia ei nasul la purtare de când cu Obama ăsta, intervine o altă doamnă de la masa vecină.

— Am fugit noi de comunism, dar ăsta o să aducă peste noi comunismul la loc aici.

Câțiva au început să dea din cap aprobator, regretând că din cauza zgomotului nu puteau și ei lua parte la discuție.

— Nu știu, domne, intervine o altă doamnă cu pălărie înflorată ca de botez, eu una am votat cu democrații.

Toți o privesc îngroziți. Bărbatul de lângă ea face un gest nervos și varsă un pahar de vin roșu.

— Chef, spune unul.

— Da' de unde, ghinion!

— Păi, ce alternative aveam?, continuă imperturbabilă doamna. Fasciștii sau comuniștii. I-am votat pe comuniști, că cel puțin cu ei ne învățaserăm.

Râde și zâmbesc strâmb și ceilalți. Soțul meu îmi atinge discret cotul să se asigure că mă abțin de la vreo replică, e adevărat că neavenită în cercul acela vesel.

Un medic tânăr care ne cunoștea se așază lângă noi la masă și după câteva schimburi de politețe ne întreabă ce credem despre Patapievici, dacă am văzut expoziția, cu poneiul roz, de la Institutul Cultural și dacă suntem la curent cu scandalul. Recurgem amândoi la mișcatul mâinii în semn de „așa și-așa" și invocăm binecunoscuta melodie *Lady in Red* ca să ne arătăm foarte dornici să dansăm imediat.

Sosesc torturi peste torturi, chelnerii așază zeci de sticle cu digestiv pe o masă lungă unde la capete, în cupe, curge înghețată din recipiente în formă de mici fântâni decorate în turtă dulce. Femeile și copiii se înghesuie evaluând nedecișii oferta în timp ce pe ringul de dans lucrurile se precipită. La microfon sunt anunțate dedicații muzicale special pentru nași. Apar femei tinere cu trupuri de șarpe și rochii decoltate amenințător, bărbați energici și decișii, începe în trombă o serie de manele care animă peste măsură atmosfera. Unul dintre nași aruncă într-un moment de exuberanță un pumn de dolari și copiii scapă înghețatele din mână și se reped pe ring smulgând bancnotele dintre tocurile dansatoarelor înfierbântate.

Copilul al cărui botez îl serbăm începe să plângă sfâșietor.

— Ce ai, puiule, păi, tocmai acum plângi, după ce Doamne Doamne te-a primit în casa lui?, îl mângâie bunica de la țară acoperindu-i urechile cu basmaua ei, una la fel ca a bunicii mele de mult dispărută.

Manelele nu par nici pe gustul chelnerilor, care și-au pierdut zâmbetul. Băiatul cam de șase ani al medicului care ne cunoaște vine la masa noastră plângând că n-a apucat decât un dolar, în timp ce nașul continuă să arunce pumni de bancnote verzui deasupra ringului. Tatăl îl consolează jenat, nu are nevoie să adune

bani de pe jos, vrea să-i dea el zece dolari, dar copilul refuză umilit.

Petrecerea o fi continuat până târziu, noi ne-am evaporat tiptil spre ieșire. O lună mare ca o farfurie portocalie coborâse deasupra parcării. Se auzea o mașină de pompieri în depărtare și mi-a fost brusc dor de Manhattan. Ne-am dus într-un club de jazz din Village și am ascultat tăcuți un pianist negru bătrân extraordinar, care semăna cu Johnny Răducanu. A fost frumos.

Biografii

Venise ca ziaristă cu o bursă, după Revoluție, se îndrăgostise de New York și decisese să rămână definitiv. Bună vorbitoare de engleză, muncitoare și dezinhibată, Diana se simțea făcută pentru lumea asta. Și îi plăcea totul aici. Își făcuse prieteni, se decretase „acasă" din prima zi, fără multe șovăieli și spaime, grație mai ales tinereții care poate camufla ori amplifica orice. Cât ar fi fost cu sufletul în rai, Diana era și cu picioarele pe pământ. Cuvintele cântecului *New York, New York*, conform cărora „dacă reușești aici, vei reuși oriunde", pe care la început le asculta fremătând de entuziasm, ajunseseră să-i dea însă frisoane îndată ce și-a văzut visul împlinit. Era de-acum rezidentă permanentă și avea drept de lucru.

Cel mai e greu e să faci față unui vis împlinit, i-a spus un amic emigrant rus, violonist de mare talent, care era ziua șofer de taxi. Una e să trăiești la New York ca bursier pe o perioadă scurtă, și alta e să te stabilești aici, cu presiunea supraviețuirii, a competiției, a facturilor lunare și a taxelor. După ce te-a sedus, orașul ăsta te poate devora. E ca și cum te-ai îndrăgosti de Zmeul Zmeilor. Îmbrățișarea lui îți poate rupe oasele.

Ca ziaristă, nu avea să fie angajată curând. Trimisese zeci de CV-uri la redacții de reviste și posturi de televiziune, dar șanse

erau puține, chiar și pentru nativii absolvenți de jurnalism din colegiile newyorkeze. Până la urmă, un alt prieten, profesor de istoria artei, emigrant din Ungaria, o ajutase să obțină un post de bibliotecară la Columbia University. Dar dacă voia să trăiască în Manhattan, considerat de Diana centrul lumii, pentru chirie, spectacole, muzee, filme, restaurante și cărți, e nevoie de bani, a mai avertizat-o. El îi deschisese o ușă. Restul ține de norocul fiecăruia. Dar și norocul trebuie împins de la spate, altfel trece ca un tramvai, fără să oprească în stație.

Diana a început să-și caute și o a doua slujbă, un *part time* de weekend, înainte ca buzduganul aruncat de Zmeul Zmeilor să lovească ușa garsonierei închiriate în Lower East Side, unde dacă veneau s-o viziteze cinci prieteni deodată, ca să aibă toți loc, unul trebuia să stea cu corpul mult aplecat pe fereastră.

A găsit să lucreze câte patru ore sâmbăta și duminica dimineața pentru o văduvă milionară de pe Park Avenue, care avea nevoie de un ajutor neclar, ceva între secretară particulară și editoare. Se prefăcea că și-ar scrie memoriile care se rezumau la petreceri mondene, călătorii cu iahtul sau Concordul, după o copilărie grea prin școlile elvețiene de elită și două căsătorii nereușite în urma cărora își triplase averea părintească, și ea consistentă. De fapt se plictisea în apartamentul acela în care puteai întoarce un Cadillac și avea nevoie de un suflet tânăr prin preajmă, așa cum s-a destăinuit după un timp. Diana îi dactilografia scrisori îngălbenite de timp, în care se vorbea pompos despre nimic, îi plătea facturile, dar mai ales îi asculta poveștile, motivul real pentru care fusese angajată.

Când îi scria cecul lunar, bătrânei îi tremura mâna, nu de Parkinson. Citea de câteva ori cifra modestă ca să fie sigură că n-a scris mai mult și îi repeta apoi de câteva ori să aibă grijă unde-l pune să nu-l piardă. Purta doar bijuterii false, de teamă să nu fie atacată pe stradă, iar pe cele adevărate le ținea într-un seif

băgat într-un dulap în zid, încuiat cu trei lacăte și acoperit cu un tablou care nu putea tenta pe nimeni. Picturi de Matisse și Braque erau în schimb discret atârnate în vreun hol întunecos ori după vreo ușă dosnică, să nu fie văzute de prea mulți și să nu se bucure nimeni de ele. Banul e ochiul dracului, iar cei bogați au griji și spaime, îi spunea când era mică bunica, fericită că era săracă lipită, și totuși cocoșată de griji și necazuri, în ciuda citatelor din Biblie pe care le învățase pe dinafară, dar care nu aveau nicio putere asupra realității. Iar cei din urmă vor fi cei dintâi care se vor duce pe apa sâmbetei, glumea bunicul Dianei, a cărui singură apropiere de biserică era așezarea ei lângă crâșma din sat.

Bătrâna doamnă nu avea copii, slavă Domnului, îi spunea ușurată, aduc numai bătăi de cap, nici rude nu-i mai rămăseseră multe în viață, scăpase de moștenitori și, cu toate astea, în fiecare zi de miercuri la ora 11 avea o întâlnire pe care o numea de „consiliu lucrativ" cu contabilul, avocatul și consilierul financiar. Își trecea iar și iar averea în revistă, își schimba săptămânal testamentul, atentă ca o sumă importantă să-i revină papagalului din colivia atârnată în una dintre cele patru băi ale apartamentului. Un papagal antrenat s-o contrazică. Repeta cu glas răgușit doar „No. No" de fiecare dată când îi punea întrebări ca unui oracol. Așa se face probabil că toate deciziile ei erau pe dos sau altfel decât te-ai fi așteptat. Acționa cu logica negativistă a papagalului, dar una pragmatică, odată ce averea-i creștea. Avea proprietăți peste tot, în arondismentul 16 din Paris, în Belgravia din Londra, în Saint-Tropez, Palm Beach și Aspen Colorado. De unele spunea că ar cam vrea să scape, doar că de fiecare dată, în loc să vândă, mai cumpăra câte ceva, doar pentru că piața era bună, și cum să nu profiți de criza care începea să lovească?!

O dată pe săptămână îi venea la curățenie o peruancă, o femeie muncitoare și discretă care o servea de peste 20 de ani. Într-una din zile a avut proasta inspirație s-o roage ca după moarte

să-i lase ei tacâmurile de argint, o dorință extravagantă, cum pot avea uneori din senin cei săraci, și a fost pe loc concediată. I-au ieșit flăcări din ochi și fum pe nas, a mai tremurat de furie mult după ce i-a scris ultimul cec din care i-a reținut o taxă de infidelitate și una de insultă și a dat-o pe ușă afară. Tacâmurile erau ale ei, ale *ei*, să fie clar pentru toată lumea, o dată și pentru totdeauna. Și despre care moarte vorbim, a cui?

Avea 89 de ani și prefera rozul. Dormitorul avea și el pereții tapetați cu mătase roz și vaze japoneze cu trandafiri roz se aflau pe toate măsuțele stil din living, în ton cu lămpile Tiffany și peisaje renascentiste care spânzurau în rame masive. Dacă o întâlneai pe stradă, nu aveai cum să bănuiești cât de bogată era, se îmbrăca auster, purtând la nesfârșit același taior bleumarin tăiat simplu, se abținea să dea un bacșiș prea mare portarilor, șoferilor de taxi ori chelnerilor, trăia fără capricii și bucurii, ca și cum se pregătea să treacă neobservată și să reziste financiar în următoarele trei sute de ani.

Într-una din sâmbete a rugat-o pe Diana să stea până după-amiaza pentru că avea musafiri, nu atât s-o ajute cu tăvile de argint uriașe și porțelanurile de Sèvres, ci pentru că va avea pentru ea o surpriză. Era chiar ziua în care Diana fusese chemată la un interviu la postul de televiziune PBS, unde și uitase că își trimisese CV-ul cu câteva săptămâni în urmă. Trebuia să se întâlnească la ora 7 seara cu directorul departamentului „Biografii", care ceruse candidaților printr-o scrisoare să se prezinte la interviu și cu o listă de subiecte, de preferat figuri neconvenționale, venite mai ales din alte culturi. Era o șansă extraordinară, dar mari iluzii nu își făcea.

Pe la 5, salonul se umpluse cu doamne bine îmbrăcate și bine sărite de 80 de ani, etalându-și ultimele operații estetice ori ascunzându-le discret sub ochelari mari de soare.

Diana a intrat cu ochii în jos, atentă la tava enormă pe care o căra şi cu gândul la interviul care o aştepta. Privirea i-a alunecat pe cele cinci perechi de pantofi scumpi care se odihneau în jurul măsuţelor Louis XV. Nu s-a putut opri să nu-şi inspecteze sandalele de la Daffy's (magazinul poreclit ironic „chilipirul milionarilor") şi să-şi încordeze instinctiv degetele goale, pe care ar fi vrut să le ascundă cumva de privirile care o fixau în tăcere, cu o bunăvoinţă plictisită.

Ochii femeilor s-au animat pentru o clipă când stăpâna casei a prezentat-o ca ziaristă din România. De obicei în astfel de cercuri se înregistrează cu amuzament numele exotic al ţării şi urmează câteva întrebări care pot părea maliţioase, deşi sunt doar naive, legate de te miri ce informaţie reziduală de natură geografică sau anecdotică. De data asta, nimic. Diana e studiată în continuare cu atenţie. Loveşte neîndemânatică farfurioarele cu praline şi ceştile cu ceai, dar niciuna nu se atinge de nimic. Toate sunt drepte şi slabe, cum sunt cei bogaţi care mănâncă puţin şi bun, iar de la un timp poate nici nu mai mănâncă, lucrurile funcţionează de la sine.

Nu se putu abţine să nu se gândească la ţara ei natală, unde bătrâni bogaţi nu prea există. Au fugit deposedaţi de averi, majoritatea imediat după război, lăsând casele boiereşti, conacurile şi palatele proletarilor şi activiştilor de partid. Bătrânii de azi cerşesc în faţa farmaciilor sau supermaketurilor. Slăbănogi, nu slabi, sleiţi de poftă de viaţă, resemnaţi sau înrăiţi. Iar cei care vor ajunge bogaţi la bătrâneţe sunt noii baroni ai economiei de piaţă, amestec grosolan de parvenitism cu lipsă de stil.

Toate cele cinci femei erau văduve, după doi sau trei bărbaţi, care mai de care mai celebru sau mai înstărit, cum avea să afle mai târziu. Vorbeau încet, cu buzele strânse, cu economie de cuvinte, fără mimică şi fără niciun gest — semn de nobleţe sau de lipsă de energie, deşi păreau puternice şi încremenite în viaţă.

Nu aveau vârstă, şi-o pierduseră pe vreun iaht sau prin labirintul coridoarelor din casele de vacanţă, doar mâinile, care îmbătrânesc primele, le purtau amprenta anilor, nu se ştie însă dacă neapărat fericiţi. Mâini delicate, nemuncite, cum se spune, de pianiste eşuate, dar mereu în preajma maeştrilor. Parcă aveau şi ele tentaţia să şi le ascundă, aşa cum îi venea Dianei cu degetele de la picioare.

Au atacat-o pe rând, la început neîncrezătoare că le va putea satisface curiozitatea. Atunci a înţeles şi surpriza care i se pusese la cale: cu excepţia gazdei, americancă din părinţi irlandezi, al cărei prim soţ coordonase spionajul american între războaie în Estul Europei şi îşi petrecuse mult timp la hotelul Athénée Palace, celelalte erau născute în România. Nostalgii nu aveau de ce să aibă, iar amintirile din spaţiul natal castrate intenţionat oscilau între idilic şi tragic, între palate, Cazinoul din Sinaia ori Orient Expresul care pe vremea aceea nu ocolea România şi cizma comuniştilor transformând totul într-un praf gros din care nu se mai vedea mare lucru.

Gazda o privea pe Diana satisfăcută, ca şi cum ar fi fost produsul ei. Încă puţin şi era gata s-o vândă celei care va oferi mai mult. Şi nu era departe de adevăr. Fiecare dintre ele ar fi avut nevoie de o secretară, o asistentă, ce-o fi, mai ales că erau singure şi una peste alta era plăcut să poţi vorbi româneşte după atâtea zeci de ani.

Peste iarnă gazda Dianei pleca la proprietatea ei din Palm Beach. Nu se ştie dacă pusese la cale reuniunea asta pentru a o ajuta să-şi găsească altundeva de lucru în cele cinci luni cât lipsea, dar era clar că Diana avea deja cinci oferte deschise. Pentru că era ziaristă, sau poate pentru că prezenţa ei le deschisese un sertar închis demult, au renunţat la conversaţia obişnuită despre evenimente mondene, spectacole de teatru, mersul bursei şi ultimele decese din lumea bună, şi au început pe rând să-şi

povestească viaţa. Schimbau din când în când impresii despre localuri din Bucureşti, pe vremea aceea un loc sofisticat şi decadent, baluri la Palatul Regal ori mici bârfe legate de personaje extravagante sau situaţii din epocă. Altfel, România de azi nu părea să existe pentru ele. Îşi tăiaseră definitiv cordonul ombilical de mama-patrie şi majoritatea dintre ele avuseseră multe alte mame vitrege, vorbeau câteva limbi şi ajunseseră în cele din urmă nişte orfane înstrăinate, cu alte cuvinte multiculturale, fără nostalgii sau emoţii pentru un spaţiu anume.

Prima i-a propus să o însoţească trei seri pe săptămână la restaurant şi apoi la teatru. Nu avea s-o plătească, dar era invitata ei la spectacol şi la cină, un târg bun, a asigurat-o. Dianei avea să-i pară rău că refuzase, mai ales după ce a aflat cine era. Era născută în Oltenia, într-un sat vecin cu cel al lui Brâncuşi. Încă mai păstra semnele unei frumuseţi ieşite din comun, care provocase mari pasiuni. Se vorbea că ar fi avut o aventură şi cu regele Petru II al Iugoslaviei, nepotul regelui Ferdinand al României. Anul 1940 o găseşte într-o relaţie amoroasă cu un ministru din anturajul lui Carol al II-lea, aşa se face că părăseşte România în trenul regal şi ajunge la New York în căutarea unui nou început. Aici lucrează ca menajeră în casa unui miliardar fabricant de ceasuri, care va face o pasiune pentru ea, va înfrunta un scandal public şi o va lua de nevastă, transferând pe numele ei un număr important de acţiuni. Devine extrem de bogată, se mişcă în cercuri influente, face călătorii extravagante în Europa, îl frecventează pe Brâncuşi, căruia îi cumpără o sculptură care avea să facă legendă. *Muza* îşi va schimba de câteva ori proprietarii, ca după multe procese să fie achiziţionată de muzeul Guggenheim pentru 2,8 milioane de dolari. De fabricantul de ceasuri Bulov a divorţat după certuri violente, a fost evacuată din casă plecând doar cu o valiză, a luat-o din nou de la zero, intrând într-o o relaţie amoroasă cu un avocat celebru, apoi s-a recăsătorit

cu un diplomat extrem de bogat, patronul ciocolatei elveţiene Lindt, dar a divorţat şi de acesta la scurt timp. Locuise în case şi apartamente scumpe, la Hotel Pierre, 480 Park Avenue sau Essex House, Ambasada Elveţiei din Washington sau un castel în Hamptons.

— La bătrâneţe, singurul răsfăţ care-ţi rămâne sunt amintirile. Şi cel mai trist e când nu mai ai cui să le povesteşti. Am avut lumea la picioare, mi s-au făcut busturi şi portrete, mi s-au compus simfonii. Tinereţea nu ţine însă la nesfârşit, vine timpul când eşti dat la o parte de la festin, a rostit zâmbind trist, şi-a privit insistent ceasul Bulov şi a rămas tot restul după-amiezii tăcută.

— Ce festin?! Viaţa e un tort de rahat din care în fiecare zi mai mănânci o felie, a pufăit enervată cea de lângă ea, o minioană de gheaţă, vorbind dintr-odată nu se ştie de ce în portugheză. Celelalte erau probabil obişnuite cu cinismul ei, n-au luat-o în seamă şi chiar au început să ciugulească fără apetit din prăjiturile cu praline. Era plină de răni nevindecate. Fratele ei fusese asasinat la Rio, unde ajunsese bogat în afaceri cu cafea şi cauciuc. De curând îi murise fiica, editoarea unei reviste de artă. I-a propus Dianei să o ajute să pună în ordine manuscrisele, desenele, jurnalele fiicei ei, pe care voia să le doneze unei universităţi. Şi poate va scrie şi un articol despre ea. La ce ziare scria? Fiica ei fusese la rândul ei faimoasă, măritată cu un baron elveţian, în anturajul marilor artişti şi vedete ale zilei. România nu ar fi interesată de poveşti glamoroase despre celebrităţi din străinătate? În fond, şi ea are rădăcini româneşti, nu?

Ochii bătrânei aveau o răceală metalică, te tăia cu privirea şi trecea mai departe. Tot ce-şi amintea din copilăria petrecută în România era doica, o nemţoaică solidă, cu sâni mari şi cozi împletite, pe care se lăuda că o iubise mai mult decât pe maică-sa, şi momentul când fuseseră daţi afară din casă şi li se confiscase averea. De marile oraşe ale lumii era legată fie de vreo căsătorie,

fie de vreun divorţ al ei, erau cinci la număr, şi avea tot atâtea proprietăţi şi conturi care urmau să fie moştenite de cei doi nepoţi nu prea reuşiţi, unul pe droguri, altul în cărucior, suferind de o boală degenerativă. După căderea comunismului, se întorsese în România doar ca să-şi revendice imobilele luate abuziv. Şi-a luat cei mai agresivi avocaţi, o valiză cu supe la pachet, hârtie igienică şi medicamente pentru că i se spusese că în România e rău, şi la cei 85 de ani zburase spre ţara natală tunând şi fulgerând. A reuşit să recupereze trei dintre cele patru case ale familiei, pretextând că nu banii o interesau, ci restaurarea dreptăţii. Le-a vândut totuşi negociind la centimă şi plângându-se că le-ar fi dat pe nimic. Mai rămăsese doar imobilul de trei etaje de lângă Cişmigiu, unde locuiau de prin anii '50 opt familii şi un bătrân. Ca să intre în posesia lui, chiriaşii trebuiau evacuaţi, mutaţi în alte apartamente, proces lung şi complicat, însă ei nici nu-i trecea prin cap să renunţe, era casa preferată, locul de unde familia ei fusese izgonită şi o voia cu orice preţ înapoi. În memoria trecutului şi în lumina dreptăţii. O memorie scurtă de altfel, şi o lumină destul de tulbure, cum avea să se vadă. Într-o după-amiază s-a dus acolo. Nimic nu mai era de recunoscut. Scările de marmură de odinioară erau sparte şi fumurii, pereţii coşcoviţi, coloanele crăpate şi stucaturile distruse, mirosea a prăjeală şi a scutece de copil, or, copiii mici îi produceau grimase. A ţinut neapărat să vadă camera doicii ei ocupată acum de un pensionar, fost profesor de muzică. Bătrânul i-a deschis uşa şi, după ce a invitat-o înăuntru, a rămas mut. Avea în faţă prima lui iubită din şcoală, fata la care se gândise încă mulţi ani după ce plecase în străinătate sperând să primească vreodată un semn. Ea însă nu l-a recunoscut. De sub ochelarii de soare a panoramat încăperea fără să-i arunce măcar o privire, şi-a pus mănuşile când a atins clanţa uşii, şi a coborât scările dreaptă, atentă să nu se murdărească de ceva. La scurt timp după ce s-a întors la New York, mai

mult sau mai puțin întâmplător, a izbucnit un incendiu într-o aripă a clădirii, distrugând-o într-o bună măsură, iar chiriașii au fost nevoiți să se mute. Bătrânul a făcut infarct și a murit. De altfel Diana știa sfârșitul poveștii dintr-un ziar de scandal bucureștean unde vestea apăruse sub titlul „Vizita blestemată a bătrânei doamne".

A treia i-a oferit Dianei chiar să locuiască la ea, avea o cameră de oaspeți în care pe vremuri îi găzduise pe Dali și Truman Capote. Lui Dali îi plăcea încăperea aceea pentru că îi satisfăcea narcisismul, a adăugat din vârful buzelor. Își lua notițe și desena. O numea „camera de masturbat". Încăperea e tapetată cu staniol și are oglinzi peste tot, nu poți scăpa de tine însuți. Capote bea și fuma ierburi ușoare întins pe spate, imaginându-se într-o navetă spațială în miniatură. Diana, ca ziaristă, ar putea aprecia... I-a aruncat o privire circumspectă și a întrebat-o fără mare curiozitate de ce a plecat din România și dacă acum e mai bine acolo... Era fiica unui ministru din guvernul de dreapta al lui Ion Antonescu, care fugise înainte de terminarea războiului în Elveția unde își transferase din timp banii și bijuteriile, iar de acolo ajunsese în America și intrase în afaceri bancare. Ea se măritase de tânără cu un magnat al petrolului din Texas și trăise 12 ani în Dalas, unde, ca să nu înnebunească, se apucase de colecționat pictură. Își luase un master în arte frumoase, își educase gustul, mergea la casele de licitație din Europa, iar soțul plătea oricât, bucuros că tânăra lui soție, de care nu avea timp să se ocupe, se amuza pariind pe Magritte și Picasso.

După moartea prematură a soțului, victima unui complot pus la cale de o corporație rivală, se pare, deși oficial s-a înregistrat un infarct, i-a revenit o avere considerabilă pentru a fi vânată de tot felul de fundații și invitată la baluri de binefacere și evenimente cu ștaif. La unul dintre ele a cunoscut un rechin din

industria oțelului, care avea să-i devină al doilea soț, și s-a mutat într-o clădire impozantă pe Fifth Avenue în apropiere de Metropolitan. Destinul căsătoriei avea să se repete oarecum, soțul era mereu plecat în călătorii de afaceri, la reuniuni și cluburi unde bărbați influenți discutau politică și puneau la cale alte lovituri financiare, așa că ea și-a deschis un Salon de arte ajuns renumit și frecventat de artiști celebri. Cel de-al doilea soț a murit într-un accident de avion și locul i-a fost luat de un editor italian cu care a avut un băiat răpus în adolescență de abuzul de droguri. După moartea lui, a devenit alcoolică, a trecut ani de zile prin clinici de dezintoxicare, a intrat în depresie și a avut două tentative de sinucidere. Părea acum resemnată, așa cum sunt cei învinși ori cuceritorii prea obosiți ca să se mai bucure de cuceririle lor.

A patra, din fericire, nu i-a propus nimic. Ajunsese în California la începutul anilor '50, adusă de o mătușă. S-a măritat repede cu un pictor de succes, mult mai în vârstă, pe care trei ani mai târziu, fiind gravidă, l-a prins că o înșela cu un model mai tânăr decât ea și l-a împușcat în picior. A pierdut sarcina, însă nu doar că a fost achitată, dar i-a revenit și o sumă considerabilă în urma divorțului. S-a recăsătorit cu un politician bogat, care avea să ajungă senator, și mai bătrân ca primul soț. Intrând într-o după-amiază pe neașteptate în bibliotecă, și-a găsit soțul cu mâna sub fusta maseuzei care-i făcea zilnic așa-zise ședințe suedeze de relaxare. S-a îndreptat glonț către sertarul biroului, a scos pistolul și a țintit ca în filmul în care mai jucase o dată, dar glonțul a ricoșat în piciorul de lemn al canapelei. Pentru a evita scandalul, au divorțat tacit, soțul nu a făcut nicio plângere, i-a pus pe numele ei o casă și a fost lăsată să-și ia cu ea ce lucruri dorea. Și a luat, ca o recompensă pentru toată nefericirea, a adăugat sarcastic, și toate și-au întors ca la comandă privirea în altă parte.

După căderea comunismului în Estul Europei, America a fost ironic invadată de ruși. Avea aproape 60 de ani, bine ascunși,

când la o petrecere l-a cunoscut pe Victor, un munte de bărbat, numai păr și mușchi, plin de viață și de ambiții. L-a invitat la ea și Victor a apărut cu vodcă și caviar. Avea patruzeci de ani și visa să cucerească America, iar ea era gata să-l ajute. S-au căsătorit la repezeală, totuși cu un contract prenupțial bine pus la punct. Victor și-a deschis în casa ei o companie de limuzine de lux. Se juca de-a patronul, iar ea era mulțumită că Victor era întreprinzător și cu bun simț în afaceri. Amândoi ignorau comentariile malițioase din jur și păreau fericiți. După câteva luni s-a dus să-și vadă o nepoată în Colorado, și când s-a întors casa era goală. Soțul dispăruse luând cu el absolut tot. Poliția nu l-a găsit niciodată. Ea a vândut casa și s-a mutat într-un apartament mic din Manhattan. Aici cel puțin poți merge pe jos la Lincoln Center și Carneggie Hall, nu ca în Los Angeles, unde îți petreci ziua în mașină, iar distanțele descurajează orice puseu cultural. Și singurătatea e mai suportabilă aici, nu? Din baie s-a auzit vocea răgușită a papagalului: „No. No".

— M-am gândit uneori cum ar fi arătat viața mea dacă aș fi rămas în România, a spus privind spre Diana. Până la urmă nu contează unde te-ai născut sau unde vei muri, poți să fii fericit sau nefericit oriunde, destinul își face de cap cum vrea.

S-a făcut liniște și toate s-au prefăcut că n-au auzit. Diana, în schimb, avea urechile cât pâlnia. Uneori destinul le mai aranjează și bine. La șase și jumătate a zâmbit doamnelor, a mulțumit, s-a scuzat și a fugit la interviu, cu o listă de subiecte care aveau să-i asigure un post în redacția „Biografii" a canalului de televiziune unde lucrează și azi.

Un loc de parcare

Aveam s-o cunosc în sfârșit pe Lisa. O întâlnire amânată de câteva ori până acum. De fiecare dată intervenise ceva și, în ultimul moment, a trebuit să anulăm. În seara asta însă am confirmat ferm. La ora 8, am promis că voi fi la ușa ei. A insistat să nu întârzii. Poate pentru că știa că vin dintr-o țară care nu pune mare preț pe punctualitate? Sau poate că nu știe din ce țară vin. La telefon, accentul meu de emigrant e mai puțin evident.

Pentru mai multă siguranță am hotărât să mă duc cu mașina, mi-am umplut buzunarele cu fise de douăzeci și cinci de cenți pentru a o putea parca la un *meter* pe stradă, am aruncat în geantă o carte subțire de versuri publicată într-o editură mică din Mid West, pe care am vrut să-i scriu o dedicație, și abia atunci mi-am dat seama că nu-i știam numele complet. Alexandru îmi spusese atât: *Lisa.* Și nici eu n-am întrebat mai mult. *Trebuie neapărat s-o vezi pe Lisa.*

Mă legasem de întâlnirea asta. Lisa căpătase în mintea mea tot felul de reprezentări și îmi puneam în ea speranțe confuze, iluzii cețoase, fără să exclud miracolele în care credeam pe furiș, atât cât să nu dezmint apetența pentru fantastic a lumii din care veneam.

Nu trebuie să fii neapărat emigrant pentru ca într-o duminică ploioasă și interminabilă să ai momente de nesiguranță, să te simți singur și vulnerabil, să pândești telefonul și să nu sune nimeni, să-ți deschizi agenda și să cauți de la o literă la alta pe cineva care să aibă răbdare pentru discursul tău ușor deprimant, ușor patetic, cineva care să știe diferența dintre o viroză și un guturai trecător, să nu te ridiculizeze, dar nici să nu te arunce și mai tare în depresie.

L-am sunat pe Alexandru. Duminicile după-amiaza el citește sau traduce din romanticii germani și numai pe seară se îmbată cât să scrie proză onirică. De data asta se uita la un film de Fellini. M-am plâns de toate pe îndelete și am lăsat la urmă partea grea din lamentoul meu, condamnarea de a scrie într-o limbă străină, goana după traducători și dificultatea de a-ți face loc în hățișul editorial. Alexandru m-a ascultat până la capăt, atent cât să nu-mi anuleze dramatismul, și la urmă mi-a spus imperativ:

— Trebuie neapărat s-o vezi pe Lisa.

— Lisa?

— O prietenă. Are o mulțime de relații. E talentată. O să-ți placă. Și cred că te poate ajuta.

Alexandru locuise mult timp în New York și de câțiva ani se mutase la un colegiu din California. Revenea din când în când aici să țină câte o conferință sau la vreo reuniune de traducători, și atunci stăteam ore în șir de vorbă în câte un bar din Village, în memoria tinereții din țara noastră unde nimănui nu-i păsa de stratul de ozon, de colesterol, *jogging*, *fitness*, *body building* ori de *annual check-up* și unde viața era o continuă conversație pe deasupra paharelor cu alcool ieftin și a scrumierelor pline.

Nu-mi amintesc să-mi fi spus ceva specific despre Lisa, dar în mintea mea am asociat-o cumva cu lumea literară. Am ajuns în fața clădirii din Upper West Side la șapte jumătate și mai mult de o jumătate de oră m-am învârtit pe toate străzile din jur fără

să găsesc un *meter* liber unde să las mașina. Insistențele Lisei la telefon de a nu întârzia îmi răsunau în ureche cu accente ironice. Am sunat-o jenată.

— Îmi pare teribil de rău. De trei sferturi de oră caut un loc de parcare. Sunt dezolată, am întârziat peste măsură...

— Bine, te așteptăm, mi-a răspuns Lisa calmă. Și o să facem să găsești și parcare curând...

Vorbea ciudat. Abia am închis telefonul și din fața mea a plecat un *jeep* lăsându-mi liber locul. Am răsuflat ușurată, și binecuvântând gura de aur a Lisei, am traversat în fugă bulevardul spre intrarea în clădire. În două minute îi sunam la ușă, gâfâind de oboseală sau de emoție.

Lisa m-a îmbrățișat scurt, mi-a arătat o canapea în hol, plină de paltoane, și m-a îndemnat să-l las și pe al meu peste ele. Era scundă, grațioasă și avea un zâmbet misterios.

M-a luat de mână:

— Toată lumea te-a așteptat.

Și a deschis ușa sufrageriei. Cel puțin zece femei au întors capul spre mine. Stăteau pe canapele în jurul unor măsuțe joase. Mi s-a făcut frică. Atât de multe femei la un loc și toate m-au așteptat pe mine? Aproape că nu mai voiam să înaintez, dar Lisa m-a împins ușor în față. Femeile mă măsurau cu privirea de parcă ar fi vrut să-și verifice așteptările sau imaginația.

M-am așezat repede pe una dintre canapele ca să nu atrag prea mult atenția. Atunci am văzut că blonda de lângă mine era desculță. M-am uitat în jur: toate erau desculțe. La perete era un șir lung de pantofi. Nu prea aș fi vrut să mă descalț, deși nu aveam un motiv clar să nu o fac. M-am uitat la Lisa care mi-a ghicit imediat dorința și a aplecat din cap aprobator. Puteam să-mi țin pantofii.

Lisa stătea pe un scaun înalt și domina adunarea. Nici ea nu-și scosese pantofii. Ne-a invitat pe fiecare să ne prezentăm, asta

mai mult pentru mine, căci ele păreau că se cunoșteau între ele: o fotografă, o profesoară de studii sociale, o editoare, o fostă dansatoare într-un *gogo-bar*, acum la pensie și distinsă soție, o agentă imobiliară, o cântăreață, o creatoare de modă și tot așa. Alexandru avea dreptate. Lisa avea o mulțime de relații.

Eu venisem însă pentru un *tête-à-tête*, dar nimerisem se pare la un simpozion. Oare era o adunare de feministe? M-am imaginat strângându-l de gât pe Alexandru. Fiecare își spunea numele, vârsta, profesia, date despre familie, unele voiau să aibă umor și făceau comentarii amare despre divorțuri, la altele transpărea obsesia vârstei ori bine cunoscuta frică de singurătate din cauza căreia se aflau în seara asta aici.

Lisa a venit lângă mine și mi-a pus mâna pe umăr. Gesturile ei erau tandre și firești.

— Do you *chant*?

M-am gândit puțin (ce întrebare stupidă!) și i-am răspuns zâmbind:

— Of course I *chat*.

Engleza îmi juca farse. Am înțeles „chat" (a vorbi, a conversa, a sta la discuții), când de fapt Lisa rostise „chant" (a incanta).

— Toată lumea face asta, nu?, am ridicat din umeri prostește.

A fost rândul Lisei să zâmbească măgulită.

— Crezi?

— Nu asta facem și noi acum?

Nu știam ce vorbesc, dar cuvintele mele făceau impresie bună.

— Și cine te-a învățat?

— Din familie, i-am răspuns imediat. De mică aș putea spune că am excelat în așa ceva. Am fost totdeauna sociabilă, plus sângele meu meridional, temperamentul meu latin, am încercat să glumesc fără să înțeleg de ce puneau femeile acelea atâta preț pe arta conversației.

— Nu știam că sângele meridional ajută, spuse doamna de lângă mine, frecându-și tălpile goale.

Lisa a pus atunci capăt șușotelilor, zumzetului, foșnetului specific locurilor unde sunt multe femei și a anunțat cu o anumită autoritate pe care ți-o dă un scaun înalt asupra unor femei căzute pe canapea și pe deasupra desculțe:

— Bine, atunci să începem!

Apoi a aprins două bețișoare de tămâie și a deschis un fel de cutie de lemn care atârna pe perete. S-a făcut liniște, și femeile au privit fix la cutia aceea. Am vrut să mă ridic s-o văd de aproape, dar blonda de lângă mine m-a oprit cu un gest imperativ. Mi-a șoptit la ureche ca să-mi stingă curiozitatea:

—E *gohonzonul*.

— Ce e?

Limba engleză era tot mai străină.

— Nici eu nu știu prea bine ce e. Se cheamă *gohonzon*, un cuvânt din sanscrită.

— Un fel de icoană?

— Mă rog, cam așa ceva.

Toate femeile și-au scos din poșetă cărticele, le-au deschis la prima pagină, și-au înfășurat pe degete niște șiraguri de mărgele colorate, și-au luat o poziție cât mai comodă, în timp ce Lisa, ca un dirijor, ținând într-o mână un bețișor de tămâie, a sunat dintr-un clopoțel și toate au început în același timp:

— NA-MIOHO-RENGE-KYO. NA-MIOHO-RENGE-KYO. Aceleași silabe. Mereu aceleași silabe intonate cu o anumită cadență, într-un anume ritm. Între timp frecau șiragul de mărgele între degete. Mi-a fost clar că nu conversau, ci făceau o incantație. Apucasem să spun că sunt mare maestră și acum nu trebuia să las să se vadă că de fapt eram complet aeriană, căzusem ca musca-n lapte la acea ședință de budism și nu aveam decât să salvez aparențele până la capăt. Murmuram și eu după ele, stângace, fără

să nimeresc totdeauna cadența, încurcând sincopele, dar mă străduiam să nu se observe că habar n-aveam ce se întâmpla acolo, că nu făcusem așa ceva niciodată până atunci.

Blonda de lângă mine a tras cărticica la mijloc și a început să urmărească rândurile cu degetul tocmai pentru a mă face să intru în ritm. Mi-a pus pe degete șiragul ei de mărgele crezând că asta mă va ajuta. Eram o catastrofă. Alexandru merita cu siguranță împușcat. Femeile rosteau acele silabe din ce în ce mai tare, într-un cor care avea când accente dramatice, când languroase.

Au ținut-o așa mult și bine. Cărticica nu conținea nimic altceva decât acele silabe scrise la nesfârșit, cu anumite ruperi de ritm și cadențe. Corul continua patetic, unele țipau de-a dreptul, altele păreau în transă. Unele răgușiseră, altele își pierduseră saliva, mai toate aveau ochii dilatați, concentrate pe semnele din carte.

Eram convinsă că nu se vor mai opri niciodată. Dacă la început corul femeilor mă amuzase, acum mă plictiseam îngrozitor. Singura speranță ar fi fost ca țipetele lor în sanscrită să-i deranjeze pe vecini și să apară vreunul la ușă. În cele din urmă, Lisa a sunat din clopoțel și corul s-a oprit brusc. Păreau epuizate, dar fericite. Lisa, mulțumită, le-a acoperit cu privirea de la înălțimea scaunului său și s-a întors spre mine:

— Cum a fost?

— Foarte bine, am șoptit evitându-i privirea.

— Cum te simți?

— O, grozav!

— Poți să vii săptămânal, dacă vrei.

— Sigur... o să vorbim la telefon, m-am eschivat și am vrut să mă ridic.

— Mai rămânem, mi-a explicat Lisa. Astea sunt momentele cele mai plăcute.

Femeile păreau într-adevăr liniștite, mulțumite, eliberate. Unele țineau ochii închiși și zâmbeau senine de parcă ar fi visat ceva

frumos, altele, dimpotrivă, făceau ochii mari ca și cum atunci ar fi văzut lumea pentru prima oară. Incantația avea cu siguranță efect asupra lor. Doar Lisa afișa aceeași expresie controlată, același zâmbet misterios.

— Stă în puterea noastră să ne salvăm, i-a spus fostei dansatoare de *gogo-bar*, întinzându-i o carte despre budism.

Au început să vorbească haotic. Cuvântul *armonie* revenea cu insistență. A sunat un telefon celular și agenta imobiliară și-a deschis geanta, a citit numărul afișat pe ecran și l-a închis imediat scârbită.

— Nu înțelege că viața mea s-a schimbat, s-a adresat posesoarea celularului nu se știe cui, referindu-se probabil la bărbatul care îi telefonase, și multe au dat din cap zâmbind cu înțeles. Sunt o femeie liberă, mi-am recăpătat puterea, am intrat în vibrație cu armonia universală.

Lisa o privea satisfăcută. Din colțul celălalt al canapelei, fotografa, fără serviciu de mai bine de un an, după cum aveam să aflăm, scosese dintr-o geantă mare maro un aparat profesionist de fotografiat și ne făcea fiecăreia portretul.

— Terapeutul meu admite că există o forță a sunetului repetat cu o anumită cadență, care te poate elibera de spaime și anxietate. De când fac incantații, depresia chiar mi s-a ameliorat, ne anunță ea continând să ia instantanee. Mi-au revenit speranța, încrederea, sunt sigură că în curând voi găsi de lucru. Și am redus și doza de medicamente.

— Orice formă de rugăciune e bună, spuse editoarea, o roșcată cu pistrui, și toate femeile se întoarseră spre ea curioase. În fond, e o formă de autosugestie, nu? Dăm comenzi creierului. Într-o formă sau alta. Provocăm destinul, ne proiectăm dorințele în realitate.

— Să nu amestecăm lucrurile, zâmbi ambiguu creatoarea de modă.

— Şi totuşi, insistă editoarea, curajoasă, toate formele de meditaţie sau concentrare au un efect similar. Ne înlesnesc comunicarea cu divinitatea.

Lisa le urmărea dialogul tăcută, dar tensionată, ca un arbitru atent la greşelile jucătorilor. M-am foit, dând semne clare de nerăbdare. I-am înapoiat vecinei mele şiragul de mărgele.

— Poţi să-l păstrezi dacă vrei, mi-a spus generoasă. Mai am câteva. Se numesc *beads.* Sunt 108. Ştii ce reprezintă?, m-a încercat, mândră că putea să-mi explice câte ceva din ceea ce şi ea ştia puţin. Dorinţele pământeşti care prin incantaţie sunt trimise în energia universală.

— Şi se îndeplinesc?, am întrebat politicoasă.

— Firește că se îndeplinesc. Uite, când ai sunat tu mai devreme că nu găseai loc de parcare, Lisa ne-a rugat să facem incantaţii pentru tine. Se pare că în scurt timp ţi s-a îndeplinit dorinţa, nu-i aşa? N-ai găsit apoi ca prin minune un loc liber?

— Aşa e, am răspuns năucită.

M-a privit triumfătoare.

— După un timp ai să vezi câte poţi rezolva prin incantaţii, mi-a mai spus.

Mi-am luat la revedere de la femeile descălţate, i-am mulţumit vecinei mele şi am îmbrăţişat-o pe Lisa. A venit după mine să mă conducă. Nu i-a plăcut că am plecat atât de devreme. Nu îndrăzneam s-o privesc în ochi. Când să ies pe uşă, m-a sărutat în colţul gurii şi mi-a zâmbit la fel de misterios ca atunci când mă întâmpinase. M-a rugat încă o dată să mai vin. Am uitat să-i las cartea de poezii.

Când am ajuns la maşină, sub ştergătorul de parbriz am găsit o amendă de 55 de dolari. Îmi expirase timpul pentru care pusesem bani. Nu-mi trecuse prin cap să le rog să facă o incantaţie şi pentru asta.

Căciula

Boris e un soț bun, grijuliu, deși prea pisălog. Chiar și azi, când Olga a plecat în Manhattan, i-a repetat de câteva ori:

— Nu uita să-ți iei fular. E foarte frig afară.

— Am pulover pe gât, a ripostat Olga.

— Nu-i nimic, ia totuși și fularul, gulerul ăla nu ține de cald.

— Bine, bine, s-a predat Olga.

— Și nu îți iei paltonul?

— Nu, îmi pun scurta de blană.

— O să-ți înghețe genunchii. Și haina aia de blană nu e bună, că nu are glugă. Ia-ți mai bine paltonul.

— La ce-mi mai trebuie glugă? Îmi pun căciula.

— Îți pui tu căciula, dar e bine să ai și glugă, nu se știe niciodată.

— Boris, e o căciulă groasă, rusească, asta ține cald și pe front.

— Bine, dar ia, te rog, paltonul cu glugă, fă-mi plăcerea, să stau liniștit.

Olga cedă, ca de fiecare dată. Se ducea la Lenox Hill Hospital, unde o verișoară, și ea bine sărită de 60 de ani, fusese operată de fractură de șold. Îi ducea plăcinte și cozonac cu mac de la magazinele rusești din Queens, unde ea și Boris locuiau de peste 20 de ani.

— Și vezi să nu aluneci, îi mai spuse, în timp ce Olga își așeza căciula, își înfășura fularul la gât și își trăgea gluga pe cap sub privirile lui protectoare.

— Evreii sunt cei mai buni soți, îi spusese de mai multe ori maică-sa, oameni de casă, familiști serioși, au grijă de copii și nu te părăsesc chiar dacă s-ar întâmpla să te mai și înșele.

Copii nu făcuseră, dar trăiseră bine, Boris avusese grijă de ea, o răsfățase, chiar dacă uneori se arăta a fi prea posesiv. Era un bărbat calculat, cumpătat, prevăzător, încercând să intuiască pericolele de orice fel, să nu-și provoace soarta. Era fricos și precaut, evita situațiile neobișnuite și se simțea bine doar în locuri și cu oameni pe care îi cunoștea. Nu era amator nici de aventură, nici de insolit, ci de monotonie și siguranță, care îi lăsau impresia că ar deține controlul situației.

— Mă plictisești, Boris, îi spunea adesea Olga, mă plictisești, și vocea ei, altfel tandră, avea o disperare bovariană. Pot să am și singură grijă de mine. Și nu putem trăi la nesfârșit așa.

— Așa cum?

— Așa. Programat. Încercând să evităm orice. Cu frică de toți și de toate.

Revoltele astea îl amărau pe Boris. O întreba cu spaimă, aproape implorând-o:

— Nu trăim noi bine, Betișor? Nu ești tu fericită?

Pe Olga o invada atunci duioșia, și capitula:

— Ba da, dragul meu, trăim foarte bine. Iar tu ești foarte bun.

Continua în gând, dar tot delicat, să nu-l rănească, dacă prin vreo minune i-ar fi putut auzi gândurile: N-am cunoscut și eu un altul... E trist să ajungi la bătrânețe și să îți dai seama că toată viața te-ai culcat cu un singur bărbat. Colegi de bancă în liceu, iubiți în facultate și în ultimul an ne-am și căsătorit. Am fost o femeie frumoasă. Și uite acum ce mâini cafenii și osoase...

E cumplit cum își bate viața joc de tine... se gândea Olga în trenul expres F care o ducea în Manhattan.

În compartiment era cald, își scosese fularul și își lăsase gluga jos. Mai bine să țină căciula pe cap, părul ei blond de odinioară era acum decolorat, subțire și rar. Fusese o femeie cochetă. Oftă și își propti capul de geam studiind fețele din jur. Într-un singur compartiment erau probabil cel puțin zece etnii, toți îmbrăcați în culori cenușii, cu fețe triste de oboseală, dormitând și bălăngănindu-și capul, cu o carte în brațe sau cu un ziar pe genunchi. Deasupra atârnau reclame, majoritatea în spaniolă, ale firmelor de avocați specializate în accidente, sau injurii medicale. O invadă și pe Olga moleșeala aceea de după-amiază de iarnă și ațipi câteva minute. Firește, câteva minute lungi cât un secol, ca orice somn furat.

Când deschise ochii, era ușor îmbujorată, și un firișor de salivă i se scursese pe bărbie. În fond, chiar și la vârsta asta Olga făcea lucrurile cu voluptate, dormise scurt, dar cu pasiune. În compartiment era deja foarte cald. În fața ei stătea un bărbat înalt și voinic, cu față de rus. Privea în gol, încruntat. Probabil urcase în timp ce ea dormea. Și deodată Olga îngheță de surpriză. Își duse mâna la cap și i se puse un nod în gât. Nu mai avea căciula. Se uită în jur, o căută pe jos, nimic, dispăruse. În schimb, bărbatul din față avea pe cap exact căciula ei rusească. Probabil i-o luase când ațipise. O trecură transpirațiile, de data asta de necaz și de frică. Se uită la el fix. O namilă de om. Să-i ceară căciula înapoi? Să provoace un scandal acolo? Și dacă bărbatul avea să reacționeze violent? Îi știa pe ruși. Cu siguranță că nu i-o luase pe furiș ca să i-o dea înapoi cu martori. Boris va înnebuni când o să-i povestească. Și tocmai căciula aia rusească la care ținea atât de mult, atât de călduroasă, pe care o purta de peste 20 de ani, dar părea ca nouă, ar mai fi putut s-o țină încă 20.

Trenul intra în staţie. Bărbatul moţăia şi el la rândul lui, cu căciula pe vârful capului. Olga făcu ochii mici, se încordă toată aşa cum făcea în tinereţe când participa la săritura în lungime la care fusese într-un an şi campioană, îşi calculă bine momentul şi, chiar înainte ca uşile să se închidă şi trenul să plece din staţie, zvâcni ca o felină, îi smulse bărbatului căciula de pe cap şi ţâşni printre cele două uşi care se închiseră în urma ei lăsându-l pe bărbat cu gura căscată şi anesteziat de surpriză. Fugi cât o ţinură picioarele, renunţă să se mai ducă la verişoară-sa la spital, traversă peronul şi luă trenul înapoi spre casă.

Când o văzu că se întoarce atât de repede, Boris bănui că ceva nu era în regulă. Olga se trânti în fotoliu epuizată, cu părul răvăşit, strângând cu putere la piept căciula rusească recuperată.

— N-ai să crezi ce mi s-a întâmplat. Tu ai fi murit de frică. A fost ca-n filme.

— Când eu îţi spun că eşti o naivă, că viaţa e un lucru foarte periculos, râzi de mine..., îngăimă cu voce pierdută de emoţie Boris, tremurând la picioarele fotoliului din care Olga se pregătea să-i dea detaliile aventurii ca-n filme.

— Un bărbat uriaş, sinistru, trebuia să-l fi văzut! Un munte de om, cu privire sticloasă, s-a aşezat în tren chiar în faţa mea... Aţipisem puţin... şi ce crezi? Ce crezi?, lăsă Olga să se creeze un moment de suspans. Boris aproape plângea, speriat la gândul a ceea ce avea să urmeze.

— Opreşte-te, opreşte-te puţin, o imploră el. Dă-ţi paltonul jos. Scoate-ţi cizmele. Răsuflă, calmează-te. Să-ţi aduc un pahar cu apă? Parcă şi pe mine mă ia cu leşin...

Îi scoase paltonul şi din glugă se rostogoli pe covor căciula rusească. Boris o ridică şi i-o arătă triumfător:

— Vezi ce bine că am insistat să-ţi iei paltonul cu glugă? Vezi? Află că, dacă nu aveai gluga asta, ai fi pierdut cu siguranţă căciula.

— Ce tot vorbești?, se răsti Olga. De unde ai scos căciula aia? îl întrebă în timp ce continua să strângă la piept o căciulă rusească identică, doar poate ceva mai largă.

— Probabil ți-a alunecat de pe cap în glugă când ai ațipit, zâmbi Boris, încântat de ceea ce reușise el să prevină doar îndemnând-o să ia paltonul cu glugă, dar Olga îl privi îngrozită.

Câteva săptămâni a dat în ziarul din Queens anunțul că în trenul expres F a fost găsită o căciulă rusească, dar nimeni nu a telefonat vreodată să o revendice.

Concesie

Ca majoritatea sculptorilor, ar fi putut şi el să facă aşa-zisa artă decorativă de interior — busturi, statui, coloane false, coşuri cu flori, îngeraşi — sau, şi mai bine plătite, sculpturi de grădină: broaşte uriaşe din metal, fântâni arteziene, grupuri statuare cu căprioare, lei, păsări de piatră, băieţei făcând pipi sau citind o carte. Americanii bogaţi se dădeau în vânt după astfel de lucruri.

Sasha continua însă să sculpteze ce îi făcea plăcere, doar pentru bucuria sa şi a prietenilor. Vizionarea lucrărilor avea şi ea un anumit ritual, continuând la New York obiceiurile din Rusia natală, de unde aveai impresia că toţi fugiseră încoace, din moment ce auzeai vorbindu-se rusește peste tot. Lumea venea la atelier, se mâncau zacuscă, ciuperci marinate, heringi cu ceapă şi cartofi fierţi şi se beau câteva sticle de vodcă ţinute în congelator. Stăteau de vorbă până noaptea târziu rememorând cu nostalgie ce rău o duseseră în comunism şi totuşi ce bine trăiseră, paradox pe care doar emigranţii din Europa de Est îl pot înţelege şi asta doar când sunt sinceri cu ei înşişi.

Aici, ca şi în Rusia pe vremuri, arta lor rămăsese tot într-un fel de underground. Dacă acolo au trebuit să reziste la presiunea politică, să se ţină departe de mutilarea artei în timpul realismului socialist, aici se luptau cu gustul liber exprimat pentru

kitsch și comercial. Monumentalitatea stalinistă, atât de disprețuită în Est, își găsise aici adepți ai grandorii, măreției și triumfalismului.

Sasha era mulțumit cu slujba de administrator într-un bloc din Brooklyn, care îi permitea să supraviețuiască și îi lăsa timp pentru sculptură. Nevastă-sa, însă, îi tot reproșa că nu încearcă suficient să-și promoveze lucrările, că nu se zbate să aibă expoziții, că nu poți să fii artist doar la tine acasă, lumea trebuie să te știe, să vadă ce faci, să vinzi, ce e rău în asta?! Mai mult de gura ei, într-o zi, când avea liber de la serviciu, și-a luat portofoliul subraț, a împăturit trei lucrări într-un cearșaf și a plecat în Manhattan, la galeriile din Uptown, despre care un prieten îi spusese că ar fi interesate să achiziționeze artă contemporană.

Prima în care a intrat i-a făcut o impresie foarte bună. În cele două săli erau expuse lucrări de Chagal, Matisse, Picasso, iar în centru, sculpturi de mică dimensiune de Diego Giacometti și Henry Moore. Perfect, s-a gândit Sasha, și după ce s-a plimbat prin toate sălile și a întârziat cât a dorit profitând că era singurul vizitator, s-a îndreptat spre doamna în vârstă care stătea în spatele unui frumos birou din lemn de trandafir.

— *Yes, Sir,* i s-a adresat bătrâna doamnă înainte ca Sasha să apuce să deschidă gura. Pot să vă ofer vreo informație?

— E o galerie foarte frumoasă, începu Sasha stângaci.

— E British, domnule, îl apostrofă ea, ca și cum fiind British nu putea fi decât foarte frumoasă.

— Desigur, British, mi-am dat seama, se bâlbâi Sasha zâmbind prostește, pentru a mai dezgheța atmosfera.

— Sir, am ceva de lucru, îi răspunse proprietara abia mișcându-și buzele subțiri. Aș fi fericită să vă fiu de folos, altfel îmi cer scuze...

— Și eu sunt artist, sări Sasha.

Fața femeii rămase de gheață. Cuvântul „artist" se evaporă imediat fără să provoace vreo impresie, cum se întâmplă fie în medii aride sau ostile, unde artiștii sunt asociați doar cu niște trântori decadenți, fie în locuri ca acela, saturat de maeștri. Doar un rus arogant s-ar fi prezentat artist în mijlocul lucrărilor de Picasso sau Moore.

— Sculptor, completă Sasha. Își mângâie barba și ochii albaștri îi sclipiră pentru o clipă.

— Și cum pot să vă ajut, domnule?

Distinsa doamnă sorbi câteva înghițituri de ceai dintr-o ceașcă de porțelan vechi englezesc și continuă să-l privească plictisită. Sasha despături cu gesturi energice două dintre statui și i le așeză încet pe biroul British, deși primul impuls a fost să le trântească triumfător.

— Aș dori să vă arăt câteva dintre lucrările mele.

— La ce bun, domnule?

— Poate v-ar interesa...

— Nu ne interesează decât morții, strânse doamna din buze și începu să răsfoiască un catalog Sothebys pentru a-și etala mai bine indiferența.

— Cum adică?, își coborî Sasha umerii și vocea.

— Nu ne ocupăm decât de morți. După cum desigur ați remarcat, nu avem decât morți aici.

— Nu credeți că vă limitați publicul?, șopti el încurcat.

— Publicul?

— Cumpărătorii, vreau să spun.

— Nu ne interesează ceea ce dumneavoastră numiți cumpărători. Avem clienții noștri. Iar ei preferă morții. Sunt singura investiție sigură.

— Și nu vreți să descoperiți și alți artiști, încă în plină forță și afirmare, sau în apoteoza creației? Poate că și ei ar putea fi la un moment dat o investiție profitabilă, nu credeți?

— Acel moment la care vă referiți este numai după ce vor trece pe lumea cealaltă.

— Doamnă, nu se poate să fie cum spuneți. Totuși, sunt atâția artiști în viață celebri, evaluați foarte sus, cumpărați de impresari, colecționați de galerii.

— Se poate. Galeria noastră nu se ocupă însă cu așa ceva.

— Mă iertați că insist, dar nu vă puteți baza doar pe morți.

— Fac asta de patruzeci de ani, domnule. Și am supraviețuit destul de bine.

— Și eu, dacă sunt viu, cui să mă adresez, ce să fac?

— Este problema dumneavoastră, domnule, eu nu am cum să vă ajut.

Sasha o privi și el la rândul lui strâmb, își împături lucrările la care femeia nu aruncase nici măcar o privire de politețe, își îndreptă spatele, mulțumi și plecă. Vântul rece de primăvară îi umplu pieptul masiv, îi înfoie părul lung și barba roșiatică. Își aprinse o țigară și se simți puternic și sănătos. Iubea New Yorkul primăvara, în ciuda doamnelor uscățive ascunse în galeriile britanice din Upper East Side, pe care doar mort le-ai mai putea interesa.

A intrat apoi într-o altă galerie, de data aceasta ținută cu siguranță de o americancă. Era până în patruzeci de ani, blondă platinată ca mai toate manhattanezele, zâmbea continuu, iar lângă cataloagele de pe birou ținea o sticlă de plastic cu apă plată. Era încălțată în pantofi sport comozi și practici, care îi permiteau să stea toată ziua în picioare, să se plimbe prin toate sălile galeriei dând informații, intrând în vorbă cu vizitatorii și zâmbind mereu, prietenoasă și neatentă. Când vorbeai cu ea, se uita la tine dar nu era acolo. Îți zâmbea, privea prin tine, dincolo de tine, și era de o amabilitate exagerată. Aproape că te simțeai stingherit să fii tratat cu asemenea căldură.

— Bună ziua. Pot să vă fiu de folos cu ceva?

Sasha își despături lucrările și le așeză una câte una pe birou. Femeia îi zâmbea încurajator.

— Sunt artist. Sculptor. Mă gândeam că poate v-ar interesa să-mi vedeți lucrările.

— O, splendid! Splendid! De unde sunteți?

— Sunt rus.

— O, grozav. Grozav.

— Vreți să vă aruncați o privire peste portofoliu? Sunt lucrări făcute în ultimii trei ani.

— Sigur. O, sunt minunate. Minunate.

— Am și variante în bronz.

— Foarte bine. Splendid.

— Ce credeți?

— Superb, absolut superb, spuse ea înainte să apuce să le vadă. Cred că cel mai interesant este acest lup, continuă femeia și își trecu palma peste una dintre lucrările așezate de Sasha chiar lângă sticla ei cu apă plată. E un lup, nu-i așa?

— Da, un lup, se bucură Sasha. Un lup singuratic.

Îl trase mai în față. Femeia continua să-l studieze gânditoare. Sasha se înfierbântă. Simțea că putea să iasă ceva.

— În bronz?

— Firește, în bronz.

— Ei bine, să știți că pentru ea s-ar putea să am un cumpărător.

— Grozav. Ar fi grozav..., îi sclipiră lui Sasha ochii.

— Doar că ar fi o mică problemă, sper să nu vă deranjeze prea mult... V-aș putea sugera ceva?

— Spuneți, spuneți, o încurajă Sasha simțind că în acel moment i-ar fi putut promite orice. O învălui cu o privire recunoscătoare, care putea fi și tandră și senzuală, ea simți vibrația, zâmbetul îi dispăru și îl întrebă cu vocea puțin răgușită de emoție:

— Ați putea să adăugați lângă el o fetiță?

— O fetiță?, făcu Sasha ochii mici și două cute mari îi apărură pe fruntea bronzată. Ce fel de fetiță?

— De fapt, e vorba de Scufița Roșie, dar n-am vrut să vă șochez prea tare. Ați putea să sculptați un fel de Scufiță Roșie lângă lupul acesta?

— Doamnă, domnișoară, nu înțeleg...

— Știu că pare ciudat ce vă cer. Și nu vreau în niciun fel să vă ofensez ca artist. Dar dacă nu v-ar deranja prea mult să faceți asta, aș avea pentru dumneavoastră un cumpărător extraordinar. De peste douăzeci de ani e colecționar de Scufițe Roșii. Un client fidel, numai eu i-am vândut vreo paisprezece. Are o colecție impresionantă. V-ar cumpăra imediat lucrarea la un preț, credeți-mă, pe care n-o să-l luați niciodată pe vreuna dintre lucrările dumneavoastră. Doar că trebuie să adăugați o Scufiță Roșie. Lupii singuri nu-l interesează.

Lui Sasha îi ardea vârful urechilor. Își privi lupul și îl invadă o mare duioșie. Nu era nici furios, nici jignit.

— Ei, ce spuneți?

— Domnișoară, nu știu ce să spun. Eu nu fac Scufițe Roșii.

— Știu, știu, dar înțelegeți ce vă cer. Un mic, cum să zic, rabat, nu l-aș numi compromis, să-i spun concesie?, de la credința dumneavoastră artistică. Cât poate să vă ia să faceți o mică Scufiță Roșie lângă lupul acesta?! Nu numai că nu v-ar costa nimic, dar v-ar aduce un câștig nemaipomenit. În plus, ar putea să iasă chiar o splendidă Scufiță Roșie care să vă placă chiar și dumneavoastră. Pot să existe și Scufițe capodopere, nu-i așa? Gândiți-vă.

— M-am gândit de mult, domnișoară. De douăzeci de ani mă tot gândesc. Sigur, ceea ce-mi cereți nu pare mare lucru. Adineaori cineva îmi sugera că ar trebui să mor mai întâi pentru ca lucrările mele să fie luate în seamă. Dumneavoastră nu vreți decât o mică Scufiță Roșie. Și poate că aș face-o...

— Splendid. Grozav. O, e nemaipomenit.

— Aș face-o dacă aș avea câteva vieți înaintea mea. Într-una dintre ele aș sculpta numai Scufițe Roșii.

Femeia se trase câțiva pași înapoi, continuând să zâmbească nervos.

— Sper că nu mi-ați luat-o în nume de rău. Chiar am vrut să vă ajut.

— Altceva din lucrările mele nu v-ar interesa?

— Mă tem că nu. Deși sunt fabuloase. Absolut fabuloase.

— Vă mulțumesc, domnișoară.

— Mult noroc, domnule.

Își înfășură la loc statuile în cearșaf, atent și tandru ca și cum și-ar fi ferit copiii de frig. De puține ori fusese mai mândru de lucrările lui ca acum. Când să iasă din galerie, îi căzură ochii pe inscripția care atârna deasupra ușii: „Artiștii adevărați vorbesc despre ei ca și cum ar fi morți".

— Puteți să-mi spuneți cine a spus asta?, o întrebă în timp ce un fior îi trecea pe șira spinării.

— Nu-mi amintesc numele, un britanic, cred, îi răspunse femeia continuând să-și afișeze zâmbetul de reclamă.

— Un britanic, cu siguranță, murmură el, răsuflând ușurat.

Sasha ieși afară, mai viu ca niciodată. Dădu colțul și, fără să mai aștepte lumina verde a semaforului, traversă strada strângând fericit la piept lucrările grele, protector, dar și posesiv. Prin haine simți metalul rece care luase forma mâinilor lui. O mașină luă curba în viteză și izbi în plin cearșaful din care un lup de bronz se rostogoli cu zgomot pe asfaltul încins.

Zbor în triunghi

În după-amiaza aceea toridă totul părea de nesuportat. Asfaltul topit în care tocurile ei se afundau scoțând un *fleoșc* înăbușit. Trupurile transpirate care curgeau pe stradă și fețele holbate căutând cea mai apropiată gură de metrou. Tarabele cu ceasuri, curele, ochelari de soare și cartoline cu Manhattanul fotografiat din avion, aglomerând trotuarele și așa înțesate de trecători bezmetici. Strânse mai tare cartea sub braț, strânse din dinți și pipăi în poșetă locul unde pusese cu grijă banii. Cartea era doar o acoperire. Pentru a abate atenția de la poșeta burdușită cu hârtii de 100. Își imagina că nimeni nu ar fi interesat să atace o femeie în vârstă care merge liniștită cu o carte la subsuoară. Nimeni n-ar bănui ce ascunde distinsa și neatenta doamnă în poșeta intenționat aleasă mai hârtănită.

Toată strada puțea a tutun, semn că era ora la care se ieșea de la serviciu. Gina se apăra cum putea, agitându-și mâna grăsuță prin dreptul nasului ca pe un evantai dezmembrat și scoțând grimase scârbite. În atmosfera năclăită de umezeală și caniculă, fumul parcă se instalase în aer plutind în nori ucigași de gudron. Oribil. Detestabil. Tot cautând din ochi un taxi, ajunse în fața stației de metrou. În general evita metroul. Mai mult din respect pentru standardul ei de altădată când avea limuzină și șofer.

Își blestema în gând clipa când decisese să ia trenul de New York în așa o zi sufocantă pentru a-l mai salva o dată pe Mihnea cu talentul lui cu tot. Un neputincios, asta era. O piatră de gâtul ei, cât o mai putea și ea să ducă. În peste douăzeci de ani de când erau căsătoriți n-a fost în stare să facă nimic. Niciun ban. Nicio expoziție. Nici măcar engleză n-a învățat. Artist i-a trebuit, artist are. Să-l întrețină ca pe un copil zăpăcit cu mintea plină de aiureli. Auzi, linia orizontului, cu cât te apropii de ea, cu atât ea fuge mai departe. Lumina galbenă rarefiată ca o dimineață de miere. Dedesubtul lucrurilor. Stări, senzații, reprezentări. Bazaconii. Un tablou se vinde sau nu. Or, el nu mai face de mult tablouri pe care cineva să dorească să le cumpere.

Când l-a cunoscut, cel puțin picta flori, naturi moarte cu pești, femei, cam figurative, dar totuși femei. Promitea. Expunea. Vindea. Acum a luat-o razna. Îi place să încerce, să experimenteze, se joacă, rupe tot ce nu-i place. Și nu-i place aproape nimic. Citește ca un disperat, pictează ca un nebun și abia așteaptă să rămână singur. Ce dracu' o face singur nu se știe. Colaje, porcării moderne din care nimeni nu înțelege nimic. La vârsta lui!

Înainte, tot ea îi aducea clienți care mai cumparau câte un tablou. Odată, un galerist i-a luat o serie întreagă cu flori de câmp. Câteva mii de dolari. Pe atunci abia se mutaseră în West Orange, plini de speranțe, imaginându-și că Mihnea va ajunge celebru și bogat în New York. Altă prostie. Să plece ei din București, unde Mihnea măcar era cineva, să vândă casa veche cu plafoane înalte și grădina cu flori și viță-de-vie pentru una de placaj din New Jersey!

Se întâlniseră la vernisajul unei expoziții de pictură. El mai fusese însurat de vreo două ori, Ginei îi murise primul soț, cu mult mai în vârstă decât ea, lăsându-i o avere frumușică. Ea și Mihnea ar fi putut face un cuplu de succes. El talentat, ea bogată. El artist, ea cu picioarele pe pământ. Învățase multe de la fostul

soț, negustor de bijuterii dintr-o veche familie de armeni, cu simțul banului și al afacerilor.

„Un duet în care ea cântă la tobă și eu la vioară. Vă dați seama cum sună", povestește Mihnea de fiecare dată când vine vorba de căsnicia lor. Mai bine și-ar ține gura, că fără ea Mihnea n-ar fi supraviețuit în America. „E prea legată de lumea reală", se plânge el, „nu știe să vadă decât ce se vede; niciodată linia de lumină a orizontului, niciodată Steaua Polară."

Afurisitul de orizont cu linia lui cu tot! Uite și acum! Cine ar fi plecat de-acasă pe căldura asta, să ia trenul până în Penn Station, de-acolo metroul *downtown*, să coboare străduțele alea puturoase până în Chinatown, unde e prăvălia negustorului care achiziționează aur și bijuterii. În ultimii zece ani Gina își vânduse toate broșele cu diamante, cerceii cu rubine și pandantivele cu perle sau smaralde, iar azi inelul de logodnă, comandă specială la Paris a fostului ei soț. Cele câteva mii de dolari le vor acoperi cheltuielile pe câteva luni bune. Atâtea sacrificii! Iar Mihnea nu-și bate capul cu nimic!

Îl găsi în grădina invadată de bălării din spatele casei. Își întinsese șezlongul pe malul heleșteului artificial și citea cu pălăria mare de pai coborâtă pe frunte.

— Mihnea! Mih-neaaa!, îl strigă Gina nervoasă.

Hainele i se lipiseră de corp. Pantofii lărgiți de transpirație îi scăpau din picioare. Respira greoi și precipitat, cu fața congestionată și buzele vinete de efort. În fond, era o femeie în vârstă care se lupta cu viața. Și cu Mihnea, mereu pus pe șotii și ironii, cu simțul umorului nealterat de vârstă, boli, eșecuri.

— Mihnea! Surdule!

Pălăria de soare rămase nemișcată. Poate că acum să fi adormit cu cartea pe piept, dar surd oricum era. De la 14 ani. „Pe vremea aia făceam înot de performanță și sărituri de la trambulină. Am sărit o dată de la mare înălțime. Mi-a plesnit timpanul la urechea

dreaptă, iar la cealaltă s-a spart definitiv. Când m-au luat în armată, le-am spus că sunt aproape surd. Deşi m-au consultat şi m-au pus la tot felul de teste, nu m-a crezut nimeni. Aveau impresia că simulam surzenia ca să scap de stagiul militar. Aşa că m-au luat. Şi culmea, am nimerit chiar la telefoane. La transmisiuni, vă imaginaţi! Eram odată într-un scenariu de război. Stăteam în tranşee, cu căştile pe urechi. Când auzeam *Ţinta numărul cutare!*, trebuia să apăs o manetă şi afară era aruncat un soldat care trăgea cu tunul, cu mitraliera, cum era cazul. Tranşeele erau nişte şanţuri adânci pline cu noroi. Stăteam acolo amorţit şi aşteptam să aud *Ţinta numărul 3!* când trebuia să apăs maneta şi tot aşa. Şi deodată am văzut în şanţ o şopârliţă verde şi subţire, foarte delicată, ca o bijuterie. Şi verdele acela, pe care cădea nu ştiu cum, nu ştiu de unde, o rază de soare, era de o frumuseţe orbitoare. Mă uitam la ea fascinat. În căşti se pare că s-au succedat zeci de comenzi *Ţinta numărul 4, Ţinta numărul 5, numărul 6!* Eu, după ce că eram surd, mai eram şi sedus de strălucirea şopârliţei, aşa că n-am auzit nimic, n-am mai reacţionat în niciun fel, am stat şi am privit-o atent zeci de minute, am compromis războiul şi am încurcat definitiv armele şi adversarii."

— Mihnea! Surdule!, se auzi Gina chiar lângă şezlongul aşezat la umbră. Ce faci, dormi? Scoală-te odată, că mă scoţi din minţi! Puteam să fiu atacată.

Mihnea deschise un ochi şi o măsură cu privirea amuzat.

— Atacată? Dar care e nebunul care să vrea să te violeze?!

— Cine vorbeşte de violat, prostule?! Atacată. Uiţi că aveam la mine nouă mii de dolari?!

— De ce umbli cu atâţia bani la tine?

— Pentru că tu nu eşti în stare să faci niciunul. De-aia! Am vândut inelul cu diamante.

— Foarte bine. Şi-aşa era vechi.

— Dacă m-ar vedea fostul meu barbat, săracu'!

— Fii sigură că te vede. Morții ăștia au o perspectivă totală.

— N-ai pic de sensibilitate!

— Sensibilitate? Păi, nu e și ăsta tot domeniul tău?

— Atât găsești să-mi spui după toate câte le fac pentru tine? Poate că aș merita altă soartă, la asta te-ai gândit?

— Te gândești tu destul.

— Puteam foarte ușor să fiu atacată, îți spun. Dar pe tine puțin te interesează. Puteam să mor de frică. De căldură. Sau de rușine!

— De ceva tot trebuie să murim până la urmă. Dar de rușine n-am auzit să moară nimeni până acum, deși se întâmplă o mulțime de lucruri rușinoase pe lumea asta.

— Orașul ăsta a ajuns de nesuportat. Plin de negri, homosexuali și fum de țigară.

— Ia-o mai încet. Du-te și fă-ți o limonadă. Și adu-mi și mie un pahar.

— Ba du-te tu și fă limonadă și adu-mi și mie un pahar.

— Nu-mi place limonada aia.

— Brian unde e?

— Nu se simte prea bine. Azi n-a ieșit deloc.

— De o săptămână nu a dus gunoiul, nu a mișcat un fir de iarbă în grădină, iar gardul ăla mai are puțin și cade pe noi. Am un talent grozav de a mă înconjura de trântori. Mă duc să fac un duș și mă pun în pat. Sunt dărâmată. Mă simt folosită, exploatată și ridicolă în generozitatea mea. Nici măcar un cuvânt bun nu mai pot aștepta. O urmă de recunoștință. Sau de tandrețe?! Sunt o proastă! Dacă vreți să mâncați diseară, nu aveți decât să vă gătiți. Brian poate să facă eternii cartofi cu mărar, cu condiția să curețe la urmă bucătăria.

Mihnea nu o mai auzea de mult. Își trăsese la loc pălăria pe frunte și se gândea la cât timp pierduse în viață stând ore în șir la discuții și băutură cu tot felul de poeți, artiști, mai toți alcoolici, puțind de talent și decadență. Scriau poezii pe șervețele, desenau

pe fața de masă, vomitau și urinau pe unde apucau. Unii au murit de ciroză, alții de infarct. Au lăsat în urmă o operă subțire, dar strălucitoare. Sau poate nu pierduse timpul. Așa a trebuit să fie. Ieșeau și lucruri extraordinare din acele întâlniri ale lor. Idei. O, Doamne, câte idei!

Îl auzi pe Brian foindu-se în căsuța de vară din grădina în care locuia de peste zece ani. Gina avusese atunci ideea să dea o petrecere. Nu atât pentru aniversarea de 50 de ani a lui Mihnea, cât mai mult ca să sărbătorească achiziționarea a zece tablouri de către o Galerie din SoHo, eveniment unic în biografia artistică a lui Mihnea. Invitaseră câțiva prieteni din New York, artiști români din New Jersey, critici de artă și ziariști de la gazetele locale.

Lucrurile începuseră să scârțâie între ei. Nu aveau rude în America, nici copii, iar duetul vioară-tobă suna tot mai discordant și agresiv. Gina, nerăbdătoare, el, pasiv. Gina, temeinică, pragmatică, posedată de rosturi sociale și pământești. Mihnea, aerian, visător, cu bucurii eterice, fericit de elasticitatea luminii, de aburul respirației în fiecare dimineață când se trezea cu gândul la șevalet.

Brian fusese adus la petrecerea aceea de un fotograf din New York, român și el. Să fi fost cam de vârsta lui Mihnea. În aglomerația generală, Brian a trecut neobsevat la început chiar și pentru gazde.

Gina era aferată, făcea grațioase conversații încercând să-i convingă pe toți de latura comercială a picturii lui Mihnea care, firește, lipsea cu desăvârșire. Spera să-și lărgească cercul de relații și să identifice viitori cumpărători pentru tablourile lui stranii, de mari dimensiuni, cele care scăpau nedistruse de însuși creatorul lor mereu nemulțumit de expresia luminii ori de absența inefabilului. Fasoane, conchidea Gina, capricii, lipsă de maturitate. Un iresponsabil care îi toca ei nervii la adăpostul ciudățeniei artistului în căutare de dracu' știe ce.

Mihnea era mai degrabă trist în acea seară. Îl oboseau hărmălaia, râsetele artificiale ale nevesti-sii, exclamațiile conjuncturale de admirație ale celor care, dacă tot îți intrau în casă, îți mâncau mâncarea și îți beau băutura, n-o să-ți spună că nu dau doi bani pe arta ta. Stătea retras într-un colț și doar mormăia plictisit ceva neclar, mimând politețea ori de câte ori cineva se apropia de el să-l felicite. Între timp, se îmbăta conștiincios privind-o pe Gina care mișuna peste tot agitată, marcată de rolul ei de manageră și impresar.

Brian stătea în alt colț întrebându-se ce căuta el acolo, de ce prietenul lui fotograful insistase atâta să-l ia cu el. Nu cunoștea pe nimeni și nici nu dorea să cunoască pe cineva. Spre seară, toată lumea a ieșit în gradină. Mulți erau deja amețiți. Gina pregătea un *barbeque* lângă helesteul din fundul grădinii, loc care creștea mult valoarea casei. Căra singură din căsuța de vară sticlele cu vin și bere rece, tăvile cu carne și hamburgeri.

— Fă și tu ceva!, îi spuse printre dinți lui Mihnea, păstrându-și zâmbetul protocolar pentru invitați. Cad în cap de oboseală. Doar pentru tine e petrecerea asta!

— Pentru mine? Tot circul? Dar pe mine m-ai întrebat? Nu aștept decât să-i văd odată pe toți plecați.

— Măcar vorbește puțin cu ei!

— Ce să vorbesc?! Nu știu engleză. Și sunt surd!

— Te-ai îmbătat. Și ești, ca de obicei, un porc. Nu meriți de fapt nimic.

— Atunci nu mai face nimic. Ți-am cerut eu? Eu vreau să rămân singur și să-mi amestec niște culori. Ai văzut reflexia copacilor în lac?

— Am văzut pe dracu'!

— Să vă ajut cu ceva?, se auzi Brian vorbind. Gina tresari plăcut și schimbă tonul. Îi întoarse spatele lui Mihnea și, flatată, i se adresă duios lui Brian:

— O, sunteți foarte drăguț. Dacă vreți să cărați sticlele astea. Și poate vă îngrijiți de grătar? Se simte nevoia unui bărbat în casa asta!, mai spuse ostentativ trăgând cu ochiul la Mihnea.

Brian preluă rolul bărbatului în casă. Pentru o seară, era amuzant. Nu avea chef de mondenități, așa că se ocupa de toate, de la băutură la grătare, servind musafirii după dorințe. Terminase și de strâns sticlele goale, aruncase farfuriile de carton murdare în sacii mari de plastic, ba chiar cărase gunoiul în fața casei, de unde avea să fie ridicat a doua zi. Se așeză apoi într-un șezlong cu fața la lac și rămase nemișcat privind copacii, ascultând gâzele care țiuiau în întunericul cu miros de frunze arse coborât peste frumoasa proprietate a acestui cuplu disfuncțional, dar în fond simpatic. Mihnea veni și se așeză alături. Adusese cu el o sticlă de vin și două pahare. Le ținea strâns la piept. Tăceau amândoi. Se auzeau broaștele orăcăind și râsetele femeilor excitate de alcool.

— Vine furtuna.

— Ce zici?, întoarse Mihnea capul spre el.

— Vine furtuna. Păsările zboară în cercuri și apoi își dau drumul. De parcă le-ar scutura cineva dintr-un sertar.

— Foarte bine. Poate pleacă ăștia și rămânem și noi liniștiți să bem un pahar.

Brian îl privi o clipă tăcut.

— Îmi place ce faci.

— Ce zici?

— Ți-am văzut câteva tablouri. E bine.

Mihnea turnă vin în cele două pahare. Lăsă sticla jos pe iarbă și îi întinse unul lui Brian.

— Locuiești în Boston?

— Nu. Am lăsat slujba. Vine un timp când trebuie să te oprești.

— Hmm, dădu din cap Mihnea. Știu ce spui. Deși n-am avut în viața mea o slujbă. Sunt nedisciplinat. Dar de pictat, pictez și câte zece ore pe zi. Apoi rup tot, râse Mihnea. Îmi place foarte puțin din ce fac. Mă joc. Acum mă joc la niște pasteluri. Bârne și căpițe de fân. Știi ce e o căpiță de fân?

— Știu, zâmbi Brian pentru prima oară după multe săptămâni.

— Cu ce te ocupi?

— Am lucrat într-un laborator de biologie în Boston.

— Și ce face un biolog?

— Cercetează structuri. Țesuturi. Sisteme. Ceea ce se cheamă natura intimă a lucrurilor.

— Cred că toate meseriile și toate artele se ocupă de aceeași chestie. Structura intimă a lucrurilor. Dracu' știe ce înseamnă asta. Îmi imaginez că suntem alcătuiți dintr-o infinitate de microorganisme care se îmbină și funcționează perfect împreună. Un puzzle viu. Diversitate și coerență. Și dacă unul o ia razna, intervine eroarea. Unii îi zic virus, alții, pur și simplu, boală. Toate sunt în noi de la început. Sănătatea e doar o problemă de echilibru. Să-ți ții interiorul în armonie, să nu stârnești vreunul dintre microorganismele alea. Dar parcă poți să știi ce faci? Avem noi controlul structurii noastre intime? Știm noi ce se întâmplă acolo?

Mihnea reumplu paharele cu vin.

— Și, ia să vedem, ce metode avem să pătrundem dincolo de ce se vede? Știința! Bun. Ea își face mereu datoria. Studiază, cercetează, decodifică. Și, mai ales, cucerește. Cu-ce-rește! Știința e de fapt un război. Vrea să domine, să controleze tot. Pe de altă parte, avem credința. Buuun! Ceva mai complicat. Stări iluzorii de ridicare spirituală. Ți se pare că înțelegi și te afunzi în neînțeles. Că doar Creatorul n-a fost nebun să lase misterul neprotejat. Noi suntem sortiți căutărilor și îndoielii. Certitudinea nu ține de omenesc. Creatorul și-a făcut și el datoria. Ne-a dat suficient.

Cuvântul și lumina. Faceți, dragii mei, ce vreți cu ele. Și dacă nu vă ajunge o viață, vă mai dau câteva, tot n-o să ajungeți nicăieri. După cum și ăștia, cu știința lor, fac ce fac și tot în parohia mea sfârșesc.

Mihnea își goli din nou paharul. Brian părea că nu-l mai ascultă, deși, când Mihnea se opri din vorbit pentru a-și turna și ultimele picături de vin din sticlă, îl privi nerăbdător.

— Ar mai fi arta. Ei bine, pentru artă Creatorul are o slăbiciune. E sensibil la interpretări.

— Mihnea! Mihnea! Vino odată încoace. Pleacă oaspeții!

— Să plece!, îi șopti lui Brian și se ascunse în surzenia lui.

— Mihnea!, țipă Gina de pe terasă.

— Du-te și spune-i că sunt beat mort și-i stric imaginea dacă apar așa în fața prețioșilor invitați. Mai spune-i că am realizat brusc că am 50 de ani și realitatea asta m-a dărâmat. Niciun bărbat serios nu poate rămâne indiferent când primește așa o lovitură. Și mai am încă atâtea de făcut pe-aici!, chicoti Mihnea.

Brian se ridică să-i ducă Ginei mesajul. Era înalt și slab, cu mișcări delicate, de balerin. Misterios și trist.

— Și adu o sticlă de vin când te întorci, adăugă Mircea.

— Cred că ar trebui să plec și eu, șopti Brian, încurcat.

— Unde?

— Asta chiar nu știu.

— Atunci stai aici.

Gina renunță să-l mai cheme pe Mihnea să-și ia la revedere de la oaspeți. Oricum, ar fi fost ursuz și neplăcut. Îl lăsă în plata Domnului și mai salvă ea încă o dată aparențele. Brian se întoarse cu încă o sticlă de vin din frigiderul plasat strategic în căsuța de vară. Prietenul lui fotograful îl aștepta în capul scărilor.

— E târziu și mă așteaptă Paul.

— Paul?

— Fotograful.

— A, Paul! Parcă spuneai că nu știi unde pleci.

— Nu știu. Am stat la Paul în ultimele două luni. Acum i s-a întors prietena și trebuie s-o întind. Spunea că încearcă să vorbească cu niște vecini de-ai lui care ar avea o cameră la subsol...

— Stai să mai bem un pahar înainte să pleci. Și, de altfel, de ce n-ai rămâne aici dacă tot n-ai unde să te duci?

— Cum să rămân?

— Uite așa, bine. Poți să stai în căsuța asta din grădină. Nu e cine știe ce, dar ai de toate. Lumină, căldură, baie, televizor. Plus frigiderul cu băuturi, zâmbi Mihnea.

— Nu... nu pot. Nu ți-am spus tot.

— Mi-ai spus tot. La scurt timp după ce ai împlinit 50 de ani, te-au ajuns angoasele. Ai lăsat slujba, ai renunțat la tot și te-ai dat pe mâna ideilor. Vagabondaj, ar spune unii, printre care și Gina. Iresponsabilitate. Dar eu înțeleg. Trece viața și nu facem nimic cu ea. Ai copii?

— O, nu!

— Foarte bine.

— Familie?

— Uite ce e, chiar nu pot să rămân.

— Prostii. Hai în pod, să-ți arăt ce fac!

Mihnea o luă înainte ținând strâns de gât sticla de vin abia desfăcută. Brian îl urmă tăcut. Când trecură pe lângă Gina, Mihnea îi șopti la ureche:

— Paul poate să plece, dacă vrea. Brian mai rămâne.

— Unde vă duceți?

— Sus. Să-i arăt ultimele tablouri.

— O!, rosti Gina bucuroasă că în sfârșit arăta cuiva ce lucrează.

Asta se întâmpla rar. De obicei nu lăsa pe nimeni să urce în pod. Pe ea nu o chema niciodată acolo sus.

— Și nu mai bea!, strigă Gina în urma lui.

— Doamne, ce pisăloagă!, murmură Mihnea, urcând cu greu scărița îngustă de lemn. Îmi pândește fiecare gest, îmi măsoară respirația. Poftim, că mă înec. Asta cu siguranță și din cauza ei. Am o răbdare nesfârșită. Nesfârșită!, se lamentă Mihnea gâfâind în ritmul scârțâitului treptelor.

Podul era într-adevăr mare cât o biserică. În prag se tăvăleau de plăcere un motan gri și o pisică roșcată.

— Samson și Dalila, îi prezentă Mihnea. Pentru ei, aici e un adevărat paradis. E plin de șoareci.

Cât era de mare, podul era ticsit cu lucruri. Părea că mai multe case fuseseră demontate și depozitate acolo: cutii de carton și cufere, materiale de grădină, ferestre și uși jupuite, haine, vase, accesorii de sport, lemne, placaje, manechine și mai ales bucăți, cioburi, rămășițe din toate astea.

— Când ne-am mutat în casa asta nu-mi găseam locul în nicio cameră. Erau curate, mici, îți cădea tavanul în cap și parcă din podele venea un miros de clor. Gina visa să-mi fac un atelier în camera mare de la etaj, ordonat, civilizat, în care să poată veni lumea, vezi Doamne, să mă admire în timp ce lucram, să cumpere tablouri și să-l vadă pe artist în suc propriu. Se presupunea ca și eu să fiu la fel de curat, ordonat, civilizat, cu șorțuleț vopsit doar un pic, cât să par convingător, și palme mereu albe, gata să strângă o mână de cumpărător. Doar că eu am ales podul.

— E un loc extraordinar.

— Oho! Iar aici pot fi singur! Gina urcă doar să mai arunce câte ceva. Ea a produs aglomerația asta pe care o vezi. Din gelozie. Să populeze spațiul care e numai al meu. Urcă de două–trei ori pe zi sub pretext că mai cară câte ceva doar ca să vadă ce fac. Pictez sau nu? Rup sau nu tabloul la sfârșit? Beau? Fumez? Mă simt bine cu mine? Asta urăște cel mai tare. Faptul că mă simt bine singur. Pentru ea e cea mai mare ofensă. Pentru asta știu că

n-o să mă ierte niciodată. Dar să știi, bătrâne, că am lucrat la singurătatea asta! Am luptat pentru ea.

— Da, nu se obține ușor, confirmă Brian cu gândul în altă parte.

Mihnea turnă vin în două pahare murdare și îi întinse unul. Ușa scârțâi și se lovi de stâlpul de lemn care o proptea să nu cadă. Gina băgă capul discret, apoi intră victorioasă.

— Ce faceți aici?

— Ne distrăm. Și te bârfim pe tine.

— Păi, cum altfel?! Am venit să aduc cutiile astea de bere și sticlele goale.

— N-ar fi fost mai ușor să le arunci?

— Cine știe când ne trebuie... Vezi să nu bei mult! Oaspeții au plecat.

— Foarte bine!

— Te-ai purtat deplorabil. A fost o petrecere reușită, nu-i așa?, i se adresă lui Brian. O, și mulțumesc pentru ajutor! Ți-a arătat tablourile?

Nu așteptă răspunsul. Coborî înapoi scările târându-și papucii de casă.

— Ce zici, domne, ce diabolice sunt femeile astea?! Vor să ne țină mereu sub control. Și ne toacă mărunt-mărunt, ca termitele, până nu mai rămâne nimic din noi.

— Eu nu mă pot pronunța...

— Chestia asta cu adunatul lucrurilor cred că e și o boală. Nu se poate despărți de nimic. Strânge tot, recuperează tot. Posesivă până și cu lucrurile inutile. De altfel, pentru ea și eu sunt în categoria „inutilități".

— Mihnea, să nu uiți lumina aprinsă!, strigă Gina din ușa dormitorului.

Mihnea dădu deznădăjduit din cap.

— Când am intrat în podul ăsta prima oară, am știut că va fi locul meu. De-atunci n-am mai regretat casa din București, n-am mai avut nicio nostalgie. Era atât de mare și de gol, că nu știam unde să-mi așez șevaletul. Dar foarte populat cu șoareci, albine, porumbei. Era plin de căcăței peste tot. Primăvara, făceam cuiburi pentru rândunele. Toamna, puneam coșuri cu nuci și alune că știam că începe perioada strângerii de provizii la veverițe.

Își mai turnă vin, îl studie pe Brian cu privirea și dădu la o parte cearșaful care acoperea o stivă de pânze proaspăt pictate.

— Mi-a mers bine zilele astea.

Brian se opri asupra fiecăreia, le privi de la distanță ca un profesionist, aplecându-și capul pentru a schimba unghiul și lumina.

— Nu mă pricep la pictură, spuse într-un târziu.

— Slavă Domnului!

— Dar îmi place mult ce faci. Lucrurile astea transmit ceva. Sunt vii. Au un oarecare mister. Stârnesc ceva în mine. Stări, amintiri, sentimente. Și pot să văd dincolo de ele. Un fel de bucurie, nu știu cum...

— Vezi, tocmai asta e problema Ginei! Nu e deloc interesată de ce e dincolo de lucruri. Nu vede mai departe. Trăiește numai din exterioare. Și asta o împiedică să fie fericită.

— Cine e fericit?, își întoarse Brian privirea spre el.

— Eu sunt fericit.

Mihnea își desfăcu brațele ca și cum ar fi vrut să ia podul în brațe.

— Acum. Aici. În fiecare dimineață când mă trezesc și mai am încă o zi de pictat. Stau în podul ăsta singur în fața șevaletului meu și sunt fericit. Și lumina are în fiecare zi altă culoare, altă strălucire, după anotimp, atmosferă, umiditate. E moale și blândă cu reflexii portocalii în diminețile de toamnă, roșiatică și încinsă înaintea furtunii. Sunt momente când e tăioasă. M-aș putea tăia în ea. Sau glacială. Îmi înțepenesc degetele pe pensulă. E materială

și grea la apus, rarefiată și translucidă la începutul primăverii. Și uneori neagră, neagră, până nu mai văd nimic. Am o bună relație cu lumina. Aș putea-o picta la nesfârșit. În solzii de pește, pe o coapsă de femeie, pe o lamă de cuțit, în paharul ăsta cu vin. La nesfârșit. Nu mă plictisesc niciodată. Nu mă satur niciodată. Nu mi-e frică decât de ziua în care nu voi mai putea să pictez.

— Mihnea! Gata, ajunge! La culcare! Stinge lumina!, se auzi imperativ vocea Ginei pe scări în sus.

— Las-o în pace!, îi spuse Mihnea liniștit. Cum n-avem copii, nu poate striga decât la mine. Nu mă poate chinui decât pe mine. Altfel, sigur, e fată bună. Îmbătrânim fiecare după sufletul nostru. Eu, în tăcere. Ea, strigând.

Terminaseră și a doua sau a treia sticlă de vin. Brian continua să studieze pânzele de parcă ar fi vrut să se decidă pe care s-o cumpere.

— Îmi plac aceste două căpițe de fân. Una verde, alta albastră, una în lumină, alta în întuneric. E foarte trist. Tandru și trist.

— Da, e o compoziție... senzuală. Am numit-o *Perechea complementară.*

Brian tresări, privi în altă parte și îi spuse simplu:

— Mi-a murit partenerul.

— Ce spui?

— Acum două luni mi-a murit partenerul. Am lăsat slujba, am dat apartamentul. Îmi era imposibil să mai stau acolo. Sunt gol. Sfârșit. Încheiat. Spuneai de perechea complementară. Nu știi cum e când îți pierzi perechea. Fiecare dimineață e o pedeapsă. Mă trezesc învins. Fără sens. Nu aștept decât să se termine odată... Nu știu de ce a trebuit eu să-i supraviețuiesc. Unde e vina, dacă există vreo vină. Mă voi târî până la sfârșit. Sunt prea slab să opresc totul cum ar trebui.

— Gina nu trebuie să știe, spuse Mihnea tulburat. Ea vede în alb și negru. Ăsta va fi secretul nostru.

Din seara aceea, Brian s-a mutat în căsuța de vară. A doua zi Mihnea s-a trezit mai devreme ca de obicei, a făcut cafea și s-a dus în dormitorul Ginei.

— Ce e cu tine?, s-a speriat Gina. S-a întâmplat ceva?

— Voiam numai să te alint puțin.

— Ai făcut vreo tâmpenie!

— Nu, dimpotrivă.

— Ba da, ba da, ai făcut tu ceva și acum vii să pregătești terenul...

— I-am spus lui Brian că poate să locuiască un timp în căsuța de vară.

— Ceee?

— Nu sări! Gândește-te că ne-ar putea ajuta cu casa, cu grădina...

— Adică m-ar putea ajuta, că tu oricum nu miști un deget. Habar n-ai pe ce lume trăiești.

— Exact. Ți-ar fi ție mai ușor. E dispus să facă de toate.

— Și?

— Și asta e! O să stea cu noi.

— Ne dă o chirie?

— Nuuu... dar nici noi nu-l plătim pentru servicii. Nu ne costă nimic, gândește-te!

— În fond, se mai calmă Gina, se simțea nevoia unui bărbat în casa asta!

— Păi, vezi?!, chicoti Mihnea. O să fie foarte bine!

Trecuseră zece ani de la acea petrecere. Brian devenise un membru al familiei, martor de fiecare zi al războiului rece între Mihnea și Gina, chemat în ajutor când de unul, când de celălalt, o supapă de rezistență pentru fiecare dintre ei. Făcea de toate. Îngrijea de casă și de grădină. Și mai ales îi asculta. Amândoi aveau nevoie să fie ascultați, compătimiți, încurajați, contrazișI.

Să fie lăsaţi să vorbească. Devenise într-un fel psihologul lor particular, înarmat cu răbdare, tăcut şi trist, încât părea înţelegător sau înţelept. Conviețuiau într-un triunghi straniu. Gina şi Mihnea nu îşi mai puteau închipui viaţa fără Brian. Gina vindea periodic din caseta cu bijuterii pentru a acoperi cheltuielile casei. Mihnea picta cu pasiune în podul lui tablouri care nu interesau pe nimeni. Iar din când în când, monotonia era spartă de ideile lui Mihnea.

— Să creştem albine!

Brian îşi făcuse rost de un costum special de protecţie, îşi cumpărase manualul crescătorilor de albine şi instalase trei stupi în fundul curţii. Un timp totul merse strună.

— Albine ne lipseau!, se revolta Gina. Ăsta nu ştie ce să mai inventeze ca să mă scoată pe mine din minţi. Toată grădina e o zumzăială. Numai bătaie de cap! Şi nimeni n-o să mănânce mierea aia, că amândoi aveţi diabet.

În cele din urmă stupii au fost părăsiţi.

— Să plantăm usturoi! Mult usturoi. În fiecare toamnă, în orăşelul vecin are loc Festivalul usturoiului. Am putea fi campioni. Pământul e bun. Sapă toată grădina!

Brian se conformă.

— Aţi înnebunit definitiv? Ce dracu' facem cu atâta usturoi?

— Câştigăm concursul şi apoi îl vindem.

— Unde îl vindem?

— Ştie Brian. Are el grijă. La pieţele de duminică. Nu voiai tu să fim practici? Uite, suntem practici, facem bani.

— Din usturoi?!

— Din usturoi! Ce e rău în asta?!

— V-aţi ţăcănit de tot. Doar că eu n-am de gând să accept aşa ceva.

În anul următor au făcut o recoltă impresionantă de usturoi. N-au câştigat concursul, nici n-au reuşit să-l vândă, dar l-au

depozitat în pod și au avut usturoi pe câțiva ani. Serile, Brian gătea cartofi cu mărar și usturoi, rețetă devenită specialitatea casei.

De-a lungul timpului au încercat tot felul de lucruri. Atelier de reparat bărci, deși doar trei–patru vecini aveau bărci pe lacul artificial. Plantații de ceai și viță-de-vie, crescătorii de fazani și viermi de mătase. Toate țineau un anotimp, până când lui Mihnea îi venea altă idee. Și toate erau sortite eșecului. Brian îi îndeplinea capriciile, muncea din greu, apoi abandona la fel de rapid cum începuse punerea planurilor în aplicare. Gina se obișnuise cu trăsnăile celor doi bărbați și nu mai protesta.

Mihnea își petrecea timpul în pod pictând. Mereu nemulțumit de ce făcea, dar fericit. Doar Brian avea acces în pod. Îl chema sub pretextul că îi face curățenie, îi arăta pânzele și stăteau de vorbă despre orice, stârnind cu bună știință gelozia Ginei. Nu rupea niciodată un tablou care îi plăcea lui Brian. Serile beau amândoi vin în grădină până târziu.

Brian era tăcut și resemnat. Răcea des și se vindeca greu.

— Nu te-ai gândit să încerci un tratament?

— Nu are niciun rost. Partenerul meu s-a tratat. Un chin inutil. Nu ajută la nimic. Sfârșitul e același. Și, în plus, eu nu am niciun chef să trăiesc.

— Cum?!, izbucnea Mihnea. Viața e o minune. Eu mi-aș face rost de vreo câteva dacă aș putea. Nu-ți place ție lumina asta de toamnă, mirosul ăsta de strugure strivit, țiuitul greierilor, foșnetul vântului, cerul ăsta înaintea furtunii?! Nu-ți place ție aici? Cu noi? De ce nu vrei să încerci un tratament? Există minuni. Cu certitudine există minuni.

Brian tăcea. Uneori vocea lui tremura blând.

— Îmi place cu voi.

Diminețile și le petrecea cu Gina. O ajuta să curețe casa, mergea cu ea la cumpărături, spăla vasele, ducea gunoiul, apoi își lua în primire grădina, unde avea mereu de lucru. După-amiezile

Gina își punea șezlongul în grădină și Brian se așeza pe un scăunel lângă ea și îi masa tălpile. Gina îi povestea din viața strălucitoare pe care o dusese cu fostul ei soț. Cât fusese de răsfățată! Lasă că acum plătea. Și la propriu, și la figurat.

— Ce m-aș face fără tine!, îi spunea Gina lui Brian. Toată ziua singură. Nici măcar nu-mi arată ce face. Nu mă cheamă și pe mine niciodată acolo sus, să mă întrebe dacă îmi place, să mă consulte, să vorbească cu mine. I se pare că nu înțeleg. Eu nu sunt bună decât să fac rost de bani. Ce viață e asta?!

— Dar îi pasă, să știi. Ține cont de părerile tale. Doar că nu-i place să recunoască. Nu lasă să se vadă.

— Crezi?

— Ține foarte mult la tine.

— De ce nu vrea și el să facă o expoziție?!, schimba Gina tonul. Nu are pic de ambiție.

— Nu cred că asta îl interesează.

— Tu nu vezi, suntem la un sfert de oră de Manhattan, la început de secol 21 și ai zice că trăim în afara timpului, societății, lumii.

— Ce e rău în asta?

— Nu știu. Tu crezi că Mihnea e un ratat?

— O, nu! E minunat.

— Știi că nu mi-a făcut niciodată un tablou? Vreau să spun, un tablou al meu, pentru mine. Toți pictorii fac portretul soției. El mâzgălește bârne, căpițe de fân, călugări schimonosiți, pești putreziți. Și acum a dat în mania colajelor. Ai văzut ce tâmpenii face!

— Mie îmi plac. E atâta bucurie acolo. Cum pune culorile, cum inventează forme. La el totul e imaginație.

— Hmm, dădea Gina din cap neconvinsă. Toate sunt în mintea lui. Nimic nu are de-a face cu realitatea.

— Ce e rău în asta?, insistă Brian luându-i apărarea. Realitatea nu-ți aduce decât nefericire.

— Nu știu de unde le scoți. Ce, tu ești nefericit? Dar de ce te întreb pe tine?! De parcă eu aș fi altfel...

— Nu, nu, cu voi mi-e bine, șoptea Brian și continua să-i maseze încet tălpile până ce Gina aținea în șezlong cu bărbia în piept și gura ușor întredeschisă.

Într-o după-amiază Mihnea a coborât mai devreme ca de obicei din pod. Brian meșterea ceva pe malul heleșteului. Gina era plecată la bancă.

— Brian, vino, bătrâne, încoace, că avem treabă!

Ochii îi străluceau de nerăbdare. Brian veni încet, tușind înfundat. Era răcit de mai bine de trei săptămâni.

— Mi-a venit o idee! O să zburăm!

— Să zburăm?, întrebă Brian ca și cum doar ora era nepotrivită pentru așa ceva.

— Am aflat cum se zboară. Mă și mir de ce n-am făcut-o până acum. E ușor, ai să vezi!

— De unde ai aflat?

— Din cap, chicoti Mihnea. Toate se află acolo. Nu putem inventa decât ce există.

— Și cum?

— Simplu. Tu îndoaie spinarea, întinde mâinile și lasă-te puțin pe genunchi. Ca și cum ai mima o pasăre.

Brian se conformă. Stătea cu brațele desfăcute și capul în jos. Picioarele i se afundaseră în iarba înaltă. Rândunelele se roteau deasupra în cercuri gălăgioase.

— Așa! Acum eu am să mă așez frumușel pe tine... Încordează-ți picioarele și lasă-te puțin mai jos. Concentrează-te, totul e să te concentrezi.

Mihnea se întinse pe spinarea lui Brian cu brațele desfăcute peste ale lui. Închise ochii și își ținu respirația. Stăteau ca un grup statuar oprit în mișcare.

— Zburăăăm! Simți cum zburăm?

Brian dădu din cap și închise ochii și el. Aproape că nici nu simțea greutatea lui Mihnea apăsându-i spatele.

— Zborul face foarte bine la oase. Face bine la tot. Vindecă. Toate ființele care zboară sunt sănătoase. Brian, simți cum zburăm?

— Simt.

— Atunci o să te faci bine. Și ce vezi?

Brian strânse mai tare pleoapele.

— Câmpii albastre.

— Așa...

— Întinderi verzi.

— Așa, așa. Ce mai vezi?

— Vârful copacilor. Iarba aurie.

— Vezi și oceanul?

— Văd și oceanul!

— Ai să te faci bine, Brian. Există minuni. Uite, și noi acum facem o minune. Gândește-te la asta. Concentrează-te și spune-ți în gând că o să te faci bine.

Zburau liniștiți de câteva minute bune. Gina se opri în mijlocul grădinii, perplexă.

— Ce dracului faceți acolo?

Vocea ei stridentă îi doborî la pământ. Mihnea își dădu drumul de pe spatele lui Brian.

— Dacă îți spun, tot n-o să crezi.

— Și eu dacă îți spun că am făcut tot felul de exhibiții și am plătit facturile și luna asta, tot n-o să crezi, se răți Gina.

— Ce spui?, își puse Mihnea palma la ureche.

— Că m-am saturat de drăcoveniile tale. Măcar lasă-l în pace pe Brian.

— Nu te aud!

— Iar eu mai bine nu te-aș mai vedea!

— Zburam! Vrei să te învățăm și pe tine să zbori?

— Bătrân caraghios!, răbufni Gina și plecă furioasă.

Zburau de câteva ori pe săptămână. Mihnea mereu pe spatele lui Brian. Și în timp ce zburau, își povesteau unul altuia ce vedeau. Gina se închina dezgustată. Cât de ridicoli pot ajunge oamenii!

— Asta pentru că n-ai nicio ocupație, nicio grijă. Că dacă ar trebui să te întreții singur, nu ți-ar mai arde de zburat și alte bazaconii.

— Nici nu știi câte pierzi în viața asta, doar pentru că nu vrei să-ți folosești imaginația, îi spunea melancolic Mihnea. Câte lucruri nu vei simți, câte nu vei vedea, câte nu vei atinge niciodată.

— Uneori mă întreb serios dacă ești doar cabotin sau chiar sonat cu adevărat.

Mihnea își împărțea acum timpul între pod și ședințele de zbor cu Brian. Serile beau vin amândoi pe malul lacului, în reproșurile Ginei. Se îmbătau și se culcau liniștiți.

Doar că Brian era cu fiecare zi mai fragil, obosea repede, tușea mereu, slăbise și ochii i se adânciseră în orbite. Dormea până târziu, nu mai avea rezistență la efort, grădina ajunsese în paragină. Gina bombănea nemulțumită, iar Mihnea îi lua apărarea încercând să-și ascundă îngrijorarea.

În ziua aceea toridă de august, Mihnea avusese o presimțire. Gina plecase în Manhattan să mai vândă unul dintre inelele ei faimoase care le asigurau la toți trei supraviețuirea. Trecuse de amiază și Brian nu urcase în pod. De câteva ori Mihnea a coborât inventându-și pretexte, l-a căutat prin casă, prin grădină. Nu era niciunde. Și-a tras șezlongul lângă lac, și-a pus pălăria mare de soare, și-a adus o carte și s-a pus pe citit pândind ca Brian să

apară. Se făcuse deja târziu. Gina se întorsese nervoasă și extenuată, marcată de martiriul ei, așa că a urcat să-și facă un duș și să se întindă puțin.

Îngrijorarea lui Mihnea sporea. S-a dus la căsuța de vară și și-a lipit urechea de ușă. Niciun zgomot. A intrat. Brian stătea culcat, fixând tavanul cu ochii lui albaștri și blânzi.

— Credeam că dormi, spuse vesel Mihnea, și când colo tu doar meditezi. Ce faci, nu ieși să zburăm un pic?

— Nu pot.

— Ce e cu tine?

— Nimic. Doar că nu mai pot.

— Hai, de-acum o să zbori tu deasupra mea. O să-ți facă bine, ai să vezi.

— Nu mai are rost. Eu cred că nu mai pot zbura.

— Bine, bine, tremură vocea lui Mihnea. Odihnește-te atunci. O să zburăm mâine. Vrei să vii în pod să vezi ce-am pictat?

— Nu mă pot mișca, șopti Brian.

— Bine, bine, nu face nimic. Mă întorc imediat.

Străbătu grădina cu pași mari. Urcă treptele spre pod din două în două, ca atunci când era tânăr. Se întoarse cât putu de repede în căsuța de vară cu pânza pe care o pictase în dimineața aceea.

— Ce zici, bătrâne?

Desfășurase pânza în dreptul ochilor lui Brian, astfel încât să o poată privi fără să trebuiască să se miște.

— E Gina. E foarte frumoasă.

— M-am gândit la tine când am pictat-o.

— Și i-ai pus bine lumina pe față. E așa cum ar fi vrut ea s-o vezi.

— Dar să nu-i spui. Să nu știe. Asta o să rămână între noi doi.

— Da, va fi secretul nostru...

Brian îi aruncă o privire recunoscătoare. Mâinile lui Mihnea tremurau. Lăsă pânza jos și o sprijini de un scaun în dreptul patului lui Brian.

— Dacă totuși te decizi pentru o partidă de zbor, mă găsești pe malul lacului.

Ieși din căsuța lui Brian sfârșit. Se înnorase. Rândunelele se roteau în cercuri joase, veneau în picaj aproape atingând vârful copacilor, semn că se apropia furtuna, așa cum îi spusese Brian odată. Se așeză în fotoliu și se simți pentru prima oară în viață neputincios. Primele picături de ploaie îi înțepară pielea.

— Ce faci acolo?, se auzi Gina strigând de la fereastră. Nu vezi că plouă?

— Ce spui?

— Plouă!

Gina veni în grădină să strângă scaunele de pai și șezlongul înainte că ploaia să se întețească.

— Că nu auzi e una, dar nici nu mai simți? Sigur că nu simți, precis ai tras o marijuana... uite ce ochi sticloși ai!

— Vine furtuna.

— Atunci intră în casă.

— Brian nu se simte bine.

— Mi-ai mai spus. Și văd și eu că de la un timp e slăbit. Ce are?

Mihnea îi puse mâna pe braț și o privi învins:

— O să moară.

— Ce spui?

— Brian o să moară.

— Ce tot vorbești tâmpenii?!

— E adevărat.

— Sunt sătulă de glumele tale proaste.

— Mi-a fost mereu frică de ziua asta. A fost secretul nostru. Din noaptea în care a intrat prima oară la noi în casă. N-a vrut ca tu să știi.

Gina îl privi cu un amestec de îndoială și spaimă.

— Cum să moară? Adică ce are? Mă duc la el.

Intră fără să bată la ușă. Brian stătea pe marginea patului. Întorsese pânza pictată în dimineața aceea de Mihnea cu fața la perete. Prevăzuse venirea Ginei în căsuța lui.

— Ai să te faci bine. Îți promit.

Vorbea încet, nu avea nimic din agitația ei caracteristică.

— O să mergem la cel mai bun doctor. Știu că n-ai asigurare, n-ai bani, dar nu-ți face griji. Plătesc eu tot. Mai am încă două inele de care Mihnea nu știe. Cele mai valoroase. O să găsim cel mai bun spital, cel mai bun doctor, plătesc oricât.

Brian îi zâmbea ca pentru a o liniști.

— De ce nu mi-ai spus? Trebuie să te faci bine. Cum să trăim fără tine?

Brian nu rostea niciun cuvânt. Vru să se scoale și Gina îl ajută. Ieșiră amândoi în grădină, Brian sprijinit de brațul Ginei. Mihnea îi aștepta afara. Ploua mărunt, cu picături fierbinți. Se priveau toți trei că și cum s-ar fi regăsit cu greu în mijlocul unei aglomerații infernale.

Mihnea își îndoi genunchii, se aplecă și întinse brațele. Gina îl ajută pe Brian să se așeze pe spatele lui Mihnea. Țineau amândoi ochii închiși și palmele lui Mihnea strângeau cu putere palmele lui Brian de parcă i-ar fi fost frică să nu se ridice cu adevărat de la pământ. Zburau tăcuți, cu Gina lângă ei. Picăturile de apă le șiroiau pe obraji.

— Vezi vârfurile copacilor?

Brian dădu din cap și același zâmbet blând i se așternu pe chip.

— Atunci e bine. Și oceanul? Vezi oceanul? Dincolo de el e tot un ocean. Și tot așa, bătrâne, la nesfârșit. Pământ, apă, lumină, apă, pământ...

Turna cu găleata și Gina îi privea cum zburau, sfâșiată de tandrețe. Aproape că zbura și ea cu ei. Aproape că vedea și ea

întinderile albastre de apă, vârful copacilor, iarba în flăcări, lumina întunecată a cerului coborât pe pământ.

După o săptămână, Gina a intrat în căsuța de vară să curețe locul. A găsit tabloul sprijinit de scaun cu fața la perete. Se privi, se recunoscu și se înduioșă de plăcere. În colțul gurii ei, Mihnea așezase zâmbetul lui Brian. Duse pânza în dormitor și o așeză pe peretele din fața patului. Ieși în capul scărilor care duceau în pod.

— Mihnea!

Nu-i răspunse nimeni.

— Mihnea! Mih-neaaa! Surdule!

— Hai, vino sus!, se auzi într-un târziu și Gina urcă la el, cu respirația precipitată acoperită de scârțâitul scărilor.

Roscov

America se instalase într-o prosperitate înfloritoare. De o bună perioadă de timp bursa își menținea cotele sus, scăzuse spectaculos numărul de șomeri, ziarele publicau interminabile rubrici cu oferte de lucru, galonul de benzină costa nesemnificativ, se construia, se călătorea, lumea avea bani și o ducea bine. New Yorkul oglindea cu precădere bunăstarea, iar Andrei Roscov era un newyorkez deja naturalizat de peste 15 ani.

Câștigase lupta și cu emigrația și cu structurile profesionale în care ajunsese cât de sus se putea cu pregătirea și aptitudinile lui. Nu avea acum decât să-și savureze reușita, împăcat și trecut de a doua tinerețe, când practic nu mai avea de așteptat decât pensia. Perspectiva nu-l speria. La pensie avea să recupereze lecturile amânate ori ratate în anii în care muncise pe rupte.

Și pentru că în toate e bine să ai exercițiu și tradiție, începu să citească de pe-acum. Și nu oricum. Sistematic. În curând, în casa lor care adăpostise puține cărți, mai mult cumpărate de copii în anii de colegiu, începură să apară volume de autori clasici sau contemporani, ediții scumpe sau de masă, cumpărate conștiincios de Andrei Roscov, acum un obișnuit al librăriilor.

Citea nesătul, de la vechii greci la postmoderni, trecând prin toate marile curente literare și devorând, cronologic, literatura

universală. Avea legitimație la toate bibliotecile importante. Cărțile îi invadaseră casa. În toate camerele apăruseră rafturi, etajere, instalații comandate sau improvizate burdușite cu volume, lucru nefiresc într-o casă de americani unde salonul e salon, iar în afara mesei masive se mai află eventual doar vase cu flori de plastic sau tablouri de o calitate discutabilă, unde living-roomul e living-room, adică în fața televizorului e așezată măsuța pe care să îți pui berea, înconjurată de canapea și fotolii.

Nevastă-sa, la început nedumerită, se obișnuise cu această năzdrăvănie inofensivă a soțului ei, care devenise dintr-odată excentric. Roscov citea în metrou, la masă, în pat, pe WC, în grădină, chiar pe stadion, la meciurile de baseball. Pe vremuri fusese un pasionat spectator de baseball, dar acum lungimea meciului îl speria, îl lua de la lecturile lui, pierdea timpul și nu mai găsea nicio plăcere în a-și petrece duminicile câteva ore pe stadion.

Citea în weekenduri, serile până târziu și devreme dimineața, înainte să plece la slujbă. Și citea și la slujbă, în pauza de masă, mâncându-și sendvișul sau ori de câte ori avea un moment liber. Cum de doi ani fusese numit șef de departament la întreprinderea de fibre optice, nu mai stătea într-un cub în uriașa sală comună, ci ocupa singur un birou, ferit de privirile celorlalți, de foșnitul hârtiilor și de clămpăneala tastaturilor, liber să citească de îndată ce rămânea singur și urgențele erau cât de cât rezolvate.

Citea disperat, cu sentimentul că este nedrept să ai o singură viață pentru milioanele de cărți scrise. Se simțea frustrat pentru toate cărțile care vor rămâne neatinse și îi vor supraviețui, pentru toți autorii care nu vor ajunge la el. Adora atingerea copertelor elegante, a hârtiei proaspete sau îngălbenite de vreme, foșnetul paginilor cu miros de vanilie, formatul special al ediției bibliofile.

Trăia emoția lecturii, voluptatea cuvintelor, îi tremurau mâinile pe cărți și ochii îi fugeau nesățioși de la un rând la altul, de la un cuvânt la altul, într-o goană care începuse să-l coste serios.

Nu doar bani, ci și nopți nedormite, cearcăne, înțepături în inimă, ba uneori conjunctivite, stări de oboseală excesivă, care se suprapuneau peste ambiția de a epuiza bibliotecile lumii.

Se interesa tot mai rar de mersul bursei, el, care fusese la un moment dat un bun jucător, cu intuiții corecte și fler de brocker, ceea ce îi adusese pe vremuri câștiguri consistente. Acum acorda o altă valoare banilor, care se pare că nu erau făcuți decât pentru a fi investiți în cărți.

Și cu nevasta comunica mai puțin, dormeau separat pentru că el ținea lumina aprinsă până târziu în noapte, își reduseseră la minimum ieșirile mondene, el fiind mereu nerăbdător de a se abandona lecturii și de a-și relua lupta cu imensitatea literaturii produse din cele mai vechi timpuri până azi.

Oricum, bătrânețea nu îl mai speria, nici anunțatul timp al retragerii din activitate, înfricoșător pentru atâția bărbați prin monotonia și perspectiva decrepitudinii. Se gândea acum cu bucurie la pensie, când va avea tot timpul pentru citit.

Roscov devenea oglinda lecturilor lui. Când îi citea pe filozofi, pe existențialiști sau minimaliști, devenea trist, interiorizat, depresiv, refuza să vorbească, să mănânce. Lumea își pierdea sensul pentru el odată cu autorii literaturii absurdului, dezabuzați și pesimiști. Dacă citea romane de dragoste era și el melancolic, chiar tandru, cu privirea duioasă și aburită de avalanșa sentimentalismelor. Mai greu era când ajungea la literatura fantastică, onirică. Ei bine, atunci ar fi vrut pur și simplu să zboare, dar se simțea nesusținut în pornirile lui ludice.

Trăsăturile i se subțiaseră, ochii aveau uneori reflexe de înțelepciune, degetele erau parcă mai lungi, ca ale unui pianist care exersează continuu. Iar el dădea pagină după pagină acoperind zilnic partituri impresionante. Devenea pe zi ce trecea mai distins, meditativ, tăcut, părea că pătrunde în adâncime sensurile

lumii, își punea întrebări fundamentale, eșuate în „de unde venim, ce avem de împlinit, cum, de ce, până când..."

Moartea își făcea și ea loc în temele de reflecție ale lui Roscov, misterioasă și de necuprins, un subiect gras la toți marii scriitori. Moartea, ca personaj care ne dublează existența pândind momentul în care ne va înghiți umbra. Se simțea atras atunci de metafizică, până la complicitate cu reprezentarea morții într-o femeie înțeleaptă și plictisită de toată forfota pământeană, o apariție cinică aburind oglinda sau trăgând ușa după tine. Și Roscov era când resemnat, când neliniștit, încercând să-i simtă fâlfâirea peste umăr în serile lungi de toamnă când totul e liniștit și așezat, când frunzele fâșâie și lumina pălește treptat în noaptea calmă plină de mirosuri dulci de fructe și fum. Stătea pe terasa casei lui din Upstate, cu vedere spre pădure, și citea până târziu ascultând tăcerea și imaginându-se când Raskolnikov, când Mîșkin, când Gregor Samsa, și niciuna dintre acele perspective nu-l înfricoșa. Îi era însă tot mai clar că, dacă n-ar mai putea citi, ar muri.

Și toate astea când locul cărților era luat încet-încet de multimedia, spațiul literaturii era transformat într-un ciberspațiu și miturile nu mai țineau de moșteniri culturale, ci de imaginația viitorului. El se simțea bine singur cu cărțile lui și tot ce-și dorea era să citească. Nu se înstrăinase, deși atâta cultură înmagazinată de-a valma ar fi putut produce așa ceva. Era un bărbat echilibrat, care își transformase un hobby în viciu.

Într-o noapte, lui Roscov îi apăru Iisus în vis. Cum se născuse dintr-o mamă evreică și un tată creștin, crezu că nu avea niciun sens să-l viseze pe Iisus. Fără îndoială faptul se datora tot lecturilor lui, în acea perioadă mai mult cărți de filozofie și de istoria religiilor. Iisus era în bine cunoscuta mantie albă cu mâneci largi, trist și blând, cu o aură deasupra capului, imagine clasică din

picturi, fresce sau ilustrații naive din cărți. Părea mai degrabă un cerșetor iluminat feeric. Ținea în mâini o carte și un creion cu vârful luminos. La fiecare mișcare, din vârful creionului țâșneau cuvinte, și ele luminoase, se desfășurau în aer și o fracțiune de secundă le puteai citi, după care dispăreau ca într-un număr de iluzionism. Roscov vedea pentru prima oară cuvinte scrise pe aer și privea fascinat cum pulsau orbitoare și apoi se stingeau pentru ca altele și altele să le ia locul, ieșite la nesfârșit din creionul pe care Iisus îl mânuia ca pe o sabie.

La început apariția lui Iisus îl speriase. Nu știa de ce i se arătase în vis, ce semnificație avea acea întâlnire de care puțini oameni au parte și, mai ales, ce se voia de la el. Citise că cei aleși au astfel de vise sau viziuni și că astea nu rămân în general fără urmări. Li se transmit mesaje, datorii, meniri, ceva de împlinit.

Se mai liniști când văzu că Iisus nu-i vorbea, nu-l lăsa să înțeleagă nimic deosebit în afară de chiar apariția lui spectaculoasă, nu-i puse pe umeri nicio cruce, nu-i porunci și nu-l întrebă nimic. Aproape că se îndoia că Iisus îi remarcase prezența în cadru, când deodată Mântuitorul făcu o mișcare bruscă îndreptând creionul spre Roscov, cu vârful strălucitor înainte. Întinse mâna, dar Iisus își continuă gestul surprinzător străpungându-i inima.

Roscov se trezi brusc și deodată simți cum pieptul îi era inundat de cuvinte. Nedureros. Avea chiar o senzație stranie și plăcută de plenitudine. Închise ochii și aproape că îl văzu pe Iisus îndepărtându-se spre un orizont lăptos, pășind ușor, jumătate ca o plutire pe apă, jumătate ca un zbor la suprafața pământului. Cum ai merge într-un aeroport pe o bandă rulantă. Rămase nedumerit, cu pieptul gâlgâind de cuvinte, copleșit de stranietatea acelei moșteniri înfipte de divinitate în inima lui, căreia nu îi căuta nicio semnificație și despre care nu putea vorbi nimănui.

Își văzu de cărțile lui, parcă mai habotnic ca niciodată în ale cititului, și curând avea să nu se mai gândească la acel vis, prins de lectura galopantă din autori mari și mici.

Dacă i-ar mai fi trăit mama să-l vadă acum, îngropat în cărți, ce fericită ar fi fost, ea care încercase fără succes în toți anii copilăriei să-l îndemne să citească. Se născuse într-o casă de profesori într-un mic orășel din Estul Europei, unde conviețuiau, tolerându-se cu mici încordări apărute mai ales la un pahar în plus, unguri, nemți, români, evrei. Tatăl, profesor de istorie, era un om dintr-o bucată, deloc sofisticat, cu reprezentări robuste ale datoriei, muncii și familiei, corect și conștiincios acasă și la școală, un om pe care puteai conta, dar cu care nu prea aveai ce vorbi dincolo de universul concret care îi compunea viața. Andrei avea despre el o amintire tonică, deși vagă.

În schimb, maică-sa fusese cu adevărat un personaj, o figură complexă, aproape te mirai cum de apăruse în acel loc tern și lipsit de strălucire cum era orășelul lor dintre munți. Vorbea câteva limbi, cânta la pian, era talentată la desen, iarna picta în bucătăria mică chipuri lungi de bărbați, femei mărunte și îndesate, cu aripi sau cornuri de inorog. Era în fiecare secundă neașteptată în observații, subtilă și plină de umor, o zburătoare în târgul lor înțepenit.

Datorită mamei casa lor era burdușită de cărți, în multe limbi și din diverse domenii, dar Andrei le trata ca pe obiectele de mobilier pe care e bine să le ocolești prudent pentru a nu deranja ordinea. Cu cât mama îl îndemna să citească și îi punea mai multe cărți în brațe, cu atât Andrei își dezvolta o reacție de respingere și saturație. Doamna Roscov a murit când el avea 15 ani, neîmpăcată că lăsa în urmă un copil dezorientat și neformat.

Serile mergea uneori la întâlniri cu scriitori care își lansau ultimele apariții editoriale în librării sau cluburi literare. Își cumpărase

un șal lung și alb pe care îl înfășura cu o neatenție studiată lăsându-l să curgă pe sacoul elegant, ales pe modelul vreunui personaj cu partitură intens psihologică, citită recent.

La una dintre aceste serate literare l-a cunoscut pe marele Alen Hunter, scriitor consacrat, autor al mai multor romane, unele încununate de premii prestigioase. Aștepta la rând să ajungă la masa unde Hunter dădea autografe pe volumul său proaspăt ieșit de sub tipar. Când și-a spus numele, după care autorul avea să adauge o urare formală gen *all my best* sau *with regards* urmată de semnătura sa prețioasă, scriitorul american a ridicat privirea spre el curios:

— Andrei Roscov?... Îmi spune ceva numele asta.

— Nu... nu cred, se emoționă Roscov. Nu sunt din zona... literară. Adică, în fine, vreau să zic, nu cred că aveți de unde să mă cunoașteți.

— Ba da, numele mi-e familiar. Roscov cu *c* sau *k*?

— Cu *c*.

— Nu ați scris, nu ați publicat niciodată?

— Niciodată, îl asigură Roscov, puțin stânjenit de faptul că se adunaseră destui în spatele său așteptând să le vină rândul la autografe.

Doar că lui Alen Hunter puțin îi păsa.

— Și totuși... Andrei Roscov... categoric am mai auzit sau citit numele ăsta. Nici în familie nu ai scriitori?

— Mama era în corespondență pe vremuri cu diverse figuri literare. Dar... nu cred, nu era practic scriitoare.

— De unde ești?

— O, nu cred că are importanță. Din Estul Europei.

— Bunica mea era din Bucovina. Ascultă, dacă mai poți aștepta câteva minute, termin aici și mergem să bem ceva. Am un loc al meu în apropiere. Sigur, dacă ți-ar face plăcere.

Roscov rămase fără cuvinte. Să-l invite marele Alen Hunter! Chiar el! Brusc îi veni în minte ceea ce o ghicitoare bătrână din orașul lui îi spusese în urmă cu mulți ani, dar el nu dăduse doi bani pe profeția femeii, nefiind înclinat spre superstiții. Fuseseră la o nuntă a verișoarei soției și spre dimineață, când toți erau amețiți de mâncare, băutură și lăutari, o bătrână le ghicea în palmă doamnelor de la mese. Nevastă-sa îl îndemnase și pe el să-i arate femeii palma. Roscov intrase în joc neconvins, dar incapabil să se opună în atmosfera aceea confuză în care toată lumea se mișca dezordonat și languros, abulici după cheful prelungit când femeilor li se scurgea rimelul, bărbații mormăiau nedeslușit, cu cravatele desfăcute și mânecile de la cămășile, cândva albe, suflecate, în fum de țigară stătută și aburi de alcool. Ghicitoarea îi spusese că de la jumătatea vieții destinul său se va rupe brusc apucând o cale neașteptată. Apărea de fapt ca o altă viață, ca și cum Roscov ar muri și s-ar mai naște o dată altcineva, cu alte meniri și în altă lume.

S-a speriat atunci, apoi a hotărât că nu avea niciun motiv să-i dea crezare ghicitoarei, care spunea și ea ce-i venea pe moment. Nuntașii așteptau la rând binedispuși și dornici de orice profeție. I-a mai spus că viața lui va fi influențată de întâlnirea cu un bărbat faimos, celebru, și că multe vor lua altă întorsătură sub influența acelui personaj. Și-a amintit prima oară cuvintele ghicitoarei când a ajuns în America și a crezut că despre acea schimbare era vorba. Acum însă făcea alte conexiuni.

Dincolo de speculații, superstiții și coincidențe, între el și Hunter avea să se nască însă o legătură cu urmări neașteptate pentru destinul cititorului împătimit care era Roscov.

Barul favorit al lui Hunter era la două străzi de librăria Barnes&Noble din Upper West Side. Roscov continua să fie emoționat, deși Hunter îl trata ca pe o veche cunoștință. Îl prezentă barmanului și câtorva clienți care îl recunoscuseră, și ei din

lumea literelor sau a artei. Au băut scotch până noaptea târziu, au fumat țigări de foi și și-au povestit viața ca doi foști camarazi de armată care se reîntâlnesc după mulți ani.

Roscov era copleșit de naturalețea conversației lui Hunter, de încrederea pe care i-o oferea fără rezerve, de faptul că îl trata ca pe un egal în câmpul pretențios al literaturii. Îi cerea păreri, îl provoca la comentarii privind un autor sau altul, o carte sau un aspect critic, și îl corecta sau îl contrazicea cu tandrețe, ca un profesor care dorea să-și instruiască cât mai bine studentul favorit.

Dar cele mai interesante erau confesiunile lui de scriitor.

— Am început să scriu târziu. Aveam peste 40 când prima mea nuvelă a apărut în *The New Yorker*. Până atunci scrisesem ocazional, pentru plăcerea mea. Eram profesor la un colegiu în Long Island și mă plictiseam îngrozitor. Citeam mult și e foarte greu să reziști doar citind. Îți vine să scrii. N-ai simțit niciodată impulsul asta?

— Nu, nu cred, ezită Roscov.

— Nu încă, îl corectă Hunter, zâmbind puțin ironic. Eu simt în tine un scriitor.

Lui Roscov îi vâjâi pentru o secundă capul. Era măgulit, dar stânjenit până la vinovăție de bănuiala lui Hunter.

— Ni se întind mereu capcane. Iar noi suntem fericiți să cădem în ele. După ce am apărut în *New Yorker*, m-am luat în serios. Colegii de la facultate erau foarte impresionați de performanța mea. M-am simțit dator să nu-i dezamăgesc. De fapt, creația nu e decât orgoliu. La început scrii din vanitate. Apoi ca să te flatezi. Nu exclud o anume pasiune, dar în general proza e muncă de salahor. Nu ai nicio plăcere. Totul se transformă în datorie. Asta dacă ai chemare. Unii îi spun talent sau har, eu cred că e doar îndeplinirea unei misiuni care ți se șoptește la ureche. Te îmbolnăvești de datoria de a scrie. Și toate celelalte pălesc, așa cum se întâmplă în orice boală. Nu mai are importanță ascensiunea

profesională, chiar și familia trece pe locul doi. De fapt, într-un fel scrii și pentru ei. Sau în ciuda lor. În cele din urmă nu mai poți scăpa, devii robul scrisului. Comenzii divine. Sigur, succesul, celebritatea atârnă greu în toată povestea asta. Poți fi la un pas de aroganță și infatuare, iar eșecurile pândesc cu gura deschisă fiecare urcare pe podium. Faima e ca mersul pe frânghie. O fracțiune de secundă de abandon și te trezești trântit la pământ. Sunt atâția alții foarte buni, încât căderea ta nici nu va fi observată. Lumea înregistrează numai victoriile și nimeni nu are timp pentru învinși.

Roscov îl privea cu ochi umezi de admirație.

— Eu sunt copleșit de forța scriitorilor, de...

— Ba să fii copleșit de slăbiciunea lor. Și apoi, de la cititor la scriitor e doar un pas. Un gest de curaj. Unii cititori îndrăznesc să se apuce de scris. Asta e tot. Să scrii primul rând. Să îndrăznești să scrii primul rând. După aia, toate vin pe bandă. Talent? Da, se poate vorbi despre talent așa cum se vorbește despre noroc. Ți-l mai și faci. În fond ce tot admiră oamenii în reușita celor mai buni este perseverența, ambiția de a merge în orice condiții și cu orice preț până la capăt.

Hunter își baza orice dialog pe contraziceri. Aveai chiar senzația că singurul motiv pentru care caută compania cuiva era ca să-l contrazică.

— Majoritatea scriu din slăbiciune sau singurătate. Primii își provoacă destinul vrând să demonstreze că își pot înfrânge complexele și că există o zonă în care pot deține controlul fără determinări din afară. Ceilalți, pentru a-și înăbuși spaimele. Există ceva patologic în fiecare scriitor mare. Un dezechilibru chimic. Poate și psihic? Au o anumită deviație de la normalitate. Singurătatea e o bună cale de a ajunge la scris. Impusă sau aleasă, ca traumă sau opțiune, reală sau imaginară. Sunt atâtea forme ale singurătății, că nu trebuie să ne batem capul.

— Sigur, metaforic vorbind, orice scriitor e singur..., încercă Roscov.

— Pe dracu' metaforic! Cine crezi că stă cu un scriitor? A, e plăcut așa, puțin, să te afli în preajma lui, să adulmeci ceva din fascinația pe care o stârnește în jur, dar cine rezistă până la capăt?! Scriitorii sunt ființe imposibile. Capricioase, greu de suportat pe termen lung. Unii dezvoltă sindromul persecuției, alții, dimpotrivă, se înțepenesc în megalomanie. Instabili și excentrici. Ascultă, că știu ce vorbesc, am văzut destui la viața mea și uneori pot să mă văd chiar și pe mine. Acum sunt gata să-mi dau viața pentru tine, dar mâine s-ar putea să trec pe lângă tine fără să te recunosc.

Andrei Roscov îl privi pieziș.

— Mă rog, un fel de-a spune, încercă Hunter s-o îndrepte. În sensul că scriitorii sunt imprevizibili și de multe ori cu reacții care țin de o altă logică. Trăiesc într-un univers dezordonat, creat de ei și greu de acordat cu regulile generale. Le place să pozeze într-atât, încât nu mai disting modelul de original. Și nici nu fac vreun efort să evite poza. Ajung în cele din urmă să ia forma tuturor personajelor pe care le-au născut.

Roscov tresări. Oare nu simțea și el același lucru, și asta fiind doar un cititor?! Poate că Hunter avea dreptate, ceea ce-l desparte pe cititor de scriitor e doar un gest de curaj. Dacă se gândea bine, cam tot ce-i spunea Hunter că ar fi propriu scriitorului simțea și el, trăia și el, fără să fi scris vreodată un rând.

— Odată am întâlnit la o serată literară o fostă colegă de gimnaziu. Locuiește acum în Chicago, venise la New York pentru câteva zile, însoțindu-și soțul la un congres de medicină. Mi-a văzut numele anunțat în *Village Voice* și a venit la librărie să mă revadă după zeci de ani. „Sunt surprinsă că scrii", mi-a spus amabilă. „Sunt surprins că nu scrii", i-am răspuns și eu politicos. Am

încercat fără succes s-o conving că scrisul e o opțiune, că nu mă transformasem în scriitor, ci alesesem să fiu unul dintre ei.

— Dacă ar fi așa de ușor, toată lumea ar fi împânzită de scriitori, rosti Roscov melancolic.

— E chiar așa de ușor. Iar lumea e chiar împânzită de scriitori. Nu mă refer la cei consacrați, autointitulați sau aspiranți, ci mai ales la cei care nu scriu, dar ar putea s-o facă. În fiecare dintre noi zace latent o infinitate de omuleți care mai de care mai dotați. Că noi nu-i scuipăm afară și nu-i lăsăm să se manifeste, e altă poveste. Ține de noi. Ei sunt acolo, ordonați, pregătiți să se răspândească, eficienți, talentați, imprevizibili. Doar noi, speriați de propria capacitate nelimitată, ne încăpățânăm să-i ținem ferecați înăuntru, sufocați în complexe, în mediocritatea confortabilă din care miliarde de oameni ne dovedesc zilnic că se poate foarte bine trăi, adică *se poate trăi și așa.* Cu acest *se poate trăi și așa* trebuie dusă lupta. Cei care nu acceptă această dulce colcăială generală sunt aleșii. Spărgătorii de șabloane, cei care împing lumea mai departe. Pentru ei, totul e o trudă îngrozitoare, o dureroasă naștere continuă. Ei scuipă zilnic omuleți de excepție și au grijă de evoluția lor în lumea asta devoratoare de omuleți de excepție.

Roscov înghiți în sec. Aproape văzu în interiorul lui o armată de omuleți în așteptare, dezamăgiți de inabilitatea gazdei lor de a-i scuipa afară. Se simți mic, neputincios și vinovat. Nu ajungeau cuvintele pe care Mântuitorul i le plantase în piept, acum mai venea și Hunter cu omuleții lui.

Uimit că avea atâta loc înăuntrul lui și neștiind ce ar trebui să facă, se lăsă pradă paharelor cu scotch pe care barmanul le aducea fără oprire la masa lor, de parcă ar fi vrut să spele toate cuvintele și să înece toți omuleții care îi întorceau viața pe dos. Tocmai când lecturile îi aduseseră echilibrul, toate se dădeau din nou peste cap. Abia aștepta să ajungă acasă, să deschidă prima carte care îi va ieși în cale și să se pună pe citit. Sigur lecturile îi vor

reda încrederea în sine, liniștea și siguranța pe care le căpătase cu trudă, citind organizat și sistematic, cu pasiune și responsabilitate. Se va elibera astfel de complexele de vinovăție și de reproșurile care i se sugerau cu cruzime și prin care nu mai reușea să se descurce.

Îi reveni în minte chipul mamei și ochii ei îl mustrau și acum. De data asta poate pentru că citea prea mult?! Se mai voia ceva de la el? Altceva?

Hunter golea cu repeziciune paharele de scotch. Ochii i se umezeau, plescăia din buze și un firișor de salivă i se scurgea din colțul gurii.

— Uită-te în jur. Stoluri de păsărici singure.

Vorbea rar, desfăcând cu privirea aglomerația de la bar, întârziind pe câte un tablou de grup, vorbea ca pentru el, deși Roscov continua să-i soarbă fiecare cuvânt.

— Consecința nebuniei ăsteia de hărțuire sexuală. Plus digitalizarea. S-a dus în mă-sa toată poezia. Ce folos că unele sunt chiar deștepte, altele talentate sau de succes! Toate nu emană decât ambiție, sunt neînduplecate, sigure pe ele, tipul *macho*, știi, au bani, sunt realizate și n-ar ceda în ruptul capului pentru vreun bărbat nimic din ce au. Acum că și-au câștigat și drepturile de care nu aveau nevoie, acum când ne sunt superioare, încurajate de o societate *politically correct*, nu mai reprezentăm mare lucru. Ce facem noi, pot și ele. Ce avem noi, pot avea și ele. Se satisfac singure sau una pe alta. Ah, unde sunt dramele amoroase de altădată!? Suferințele, depresiile, pasiunea nebună, sacrificiul, unde sunt sinuciderile din dragoste?!

Hunter sughiță melancolic.

— Nu globalizarea mă îngrijorează pe mine, ci ce se întâmplă cu femeile astea. Ne îndreptăm în pas alergător spre un viitor promiscuu. Gândește-te că trotuarele vor fi împânzite de picioare robuste în ciorapi de mătase, încălțate în pantofi sport dizgrațioși

ca să poată alerga mai bine toată ziua, peste tot, energice și competitive. Ce oribil! Foarte trist de altfel chiar și pentru ele, așa campioane cum se străduiesc să ne arate că ar fi. Eu nu cred în dezinvoltura cu care își aleg singurătatea, să știi. De fapt niciuna dintre gagicile astea care beau între ele și se strică de râs, trăgând cu ochiul la bărbații singuri de pe la mese, nu e cu adevărat fericită. Tânjesc al naibii după un mascul adevărat, care să le scoată din minți. Doar că ele sunt orgolioase, iar ei timorați, complexați, învinși din start. O lume de frigide și castrați. Uneori mi-e groaznic de dor de Europa, bunicuța noastră cu aer demodat și firele de la ciorap duse, cu albume de fotografii alb-negru și ziduri coșcovite. Acolo cel puțin poți ciupi o femeie de fund pe stradă fără să ajungi la tribunal. Iar acolo femeia miroase a femeie. Și simte mirosul de bărbat. Se lasă agățate, așteaptă să le alegi tu, te provoacă, știu să cocheteze, să joace slăbiciunea, parșivenia, seducția. Tare mi-e dor de un fund de europeancă. Ce-ar fi să dăm o fugă la Paris?, se alintă Hunter. Sau la Roma! Mergi cu mine la Roma?

Doar că nu aștepta răspunsul pe care Roscov se gândea cum să i-l dea mai evaziv ca să nu-i strice plăcerea.

— Generația noastră a văzut cum moare ideea de familie. Generația de după noi a anulat cuplul. Feminismul pe de o parte, homosexualii și SIDA pe de alta, plus alienare, egoism, supraviețuirea pusă înaintea vieții...

— Ești însurat?, îl întrebă Roscov.

— Am fost. De trei ori. Și toate căsniciile au fost reușite, rânji Hunter cu ochii încă umeziți de imaginea Europei care se estompa încet în ultimul pahar de scotch dat pe gât sub privirile admirative ale barmanului, care îi ținea fotografia pe perete alături de alți clienți celebri, ca Paul Simon și Hillary Clinton.

Ieşiră în stradă ameţiţi. Hunter opri un taxi. Vântul rece, în loc să-i trezească, îi clătină caraghios. Aveau obrajii înfierbântaţi şi ochii roşii. Fiecare dintre ei şi din alt motiv în afara alcoolului.

— Şi acum, ce?, îl întrebă Hunter bălăngănindu-se lângă uşa taxiului. Că doar n-o să mergem acasă...

Şalul alb al lui Roscov flutura ca o cerere de încetare a luptei. Era trecut de miezul nopţii.

— Locuiesc departe, în Upstate. Mâine mă duc la lucru.

— Oooo!, şuieră Hunter, aşa e! Tu ai slujbă. Ce-ţi pasă de insomniile scriitorilor...

Şoferul de taxi se mişcă nerăbdător. Roscov mai trebuia să se simtă vinovat şi pentru că lucra, şi pentru că nu avea insomnii?!

— Bineee... dar mâine-seară la 8 eşti la mine. 26 Green Street. Butonul de sus.

Hunter se urcă cu greu în taxi, adunându-şi poalele pardesiului, iar Roscov rămase în stradă cu mâna întinsă după următorul taxi şi cu pieptul răvăşit de o durere pe care până atunci nu o mai avusese.

O găsi pe nevastă-sa trează şi îngrijorată. Până acum nu se întâmplase să întârzie atât de mult. Venea acasă cât putea de repede ca să se apuce de citit.

— Mi-a fost teamă să nu ţi se fi întâmplat ceva. Eşti bine? Unde ai fost până la ora asta?

— La un bar.

— Un baaar?!, lungi nevastă-sa vocala, indignată. Tu, la un baaaar?

— Cu Alen Hunter.

— Scriitorul?

— Îl ştii?

— Cine nu-l ştie? E toată ziua în ziare, la televizor, în vitrine. O, *my God*, tu cu Hunter?

— Ce ţi se pare atât de ciudat? Eu cu Hunter.

— Unde l-ai cunoscut? Şi cum aţi ajuns...

— Prieteni. Am ajuns prieteni. Avem o mulţime de lucruri în comun. Plus bunicile din Bucovina.

Nevasta-sa îl privi cu un amestec de neîncredere, ironie, admiraţie şi gelozie.

— A, da?

— Mă văd cu el şi mâine-seară.

— A, da?

— Ce e cu tine?

— Nimic. Nimic. Mă gândeam că ai început să ai o viaţă personală... Pot să vin şi eu?

— Nu cred... Nu încă. Şi cred că te-ai plictisi... vorbim despre tot felul de lucruri tehnice, ca să zic aşa.

— Cum ar fi?

— Creaţie, scris, oameni, omuleţi..., se bâlbâi Roscov.

— O, aţi ajuns intimi, îl împunse nevastă-sa. Ori crezi că n-aş putea face faţă conversaţiei, neavând lecturile tale...

— Ella, sunt obosit. Ce-ar fi să continuăm mâine? Mă scol la 7, plec la serviciu.

— Te mai duci la serviciu după ce te-ai împrietenit cu Hunter?!

— OK, OK, înţeleg că eşti furioasă.

— Nu sunt furioasă, sunt uimită.

— Foarte bine, obişnuieşte-te cu ideea. Mă duc să mă culc.

— Mai citeşti?

— Acum? Pe dracu', sunt terminat.

— Atunci hai să ne culcăm împreună.

— Acum?

— Am zis să ne culcăm, nu aveam alte intenţii.

— Bine, hai să ne culcăm, dar să ştii că sforăi, am băut mult şi sunt frânt.

— E în regulă. Poţi să sforăi. Îmi pun dopuri în urechi.

Roscov o privi recunoscător.

— Şi era Alen Hunter? Chiar el?

— Încetează, Ella, era chiar el.

Adormiră îmbrăţişaţi în aburii de alcool şi cu fantoma lui Hunter deasupra patului.

A doua zi la opt seara fix apasă butonul de sus, pe Green Street, la numărul 26. Ţinea în braţe o sticlă de scotch şi fularul lung şi alb fusese înlocuit cu o eşarfă vişinie. Sună de câteva ori fără să primească niciun răspuns. Stătea de peste cinci minute în faţa clădirii, şi apăsase butonul de cel puţin douăzeci de ori. Se pare că Hunter uitase, sau nu era acasă.

Dezamăgit şi chiar puţin umilit, plecă agale fără să ştie încotro s-o ia. Intră în primul bar, îşi comandă un scotch şi se simţi caraghios. Regretă că n-avea la el o carte să citească în timp ce-şi sorbea băutura decolorată de cuburile mari de gheaţă.

Când era tensionat, stresat sau obosit, recurgea la metoda învăţată de la un vindecător emigrat din Kiev, genul de parapsiholog aflat mereu între aptitudini paranormale şi impostură convingătoare. Îl instruise în cele câteva şedinţe făcute din prietenie cum să-şi ţină sub control temperamentul în momente de criză, să coboare în memorie şi să-şi privească în faţă traumele trecutului pentru a se elibera de spaime şi obsesii, să se concentreze pe un punct de pe peretele din faţă şi să vadă culori, dar mai ales îl învăţase să recurgă la relaxarea totală prin imaginea sferei de lumină.

Era un procedeu simplu pe care îl putea practica în metrou, la serviciu, la teatru, în parc, oriunde. Aşa că Roscov închise ochii în barul unde eşuase după ce Hunter îi trăsese clapa. Încercă să alunge orice gând, să se golească, aşa cum fusese învăţat. Ăsta e cel mai greu lucru. Să te goleşti de gânduri. Îl auzea pe Hunter supralicitând: „Arta e o chestie opţională. Apelezi la ea sau nu, ai nevoie de ea sau nu, îi dedici timpul tău sau faci altceva. Arta nu

are nevoie în ultimă instanță de public. E un gest trimis în eter, pentru eternitate. Nici cărțile nu trebuie neapărat citite. Trebuie însă neapărat scrise."

Apoi cuvintele lui Hunter căpătau un ecou metalic în creierul lui Roscov: „Tu ai fi un foarte bun scriitor. Mă pricep, crede-mă. De fapt chiar ești un scriitor. Știi să asculți. Ăsta e primul semn. Să-ți placă să asculți, să ai puterea doar să asculți. Pe urmă vine faza scrisului în gând. Scrii zeci, sute de pagini în minte. Așternutul pe hârtie e un fleac. Și eu, cele mai bune pagini le-am scris în gând. Dumnezeu știe câte dintre ele au fost până la urmă transpuse pe hârtie!"

Văzu sfera de lumină deasupra capului său și o coborî încet pe frunte, o lăsă să îi alunece pe gât, mângâindu-i tiroida, apoi pe omoplați, simți cum se prelinge pe stomac și continuă să coboare lent, foarte lent până în vârful picioarelor. De acolo o ridică, la fel de încet, înapoi până în creștet. Lăsa în urma ei o căldură plăcută. Roscov se destinse, se liniști, până când, odată ajunsă sus, sfera explodă și o ploaie de aur îl invadă dându-i atâta energie, încât un frison îi scutură trupul refăcut și puternic.

Deschise ochii. Barmanul îl studia îngrijorat neștiind dacă e drogat sau în preajma unui infarct. Roscov îi zâmbi strategic, aruncă scotch-ul pe gât, plăti și ieși fluturându-și eșarfa vișinie. Trecu din nou prin fața casei lui Hunter, dar nu cedă tentației de a mai suna o dată. Ajunse acasă, cu mâna, în care ținuse tot timpul strâns sticla cu whisky, amorțită. Ella îl aștepta în holul casei ticsit de cărțile care nu mai aveau loc în camere.

— Ei, cum a fost?

Roscov îi evită privirea.

— Bine.

— Bine? Cum bine? Povestește-mi.

Nevastă-sa își umezi buzele, făcu ochii mari, se propti în ușa de la sufragerie, gata să-i soarbă fiecare cuvânt.

— Nu era acasă. Probabil... nu știu, o fi intervenit ceva.

— Nu era acasă? Vasăzică toată povestea asta cu Hunter a fost o invenție? Ți-ai exersat imaginația pe mine?, țipă Ella rânjind răutăcios, ezitând dacă să continue să-l umilească sau să încerce puțină compasiune. Ori ești naiv, ori mincinos, ori fraier. Ori poate ai o legătură.

— Încetează. N-am nicio legătură. Pur și simplu nu era acasă. Am sunat de-am înnebunit. O fi uitat.

— Ha! Trebuia să mă aștept. Bazaconii, tu, prieten cu Hunter! Așa, deodată! Confesiuni, invitații acasă. Bazaconii! Am înghițit paranoia cu cărțile și cititul, dar pe-asta n-am de gând s-o mai înghit. Sigur nu e vorba de o altă femeie?

— Sigur, mormăi Roscov plictisit. Fac un duș.

— Fă două!

Ella intră în dormitor trântind ușa.

În seara aceea Roscov se lungi în pat mai devreme ca de obicei. Oboseala îi reveni odată cu sentimentul de insatisfacție după o ratare, fără mari consecințe, dar iritantă pentru orgoliul său inflamat, de cititor trădat, cel puțin.

Alese o carte, o deschise și se cufundă în lectură. Să revină la lucrurile sigure, acolo unde deținea controlul, unde nimeni nu-i trânteşte ușa în nas. După câteva pagini începură să-l usture ochii. O lacrimă i se prelinse pe obraz. Oboseală nervoasă, se gândi, stinse lumina și strânse cu putere pleoapele până când îi apărură punctele minuscule strălucitoare pe care le știa din copilărie.

Și dacă avea vreo boală de ochi? Dacă va orbi? Perspectiva întunericului îl înfricoșa mai ales la gândul că va trebui să abandoneze cititul. I se vor lua cărțile. În sufletul și în mintea lui se va instala o noapte nesfârșită. Va putea să-și continue aproape toate activitățile, cu excepția cititului.

Se și vedea lipsit de sens și neputincios, cu toate cuvintele gâlgâindu-i în piept. Își aminti că odată văzuse într-un muzeu o galerie de sculptură amenajată special pentru orbi. Într-o sală mare fuseseră aduse cópii după statui celebre romane și grecești, pe care orbii aveau voie să le atingă pentru a-și putea imagina operele de artă. El nimerise acolo din greșeală, tot căutându-i pe impresioniști de la un etaj la altul.

În galerie erau doar doi bărbați cu ochelari fumurii. Își lăsaseră bastoanele albe pe podea. Întâmplător amândoi aveau pardesie albe, descheiate, care le fluturau pe trupurile subțiri. Pipăiau marmura rece, înconjurau statuile cu brațele, trecându-și palma peste formele lor rotunde, le atingeau îndelung fața, bustul, totul în tăcere, ca o pantomimă, ca un balet fără muzică, frumos și trist.

Tresări și aprinse lumina. Se uită în jur. Obiectele erau la locul lor. Era desigur ceva trecător, lipsit de importanță, se consolă Roscov încercând să iasă din paranoia fricii de a rămâne orb. Când deschise din nou cartea, mii de omuleți se răspândiră pe pagina albă.

* * *

Se trezise ca de obicei foarte devreme. Își sorbea cafeaua cu o carte alături, încă nedeschisă. Încerca să se dezmeticească la o oră la care alții abia își savurau cel mai dulce somn. Îi reveni intens starea de neliniște. Un sentiment ciudat și puternic. Ca o panică. De la un timp nimic nu-l mai mulțumea. Lecturile deveneau greoaie și parcă mai neinteresante. Era neliniștit, nesatisfăcut, fără să poată identifica vreun motiv. Își panorama cărțile cu privirea și nu avea chef în mod special de niciuna. Exagerase poate, intervenea saturația, sau ce?! Ella îl tachina și ea, dar încerca s-o ignore, de Hunter nu mai era obsedat, nu se mai gândea nici la visul cu Iisus, nici la omuleții gata de atac. Nimic nu se schimbase în viața lui ca să-i dea acest sentiment de inconfort.

Și totuși nu-și mai găsea locul, ceva lipsea, ceva îl chinuia în fiecare secundă.

Dacă lucrurile ar fi rămas aici, toate ar fi fost încă bune și în limite cât de cât normale. Doar că Andrei Roscov avea să treacă pragul într-un univers primejdios și incontrolabil.

Vru din nou să citească, dar nu se putea concentra. Cuvintele se suprapuneau, se înghițeau unele pe altele. Abia acum se sperie cu adevărat. Nu mai putea citi? Dacă nu mai putea citi?!

Neliniștea se instala în sufletul lui Roscov ca o gheară. Îi tremurau degetele pe carte. Textul devenise o masă amorfă de litere. O închise la loc. Își pironi privirea pe peretele din față. Se simți singur, neputincios și vulnerabil. Întinse mâna și luă altă carte. Același efect. Nimic din plăcerea de altă dată. Doar o mare nervozitate. Haosul cuvintelor. Lectura își pierduse forța și sensul. Sau poate nu îi mai ajungea. Și deodată, ca o revelație, sau ca o necesitate, ca o rezolvare sau ca o poruncă din afară, înțelese. Ar trebui să scrie ceva... Trebuia să scrie. Fusese născut pentru asta. Începând chiar din acel moment.

Își aminti că Hunter îi spusese odată că pentru cineva care citește cel mai greu lucru este să nu se apuce de scris. Pe masă erau câteva pixuri uitate, dar nicio foaie de hârtie. Doar câteva plicuri cu facturi și niște chitanțe de la supermarket. Nu avea timp și nici nu putea să amâne. Așa că începu să scrie pe spatele lor. Nervos, rapid, neciteț. Și din acel moment viața lui Andrei Roscov avea să se dea cu totul peste cap. Ba chiar putem vorbi despre un alt Roscov și despre o nouă viață.

Prima revoltă a fost împotriva zilei care avea doar 24 de ore. Lucru condamnabil din punct de vedere al scriitorului care are încă obligații sociale și profesionale. Slujba devenise o corvoadă, o obligație absurdă și lipsită, mai nou, de motivații. Banii? Siguranța pensiei? La ce bun toate astea când, în orele în care ar fi putut scrie, Roscov își pierdea vremea într-un atelier de fibre

optice, verificând comenzi și încheind contracte, ocupații lipsite de poezie și în detrimentul prozei. Așa că începu să-și neglijeze atribuțiile de șef de atelier. Era neatent, cu gândul în altă parte și dornic de a rămâne singur în birou, de a-și scoate din sertar caietul și a scrie. A scrie, ce binecuvântare!

Lucrul acesta nu trecu însă neobservat în rândul colegilor și mai ales al șefilor. Așa cum avea să afle mai târziu, în dosarul lui se adunau memorii după memorii. Toată lumea remarcase atitudinea lui detașată și sfidătoare. Fusese surprins scriind în timpul ședințelor săptămânale de lucru, fusese văzut scriind la WC, în pauza de masă, chiar în biroul unuia dintre șefi. În timp ce acesta vorbea la telefon încercând să soluționeze o situație vitală, Roscov își scosese carnețelul din buzunar și se pusese pe scris, uitând unde și de ce se afla acolo.

Unii lansaseră ideea că ar spiona, alții că s-a țicnit. Cei mai mulți nu știau ce să creadă și doar îl compătimeau, evocând zilele când Roscov era printre cei mai eficienți angajați ai secției de fibre optice. În cele din urmă a fost concediat, fără să i se ceară explicații și fără să i se dea prea multe.

Ceea ce altă dată ar fi trăit-o ca pe o dramă, pierderea slujbei nu i-a adus acum decât eliberare. A răsuflat ușurat, și-a pus lucrurile personale în două cutii de carton și a plecat bucuros sub privirile consternate ale colegilor. Nici pierderea salariului anual, nici alte avantaje legate de pensie nu au adus vreo urmă de îngrijorare sau de tristețe în ochii lui Roscov, mereu concentrați la ce avea de scris.

Ella a dat vestea copiilor și a pregătit restul familiei pentru surpriza pe care urmau s-o aibă:

— Tata scrie. Trebuie înțeles și menajat.

La început Ella crezuse că e vorba de o nouă toană, care ținea de ritualul cititorului înrăit, și nu-l întrebase nimic. Avea și el dreptul la toane, în fond muncise atâția ani, făcuse bani și tot ce

aveau era datorită lui. Roscov era însă temeinic și serios, își cumpărase un laptop de care nu se despărțea niciodată, pe care îl putea deschide pe genunchi oriunde, și la care scria aproape fără încetare. Scria de toate.

Ellei începuseră să-i placă poeziile lui triste, proza robustă, eseurile inteligente și era mândră să fie prima și singura lui cititoare.

— Chiar ai talent!, i-a spus, și aceea a fost una dintre cele mai fericite zile din viața lui Roscov.

Ella era o femeie educată, văzuse multe. Dacă ei îi plăcea cum scria, însemna că putea arăta oricui sutele de pagini care se adunaseră deja, fără emoția de a fi penibil. Hunter îi spusese să se ferească de penibil. Dar parcă încă nu venise timpul să iasă pe piață. Trebuia să aibă întâi o operă, să fie convins de valabilitatea ei.

Ella îl proteja.

— Sunați mai târziu, scrie, nu poate veni la telefon.

— Vreți să vorbiți mai încet? Andrei e în birou, scrie.

— Nu, nu putem, mulțumim de invitație, Andrei e în mijlocul unui capitol, până nu termină partea asta, nu ieșim niciunde.

— Îmi pare rău, nu ne putem permite. O ducem greu cu banii de când Andrei a lăsat serviciul și s-a dedicat scrisului. E o ocupație foarte costisitoare. Firește, la noi arta este acum pe primul plan, iar el e chiar un scriitor de excepție. De altfel nu mai este interesat de nicio gală, de niciun eveniment, cu excepția celor literare. Mult succes Fundației dumneavoastră, faceți un lucru extraordinar, suntem cu sufletul alături de bolnavii de leucemie și mulțumim încă o dată că v-ați gândit la noi.

— Cred că o să renunțăm la rezervare. Soțul meu este prins într-un proiect literar și nu dorește să călătorească... Nu, nu, pentru el adevărata vacanță înseamnă timp petrecut în fața computerului. Mi-ați putea restitui banii? Aș aprecia mult, trecem

printr-un moment financiar delicat. Vă imaginați ce înseamnă să fii scriitor în ziua de azi...

Se trezi dintr-odată norocos. Cu o nevastă emancipată și înțelegătoare, cu darul scrisului care îi dăduse o altă viață. Oamenii erau frumoși. Nu regreta nimic, nu și-ar fi dorit să fi ieșit ceva altfel. Era dintre puținii pământeni mulțumiți cu ce aveau aici și ce erau acum. Și visul cu Iisus avea altă semnificație. Creionul cu vârful luminos din care țâșneau cuvinte și cu care Mântuitorul îi străpunsese pieptul stătea acum pe masă peste manuscrisele împrăștiate. Iar omuleții plesnind de talent se răspândiseră prin toate colțurile camerei unde Andrei clămpănea neobosit pe tastele computerului.

Căpătase ceea ce se numește „crampa scriitorului", o durere a tendoanelor de la mâna dreaptă, cunoscută de profesioniști. Îi obosise și vederea, schimbase deja în câteva luni două perechi de ochelari. Se îngrășa. Își petrecea toata ziua la masa de scris. Practic scria mai tot timpul, pe unde apuca.

Odată se întorceau de la Washington unde fuseseră la Bar Mitzvah-ul băiatului celor mai buni prieteni, care se mutaseră cu serviciul din Brooklyn în Maryland. Era prima oară când plecase fără să-și ia laptopul cu el. Ella dormita pe scaunul din față, iar el profita gândindu-se cum să termine nuvela la care lucra de o bună bucată de vreme. Și deodată i se păru că găsește rezolvarea. Ieși la prima stație de benzină, opri mașina și începu să scrie apăsat, rupând foaia de hârtie cu vârful pixului. Umplu toate bucățile de hârtie pe care le găsi în mașină, termină și carnețelul mic păstrat în buzunarul de la haină. Și o idee tot mai rămăsese nescrisă. Disperat că nu mai avea pe ce, o scrise direct pe piele. Ella se trezi.

— Unde suntem?

— Într-o parcare.

— Ce parcare?

— Walt Whitman.

— Și ce facem aici?

— Trebuie să notez niște idei.

— Ai ieșit de pe autostradă ca să notezi niște idei? Și ce faci? Scrii pe brat? Ai înnebunit?

— Erau foarte importante.

— Exagerezi.

— Mi-era teamă să nu le uit.

— Vrei să conduc eu?

— Da, condu tu.

Roscov și-a petrecut restul drumului în tăcere, scriind în cap finalul nuvelei, cu privirea în gol, în timp ce peisajul fugea înapoi prin fața ferestrei de care își proptise fruntea, complet desprins de realitate.

— Uneori mă îngrijorează, se destăinuia Ella copiilor sau vreunui prieten foarte apropiat. Scrie și 15–16 ore pe zi. S-a schimbat mult. Uită să mănânce, adoarme îmbrăcat.

— Trebuie să recuperez, se justifica Roscov. Am început să scriu târziu. Și am atâtea de spus!

— A publicat ceva până acum?, mai întreba câte o rudă suspicioasă.

— Nuuuu... dar nici nu a încercat. El doar scrie. Pur și simplu pentru bucuria personală, îl scuza Ella și ea neconvinsă de lipsa de interes a lui Andrei pentru edituri și public.

— Și a citit cineva vreodată ce scrie?

Nimeni nu-i acorda încredere până la capăt. Ce tot scrie acolo? Și de ce nu publică, să vadă și ei?!

Într-o zi Roscov dădu buzna în bucătărie, unde Ella îi pregătea salata preferată de cartofi. Era răvășit, cu față desfigurată de durere și ochii ieșiți din orbite. Ar fi vrut să strige, dar reuși doar un scâncet neomenesc:

— Sunt distrus! Distrus!

Se prăbuși pe primul scaun, strivind două frunze de salată.

— Doamne, ce-i cu tine?, sări Ella trântind cuțitul pe jos.

— M-am nenorocit. Am pierdut tot. Tot.

— Ce tot spui? Nu e atât de grav...

— E sinistru! Nu știu... nu știu ce s-a putut întâmpla. Eu am salvat. Crede-mă, știu că am salvat!

O lacrimă i se prelinse pe barbă. Ella răsuflă ușurată.

— O să refaci. Doar tu le-ai scris, nu? O să refaci.

— Nu înțelegi, tremura vocea lui Roscov. Astea nu mai pot fi refăcute. E imposibil. Erau niște pagini geniale, nici eu nu știu cum de mi-au ieșit. Și am scris direct în computer, pricepi? Și erau multe, pricepi?

— Câte?

— Vreo 40–50. Nu am păstrat nimic, nu am niciun manuscris, nici măcar note nu mi-am făcut la ele. Urăsc tehnica asta modernă. Computere! Rahat! Trebuie să scrii cu mâna, să simți cu pieptul foaia de hârtie.

— Hai, liniștește-te, o să rescrii totul. Și, cine știe, poate o să iasă chiar mai bine!

Ella se ridică și își reluă munca la salata de cartofi. Roscov o urmări cu privirea, consternat de atâta insensibilitate.

— Nu pricepi nimic. Și nici nu-ți pasă.

Ella încercă un cartof cu furculița. Era fiert.

— Lasă dracu' chestia aia, eu îți vorbesc aici de o dramă și tu toci cartofi...

— Dramă? Ai zis dramă? Atunci să-ți spun eu care e tragedia adevărată, răbufni Ella cu un ton pe care nu-l mai avusese din tinerețe. Suntem aproape falițI.

— Ce tot vorbești?

— FalițI, cum ai auzit. Am vândut ce am putut, casa de vacanță din Poconos, am anulat două cărți de credit, am renunțat la vacanțe. Tot ce am putut reduce am redus. Dar nu mai facem

față. Salariul meu nu ajunge. Rata la casă, la mașină, facturile, toate cheltuielile astea...

— Ce cheltuieli? Eu nu consum aproape nimic.

— Dar nici nu produci.

— Adică vrei să spui că mă întreții, că sunt un parazit? Dar cine a făcut toți banii? Nu eu? Irosindu-mi anii ca un idiot într-un atelier de fibre optice idiot?, se bâlbâi Roscov congestionat de furie.

— Doar că de acolo ai plecat de mult, iar între timp nu ai făcut decât să toci tot ce ai câștigat.

— Să toc? Eu, să toc?

— Dar miile de cărți? Ediții raaare, volume veeechi, bibliofile, apoi compuuuutere, consumabile, ieșiri în oraș la zeci de întruniri literaaare, haine scuuumpe, că deh, rangul se ține pe bani mulți... Și între timp veniturile s-au oprit, bursa a căzut...

— A căzut?

— Vezi că trăiești pe altă lume? E la pământ. Am pierdut tot, am vândut și ultimele acțiuni acum câteva săptămâni. Evident, în pierdere. Dar ce, te interesează pe tine banii, bursa? Nuuu, tu ești artist, scriitor, arta e înainte de toate. M-am tot gândit să-ți spun sau să te menajez. Și te-am menajat ca pe un bolnav, că tot nu te-ar fi interesat, tot n-ai fi mișcat un deget. Ești aerian. Când ai intrat acum în bucătărie și mi-ai spus că ai pierdut tot, m-am gândit că poate ai aflat, că poate ai avut curiozitatea să mergi la bancă sau să-l suni pe contabil să mai vezi și tu cum stăm cu finanțele. Dar nici pomeneală, tu erai dărâmat că pierduseși paginile, nu banii. Așa că ce să mai vorbim, suntem în rahat și de data asta chiar nu știu cum o să ieșim din el. Pe mine mă depășește, mă dau bătută.

Roscov a ascultat-o cu atenție, nu a întrebat nimic, nu a avut nimic de adăugat, nimic de obiectat. S-a ridicat încet de pe scaun, și-a târât pașii la el în cameră și a închis ușor ușa după el.

A reapărut în scurt timp cu două valize și eșarfa de mătase peste sacoul cu care fusese îmbrăcat în seara în care îl întâlnise pe Hunter. Pe masa din bucătărie trona salata de cartofi ornată cu frunze de salată. Ella ieșise, cheile de la mașină lipseau de la locul lor. Și-a lăsat valizele jos, s-a așezat la masă, a luat câteva furculițe din salata lui preferată, apoi a rearanjat cu atenție colțul gol. Era calm și împăcat. Și-a scos din buzunar carnețelul de note, a rupt o foaie și i-a lăsat Ellei câteva cuvinte scrise frumos, caligrafic. A închis ușa verificând, ca de fiecare dată când pleca de acasă, dacă e bine încuiată.

Trase aer în piept. Avea același sentiment ca atunci când plecase din orășelul lui spre America. Un fel de salt în neant. Nu-i era frică. Nici de singurătate, nici de sărăcie. Ușa de la garaj era deschisă. Nu mai avea mașină. Ella hotărâse că e mai înțelept să renunțe la mașina lui, pe care oricum nu o prea folosea, stând toată ziua în casă la masa de scris, și astfel își mai și restrângeau din cheltuieli.

Taxiul claxonă pe aleea din față. Coborî treptele casei încet. Nu privi în urmă. De fapt nu făcea decât să-și urmărească destinul. Să se elibereze. Și să-i elibereze și pe ceilalți. Parcă abia acum pleca definitiv în America. Șoferul îi puse valizele în portbagaj. Îi dădu adresa unui hotel unde locuiseră când ajunseseră în urmă cu 15 ani la New York și care pe vremea aceea era destul de ieftin. Aproape îl entuziasma ideea că va locui la un hotel în Village, fără să evalueze alte consecințe. Dar cel mai mult îl însufleția de fapt gândul la noua carte. Cele patruzeci de minute cât dură drumul până la hotel, scrise cu furie în minte câteva pagini fantastice.

Da, probabil că abia acum se copsese. Știa că următoarea carte va fi cântecul lui de lebădă. Marea carte pentru care se pregătise toți anii aceștia. Până acum abia se încălzise. De-acum încolo însă își va da măsura. Va fi ca o apropiere de Dumnezeu.

Gândul îl sperie. Oare nu-i spusese și Hunter și nu înțelesese și el din atâtea lecturi că arta, creația nu fac decât să ne ridice spre divinitate, drum periculos, incontrolabil, sfârșit uneori în nebunie?! Cu cât vei fi mai aproape, cu atât vei ajunge mai nesigur și mai temător, vei pierde sensuri comune și universul știut se va da peste cap. Obediența în fața fatalității se va transforma în revoltă, Dumnezeu va rămâne nedovedit, iar ideea de Dumnezeu va fugi tot mai departe...

Găsi o cameră acceptabilă, cu ferestrele spre curtea interioară. Nu avea o vedere prea grozavă, dar costa rezonabil și plăti chiria în avans cu cartea de credit care îi mai rămăsese după ce Ella se restrânsese cum se pricepuse mai bine. Își trânti valizele, își întinse pe masă colile de hârtie, caiete, pixuri, stilouri, nelipsitul laptop, și se puse pe scris. Trei ore fără oprire. Când ieși la barul din colț să-și ia un sendviș și un ceai fierbinte, se făcuse deja întuneric. Era același local unde se oprise să bea un scotch când Hunter nu-i deschisese. Se simțea liber și liniștit. Scrisul îi făcea bine. Îi revigora mușchii și îi excita neuronii. Era în formă, mai tânăr ca acum cincisprezece ani, mai viu ca niciodată.

Își mâncă sendvișul în forfota cafenelei, invadat de simpatie pentru oricine și orice. Oamenii erau frumoși. Iar el iubea difuz acea aglomerație de trupuri, mirosuri, zgomote, gesturi. Dragostea poate prelungi viața. Când era copil, chiar reușise să-i prelungească viața bunicii lui bolnave spunându-i în fiecare zi: „Te iubesc și te rog să nu mori azi." Bunica a mai trăit un an pe dragostea lui.

Se întoarse în camera de hotel și continuă să scrie. Era mulțumit, chiar uimit de ușurința cu care înainta, de fluența cuvintelor și vigoarea povestirii. Scria la persoana întâi, ceea ce făcea ca totul să fie mai puternic. Fiecare carte ar trebui să fie un testament lăsat posterității, îi spusese Hunter sau poate citise asta undeva.

Primele două săptămâni au curs monoton. Scria mai toată ziua, cu scurte pauze când ieșea la barul din colț unde ajunsese deja un obișnuit al locului. Comanda de fiecare dată aceleași sendvișuri, vodcă și bere, și în timp ce mânca trăgea cu urechea la conversațiile din jur, studia tipologii și reacții și își mai nota câte ceva în carnețel.

Parcă trăia dintotdeauna singur, uitase de Ella, de copii, de casa lui spațioasă din Upstate, nu ducea dorul de nimic. Se adunaseră deja peste 400 de pagini. Scria totul de mână, apoi trecea textele în computer, speriat să nu piardă din nou ceva. Își ținea manuscrisele sub saltea în camera de hotel și dischetele pe care salvase textul în computer în buzunarul de la piept, cu actele de identitate și cartea de credit care se subția de la o zi la alta.

Alesese trei capitole care i se păreau reprezentative, le printase în zece exemplare și le trimisese la revistele literare mai importante din New York și de pe Coasta de Est. Era prima dată când încerca să iasă pe piață. Verifica de câteva ori pe zi căsuța poștală de la recepția hotelului, să vadă dacă nu a primit vreun plic de la editori. Își cumpărase cataloage cu agenții literare și edituri, începuse să îl macine serios administrarea scrisului, nerăbdător să publice, să fie cunoscut. Participa din nou la tot felul de evenimente literare, în biblioteci, librării ori cafenele, tot mai sigur pe el.

Într-o seară își bea berea obișnuită la barul din colțul străzii, urmărit de unul dintre discursurile pe care i le ținuse Hunter:

— Prozatorul trebuie să știe de toate. Să fie filozof, artist, istoric și psiholog în același timp. Sunt cărți pentru care trebuie să te documentezi, să cercetezi, să-ți lași masa de scris și să te duci la bordel sau la mănăstire, la curtea regelui sau să intri în bocancii cerșetorului. Nu toate pot fi scrise din cap și din lecturi. Experiența noastră este limitată și filtrată de o anume educație și stil de viață. Scriitorului i se cere autenticitate, este mereu

confruntat cu adevărul personal al cititorului, care deh! este atât de imprevizibil, că nu știi niciodată cât știe. Singura șansă a scriitorului este atunci inefabilul, cotirea spre fantastic, jocul și perspectiva onirică asupra realității concrete care ne poate ascunde lacunele. Atunci putem vorbi de talent, într-adevăr! Ni se cere să fim cronicari, iar noi ne arătăm cu încăpățânare față de regizori. Doar că trebuie să fim geniali ca să-i păcălim pe ăștia, să lăsăm impresia că știm tot, dar nu spunem decât ce hotărâm noi. Pricepi? Între cititor și scriitor e o permanentă luptă. Care pe care.

Roscov avea ambiția să pună în cartea asta tot ce știa, tot ce nu știa, și simțea cum de la o zi la alta se subțiază în cuvinte și se golește pe coala de hârtie. Uneori i se făcea frică. Poate că dădea prea mult, poate că se va da în întregime. Spaima cea mai mare era de fapt chiar desăvârșirea cărții, când va scrie *Sfârșit* în josul paginii și când i se părea că nici din el nu va mai rămâne nimic.

Își mai comandă o bere, înduioșat de acel tablou al dăruirii sale totale, până la ultima picătură. Nici nu simți mâna care i se așezase pe umăr.

— Ce faci?, auzi languros în ureche și buzele femeii aproape îi atinseră lobul, făcându-l să tresară.

Se retrase și o privi indispus.

— Beau.

— Te-am mai văzut pe aici. Locuiești în zonă?

— Da, în zonă.

— Îmi iei și mie o bere?

Femeia rostea cuvintele ciudat, scoțând un sâsâit senzual care pe Roscov însă îl enerva.

— Văd că ai deja.

— Dar mai vreau una, chicoti femeia. De la tine.

Roscov ridică din umeri și îi ceru barmanului o bere. O împinse pe tejghea în dreptul femeii și se întoarse cu umărul, semn că îi satisfăcuse dorința și acum dorea să fie lăsat în pace.

— Și eu locuiesc în zonă. Uite-acolo!

Îi arătă în clădirea din față o fereastră mică la mansardă. Roscov ridică ochii spre fereastră, dădu din cap aprobator, își goli sticla, lăsă banii și dădu să plece.

— Ce faci?, se alintă femeia. Eu vreau să beau cu tine. Ești foarte drăguț, să știi. Și îmi plac mâinile tale.

— Mâinile mele?, se miră Roscov și își privi instinctiv palmele.

— Ai mâini frumoase, îi șopti din nou în ureche, și de data asta Roscov simți un fior pe șira spinării.

— Mulțumesc. Nu m-am gândit la asta.

— Ești singur?

Ezită să-i răspundă și o mai privi o dată. Era tânără și arăta bine.

— Cu ce te ocupi?

— Sunt scriitor.

— Scriitor?! Ce excitant! Și ce scrii?

— De toate.

— Și poezii?

— Și poezii.

— Ador poeziile. Mai știu un scriitor. Dar el nu scrie poezii. Doar romane. Foarte lungi. Eu n-am răbdare pentru așa ceva. E foarte plicticos. Și greu. Nici n-aș avea timp să citesc o cărămidă de-aia.

Femeia zâmbi misterios.

— Sunt foarte ocupată. Știi, scriitorul de care-ți vorbesc mi-a și dat una dintre cărțile lui. Cu dedicație. Nu pot să-ți spun numele, discreție profesională, dar e celebru, e peste tot, îl văd și la televizor. Și el e însă la fel de plicticos ca și cărțile lui. Vorbește continuu, numai aiureli. Acum zice una, acum se *contrapune*, sau,

mă rog, contrazice, nu știu cum se spune corect. Locuiește și el în zonă. Vine uneori pe aici. Pot să ți-l prezint odată, dacă vrei.

— Trebuie să plec, se decise Roscov.

— A, nu! Cum să pleci? Îmi spui o poezie?

— Nu știu pe dinafară.

— Atunci îmi dai o carte?

— N-am publicat încă nimic.

— N-ai publicat nimic?, se miră sincer femeia. Cum ești atunci scriitor dacă n-ai publicat nimic?

Roscov se enervă și se trezi justificându-se.

— N-am publicat încă. Urmează să-mi apară fragmente din carte. Curând. Scriu la un roman de câteva luni.

— Și tu? Vai, ce îngrozitor. Și poezia?

— Ce e cu ea?

— Nu mai scrii poezii? Eu vreau să scrii poezii. Sunt nebună după poezii.

— Uite ce e, chiar trebuie să plec. Am de lucru.

— Stai singur?

— Da...

— Vin și eu!

Femeia își smulse geanta, sări de pe scaun, își aranjă părul și îl aștepta în ușă, decisă.

— Stau la hotelul din colț...

— Perfect. Hai să mergem.

— Dar n-am nici bani, nici...

— E-n regulă, îl liniști femeia. Apreciez scriitorii. O fac pe gratis. Îmi mai ridic și eu nivelul, chicoti veselă, îl luă de braț și îl trase spre ieșire.

Când intrară în camera de hotel, pagini ale manuscrisului erau împrăștiate peste tot. Totul arăta ca după un jaf și Roscov se năpusti în cameră urlând.

— Dumnezeule, m-au prădat! M-au nenorocit! Mi-au furat cartea, sunt terminat!

Femeia își dădu repede seama despre ce e vorba și începu să râdă liniștindu-l.

— Mai bine închide fereastra. Nu ți-a furat nimeni nimic. E doar vântul. Îi puse mâna pe umăr și vru să se lipească de el. Roscov o împinse cu brutalitate și femeia își pierdu echilibrul și căzu în pat.

— Lasă-mă dracului în pace. Nu pricepi? Sunt terminat. M-au prădat.

Era de o violență neobișnuită. Transpirase, fața i se congestionase, îi tremurau mâinile și îi pocnea capul. Adună paginile febril, verificând numerotarea, cu ochii ieșiți din orbite de spaimă. Femeia îl urmărea consternată.

— Ești nebun? Ești chiar nebun! Cine mă-ta să-ți fure tâmpeniile astea?!

— Taci și cară-te, mai rosti Roscov scos din minți.

Între timp adunase toate colile, le pusese în ordine și se liniștea treptat realizând că nu lipsește nimic. Femeia avusese dreptate, nu fusese decât vântul și tâmpenia lui de a uita fereastra deschisă. Respirația i se calmă. Se prăbuși, stors, pe scaun. Femeia continua să-l urmărească speriată, dar și cu o privire disprețuitoare.

— Și ce mare scofală scrie în alea de era să faci atac cerebral?!

Roscov nu se mai obosi să-i răspundă, odată ce cartea era intactă.

— Scriitorii ăștia chiar că sunt sonați!, monologă femeia. De-aia vă trageți zilele prin hoteluri și nu stă nimeni cu voi. Păi, cine are nervi pentru paranoia asta?!

— Odată am pierdut 40 de pagini, se confesă Roscov femeii, nici el nu știa de ce.

— De prost, poate. Că cine să fie interesat de ele?!

— Parcă ziceai că admiri scriitorii.

— Ziceam că îmi plac poeziile, se mai relaxă ea și își scoase tricoul pe care era desenat un șarpe cu limba bifurcată mușcând dintr-un măr.

— Ce faci, ți-e cald?, tresări Roscov.

— Nu face pe prostu' cu mine. Am apucat să-și promit pe gratis, mă țin de cuvânt. Cum vrei?

— Ce să vreau?

— Ești chiar tâmpit sau te faci?

— Lasă-mă să-mi revin... Mai bine povestește-mi ceva. Ceva despre tine, din viața ta...

— Mă, eu ți-am spus că fac chestia aia pe gratis, nu că-ți povestesc viața mea. Hai, vino odată, că n-am timp de pierdut. Și-așa pierd destul cu tine. Și nu sunt genul filantrop. Nu cotizez la fundații de binefacere. Asta îmi mai trebuie, să mă prindă omul meu că hălăduiesc cu scriitori faliți! Hai, îmi citești o poezie?

Femeia își trase fusta jos cu o mișcare rapidă, își aruncă pantofii în mijlocul camerei și luă o poziție ca pentru o lecție de pozat în fața șevaletului, pregătită să asculte.

— Ți-am spus că n-am poezii. Acum scriu cu totul altceva. Cartea vieții și a morții.

— Măi, fir-ar să fie!

Roscov se lansă într-o predică.

— E un fel de testament literar, o lucrare fundamentală, capitală, o carte care va zgudui lumea.

— Auzi, lasă bazaconiile astea. Am mai auzit eu! Și nici măcar n-ai publicat nimic până acum.

Roscov se enervă din nou.

— Ești dramatic de proastă. Nu pricepi că voi fi publicat de cele mai mari edituri?! În milioane de exemplare. Voi fi celebru. Și urmează să-mi apară curând, în zeci de reviste, fragmente din roman. Nu am vrut să ies pe piață până acum. Am așteptat să

dau ceva grandios, definitiv. Și a venit. Scriu bine. Scriu continuu. Nu-mi pasă de nimic. Pot să nici nu mănânc, dacă e nevoie. De dormit oricum nu pot să dorm. E fascinant, e pasionant, e greu. Scriu tot timpul, scriu grozav de bine, pricepi? Iar tu mi-ai putea ajuta puțin, schimbă Roscov tonul și se așează pe marginea patului.

— Eu? Ești nebun de legat.

— Vorbește-mi despre tine. Vreau să știu cum e viața asta a ta.

— *Viața asta a ta*!, îl imită ea ironic. De parcă tu cine știe ce viață ai duce! Ce insinuezi? Ei bine, viața mea e una normală. Corectă. Muncesc și fac bani prin munca mea. Plătesc taxe. Mai bine vezi ce faci cu viața *ta*, se răsti femeia. Tu ești pierdut. Eu n-am ce să-mi reproșez, n-am insomnii.

— Vorbește-mi, spune-mi, vreau să te ascult. Sunt un foarte bun ascultător. Te rog.

Femeia se retrase în vârful patului privindu-l speriată.

— Doamne Dumnezeule, iar am dat peste un pervers!

Roscov vru s-o liniștească și se trase spre ea aproape tandru, dar femeia țâșni așa dezbrăcată cum era în mijlocul camerei și își acoperi sânii cu mâna.

— Să nu te apropii de mine. Cunosc genul. O să devii imediat violent.

Roscov se simți umilit și ridică tonul.

— Cine mă crezi? Nu vreau decât să aflu mai multe despre tine. Vreau să știu ce crezi despre moarte, care este relația ta cu Dumnezeu. Crezi în el? Vorbești cu el? Ți-e frică? Ți-e frică de el?

— Uite ce e, prinse curaj femeia, eu am venit aici să fac altceva pe gratis, nu să mă spovedesc. Dacă asta vrei, trebuie să mă plătești.

— N-am bani. Tot ce mă interesează la tine sunt cuvintele, poveștile..., strigă Roscov pierzându-și controlul. Nu pe tine te vreau, ci povestea vieții tale.

— Pervers nenorocit, țipă în timp ce se îmbrăca fără să-l scape din ochi. Impotentule! N-ai decât să-ți iei cartea aia la labă! Paranoicule! Povești să-ți spună mă-ta!

Ieși trântind ușa, lăsându-l pe Roscov cu capul în mâini, privindu-și manuscrisul cu paginile frumos ordonate pe masa de scris.

Deși ar fi trebuit să se simtă rușinat sau umilit, după plecarea femeii avu doar un mare sentiment de ușurare. Se puse imediat pe scris, fericit că era din nou singur. Scrise câteva ore în șir. Ajunsese un fel de mecanism de scris, o mașină care funcționa perfect, așa cum fusese odată o mașină de citit.

Spre seară coborî să-și ia ceva de mâncare și verifică la căsuța poștală a hotelului dacă nu primise ceva de la vreuna dintre revistele pe care le bombardase cu fragmente din romanul ajuns deja la 600 de pagini. Nimic. În schimb, managerul hotelului profită că-i ieșise în cale și îi reaminti politicos, dar ferm, că de mai bine de zece zile stătea pe datorie, cartea de credit îi expirase și nu-l mai putea amâna cu plata. Pe tejgheaua de la recepție fusese aprinsă prima lumânare în menorah la început de Hanukkah. Ieși în stradă obosit și își dădu seama că pierduse noțiunea timpului. Abia acum observă că și străzile erau decorate cu brazi și becuri colorate.

Perioada sărbătorilor nu-l entuziasmase niciodată. Când copiii erau mici țineau și Hanukkah și făceau și brad de Crăciun, pentru a avea un cadru în ritualul cadourilor. Ella cocea plăcintă cu mere, copiii erau gălăgioși, aveau musafiri și toată lumea se simțea datoare să se simtă bine.

Dacă mulți abia așteptau să vină sărbătorile, Roscov abia aștepta să treacă. Îl enervau corurile plângăcioase cu cântece de Crăciun pe care le auzea pretutindeni, vitrinele cu păpuși mecanice caraghioase, toată isteria cumpărăturilor, oamenii parcă ieșiți din minți cărând pachete, pungi și plase, plescăitul pantofilor în

zăpada fleşcăită, maşinile alergând bezmetic şi aeroporturile înzăpezite. Toate se dădeau peste cap, iar la sfârşit nu rămâneau decât oboseala, hârtii sfâşiate, cutii goale, vase de spălat, ţepi uscaţi de brad înfipţi în covor, zboruri întârziate din cauza condiţiilor meteorologice, cadouri nepotrivite care erau duse înapoi la magazin, iar peste toate, un soi de cenuşă post-festum.

Nu băga în seamă sărbătorile, aşa că nu avea niciun motiv să se simtă acum mai nefericit decât atunci când le trăise în familie. Anul trecut îşi petrecuse Crăciunul citind. Pe vremea aceea încă era o maşină de citit.

Se pare că de sărbători creşte numărul de sinucideri. Cei singuri intră în depresii, bolile nervoase se accentuează, nefericirea trece în disperare, disperarea atinge paroxismul, iar celor disperaţi nu le mai pasă de nimic. Cei mai fericiţi sunt cerşetorii, care primesc donaţii din partea celor care vor să-şi salveze conştiinţa prin acte de binefacere.

Se gândi la femeia aceea. O speriase cu obsesia lui. Dar mai tristă era lipsa lui de interes pentru orice în afara scrisului. Pierduse nu doar contactul cu lumea, dar şi orice dorinţă, cu excepţia nevoii imense de a scrie. Nevasta, copiii, profesia, casa, viaţa tihnită de altădată erau amintiri frumoase şi atât. Nu avea nicio nevoie în afara scrisului. Nici de sex. Mânca rar. Cu cât se apropia de sfârşitul cărţii, aproape că nu mai dormea deloc. Maşina de scris Roscov funcţiona perfect.

Se opri la prima bancă şi încercă, tot fără succes, să scoată ceva bani. De câteva zile aştepta să se întâmple o minune şi să obţină măcar ceva mărunţiş. Doar că minunile începuseră să-l cam părăsească pe Roscov. Îşi ridică gulerul de la palton. Îi era foame. Se simţea slăbit. Nu mai avea rost să umble pe străzi. Trecu prin faţa barului, dar nu îndrăzni să intre. Se reîntoarse în camera de hotel şi se puse la loc pe scris. Îi urlau maţele de foame, dar el continua să scrie apăsându-şi mâna stângă pe stomac.

Nu mai muncise niciodată atât de mult. Cum îi spusese Hunter, proza e muncă de salahor. Te stoarce. Trebuie să stai ore în şir pe scaun, concentrat, intrând în cele mai bizare vieţi, trăind şi murind în pielea celor mai neaşteptate personaje. Ca şi cum ai trăi simultan mai multe vieţi. Cum una singură, a ta, e groaznic de obositoare, poate cititorul să-şi imagineze iadul prin care trece scriitorul doar ca să-i construiască lui o lume la care altfel nu ar avea acces şi să i-o servească pe tavă?! Realizează cititorul ce e în spatele cuvintelor, cât chin, cât efort, câtă risipire, câtă transpiraţie şi consum nervos?! Cititorul ia sau nu o carte, îi place sau nu, citeşte o parte, o lasă şi o reia sau o abandonează, inconştient de câtă muncă a fost pusă în fiecare silabă. Cititorul e crud, e nedrept, se revoltă Roscov, urând toţi cititorii la un loc. El fusese însă un cititor exemplar, utopic, aşa cum era acum un scriitor perfect, total, dăruit până în vârful degetelor, până la ultima celulă.

Adormi abia spre dimineaţă, îmbrăcat, la masa de scris, cu capul pe carte. Se visa celebru, într-o librărie mare împânzită cu cărţile lui. Stătea la masă şi scria autografe unui şir lung de cititori cu priviri aburite de emoţie, admiraţie şi respect. Ridică ochii şi îl întrebă cum îl cheamă pe următorul la rând.

— Alen Hunter.

— Hunter?, se miră Roscov. Ştiu numele asta. Ne-am cunoscut, nu-i aşa?

— Da, scriu şi eu. Am şi publicat. Desigur, nu e neapărată nevoie să vă aduceţi aminte de mine. Sunt mai puţin renumit acum, deşi am avut şi eu momentul meu de glorie, zâmbi ironic Hunter.

— Cum să nu, cum să nu... îmi amintesc foarte bine. Dacă ai timp, la sfârşit, mi-ar plăcea să mai stăm puţin de vorbă. Ştiu un bar la care merg de obicei, la colţul străzii, am putea lua un scotch împreună.

Lumea se foi nerăbdătoare și Hunter își luă volumul semnat de Roscov și dispăru din cadru mângâind coperta cărții cu ochi nostalgici și mâini de pianist. Din pieptul lui Roscov ieșeau cuvinte strălucitoare și se așezau pe hârtie. Se trezi cu pieptul înghețat peste masa de scris.

Tot ce scria de mână introducea apoi în computer și în fiecare seară verifica integritatea manuscrisului frumos printat, ascuns sub saltea, și existența dischetelor în buzunarul de la piept. Se liniștea și se punea din nou pe scris. Se apropia de final și gândul îl înspăimânta.

Amețit de foame și oboseală, neras, coborî în holul hotelului și mai verifică o dată dacă nu-i răspunsese vreun editor. Poate că de sărbători poșta mergea mai greu și redactorii erau și ei în vacanță. Găsi doar un top de reviste. Le răsfoi rapid, tremurând de emoție. Nu înțelegea cum de nu atrăsese încă atenția editorilor. Era bun. Știa că e bun. Citise destul ca să-și dea seama că romanul lui era printre cele mai solide opere literare.

Porni aiurea pe străzi, târându-și picioarele. Își aminti că văzuse în apropiere un magazin de consignație cu haine și diverse obiecte. Își vându paltonul pe câțiva dolari, își înfășură bine fularul în jurul gâtului, se întoarse la hotel și îndesă într-o valiză sacourile de lână, eșarfele elegante, cămășile scumpe, alergă înapoi la consignație și le vându pe câteva zeci de dolari, bucuros însă că putea să-și cumpere măcar ceva de mâncare.

Își comandă o porție uriașă de cârnați, cartofi prăjiți, vodcă și bere. Barmanul îl privi suspicios. Roscov înțelese, scoase banii și îi trânti ostentativ pe tejghea. Barmanul își opri conștiincios datoria din zilele trecute, costul mesei din acea seară în care Roscov părea pe cai mari și îi lăsă mărunțișul rămas lângă halba de bere. Roscov i-l împinse înapoi cu o privire recunoscătoare. Înfulecă grăbit, iar ultimii doi cârnați îi împături atent într-un șervețel și îi strecură în buzunarul hainei.

— Ce mai faci?, îl întrebă barmanul, prietenos.

— Scriu.

— Eşti scriitor? N-am ştiut. Sunt mulţi scriitori pe-aici.

Deasupra barului era un televizor, şi un grup de bărbaţi urmărea finala unui meci de baseball, concentraţi, pasionaţi, bând halbă după halbă cu ochii pe ecran. Roscov se aşezase la bar chiar lângă ei, doar că meciul de baseball nu-l interesa, în ciuda faptului că pe vremuri fusese un fanatic susţinător al echipei Yankees.

— Şi la ce scrii?, îl întrebă barmanul, mai mult ca să fie amabil.

— La cartea vieţii şi a morţii, răspunse Roscov firesc, ca şi cum oricine ar fi trebuit să ştie despre ce e vorba.

— Tare!, comentă barmanul, neatent.

Unul dintre bărbaţi se întoarse spre ei nervos.

— Hei, mai încet! Noi urmărim un meci aici, nu se vede?

— Să-mi dai şi mie o carte de-a ta, coborî vocea barmanul.

— Nu am nicio carte, se auzi Roscov strigând şi i se păru chiar şi lui ciudată intonaţia aceea agresivă. Dar nu se putu opri să nu continue. Sunt un scriitor uriaş. Adevărat. N-am urmărit să public. Am urmărit să scriu. Cărţile trebuie scrise, urlă Roscov.

Toate privirile se întoarseră spre el.

— Sunt un creator. Atingeţi-mă! Hai, atingeţi-mă! Prin mine sunteţi în legătură directă cu divinitatea!

O clipă fu linişte. Apoi spectatorul de baseball îi puse mâna pe braţ şi îl strânse cu putere, până ce mâna lui Roscov se chirci de durere. Îi dădură lacrimile.

— Nu, nu mâna! Nu mâna, strigă Roscov scos din minţi de spaimă. N-am să mai pot scrie!

Bărbatul îi dădu drumul ţintuindu-l cu ochii injectaţi de furie.

— Mă, nebunule, ţi-am spus că urmărim un meci, da? Te-am rugat să-ţi ţii pliscul, da? Mă aia pe cărţile tale! Idiotule!

— Idioți sunteți voi, țipă Roscov, retrăgându-se cu spatele spre ușă. Eu sunt un mare scriitor. Dintre cei mai mari pe care i-a avut America în acest secol. Sunt un creator. Un creator! Tâmpiților! Am scris cartea vieții și a morții. Ignoranților! Cartea vieții și a morții e a mea, când o să auziți despre ea, să știți că e a mea! Eu am scris-o!, urlă Roscov și ieși cu cei doi cârnați tresăltându-i în buzunar.

Trecu prin holul hotelului încă furios, controlă cutia poștală, tot goală, urcă în cameră, încuie ușa și se repezi la masa de scris. Nu mai putea comunica. Nu mai știa cum să comunice cu oamenii și nu mai avea rost să încerce. Nu-și va mai părăsi masa de scris. Nu va mai vorbi cu nimeni. Niciodată. Din acel moment, va refuza să mai vorbească. O formă de protest împotriva ignoranței, indiferenței, prostiei, lipsei de înțelegere a ceea ce e esențial în lumea asta. Nu va mai risipi de-acum niciun cuvânt. Toate cuvintele vor merge doar în cartea vieții și a morții. Încuie ușa. Până ce nu-și va termina cartea, nu va mai ieși niciunde.

În fiecare zi managerul hotelului îi bătea în ușă cerându-i banii și amenințându-l cu poliția. Roscov cobora doar noaptea, pe furiș, să-și ia revistele la care se abonase și să verifice dacă nu cumva fusese publicat. După un timp renunțase și la acest drum. Scria continuu, fără să mănânce, fără să doarmă.

Când a scris *sfârșit* în josul paginii, aproape a leșinat. De bucurie, de foame, de satisfacție, de epuizare, sleit și mulțumit, cu sentimentul datoriei împlinite. Avea ochii goi, ca ai unui om din care s-a scurs toată viața, până la ultima picătură de suflet, până la ultimul cuvânt.

A printat cele aproape 800 de pagini, le-a salvat pe dischete, a scos manuscrisul de sub saltea și l-a pus într-o geantă, și-a înfășurat fularul în jurul gâtului și a coborât treptele tremurând de oboseală. A pândit până ce managerul a intrat în biroul de lângă recepție și s-a strecurat afară.

Cartea îi rupea mâna. Abia se târa. În colțul străzii era un sediu al băncii Chase. Pe vremuri își ținea la bancă o casetă cu bani lichizi, acțiuni de bursă, obiecte de valoare. Împinse cu greu ușa masivă de sticlă și ieși peste câteva minute fără geanta în care cărase manuscrisul prețios. Strecură o cheiță în buzunarul de la piept, unde-și ținea dischetele.

Încercă să tragă aer în piept, dar sfârși prin a scoate o tuse groasă, efort care aproape îl doborî la pământ. Se afla în fața barului, dar nu intră. Nu mai avea niciun ban și nu era dorit niciunde. Ridică ochii spre fereastra mansardei din clădirea de peste drum, unde femeia aceea îi arătase că locuiește. Urcă treptele aproape în genunchi. Nu știa cum o cheamă. Ar fi vrut să strige în ajutor, dar nu mai avea glas. Când ajunse în fața ușii ei, leșină.

Îl găsi căzut pe prag când se întoarse acasă. Nu se sperie, nu chemă nici poliția, nici ambulanța. Era obișnuită cu tot felul de oameni și de întâmplări. Îl trase înăuntru, îi luă pulsul, îi desfăcu gulerul de la cămașă, îl stropi cu apă și îi dădu să miroasă o sticlă cu oțet. Îl sprijini, îl puse pe pat, îi făcu o supă caldă din pachet și, în timp ce îi dădea în gură cu linguriță, vorbi continuu.

— Hai, lasă, că o să te refaci. De unde era să bănuiesc eu că ești un scriitor atât de mare?! Cu mine însă te-ai purtat atunci ca un porc. Dar ești un mare creator, să știi. Atunci nu te-am crezut. Și ai să fii celebru. Asta pot să ți-o spun și eu. De fapt, ce vorbesc, ești deja celebru!

Continua să-i dea supă cu linguriță privindu-l tandru și turuind fără oprire.

— Ieri a fost la mine scriitorul acela de care ți-am spus, un client statornic, nu pot să-i rostesc numele, discreție profesională. Și ce crezi, avea la el ultimul număr din *The New Yorker*. Mi-a arătat fragmentul din cartea vieții și a morții, publicat cu mare tam-tam. Era mut de admirație. Eu, ce să zic, m-am topit de emoție. Nu i-am spus că te știu, din aceeași discreție profesională.

Dar mi-a sărit inima din piept de plăcere. Am fost foarte mândră, să știi. El te lăuda grozav. Spunea că ești o mare descoperire, că vei avea un viitor glorios. Glorios! Atâta te-a lăudat, că m-am pus și eu pe citit. S-a dus dracului toată seara! Am stat ca proștii amândoi și am citit din cartea ta. Mi-a plăcut enorm, să știi. N-am citit atâta în douăzeci de ani. Și am înțeles tot. Clientul meu zicea că asta e marea literatură. Pe care o înțelege toată lumea. Care place tuturor. Ai dat lovitura.

Roscov o urmărea cu ochi goi, fără nicio reacție. Înghițea cuminte linguriței cu supă caldă. Câte o picătură i se scurgea pe bărbie și femeia i-o ștergea imediat cu un șervețel. Îl privi apoi îngrijorată.

— Dar nu pot să te țin aici. Am de lucru. Într-o jumătate de oră îmi vine clientul următor. Trebuie să pleci. Ai să te faci bine, ai să vezi. Ai unde să te duci? Acum că ești celebru îmi imaginez că familia abia te așteaptă. Ai familie, nu? Prieteni? Îmi pare rău, dar n-am încotro. Trebuie să trăiesc și eu.

Roscov nu scotea niciun cuvânt.

— Trebuie să ai pe cineva. Te rog, nu-mi face greutăți.

Roscov întinse atunci mâna spre masă, mimând mânuirea unui creion. Femeia pricepu și îi dădu un șervețel de hârtie și un pix. Roscov scrise un număr de telefon și un nume urmat de cuvântul *soție*. Femeia își trase telefonul pe genunchi și formă numărul scris de Roscov.

— Alo? Bună ziua. Cu Ella, vă rog.

Ascultă apoi îndelung un mesaj și notă pe același șervețel o adresă.

— Cică nevastă-ta nu mai locuiește acolo, a vândut casa și s-a mutat în Queens, într-o garsonieră. Uite aici adresa. Vrei să-ți chem un taxi?

Roscov scutură din cap vehement. Scoase din buzunarul de la piept o cheiță și o așeză peste noua adresă a Ellei scrisă pe șervețel de femeia aceea binevoitoare.

— Ce vrei să fac? Să-i trimit cheia asta nevesti-tii?

Roscov dădu din cap mulțumit.

— E-n regulă. Promit. Dar acum te cari. Aș vrea să fac mai mult pentru tine, ești un mare scriitor, dar viața e viață.

Se ridică pe marginea patului. Îi dispăruse amețeala.

— Și de ce nu vorbești? Vorbește! Ce, ți-a pierit glasul sau e vreo nouă toană de creator?!

Roscov scoase dischetele din același buzunar de la piept și i le puse femeii în mână.

— Și cu astea ce dracu' să fac?

Roscov nu-i răspunse, nu schiță niciun gest, își încheie cămașa la gât și ieși încet din cameră aruncându-i o ultimă privire recunoscătoare.

— Mult noroc!, mai apucă să-i ureze și, după ce închise ușa după el, aruncă dischetele pe frigider.

Roscov se trezi din nou în stradă. Și acum? Cale de întoarcere nu mai exista. Deși ar fi vrut. Nu se mai putea duce acasă, nu-și mai putea relua munca în atelierul de fibre optice, nimeni nu-l mai voia, pierduse tot. De citit, știa că nu mai putea să citească. Dar mai putea scrie. Va mai scrie o carte. În fond, pentru asta trăia. Să scrie. Va începe o nouă carte, asta va face.

Hoinări pe străzi fără să știe încotro s-o apuce. Trecu pe lângă o cantină pentru săraci. I se făcuse din nou foame. Intră înăuntru și privirile tuturor se opriră pe el. De parcă l-ar fi cunoscut. Își sorbi supa urmărit de ochii uimiți ai cerșetorilor veterani.

Spre seară ajunse în Battery Park. Găsi o cutie de carton abandonată și își făcu în ea culcuș peste noapte. Zâmbi la gândul că lumea sa se redusese la hârtie și carton. Se simțea bine, aproape întremat. În buzunar găsi uitat un carnețel de note și un creion.

Le scoase fericit și privi în voie Statuia Libertății ridicată victorios la picioarele Manhattanului. Își notă o idee. Ciudat. O mai scrisese o dată. În minte îi veni altceva și se grăbi să noteze. Reciti propoziția tulburat. Și asta mai scrisese. Și fraza următoare o folosise deja în cartea vieții și a morții. Se sperie. Tot ce așternea pe hârtie erau aceleași idei, aceleași cuvinte pe care le folosise în carte. Paralizat de uimire. Îl invadă o mare neputință. Nu mai putea scrie nimic nou. Nimic. Totul fusese spus. Dăduse tot ce știa. Se golise complet. Mașina de scris Roscov se defectase. Mergea în gol, repetând aceleași cuvinte la nesfârșit. Nu mai era nimic de adăugat.

Din cutia lui de carton vedea Statuia Libertății cu brațul ridicat amenințător și insula Ellis înconjurată de ape. Nu mai era niciun țărm, nimic de atins, de cucerit, doar întunericul care i se așeza încet peste pleoape.

Spre dimineață, o patrulă a poliției descinse în Battery Park. Mulți dintre cerșetori apucară să fugă abandonându-și culcușurile improvizate. Unii fuseseră băgați în dube, alții argumentau, promițând că își vor găsi adăpost, sau invocându-și drepturi și libertăți.

Un polițist dădu cu piciorul în cutia de carton în care dormise Roscov. Era goală. Pe fundul ei se afla doar o carte mototolită. Citi neatent titlul, *Cartea vieții și a morții,* de un anume Roscov. Vru să o pună la gunoi, dar în ultima secundă se răzgândi, o aruncă pe bancheta din spate a mașinii și plecă în viteză.

Introducere

Introducere (Norman Manea) 5

Copacul emigrației și prezentul continuu 7
Detectorul de emoții 17
Vinovat în America 32
Din neatenție 43
Programări 49
Bună dimineața, iubitule 56
Premianții și maestrul 81
Salteaua 104
Femeile mele 110
Botez cu cântec 119
Biografii 126
Un loc de parcare 138
Căciula 146
Concesie 151
Zbor în triunghi 158
Roscov 184

Editor: GRIGORE ARSENE
Redactor: RĂZVAN PETRESCU
Corector: GINA COPEL
Tehnoredactor: DRAGOŞ DUMITRESCU

CURTEA VECHE PUBLISHING
str. Aurel Vlaicu nr. 35, Bucureşti
tel.: 021 260 22 87, 021 222 57 26
redacţie: 0744 55 47 63
fax: 021 223 16 88
distribuţie: 021 222 25 36
redactie@curteaveche.ro
www.curteaveche.ro